

חיטיב דעת

תולדות חי המחבר

הרב מרדכי בן הר"ר יוסף סולטנסקי זצ"ל

החכם הכלול הרב מרדכי בן כבוד מעלה הר"ר יוסף סולטנסקי המכונה הלווצקי זצ"ל נולד בלוצק {1862-1771} היה בן למשפחה חכמים ידועה ומפורסמת בדורות האחרוניים אשר חי בעיר לוצק ועבירה לגור בגוזלואא – יעופאטוריה ושם שימש כרב, אב בית – דין ומורה צדק בשתי הקהילות ונודע בראש ישיבה גדולה שהכילה תלמידים רבים. ונמנה עם קבוצת החכמים של המאה ה-19.

בין תלמידיו הרבים היה אברהם פירקוביץ וכן גם בנו יצחק שנעט סיום לימודיו בבית מדרשו רכש השכלה כללית במוסדות להשכלה גבוהה ונעם סיום לימודיו נחמונה להיות רב ראשי ומחניך והוא אהוב על כל הקהילות שהוא או בימים ההם, ושידת אותו באננות ובמיסירות רבה במשך 48 שנה.

يُציין שנעט פטירתו של רבינו יצחק שהינו כאמור בנו של המחבר, הרב טוביה שהיה בין תלמידיו נשא הספר עליו בעיר בחצי סרי בחצי האי קרימ בחרצר בית הכנסת נגד קהילתו ושהוא למנוחת עולמים בקהלעא בעמק יהושפט.

בין היתר הרב טוביה מספיך ואומר: "אבי אבי רבב ישראל ופרשינו תפארת נعم ישראל הרשה אותו, את צער תלמידך לעמוד לפני ארוןך ביום הנורא הוא ולהביע לך את תודתו".

הוא

תישיב דעת

הוא ממשיך ואומר: "קק"ק הנה לפניינו מזויה נורא ואוים עטרת ראשנו ונור תפארתנו אדוננו המאור הגדול יסוד הדת ועמוד האמונה הרב וגומר".⁽¹⁾

הרב רבנו מרדכי חיבר את ספרו *תישיב דעת* בשידוב ימי בלי שורהם של בעלי החוכמה וה התבונה וכן הוא אומר בסיום ספרו: "הוכרכתי בעצמי להוציא לפועל תיקון כל מה שנראה לי נגד לאמת לפי דעת האביוна באין אישathi לעורתי מאנשי התבונה... גם כי יראתי שלא תקדמוני העתקה בדרך עולם היהי בעומק הזקנה".

הרב שלמה ביום זצ"ל היה תלמידו, אהובו ורעשו של כבוד מעלה הר"ר מרדכי זצ"ל, אשר שימש או כראש ישיבה ואב בית דין ומורה צדק, הביע את דעתו על ספרו של המחבר ואומר "אמו"ר צבי ישראל נ"י, תמנונות דעתך הישרה ואמונהך החזקה אשר כל הנשען עליה ירווק בשם ה' ונשגב, הניחו רוחו על העליונים. ולילה כיום האירוו לנוגד עני רוב העניים המושכים אותו וולתי אחרי מחשבות זרות, כמו בבריאת העולם, מציאות המלאכים הנבראים, קריית הנפש, הויה גן עדן, הפסקת הנבואה ורכב בערובות ודומיהם... אודיעך נאמנה כי כל ישני וחפצי יצאת במרקח בשעריו המלכות ובמחנה עמו לתוכך אשורי וגו'".

(1) המשוניין להרחיב את ידישותיו של רב נכבד זה יפונה נא לחוברת מפה ומשם (1948) הכוללת מאמרדים שונים של תלמיד המחבר הרב טוביה שמחה לוי בוביץ זצ"ל לשעבר הרב הראשי של הקהילה במצרים.

וכך אומר החכם כמהר"ד אלטוי נ"י חזון ומלמד מורה הלכה בקה"ק גולווא יצ"ו וו לשונו...אמו"ר כמה"ר מרדכי סולטנסקי החכם השלם האלחי המפOLFל המופלא התורני המובהק הרב גדול החזן המלמד אב"ד ומ"צ, נר ישראל ...אשר פיו הקדוש וגם ספרו הטוב הנקרא חיטיב דעת יעד על חוכמתו הרבה...על אשר נתן אל ליבו להגדיל את תורתו הקדושה ולהארירה....זוכרה לו אלהים לשובה, וה' יהיה בשורו כי יפוצץ חיבוריו" וכן, צוין שגם חכמים אחרים התייחסו לדעתו ב הבנה רבה. אולם בלי הסכמה מלאה.

ההנחה היא שהיה מתלמידיו של כבוד מעלה הר"ר זרח הטרווקי וצ"ל אשר חיבר תפילה יחיד המופיעה בסידור תפילות חלק א' עמ' 159 ותוקנה ע"י המחבר, והוא אומר בו הלשון "מתוקנת מאיתית בתיקון ראוי לאמוןנו הקדושה ע"פ הדעות שהעליתים פה בספריו זה".

כאן נעמוד בקצרה על התקיונים הנמצאים בהפילה היחיד הנמצאת בסידור תפילותינו, תикиונים שאינם בעלי משמעות רבה, לשומת אלו המובאים בסוף ספרו: במקום "לאלי" יבוא "בכל יום" במקום "תפילות" תבוא "תחינות" במקום "פה ירפא" יבוא "פה וירפא"

בן בקטע הנאמר אחרי התפילה בלחש המתחל "יהי רצון" אחרי "ישע וגאולה" יבוא "שלום ושלוה, עלי ונעל כל בני ביתך". וכן בקטע "ברוך שマー" הנאמר בסוף התפילה, יש בו שינויים שאינם בעלי משמעות רבה, לשומת הקטע המובא בספרו זה.

הרב המנוח יצא בהתקפה חריפה נגד האמונה בקדמות העולם ונוגד השוללים את האמונה בתחיית המתים ואומר, המכחיש אמונה זו לא

חיטיב דעת

יזכה לתחיה. והוא דין בין היתר במציאות המלאכים, כריתה הנפש, גן עדן, הפסקת הנבואה ועוד ועוד. בהמשך הוא אומר, והוא תירוץ השאלות ההן מאייתי לתלמידי חניכי ביתי וеждуים, ומיד הוא שונה בהרחבה על כל השאלות שהובאו בספריו זה, יש לציין שתפקידו הפרשנית בחלוקת הייתה שנייה בחלוקת ובמיוחד בעניין הבדיקה מציאות המלאכים, דעתו זו הינה נמנעת דעת יחיד בלבד.

يُذكر شدוחו של הרב היא, שככל מקום במקרה שמו פיט מלאך הינו דמיוני בלבד לנראה אליו ואם נשמע קול, הרי זה קולו של בורא העולם יתברך שמו לעד.

אולם לצערנו הרבה, הרב הנכבד לא נתן את דעתו בזה כשםופיע הכבود ית"ש בליוי מלאכים כגון: עניין הסולם, ועניין "יושב על כסא רם ונישא" וכו'. מה גם יזכיר שרביבינו בנימין נהואendi זצ"ל, דעתו היא שבורא העולם ברא מלאך, והמלאך הזה ברא את העולם בציונו ית"ש, הוайл ולדעתו, לא יתכן שהבורא יבוא במגע עם הגשמיות. יזכיר שששת דעתות אלו נשלו כמעט ע"י כל חכמיינו ע"ה. לאחר סיום החלק הראשון מספרו שהכילה 11 תשובה שלדעתו הן שאלות קלות, בהחעלמו מן השאלה הראשונה והרביעית החל הרב המנוח לעסוק ב- 10 השאלות הבאות העוסקות בנפש המשכלה, התפתחותה, מהותה, ומשמעותה והאם היא כיוות כיוות, ואיך היא נתפסה בעונן הנוסף הייתה רוחנית וחלק בלתי נפרד מבוראה, ובנין זה הוא מרחיב את הריבור.

יזכיר

חיטיב דעת

יצוין, הרב הנכבד למרות שדילג ולא ענה במיוחד על השאלה הראשונה והרביעית, המעניין בספרו יכול לדעת שהוא דין בהם בהרחבה במקומות שונים תוך דיון בunosאים שונים.

בין היתר הוא מシיג על הרמב"ם וצ"ל אשר חילק את הנפש לחמישה חלקים שהם הון שהוא הצומח לדעתו, המרגינש, המדמה, המשורר, והשכל. והוא אומר "זה מה שלא תאות התחלקות זואת, לא לטבעיות ולא לחיוניות ולא לשכליות ודבריו אלו תמהים לחוקר, וצריך עיון אם לסתור אם לחתוף, ולדעת על מה להשען".

הרב המנוח הייתה בקי בחלק מספרי חכמי אחינו הרבניים ובמיוחד בספרי פרשנותם, בקיאות זו מצאה את ביטוייה בספר הכהורי לרבי יהודה הלוי נ"ע, והרב דון יצחק אברבנאל נ"ע, החכם יש"ר מקנדיה נ"ע, הרלב"ג נ"ע, הרא"ש נ"ע, הרד"ק נ"ע, והרב יצחק ערמאה נ"ע והר"ד מאיר נ"ע בעל ספר מראות אליהם ועוד ועוד, וכן היה בקי בספרי הפילוסופיה היוונית ובמיוחד אצל אריסטו, וכן בספריו של הרמב"ם, ובמיוחד בספר מורה נבוכים, ובספרו זה, הרמב"ם ז"ל מודה הוא ומתודעה שהוא הlk שולל אחרי דעתו של אריסטו המונגדות ליסודות תורתנו הקדרשה וכן הוא אומר בין היתר בו הלשון:

"אנוכי אודה ולא אבוש שטחי ושגתי בהרבה עוניים, בעבור שאחותי יותר מהראוי בדרכי הפילוסופיה של החכם אריסטו, מבלי לסור ממנה ימין ושמאל ונ"ז שחקרתי הרבה בספריו והיה תמיד בחברה עם חכמים אשר קבלו דעתות ושיטות הפילוסופיה שלו, ולא אמרת לא חקרתי היטב בשכלי אחרי החלשותיו שכל משפטיו אמיתיים" וכ"ז.
(נא ראה פיסקה 98 מס' פרנו זה והערותיה).

הרב

חיטיב דעת

הרב תוקף בחריפות רבה את מאמי הקדמות והמכחישים את חידשו של העולם, כי יסודות תורתנו ועמוד אמונתנו היא האמונה בחידוש העולם ושזהעולם כולם נברא יש מאין, ולא מחומר קדמון, והמכחיש אמונה החידוש כופר בתורה כולה.

בחיותו מורה הלכה בעיר קלנא וביושבו בבית המדרש שהיה מלא עד אפס מקום, ובינו לבין הפרשנות של חכמיינו וחכמי אחינו הרבניים כאחד, זה על מנת לא להשען על דעתו בלבד, נתקל ביחס מעלייב ולא מכובד ובבטיוטים קשיים מצד חלק בני העדה. והוא אומר בין היתר "זאני כאיש אשר אינו שומע ואין בפיו תוכחות, כי עני וגוען אנוכי ולא פציתו פה למזרלים והתובעים ובמשך 10 שנים המתנה לחשובייהם, אולם לצעריו הרבה לא היה קול וקשב בלתי חרפתם".
יצוין שבסוףו של דבר ולמרות המחלוקת החרצו בו, והיו פונים אליו בעניינים שונים.

הוא אומר בין היתר, ידוע שהאדם הראשון שהינו יציר כפיו של בורא עולם ית"ש, הייתה הנפicha בו בעצמו, כפי שנאמר "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב'-7'), ובחיה המתים נאמר "מארבע רוחות באו הרוח ופח בהרוגים האלו וחיו" (יחזקאל ל"ז 9) והרב מתחנין ושותאל מהו המובן "מארבע רוחות" וכ"ז לבין משנאמרו בבריאת האדם הראשון.

הוא מסיים את ספרו ואומר: "ואתם רבותי אל תהשבו שככלתי בספר זה את כל אשר הוא נגיד אל האמת...בי המלאכה מרובה באשר הם נראים בלבבי עד ת"ק (500) סימנים ויותר ואני הצגתי פה כס"א (161)

בחלק

חיטיב דעת

בחלק שני, זה חוץ מן י"ט (19) חרוצים בחלק הראשון ... וועליכם השלום מאיתי המחבר".

יצוין, בנוסף לשני ספריו אלו "חיטיב דעת" וספר הדקדוק "פתח תקווה" חיבר שירים ופיוטים שונים מהם פיוט "פנה דודי" הנאמר בשבת הילל הנadol סידור תפילות חלק ב עמוד 16 וכן זמר נאה "מבקשים דורשימים" סידור תפילות חלק ד עמוד 178.

כמו כן חיבר חיבורים רבים שלצערנו הרוב נשארו בכתב יד בידיו בנו רבי יצחק וגם הם לא ראו אור, כגון "אבקת רוכבל" "זכר צדיקים" ספר זה יצא לאור בידי פוחנסקי ורשה תר"פ - 1920, "חרוץ נבחר" הדן במחולקת הקימות בינינו לבין אחינו הרבנים בענין קידוש החודש, "מבשרה שלום" לא נודע מה תוכנו, "אור הגנו" שהנו ספר על הפילוסופיה הדתית "הוד מלכות" קורות חי הקראים בקרים, "ליקות יוסף" שהכיל מאמריהם להבהרת כתניים קשיים בתנ"ך. "מגדל עוז" ספר זה היה תוכנית לימודים והדרכה למורים, ועוד ועוד.

במה"ר המנוח חיבר בין היתר ספר דקדוק אשר יצא לאור בשנת 1857 המכיל כללים קצרים לכל המשוניינים ופרט לתלמידי בתיה המדרשות בהם למד והוא אומר בין היתר בהקדמת הספר "ואני העני בהיותי עסוק בעבודת הקודש בשירות הרבנות גם בלימוד נעריו בני ישראל מעודיו... עד היום שאני בו עטה מרחמי אלוהי אבותי עלי. ראיתי ונathan אל ליבי הייתנו עומדים בימי הירידה ואבדה החוכמה ונסתרה הבינה מהלומדים בלי חשך חלקתי ספרי וזה לשני חלקים".

החלק

חיטיב דעת

החלק הראשון בביור כל הנוצר לידע הלשון בכל חלקיו והחלק השני בעריכת הבניינים מכל תבה שבתנו". ואחרי הבקשה מאייתו יתברך להתחיל ולגמר, אוחילה עוד לאלהי ישע ישמי אלהי להשפט שפעו הטוב ויפתח שלווי יונקי בית ישראל ליסודה שע, ויברא להם לב טהור ורוח נכון ייחדש בקרבם לשකוד בחשך ואהבה על פתחי הלימוד לדעת להבין ולעשות, להגדיל תורה ולהאדירה. אמן כן יהיה רצון.

לסייעם גישתו הפרשנית של המחבר והש��תו הסתמכה על הכלל הידוע של רבנו ענן הנשיא זצ"ל כלל האומר " חפישו באורייתא שפיר ואל תשענו על דעתך" בתנאי שלא תעמדו נגד הכתוב. הנחיה זו שנתן לפירוש התורה הביאה לתוכאות חיוביות להפליא שלא היו כמותן בעם ישראל. לאור זה קמו בוחר עדתנו חכמים בכל חומו הוכחה הדת, הפילוסופיה, וחכמת הדקדוק, הנקוד וטעמי המקרא.

חיטיב דעת

עליל ציין שכל עבודתי בספר זהה היא, תיקון הטעויות. שצווינו בתחילת הספר וכן טשיות דפוס שונות, עריכה, כתיב מלא, וכן ציון מקורות של פסוקי המקרא שהובאו בספר וכן ערכתי מפתח לתוכן העניינים בציון ראש לכל פרק ופרק וזה לפי קוצר דעתו והבנתי וכפי שהשיגה ידי, וכל זה נ"מ להקל על הקורא למצוא את מבוקשו וכן הבאת הספר לדפוס והגתו. ציין שכל הנוסחות שהיו בידינו, הכתיב היה דהוי ובלתי נראתה והמתתקן בקולמוסו ישא ברכה מאת השם ית"ש.

כאות הוקרה על מעמדו של כבוד הרב המנוח, הופיע לראשונה בראשימת התורמים להוצאתו לאור של ספר מסה ומריבה של הרב אב"ן רש"ף וצ"ל.

לסיום תודה נחונה למארAMIL י"ז' בן החזן המנוח יוסף יעקב יפת הלוי אשר הקליד את החומר וכן לחוץ אברהם כפילי אשר בא לעזרתי בהגנת החומר ולתיקון טשיותיו ולחטמיידי אשר עמלו רבות בהכנות הספר לשם הבאתו לדפוס.

חיים בן יצחק הלוי

תוכן עיניים

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ
31	הסכם של הרב שלמה בימי'ם זצ"ל
32	הסכם שנייה של הרב אהרון אלטוי אוקא זצ"ל
33	שיר על שם המחבר זצ"ל
35	שיר שני "אפתח שפתך" מאת המחבר זצ"ל
36	فتיחה "אמור הכותב"
38	העתק כתוב השאלות "אנגרת פתוחה וכו'"
40	לכבוד הוודודות מעלת תורתם וכו'.
42	ואלו הן השאלות הראשונות ליוט לאחרונות
43	ראשונה – מדוע לא הוודיע לנו הכותב בריאת המלאכים
43	שנייה – מדוע לא קיים השם ית"ש את ציונו "כי ביום אוכלך ממנה מות תמות", (בראשית ב.17)

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ	
		שלישית – האם אדם הראשון בגל חטאו
44		גורש מן עדן?
		רביעית – המובן מפסוק "זיקחו להם נשים מכל
44		אשר בחרו" (בראשית ד' 2)
		חמישית – שאלת אענ"ה "האם המוחייב כליה
45		יכול להינצל בזכות הצדיקים?
		שישית – האם כוח התשובה על ההשנות בלבד
46		או גם על הזדונות?
46		שביעית – הציווי ואילו הציווי על הקربת הקורבנות
47		שמינית – גורלו של ארון הברית
48		חמשית – ראשון ולאחרון הם שמות הצירוף
		עשירית – מהות הנאמר "בכל מקום מוקטר
48		מונש לשמי ומנה טהורה וכו'" (מלאי א' 1)
		אחת עשרה – כוונות המshall – המליצה "הפליא עצה"
48		"הגדיל תושיה" יישעיהו סוף פרק כח)
		שנים עשר – אנה זכרון בריאות הנפש המשכלה במקרא.
48		והאם היא קיימת לפני בריאות הגוף?.

תוכן העניינים:

פרק נ"מ

	שלושה עשר – האם הנפש המשכלה
49	הינה כיותות כיחות?
	ארבעה עשר – האם בהיכנסה לגוף מגיעה לתכלייתה?
49	חמשה עשר – האם הופש היotta רוחנית משחלמה
	היא בהיותה בגוף?
49	שישה עשר – או האם היא משחלמת בגוף בהדרגה
	שבעה עשר – ידוע שהשכל לא יתאב ולא ינsha
50	רע רק תמיד טוב ואמת, ומדוע לרשותים לא כן?
	שמונה עשר – איך נחפשה הנפש השכלית בעוון הגוף?
	תשעה עשר – איך הנפש השכלית של הרשעים
51	היotta רוחנית הולכת לאיבוד?
	עשרה – מה ההבדל בין משכתבוב "זיפח באפיו
	נשפת חיים" (בראשית ב' 7) לבין מה שנאמר
51	(ביחזקאל לו 9) " מארבע רוחות ...ופ希 בהרגים האלה?"

תוכן העניינים:

פרק	ע"מ
	עשרהים ואחד – מודיען אמר הרמב"ם זצ"ל שהנפש היא בחומר והשכל הוא צורתה. למrootו היהת מורכבת הרכבה שכליית?
51	להلن תירוץ השאלות וסיבותם מלבד הראשונה והרביעית
54	הסיבה הראשונה – כי בעוד שלא שימשתם כל צורכם.
54	הסיבה השנייה – כי יש לי ידעת מה בתירוץ השאלות ההן.
55	הסיבה השלישית – כי לא דברתם וכונתם באיגרותיכם ואלו הם התירוצים לפני הקורא רציהם ומחילה מהשניה
58	תירוץ השאלה השנייה – עלייכם בני לדעת
58	תירוץ השאלה השלישית – האדם הראשון היה יציר כפיו של השם ית"ש
60	תירוץ השאלה החמישית והששית – דענו בני
62	תירוץ השאלה השביעית – אמונהנו האמיתית
65	תירוץ השאלה השמינית – ידוע לכל קורא
68	

תוכן העניינים:

פרק נ"מ

– תירוץ השאלה התשיעית –

72 אמת היא של שמות ראשוני ואחרון הן שמות שיתוף.

75 תירוץ השאלה העשירות – בארו החכמים

תירוץ השאלה האחד עשר – המשל שודיבר ישעיהו

77 הנביא נ"ה (כ"ח 29)

 להלן תירוץ 11 השאלות הנותרות:78 פירוש מוחחב לתשובות הנ"ל, ובמיוחד על מהותה
של הנפש

89 פיתוח ארוך בחרוזים ע"ש המחבר זצ"ל

98 החלק השני של הספר. מבוא, וסיבת צמיחתו
פנית המחבר לאחיו ורעיו, פרקים מס' 4-1.
פרקים 5-8 – המשך עצות והסבירם . התנצלות של
המחבר על שודילג על השאלה הראשונה והרביעית.
99 בריאת העולם וחידושו.

102 10 איך נשענו על חוכמת היגיון והתעלמו מhocמת התורה

תוכן העניינים:

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ	
105	20	הסבר מורחב לנ"ל.
106	21	להבין המשל מן הנמשל ע"י כלי הנגינה והזימרה.
106	22	הראויים לדברים נשגבים ... מעטים הם.
106	23	מזון הנפש הוא להארת האור הרוחני הוא בקיום המצויות.
107	24	המאכל הגשמי לא יאות לנוף אם לא יתבשל כראוי.
107	25	כך גם הוא לנבי המזון הרוחני.
107	26	חייב האדם לטפל בגופו ובנפשו וזה ע"מ להציל את עצמו, משאולה.
107	27	האוכל הרבהUPI תאוותנו, מחליש הוא את גופו. כך הלומד הרבה בלי בחירת האמת.
107	28	הגוף איננו אוכל כדי שישיה דשן ושמן, כך הלומד חוכמה כדי להתפאר.
108	29	הרוצה באמת למצוא אור רוחני.

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ	
108	30	סיפור חוכמה. להקשה.
108	31	העזר האלוהי על כל חכם לב.
109	32	האיש התרוני לעומת הפילוסופי.
109	33	דורשי החוכמה ימצאו את האמת.
		שומרי התורה לשמה משיניהם.
109	34	לא כן הדורשים לשם עצםם.
110	35	דורשי החוכמה לשמה ימצאו את האמת.
110	36	משל דמיוני להנ"ל.
111	37	הדרך להפיל את האמת היא צרה ואינה מצליחה.
111	38	הרצוים לדעת את הדרך להיכל האמת (משל).
		האיש הנלבב והחרד יראה אלוהים .
112	40	הכופף ושוואף למצוא את האמת
		הדורש ללימוד חייב להיות שפל רוח
113	41	ולא גאותן (ספר עוני)

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ	
		דורש האמת חייב להיות בלבו יראת ואהבת השם ית"ש ובעל מידות טובות.
113	43	
		התרכבות החוכמה והבינה באדם.
113	44	חייבת להיות ע"פ התורה הקדושה וקיים מצוותיה.
		הנפש האנושית היא מקבלת האור האלוהי.
114	45	
		הבחירה בין טוב לרע הינה בידי האדם.
		המתksen את עצמו מסוגל הוא להגעת לנשגבות בידיעת כוונות התורה הקדושה.
114	48	
		מי הוא החכם האמתי.
115	49	
		התנצלות המחבר.
		קבלת האור האלוהי, הוא בשלמות ראשונה ואחרונה (משל בנידון)
115	53	
		ההבדל שבין בן האדם לחייה.
119	55	
		האדם הרוחני, והבומי
119	56	

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ	
120	59	האדם הבהיר עולם קטן גשמי. והרוחני עולם קטן רוחני.
120	61	מתי נחשב האדם לבהמה בצורת אדם.
120	62	חלוקת נפשות האדם.
121	63	החוכמה התורנית ניתנת לאדם לטובתו, בחסדו של השם ית"ש.
121	64	חוכמת התורה , היא יסוד השפע האלוהי באדם.
121	65	הבדיל בין האמת והשקר ובין הטוב והרע, הוא האדם הרוחני.
121	66	שלמות האדם היא בהתקרבותו לבוראו ית"ש.
122	67	התחברות החוכמה עם הבחירה, או הטובה עם האמת.
122	68	הטוב והאמת מזכירים את האדם לחיה הנעולם הבא.
122	69	החוכמה התורנית משלימה את האדם באמונתו.
122	70	היריעה וההבנה תלויות בכשרות הבחירה.

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ	
		בנהלות האדם במלחמות העליונות.
123	71	ישיג את האור האלוהי
		האדם המתכוון לנעלות אל האור האלוהי,
123	72	הרבר תלוי בעין ובמעשה.
		הבחירה בטוב, בחוכמה וbijosher מעלה
123	73	את האדם למדרגת האמת.
		חוכמת התורה מעוררת את האדם לטוב ולאמת.
124	75	ההבדל בין החום הגוף לחום הרוחני ותוצאותיו.
		האור הרוחני מאיר את הרוחניות בהשפעת הבורא ית"ש.
124	78	כוי כל עת שייחלש החוש, ייחלש המוחש.
		כל עת שיילך האדם בדעת התורה,
125	80	לא יוכל השכל לצאת מדרך האמת.
		משל, התרחבות הכוחות הנפשיים וחידור החושים.
		הענינים והאבינוים ניצולים הם מקננת המקנה.
126	83	לא כן העשירים.

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ	
126	84	סוגי הקנהה טוביה או רעה ושכרה.
127	86	פעולה הנעשת ע"י האדם חייבת היא להיבחן אם היא ע"פ התורה. וכן חייב הוא לבוא לעזרת הזולות.
128	87	עוישרו של האדם הינו פיקודן בידו מהשם ית"ש, ונליו לנהוג בו בנסיבות חסידים ובנסיבות טובים.
128	90	כן הוא בלימוד חוכמת התורה לשמה. וללמدة לאחרים.
129	91	דברי החכם יוסף שלמה מקנדייה והרלב"ג ע"ה בניdon.
129	92	כל כתבי הקודש מזהירים את האדם, ציטוטים מחכמים רבים.
130	93	תכלית בריאות האדם. היותו בעל בחירה, וזה ע"מ שתהייה דעת אלוהים בארץ.
130	94	המשיכיל בדרכי התורה ושלם באמונתו, מקנא הוא לנעלבן התורה ופירושה.
131	95	הלשון היא שליח הריבוע הפנימי, וונקשר לחיצוני.

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ	
		קילוקלים צומחים מספרי הפילוסופיה
132	96	של אריסטו וחבריו.
133	98	הتنצלות הרמב"ם שהלך שולל אחרי אריסטו וחבריו.
133	99	הتنצלות המחבר בגישתו בנושאים שבמחלוקת .
		אחרי כשלון האדם הראשון, המבול וدور ההפלגה.
		התחלו הדעות המוזיפות ונמשכו
135	100	גם אחרי נתינת התורה.
		גאולת עם ישראל ונתינת תורהנו ע"ז משה רועה"
		והשגחתו של השם ית"ש ושליחת נביאיו ושליחיו
136	101	כל זה כדי לזכותו בשלמות ראשונה ואחרונה.
137	102	למרות הנזך לעיל חטאו, וסרו מדרך האמת.
		הרבות משיג על כן, שהוכנסו בין היתר בתפילות
137	103	יום הכיפורים דעתות פילוסופיות זרות.
		הדעות האמיתיות הן המבוססות ע"פ תורהנו
138	104	הקדושה , ע"פ הנביאים והשכל הישר.

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ	
		הרב שלל מכל וכל, שאליו הנביה זכור לטוב
139	105	הוא פינחס בן אלעזר הכהן נ"ה.
		אמונתנו מיסודת נ"פ תורתנו הקדושה שנמסרה נ"ז
139	106	משה רוע"ה ונביאיו, נ"פ המושכל והקבלה האמיתית.
		תורתנו הקדושה נכתבת בלשון פשוטה מבוארת היטוב,
		חו"ץ מחוכמות הנביאים שנכתבו בו לעיתים.
140	107	במשל, במליצה, סוד ורמז.
		הכותב ספר חייב לכותבו בשפה פשוטה ולא ברמזיות.
142	110	דתנו האמיתית מבוססת על יסודות ועיקרים נכונים.
		כל מי שהינו מזורע ישראל ועמדו רגלי אבותיו במעמד
144	112	הר סיני, חייב להאמין בברא העולם שבראו יש מאין.
		המצאות ניתנו כדי לקיים לפי היכולת. (ראה דוגמאות).
		מצווה ראשית היא, להאמין למציאות השם,
144	114	רוחניותו אחידותו ושלמותו ית"ש הבהיר.
		ברא העולם ית"ש היה אחד, נמצא, חכם, חי, יכול,
144	115	ורוצה מהוjar ואין לו חואר כל.

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ	
		בורא העולם ית"ש מחויב המציאות.
145	116	והוא משגיח על כל העולם.
		בורא העולם היו רוחני קדמון ואין לו דמות.
146	117	
147	118	כל מחדש חייב להיות לו מהדרש.
		שם אלاهים נאמר בלשון רבים וזה לפי ריבוי פעולותיו ית"ש, וכו'.
147	119	
		קודם הבריאה לא היה מלבדו ית"ש. ושמו נודע לעצמו ונצמו הוא שמו וריבוי תאריו כפי ריבוי פעולותיו.
148	120	
149	121	תاري החיוב ראויים לו ית"ש לנעד מתاري השילחה.
		ראש והתחלה פעולותיו ית"ש ונוראותיו הנראות לנו הייא בראת השמים והארץ יש מאין בלי חומר קדמון.
150	122	
		נשאלת השאלה. עת שקיבל החומר הראשון צורות ארבע היסודות. האם כללו קיבכל, או נשאר מקצת לנעת הצורן.
150	123	
		הרב שולל בתכנית השילחה קביעת מספר הגיגלים השמימיים וכי אין רוח ביניהם רק דבקים זה לזה כנגלי בצלים. ואין תשואה להם. וכל בעל בחירה יש לו שכל.
151	124	

תוכן העניינים:

פרק נ"מ

אין להאמין לדעות הזרות, במיוחד לעניין יציאת בני
ישראל ממצרים וכל שכתוב בתורתנו ובדברי
נביינו ע"ה והיווצה בהיקש ממנו הן אמת. ואין לסור מהם.

151 125

העולם נברא יש מאין ולשלול בначית השילילה את הקדמות
והשם ית"ששמו יש לו השגחה כללית על כל העולם
כפי הוא ית"ש המציאו ובראו.

152 126

ההבדל בין בריאה לנשיה, הנובע ממאמר הלוויים
"אתה הוא ה' לבך אתה עשית את השם שם"
השמים... ("נחמיה ט' 6").

152 127

הרב סותר את דעתות הפילוסופיה אשר לא הבינו תוכיות
המקראות והאמינו בדעות שקריות בהגשמה הבורא
ית' ית"ש והמציאו בריאת המלאכים קודם
המקיף והמוקף.

153 129

תכלית בריאת וחידוש הוא בעבור האדם לבחון,
ליראת השם ולקיום מצוותיו ית"ש לצורך
(הרץ"ח) הדומם, הצומח החיה והמדבר.

153 130

כל יודע ספרי המקרא חייב לעיין בשישה מקומות
א. במה שנאמר באדם הראשון "וישמע את קול
אלוהים מתחנן בנן" (בראשית ג' 8).

157 131

תוכן העניינים:

פרק נ"מ

ב. במשמעותם שבו במתן תורה מחיצה בין ית"ש
לבין ישראל.

ג. בין מה שנאמר למשה ר'עה "ושכותי
כפי עלייך עד עובי" (שםות לג' 22).

ד. במה שנאמר לאהרן הכהן ע"ה
"ואל יבוא בכל עת אל הקודש" (ויקרא טז' 2).
המשמעות הנאמרים לאליו הנביא ז"ל
" והנה ה' עוצר ורוח גדולה וכו' (מלכים א' יט' 11).

ו. בין מה שנאמר לאיוב "ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר"
157 131
(איוב לח' 1). וכו' בין איות הנבואה ומדרגותיה וכו'.

הרב שולל בתכלית השיליה. דעת האומר,
שהשמות והארץ נבראו לכוננה מיוחדת
ולא לצורך האדם.
158 132

הוכחות ע"י חכם נוצרים. השולל את הקדימות
159 133
ושהעולם נברא מאין בהסתמכו על תורתנו הקדושה.

פירוש שם שמים. והמובן ממילת ערבות.
159 134

לפני שניברא העולם לא היה כל דבר גשמי,
160 135
לא זמן ולא תנועה. מלבדו ית"ש לעד.

תוכן העניינים:

פרק	עמ'	
		הרב שולל את הדעה האומרת שהעולם נברא
161	136	בעשרה מאמרות. הוכח לכך מהכתובים.
		נגיד בעלי הקבלה {החסידים} שהתגנבו ברוח
		כהוני הבמות, זהה שהביאו במעשה בראשית דברי
161	137	כפירה על אלוהינו ית"ש לעוד.
		השמיים והארץ. נבראו מאיין הנמורليس,
		לא מחומר ראשון ולא מארבנע יסודות
162	138	זהה בר"ח ניסן ולא בתשרי.
		נגיד תפיסת האומרים שביוום ראשון נברא האור לבדו
163	139	והשמיים והארץ ביום השני.
163	140	על הנאמר ביום השני "יהי רקיע" {בראשית א' 6}.
		הטבע שהטבע השוויי בנבראים בששת
164	141	ימי בראשית הוא מקובל עליון.
		ביום רביעי נתלו המאורות והאור הראשון
165	142	לא סוף סוף השבוע הראשון.

תוכן העניינים:

פרק נ"מ

		כל הבריאה שהייתה בששת ימי בראשית
		מאיין ליש הפקה והקב"ה לטבען. לאחר בריאת האדם
166	142	המיטיר לו השם ית"ש מטר זהה נ"מ לעבוד את הארץ.
		האישה שהינה אם כל חי, והנחש. וזה מתחולק ל-4 חלקים.
166	144	
167	144	א – אזהרות השם ית"ש לאדם הראשון.
166	144	ב – יצר הטוב והרעות שבאדם, הינס מכוח הרמיון.
167	144	ג – האישה בחזוק תאוותה למדעה הזיווג מהבהבות.
		ד – לאחר הבריאת הראה השם לחיה המדבר והאים
168	144	את פרונסתם כפי טבעם, אולם הנחש יצא מטבעו.
		בעניין המלאכים מהותם ומשמעותם והםובן ממילת מלאך.
170	146	והשם ית"ש משגיח על כל העולם בלי אמצעים.
		שמות המלאכים המופיעים במקרא, הם כבודו הבלתי
170	148	של השם ית"ש לנער.
		התגלות בורא העולם להגר, לאביבלון, ללבן, לגדעון,
171	149	וכן לאבות וכוכ' היו קול כבודו של בורא העולם ית"ש.

תוכן העניינים:

פרק נ"מ

שלוש הסיבות שהביאו להגלוות דעתו בספר זה.
174 150 לא ע"מ להתגדל ולעשות לו שם עולם. ואלו הם:

ראשונה – קנא קנאת העלבון.

שנייה – להסיר חרטת מחרפיו.

שלישית – שאין בעולם מלאך נברא.

מידותיו של בורא העולם ית"ש, מהותם.
175 151 משמעותם ופירושיהם

הרב מתרעם על האומרים, מה צריך בנביאים
177 153 אחרי מתן תורה שהינה מבוארת היטב.

ונדר האומרים שירמייהו הנביא גנו את ארון הברית.

תיקון שלדעתו נובע מהעתקת התורה. במקום "ונרפטו"
 יבוא "ונרכתו" (שםות י"ג ד') ובמקום "ממכו"ו"
181 155 יבוא "ממכו"ו" (דברים י"ח 8).

תוכן העניינים:

פרק	נ"מ	
		400 פרשנים שפירשו את התורה רובם פירשו ע"פ פרד"ס , מהם קולע ומהם מחייב. אולם חכמיינו לא כשלו בפירושיהם.
182	156	
		זרים הנותנים פגש בთורתנו ואינם מאמניים בשכר ונעונש בע"הב.
184	158	
		הזכרים לתחייה כפי דעת כל חכמיינו.
186	159	
		הקב"ה הטבע באדם יצר הטוב ויוצר הרע והציע לו לבחור טוב. כדי להגעת לתכליתו לקיום מצוותין. וכן המובן ממילת שכר וחלף.
189	160	
		פירוש "בקרבי אקדש" (ויקרא י' 3) ופסוקים אחרים.
194	161	
		סיכום דבריו של הרב "עד כאן עוזני" וכו'.
195		
		פיזט תורה לשם על השלמת הספר.
198		
		תפילת יחיד של הרב זורה הטרוקי וצ"ל, ושותקונה ע"ז המחבר.
201		

הסכם

הסכם

אישור חכמי הדור לספריו תיטיב דעת זה בהסתכלם בו בהשכמה ראשונה זה יצא רשותה מאות אהובי תלמידי הלא הוא כמהר"ר שלמה ביי"ס החכם נרו' היושב על כסא ההוראה בקה"ק קלעא יכו' אב بد' ומורה צדק . אשר כתב על רגל אחת לפि שעה וכח אמר. אמר"ר צבי ישראל ניי תМОנות דעתך הישרה ואמוןתך החזקה אשר כל הנשען עליו ירוז בשם ה' ונשגב הניחו רוחי על העליונה, ולילה ביום האירו לנגד עניי רוב העניינים המושכים אותו וזולתי אחרי מחשבות ורות בבריאות העולם . מציאות המלאכים הנבראים , כריתת הנפש והוויות גן עדן והפסקת הנבואה ורכב בערבות ודומיהם.

ואני בתשואות חן ותודות למלתך הרמה על אשר חפץ יהיה בך להשair ברכה לזרע ישורון אודיעך נאמנה כי כל ישעי וחפצי לצאת בעוזתך בשערי המלכות ובמחנה עמו לתמוך אשורייך ולסייע בימי גבורותיך בל יהיו عمل ואון ונראה נגה צדק עם הספרים השלמים אשר יפוצו חוצה מעינותיך להרים ראש עת צאתו מהדפוס לבלי ירים איש את ידו להדפסו בלי רשותו ורשות בניו עד תשולם עשר שנים. משכני אחריך ארוצה לחסות בצל קורתך ולהצדיק הרבה יוצק מים על ידיך ומוכן לעבד ולמשא שב"א בימים. يوم מלאו המים בז"ך מנחם הראיית בקהל עי"ב. ואלו דברי החכם כמה"ר אחרון אלטיאוקא נרו' חזן ומלמד מורה הלכה בקה"ק גוזלווא יכו' לב נבון יבקש דעת לאשר ספרי במתיק שפטיו מלבו ופיו וכח אמר. אם אומנם דבר שפטים אך למחסור להגיד תחילת איש חכם לב הה' אמר' במהר' מרדכיسلطנסקי החכם השלם האלוהי המפולפל המופלא התורני המובהק

הרב

הסיכום

הרבות הגדול החזון המלמד אבד' ומ"ץ נר ישראל ואורו נזרו וכתרו נרו' יהל ויאיר עד עולם סלה בכםחר"ר יוסף הצדיק החכם השלם החזון המלמד הגדול אבד' ומ"ץ החסיד העניו התם והישר זצ"ק אל אשר פיו הקדוש וגם ספרו הטוב הנזכר תיטיב דעת יעד על חכמתו הרבה ועל חסדו וגודל חשקו וכספו שעשה עם בני עמו להדריכם בדרך ישר ילכו בה שלא יכשלו ושלא יספיקו בילדיו נקרים וכי כל דבריו אמינים דברי אלוהים חיים מאירים בספרים ומזהירים בכימה וכسئل כולם מזוקקים וצראפים במצרף השכל והבחינה ומיסדים על יסודי הדת והאמונה כי כל חפצו בכל ימיו להשאיר אחריו ברכה לתועלת לומדי תורה ובלשון צח ומצחח כtab והורה להודיע בספרו הטוב והישר את הדברים הנזכרים לאמונתנו ולדעת תורהינו הקדושה . והענינים המועלים לשלוות הגוף ולשלמות הנפש ולהצלחה אחרונה ביושר ובאמת כגון בריאות העולם וסדר מעשה בראשית וענין גן עדן ומציאות השicity' והשגחתו התמידית בעולם וגם הקושיות במאמרי ובדברי הנביאים ע"ה ואmittות תחיית המתים בעת רצון מאתו יתרך וגם בנפש האדם דיבר נפלאות ושאר חקרות עצומות וחזקות על פי דברי האמת וכפי הוראת תורהינו הקדושה היוצאת מכוח הכתובים כולם טובים וישראלים למצאי דעת כי ישמח לב הקורא בנועם הדברים האלה וימצא מרוגע לנפשו וירווה את צימאנו ויוחיק לו טובה על אשר נתן אל לבו להגדיל את תורהינו הקדושה ולהאדירה ולהוציא אמת לאורה זכרה לו אלהים לטובה וה' יהיה בעזרו כי יפותחו חיבוריו בקרוב בית ישראל בצתתם מהדפוס בתנאי שלא יסיג שום בר נש את גבולו להדפסו מבלי רשותו ורשות זרעו עד סוף משך עשר שנים .

תיטיב דעת

כדי המדבר לכבוד התורה ולומדיה אני הצעיר אהרון
המתחzon והמתלמד דפה קה"ק גוזלווא יע"א בלאו"ר
כמו אברהם גבאי החסיד העני הזונפ' ז"ל

1. **היום יום ו' י"ב לאלוול**

דשנת תורי זהב לפק'

לפרי מחשבותי לוויה על יב' הברות בנזיה

מה זה בני ליד מורשי לבבי

תשב בחביוון צאת חוצה התעלמת

לאמור דל אני בדעתך כי פלחת

אבייא עלי קללה אוסף כאבי

ראש תשפיל לך התפרס בהשתחויה

תכרע ברך מול כסאות רום הווד רוזנים

המחمم בזיו אור אישים המבינים

גומלי חסד הם בעלי תושייה

דרש נא ראה מאז רבים קידמון

בני עליה ילידי מחשבות

יצאו לאורה אלףים רבבות

גודלי ערך גם צעירים כמוני

כלולי

תיטיב דעת

כלולי חן הם ליעף בינה לעוות

אך כי לא נמלט שום אחד מידי מפָר

קנאים יהירים הcpfישום באפר

אכן ישרים ראו רק תקן טעות

יען כן בני אзор נא חלץיך

רוֹץ מהר הייש לשוחה בשדה ארזים

ישימו עין עליך חוקרי רזים

כל דורשי אמת המה יכירוך

חין עריך עם רבים קמים יפחיתו

אחר מניא אלף תם אם יקריבך

דעת כי הצלחה האל את דרכיך

מהולליך או כעסם ישביתו

זבד טוב הן חנן יה בדעתיך

מלתיך תמים אתה אין בך ערלה

דורש מקראי קודש יומם ולילה

אל תשטע ותחת מכתות רודפים

קול מתעלל וטווען אל יתריך

רומ ידע שא שב בהדרת זקנים

פתח פיך בחוכמה לעין נבונים

תמצא חן ותשמה נפש ילדייך

אפתח

חיטיב דעת

אפתח שפתך בשירה מאתי מתקנה
 בתת חלק לשבעה וגם לשמונה
מטרות נשיאים יצאו אל אור וכן
תרוץ שאלותיי מלאות דעת
רבה בחציו מול כבודי צא ראה
החש להכיריע בטיב דעת
דפי בזקנותי בתארך עלי
פרקבי באין חטא בי ופיק הדעת
כחש בשורי בי בדלותי ואם
אבינו בקנין בין קצר הדעת
יפה עניות היה לישראל כמו
סומקא לסוס חור כסוי מרಡעת
חרד בדברי אל אני ירא ואל
תשפוט ענות עני בשפלות דעת
זה לי ישועה אם תשער מה בלי
קנאה לקיים או לחדש דעת
גגה כאור תהיה לתלמידי בכון

אקרא

אקרא לספר זה בתיטיב דעת

תחינה מאתי למחרפי **בְּלִיוֹסִיף עַד לָזֶלֶןִי**.
זקן אני נחלש וגועז ואל **תַּחֲשׁוּב בְּדָבָרִי בְּקֶלֶקֶול מְלָא**
חוס על כבודך גם לזקנותי **וְלֹא תִּקְצֹוף לְתַחְתֵּי עַד בְּתוֹךְ הַכְּלָא**.
חסדי אלוהי לי ובאתי עד זמן **שִׁיבָה כְּהִיּוֹם זֶה שְׁנִי מְלָא.**

גַּתְיָה

אמר הכותב

בראשית המחשבה תכלית המעשה לחת שבח והודאה לשמו ית' וית' על טוב חסדו אשר גמלני לאור עולם המעשה הוציאני . ולהתכוון לעולם הגמור חכמוני לפי הבנתי שהמזיגני . ובמסורת ברית הקדושה הביאני במלכת כוהנים וגוי קדוש כללני . ומאצילי בני ישראל קראני והאצילני מה אבותי הקדושים גיבורים נושקי קשת במלחמה של תורה אנשי השם מעולם . הרים צדיקים עובדי הש"ת ומשרתיו עושי רצונו צנורי ההשפעה בהתקרבותם ומהללם רבני , חזני הקהילות ומרביצי תורה . מורה הלכות ומעמידים מסמכים נאלצים בטיב סברא מה רב טבו ית' אשר צפן גם לי עבדו מנוערי גדלני על ברכי הלימוד צלח רכב במרכיבת המשנה ובחרני לעבדו מעשה אבותי בידי בשורת הקדש בארץ מולדתי . גם בארץ מגוריפה מקום דירתי . ואני בתוך הגולה במקום תורה על כסא הרכונות בעיר קלעא ביושבי במדרשו תלמידים מלא בהתחזוני

במקראות

תיטיב דעת

במקרהות ופירושים ראייתי חילופים רבים בהן ודעות מחלפות מבعلي אסיפות ונתון אל ליבי להתחקות על האמת אך לא נשענתי על דעתם בבירור לאמת ונגלה נגיתם במגלת ספר בתhana לחכמי אמרת להאחד ברוחם ביניהם הסכמתם אם לסתור אם חזק דעתם . והם השבו עלי השבונות ונגד עני בדברים נוגעים העליבוני לא יכולם הספר ולספרם אין מילה בלשוני ואהיא כאיש אשר לא שומע באין בפי תוכחות כי עני אני וגועע , לא פצית מה למזוללים ותובעים לעולם אהיה מהעלובים נדים ונעים. זה לי עשר שנים מצפה לחשובתם באין קול וקשב בלתי הרפתם ויהי היום בהיותם בשירות הקודש מה קה"ק גוזלווא י"ז' התעוררו חניכי בית מדרשי להתרפס על פי כתובם לבני ידידי הה' כמר' יצחק החכם המפOLFל יצוי בשאלות להודיעו מובנן בתשובות מההיישבות מעלות. ואחרי שהAIR עני שכלם בביאורן ופירושן הוסיף עוד שאלה לשאול גם מני . תרוץ אותן השאלות ששאלתי מהכמי זורי זמני והניפו כל אחד מהם אליו על זה בקשתו על פי כתוביהם כל איש לפי מדרגת ידיעתו . הן כדי שלא אחשב מונע בר הואלתי להפיק את רצונם לתרצן בספריו זה על פי ידיעתי לכתילה לתועלתי כי בהיודע הדבר לחכמי עדתי יבחן דברי אם לקים אם לסתור ותודע האמת כי בא העת והגיע התור וקראת שם בספריו זה **תיטיב דעת** והכוונה בו מודעת. ונספח לצל קורת שם ספרי זה עוד חלק שני בלימודים מתחלפים נולד לי מסיבה כתבהאר לקורא מבוא לחלק ההוא .
ומכאן אתחיל ואומר בעזר אומר וגומר .

אך

אך קודם התחליל לרשום תרוצי השאלות. אציג פה בראש וראשון העתק מגילת ספר השאלות ההן בעצמן כפי שהן לדעת הקורא והמסתכל לאיזו שאלה מהן מתי קיבל התירוץ ההוא אף להינתן במקום אחר תJKLMונתננה ולא תתפזרנה כמו שתבאהה בעבר שני מדרף זה.

העתק כתוב השאלות

איגרת פתוחה ומפורשת תשובה ללימודיות דרשת

"והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע"

הכי השיגו סודות אב"ע (אצלות בריאה יצירה עשייה)

עטרת חכמים עושרים משפיעים לכוספים שכרם

להחישם על התשובה במהרה הן לمعالתם שיר חדש אשירה

מײַץ מְךָ לְעוֹרֶר לֵב לְכָל חַכָּם וְאִישׁ.	משכיל בסוד רזים בBINOTIM
מְסֻךְ מְחִיצּוֹתִי מְאוֹד גָּבָר עֲדִי	ממתק לחרול בי בלבותיהם
רְחַשׁ לְבָבֵי לְהַשְׁכִּיל מָה וְהַן	פימה עלי סל בסכלותיהם
רְסֵן לְמַן פְּנֵי וּמְתַג בּוֹשׁ בְּעֵת	אשלח ואז אנייפ שאלותיהם
דּוֹרְשֵׁי חִקּוֹתִין בֵּין בִּישראל וְכֵל	דוללה באר שבע שאוב למים
דִּינֵי לְמוֹזֹר דָּן וּמְשַׁכֵּיל דָּל יָאֹו	השב באופניו ניב תשובותיהם
כִּי אִם מַעַט בְּהָן יִדְעָה לֵי וְאֵיךְ	אבטה בעצמי בעמוקותיהם
כְּפָה לְרוּם בְּנוּ מְפַרְשֵׁי דָת מְאוֹד	עלו למלחה ראש לרמותיהם

אמץא כהנרצה בספרותים עתה ועוד אוסף בסודותים חפץ לחזק את רפה ידיים חובה לכל בן בחקרותים שלום וזכו על זאת לטובותים הגלות לצירורים לאורותים זאת היא מלאכתנו פקח עניינים בינה לכל תלמיד בלהחותים מכובדם לרואים ינהלו	ישע להרוץ כל ספקותי ולא יען לכתר הוד כבודכם אשאלה חפשו בגנזי תכונתכם מצוא הגרו לחרבות צור למלחמה וחיה זבדו אחיכם הוא ינופף שי ברית זכרו לחובתכם זריזים תהיו נשא וגם נתן בעסקי דת הכי גדיל פאר לדור ונוסף עז שתת כבד חכמים ינהלו
--	--

לבי לחוקקי ישראלי המתנדבים במלחמותה של תורה מימיינם ומשמאלים
 בחצי החשך והרצון הלבבי בחוכמה ודעתי ותבונה למטרת סודות התורה
 פטישים חזקים מפוצצין סלעי המחלוקת להעמיד סייגים לתורה. נהירים
 להם שבילי רום כשבילי דארעא עולימ ואים יורדים בקדושת התורה .
 מפולפלים במעשה בראשית ומרכבה דורשים תלוי תלים בעמיקתא
 ומסתרתא למשרא קטרין בפנימיותה של תורה . צנורי ההשפעה להוירד
 טל א"ות למושפעים מהם באמצעותה של תורה. דולימ מים חיים
 מבאר שבע להשקות ערגות צמחה קדמונה להצמיה תולדות נוה נכבדות
 מדבר בן לכבוד תורה . משיבים כהלה לשואל כהוגן לרווח צימאון
 כספים המתקרבים למתחם נגד אורם לראות אור תורה . ילאה פי

לפרט

תיטיב דעת

לפרט מהללם והספר לא יכול שבhem רק אכלול אמר שהם עמודי הדת והتورה. חכמים מוחכמים ויחכמו מאיתן והימן וככלכל ודרדע בפוסקים ותורה הם חכמי רבני משכלי מבני עם ישראל קדושים הולכים לתומם מאידiri מרבייצי תורה . בכל מקום שם שם הטוב נודף למרחקים כשמן הטוב על עוסקים בתורה . מהם יושבים על כסאות ההוראה יורו משפטיו לישראל ולמדים תורה . ומהם יושבים בתוך עם מהם יתד וננה לכל השכלה ומעש טוב למחזיקי תורה . כולם גאנונים מאורים בעלי אסיפות להoir עיני לומדי תורה ולהנaging עם ה' אלה בדרכי תורה .

לכבוד הוודאות מעלה תורתם

**אתן בריתך שלום לאהבתה של תורה יהיו שלום בגבולם יברך ה'
חילם יהיו עד ויאריכו ימים להoir על הארץ לעשות שלום בהגדיל
תורה אכיה"**

תחנונים אני רשותכם לדבר והודעת סבת שאלותי אגבר

רבותי הקדושים ואהובי אחוי חביבי , ידוע כי הארכיות נאה לשוקטים על שומריהם בלבד אשר אין להם עסק בנסתרות רק בזה רזה בידיהם . אך המשתדלים להבא ובঙגולה אותן הנקשרים

בעסקי

תיטיב דעת

ב עסק ה כלל אשר עבדות הקודש עליהם , הזמן יקר בעניהם, דרך קצראה י למדו לבניהם וכן גם אני אופיע בקיצור להו כתרכם. חפץ בנפשי אדרשנו להודיעכם. וזה כל מי שעיניו בראשו המתהקה על שורשי אנושותו, להציג את תכליתו. קטן כגדול איש כפי כוחו יתעורר באמונתו. לדעת מה שהוא רשאי להשיג לפיק הבנתו. ובענין שיתקשה לבוא עד תוכנותיו מצד עמוק המושג ולמעוט הבנתו. לא ישיקוט ולא ינום ויישן במנוחתו. עד שיתבונן מזולתו ואפילו במה שישיג מעצמו לא ישען על דעתו עדי ימתיק סוד עם עמיתו.

לקבל דנא גם אני העני בדעותי וקניני אם כי פרקי לא נאה למחקר. הון כפי מה שקיבلت מפי אבותי מורי ורבותי ומלמדי ע"ה . בעובי בין בתרי הכתובים (שהם העיקרי) ומפרושיםם נראה לי בהם קושיות עצומות וקשות להולמן ונפלתי בספקות. ואם כי עסקי בנים ולא נים תיר ולא תיר על כל פנים, לא נואשתי מתחת לבב לחקור ולדעת עד שאנו כי מנוחת החכמים במצב האמת ואם כי איןני חכם ולב אין הון בזריזות החשך במעט קט שהשגת מהן על בינה ולא נשענתי עד "אsha עני אל ההרים מאין יבוא עזרי " (תהלים קכא, 1) והוכרחתי להלאות לכבוד הود תורהכם באלו השאלות מהן מתadmota מהן מתחלפות מהן קלות ההבנה וזה בכוונה. כי המתadmota שומרות מינן בהקשר העניין, למען סבב פני הרמות אופן להבנת תרוצן . והמתחלפות משתנות מזן אל זן

בלמוד

תיטיב דעת

בלמוד לחת ערבות רוחה ונעימות דמיון להשמעות אוזניים לחזק הציפור מהיאוש ולהוסיף החשך למחקר ועיוון. ומהקלות בהבנה נקנה חדור ופתוח סברה וחיצות על כל לימוד נגידו ונעללה בזה לדרגה שנייה והלאה מטה למעלה בהדרגה. וידוע כי ההתחלות קשות ואחריהן הקשות בקלות נדרשות. לכן כאמור הנחכם ע"ה ומתק רעהו מעצת נפש" (משל כי, 9).

אליכם אישים קדושים אקרא בקול אל בני אדם המאששים על כי ידעתני נאמנה שלא תענוני כמאמר מי אתה קראת וגוי או הליועץ למלך נתנויך וגומר? יعن כן הויאל פנו בי לעזרתי. שימו עין על שאלותי אלו הביטו וראו ברוחב תבונתכם למצוא חפץ ודבר טוב עבר ומעל התתרן. ומהרו להAIR עולם בחיש הגעת תשובותיכם. ישוטטו רבים והמשיכלים יבינו ותרבה הדעת ואבנה גם אנו כי מכם. ובמצאי חן בעניכם אסיפה שניית ידי ומעלה באחרות. ונישא וניתן באהבה ואמונה. ואל תזעק עליינו התורה לעלבונה. ונסבב להרבות לבנים בינה. כי עת לעשות, וכמה יודע כי מסוגלים אנחנו והיה לכם צדקה ותפארת בהשקייט נבוכים ולஹרות הדרך ילכו בו הברוכים.

ואלו הן השאלות הראשונות לאות לאחרונות.

והן הן המתחלפות וביניהן גם קלות ההבנה נצמדות וሞקות.

תיטיב דעת

הא' מודיע לא הודיע לנו הכתוב בראית המלאכים בצווף בראית השמים והארץ ואעפ"י שהנבאות מלאות מזיכרונם. עכ"פ בראיתם לא נזכרה בשום מקום. זהה תמהה, כי אשר לא נודיע התחלתו מהנבראים לא יאמן מציאותו והמחקר לא יודה על קדמוניהם או על אפיקתם חיללה. ואיך א"כ לא נזכרה בראיתם ושלוש עולמות בפי הכל נזכרות. וננה הוא העולם היותר נכבד שלא נזכר התחלתו ומה נדענו . ואם כי אמרו חז"ל. "שלא בא הכתוב להודיעינו במעשה בראשית רק מהחדש המקיף והמקופף" עדין השאלה במקומה עומדת, כי עכ"פ נשאל מה היא הסיבה שלא נזכרה בראיתם. ומה הראשונים לכל. והנכבדים מכל ומהם שורש. אם להשגהה אם לנבואה אם להשארות הנפש, אם לתרנגולת המתנוועים. לדעת המחבר והאומרים שביום ב' או ביום ה' נבראו. אין להם ראייה ולא נסмоך על הדרש.

הב' ידעו כי נצח ישראל לא ינחם ולא ישקר. והנה כ שאמר הקב"ה לאדם הראשון "כי ביום אכולך מمنו מות תמות" (בראשית ב' 18) לא קיים הש"י דברו וחיה האדם ולא מת וגם כי הארץ ימים עד תתק"ל שנים. ולאומרים שאדם בחטא סבב והביא מיתה לעולם. לו ולזרעו עד עולם. ולולא החטא לא הייתה מיתה בעולם. כמו שלעתיד לבוא "בלע המות לנצח" (ישעה כ"ה 8) כدعתם, להם טענות. טענות עד לא יוכל לענות .

תיטיב דעת

הג' אחרי שבחרתו adam הראשון נגרש מגן עדן. נראה, שם לא היה חוטא היה בודאי הגמור דר ווישב בגן עדן תמיד בחיים בלי מיתה לדעתם. הוא וזרעו וזרעו מאז ועד עתה ועד עולם . וזה דבר לא יסבירו השכל האנושי המשכיל. כי איך יכול הגן את כל באי העולם כולם. והנס לא יתמיד כי תמותו אמותו . ולמה אם כן הגלות היבשה אם אין אדם עליה .

הד' כל המפרשים משתי כתות בית ישראל פה אחד, אמרו שיוופי בנות adam פיתה את בני האלוהים שהם בני הדיננים לפירושם, ולקחו מבנות הפחותים שלא לפי כבודם ומדרגתם. והולידו סרבים וסלונים. והוא גוזלים את הנשים שלא כרצו (מה שלא נאמר כן בכתב) ולזה נתחינו כליה במני המבול . ודעתי רבנו בעל אדרת אליהו נ"ע בהפק דעתם. כשייעין بما שכח בסדר נשים בסוף פרק שני ואף גם מmani להם טענות.

ראשונה איך אמרו שלקהו מבנות הפחותים, והכתוב אמר "כי טובות הנה" וכן באמרו ו"יקחו להם נשים" (בראשית ד' 2) מלחת. ויקח מורה שלקהון בקידושין. ולא בלבד למלאות תאواتם בדרך זנות , רק לנשים על ידי קידושין. והזונה והمفוגה והאנוסה לא תקראננה נשים . והכתוב קראן נשים. גם לא בגין ולא מהזדמנות רק בברירה ובחירה כדכתיב "מכל אשר בחרו" (שם ושם).

שנייה

תיטיב דעת

שנייה. איך אמרו שהולידו סרבים וסלונים והכתב מגיד בהיפך, ר"ל שהיו נפילים גיבורים ואנשי שם. ואם היו אנשי שם בגבורה בלבד לדעתם, היה הכתוב אומר הנפילים הגיבורים בלבד. ולא היה מזכיר תואר אנשי שם, כי המובן מתאר אנשי שם הוא זולת המובן ממלת גיבורים. וכבר הקדמוניים הרגישו בספקות אלו והצעינו תירוץ .

שלישית כי אחרי שלפי דעתם הייתה הזדווגותם בחטא גדול המחייב כליה, איך אם כן זכו שסבב הש"י והולידו אנשי שם וגיבורים. והגמشر מהחטא הדין , נתן שלא נמצא בו דבר טוב רק ההפך .

רביעית האם על שלא חששו בלבד למדרגת כבודם ולקחו נשים מבנות הפחותים, נהיה ונחשב זה להם לחטא גדול ועצום כל כך. עד שהביאו כליה לעצם ולכל העולם בכלל מהבעל חיים. והלא לא בלבד קודם המבול היה זה להם מנהגם אך גם אחר המבול. כדכתיב "הנפילים היו בארץ בימים ההם וגם אחרי כן אשר יבואו בני האלוהים אל בנות האדם" וגוי (שם 4) ואם לא כן, מאי נמצאו הנפילים בעולם עד זמן אדונינו דוד ע"ה שהשמידם. ורצוני לשמעו תירוץ כל זאת ליישב את המקראות על מקוםן לפי מכוען קרואו בלי להיות שם שום טענה וابנה גם אנו כי ממנה .

הה' הנה אברהם אבינו ע"ה ברצותו לדעת דרכיו ית', חקר אף שאל מפיו ית' האם אפשר למחויב כליה להינצל ע"י זכות הצדיקים שבתוכם,

והודה

תיטיב דעת

והודה לו הש"ת בהין, לא בלאו CIDOU. ולמה א"כ נאמר מפיו ית' ע"י יחזקאל הנביא ע"ה ונח ודניאל ואיוב בתוכם "חי אני נאום ה' אלוהים אם בן אם בת יצילו המה בצדקתם יצילו נפשם" (חזקאל יד 20), זהה המאמר הפך העניין הראשון שהקדמו. ואף גם זו תחת שבועה מאיתו ית'.ומי ייתן ואדע סיבות אלה ההיפכים או התאזרותם.

הו' ידוע לכל, כה התשובה לא על השגגות בלבד, אך רק גם על הזדונות. והנבואה מעירה לעוזר מפיו ית' במפורש לעיני הכל אשר אין לפרט. ובפרט באמור הש"י ע"י ירמיה הע"ה (סימן יח) "רגע דבר וגוי" "לנטוש ולנתוץ וגוי" "ושב הגוי ההוא וגוי" "ונחמתי על הרעה וגוי" (פ. 8) ולמה אם כן לא קיבל הש"י את תשובה יאשרו המלך הצדיק ע"ה אשר שב והשיב באמת כל לליבו והעביר עבודה זרה מן הארץ כדכתיב "אך לא שב ה' מהרין אף" וגוי (ירמיהו ד' 8). וקשה עוד מזאת האדם אחרי שהש"י איננו מקבל תשובתם איך אם כן הוא ית' היה מעוררם ע"י נביינו ע"ה על התשובה עד רגע החורבן כפי שנודע לנו מהנבואות.

הז' הנביא ירמיה ע"ה אמר מפיו ית' לאמור (סימן ז') "כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציאי אותם מארץ מצרים על דברי עליה זובח (ז', 22). ונמצא הפך בתרתנו הקדושה. כתוב "צו את בני

תיטיב דעת

ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאישי וגוי " (במדבר כה' 2) וכן
לעתיד מבואר בסוף נבואת יחזקאל הנביא עליו השלום .¹

הה' ארון הקודש הוא צבי תפארת האומה הקדושה. להגיע באמצועתו לכל מעלה עליונה ולקדשה. זולות הарון לא תיכון האומה ולא תשוב לאותנה אף כי לוחות העדות הן לה שטר כתובתה. וכי יש איש גבירה בלי שטר, ואיך אם כן נאמר מפיו ית' ע"י נביאו ע"ה שלעתייד לבוא לא יהיה צורך ישראל לארון כדכתיב (ירמיה ג'. 16) "והיה כי תרבו ופריתם בארץ בימים ההם נאום ה'" לא יאמרו עוד ארון ברית ה' ולא יעלה על לב ולא יזכיר בו ולא יפקדו ולא יעשה עוד" והמפרשים הרבו פירושים זה אומר בכמה וזה אומר בכמה והאמת נעדרת ונשארנו נבוכים .
 כי עמודי עולם לא לימדונו נכונה בזה .

הט' ראשון ואחרון הם משמות הצלוף. ובhimצא האחד, ימצא או יובן השני. אם כן מהו הנאמר בישעה (סימן סה'. 7) ומדותי פועלתם ראשונה אל חיקם" ומהו הנאמר ראשונה אחריו שאין שם זכר לאחרונה והמפרשים צלחו ויעברו .

היא

¹ ראה פרק מ"ו פסוק כ'

" ויאמר אליו זה המקום אשר יבשלו שם הכהנים את האשם והחטא אשר יאפו את המנחה"
 פסוק כד' ויאמר אליו אלה בבית המבשלים אשר יבשלו שם משרתי הבית את זבח העם"

תיטיב דעת

ה' מהו הנאמר ובכל מקום מוקטן מוגש לשמי ומנה טהורה וג'ו (מלachi א', 11) ואנחנו לא ידענו ולא ראיינו להתקשר לשם ית' אין קרבן ומנה טהורה כי אם בישראל חלק ה' עמו זולתם ללשונותם בגויהם באומות הצבא כולם עובדי אלילים וקרבנותיהם הן תקרובת לעובודה זרה ואייך אם כן אמר מוקטן מגש לשמי ". (שם, ושם).

היא' אהרונה חביבה. כלתה נפשם לתאהבה. לדעת מה היא הכוונה והמובן במשליו של הקב"ה שאמר על ידי ישעה ע"ה "הכל היום יחרוש החורש לזרוע וגוי" (ישעה כ"ה 24) ומהו כפל המליצה בחתיימת המשל הפליא עצה הגדייל תושיה (שם. 29) ובדברי המפרשים לא מצאת בואר מספיק .

ובכן תמו השאלות המתחלפות והקלות ואם כי הן רבות להישאל. אשאים לימי ידברו להופיע לחכמי ישראל . וכעת אחד מהן ואנפש. וארמי שאלות אודות הנפש. והן השאלות המתדרמות זהה זכרונן .

היב' אם הנפש השכלית האנושית נמצאת מוקדם, רצוני, קודם הוiot הגוף, עומדת בעצמה כשאר הרוחניים או אם נמצאת מתהדרת בעת התחדשות והוiot כל גוף וגוף וננה הוא זכרון בראתה במרקאי קודש.

היג'

תיטיב דעת

היג' אם היא אחת לכל. או אם היא כתות כתות. ואם היא אחת לכלם יתחייב להיות הכל במדרגה אחת. ומדובר א"כ אצלנו ההפך, ולאומר שמתחלפת מצד נושאיה, השיבונו, כי איך יתחלף הרוחני וכל שכן על ידי הגוף, אין לו להזכיר מהתחלפות מדרגות הנבואה בנבאים ע"ה, כי הוא עניין אחר. והפרש גדול בין שני העניינים הללו כנודע לחוקרים. ואם היא כתות כתות, איך גוזרו שהיא אחת, ומה היא ראייתם.

היד' הנפש השכלית עת היכנסה לגוף אם היא בכח ומשתלמת בגוף בהדרגה להגעה לתוכליה, או אם היא בפועל עצמה ושלמה בהשכלתה, הגוף מתדרג להשיגה, ולתרי אנטוי הללו קשיות.

הטו' אם היא בכח ומשתלמת בגוף בהדרגה, אם כן, איך יתכן להשתלים דבר רוחני ע"י החומר, באמצעות הגוף. ולה השגות אינה צריכה בהן, עזר מהגוף כלל, ואדרבה הגוף מונע לה, כדי. ומהופת "של נעלך" (שמות ג' . 5) זה דבר לא יסבלחו שכל ה חוקר המעין בשום אופן. אם כי בראה תורית מספקת בהמצאה.

הטו' ואם היא כבר בפועל. יתחייב שהנולד תכף ישכיל. ומדובר עיר פרא אדם يولד? ואם נאמר שעדיין אינו ראוי לה עד עומדו על פרקו, למה אם כן יפחתנה הבורא ית' להכניסה לגוף שאינו ראוי לה עדיין? ואפשר הנולד ההוא לא יהיה ראוי להם אפילו עד בוא חליפתו. ואיה היא

תיטיב דעת

פעולות הנפש בהיותה בפועל? והן אפילו בהעשותו ראוי לה, הלא גם אז בהשתמע הגוף לה אז טוב לה. ואם לאו תיפסד, זה פלא עצום.

היז' ידוע לבעלי תושיה ולযודע חן שהנפש היא השכל, והשכל הוא הנפש. וכבר התורנים ע"ה אף בעלי המחבר פה אחד כולם כאחד גרוו אמר, שהשכל לא יתאב ולא יעשה רע ושרק בשום אופן, רק תמיד טוב ואמת. אם כן מדוע שכל הרשעים בעברינו והבלתי מאמינים הוא בהפק? וחכמים מהו להרעד ולהטיב לא ידעו. ואני הוא אם כן סגולת השכל שביהם?

היז' מפורסם הוא כי לדבר רוחני אין שניי והפסד אפילו לדעת המחבר, ואייך אם כן תיפסד הנפש השכלית בעונן הגוף, בהיותה רוחנית בלי ספק, ומה לה ולצורת הגוף לבוא לה הפסד מסבתו ובכפה לא דבק מום. זה דומה למשל הקדמוניים "אבות אכלו בוסר ושינוי בנימ תקינה" (ירמיהו לא.28).² וזה פלא אף גם על כי הנבואה עצמה מעידה בהדייא על זאת באומרה "הכרת הנפש וגוי" (במדבר טו. 31) וכן "הנפש החוטאת היא תמות" (יחזקאל יח'. 4.20) לבי נוקפני על זה. מה זה. ועל מה זה, ואני היא רוחניתה?

הית'

² מופיע גם ביחסקאל יח. 2. בשינוי קל.

תיטיב דעת

היט' אחר שהאדם נבדל מהקדומים ממנו בהרכבה בצורתו שהוא נפשו המשכלה, חוב מזה שתימצא הצורה ההיा בכל מין האדם מכך העולם ועד קצחו באמניהם ובזולתם. וידוע כי הישארות הנקייה באמצעות קיום המצוות - היא מוסgalת בלבד לצדיקים ומאמינים. ורשעים ולהבלתי מאמינים בחדוש ומחדש בזודאי אין להם הישארות וכל יחיו ובל יקומו. אם כן צורתם שהוא נפשם השכלית הניתנת להם הולכת לבטלה . והצורך תמים פועלו איך יעשה דבר להבל ולבטלה? ואיך יעניש את הנפשות הזרחות הרוחניות להכנין לאוותם שאין להם הישארות ותקומה כלל? האם קדם להן עוזן שחטאו קדם ונענשו עליו ? מה שזה דלא אפשר להן לחטאו קודם היכנסו לגוף וזה מתמייה.

הכ' ידענו גם ידענו בה, שהחכמים המפורטים ע"ה הופיעו באר"ש והיצרו זוהר להאר ענייני שכלי המעינים במובן פסוק "וַיִּפְאֶבְבָּשׂ אֲפִינָה נְשֵׁמַת חַיִם וְגֹא" (בראשית ב', 7) ומדוע באדם הראשון יציר כפיו ית' הנפיחה לו מעצמו ית' וית', ולעתיד לבוא בעת רצון מאיתו ית' בתחיית המתים נאמר "מארבע רוחות בואי הרוח ופח' בהרוגים האלה ויהיו" (יחזקאל לז', 9) ומהו המובן באربع רוחות ? .

הכא' כבר נודע בموافט מהחקירה, כי ברוחני אין הרכבה, חוץ מהרכבתם מצד השכלתם, לדעתם (אשר זו חולשה ובטלה). ולמה אם כן הרבה המפורטים המאור הגדול הרמב"ם החכם ע"ה גזר אומר בשמונה

תיטיב דעת

פרקיו שהנפש היא כחומר והשכל הוא צורתה. (סותר למה שהונח מהם שהנפש היא השכל והשכל הוא הנפש כאמור לעיל) והביא אסמכתא מפסוק "גם بلا דעת נפש לא טוב" (משל י"ט.2)? גם כי עשה חלוקה, בחלוקת הנפש לחמשה חלקים שהם הון שהוא הצומח לדעתו, ומרגgesch והמתדמה והמתעורר והשכל. מה שלא תאות התחלקות זוות: לא לטבעיות, ולא לחיוניות, ולא לשכליות, ודבריו אלו תמהווים לחוק. וצריך עיון אם לסתור אם לתפוש, ולדעת על מה להישען.

על כל הא דלעיל נPsi שמתני נדייב לשמעו תירוץן

מתיר' דור'

אלו הן השאלות הלימודיות לא ניסיונות נערכות מימי השואל. הבא על החתום שהן במספר א"ך טוב לישראל: שגורות לכל חכמי ורבני העברים. המאורים הגדולים המזהירים לידעןatabti. על כי מדברי המפרשים לא נהניתי.

ואני על משמרתי לעמודה ואתיצבה ואצפה לראות מה ידברו بي לחזק ידיעתי, להoir חשבתי, כי זולתם ידעתاي לא ידעתاي.

ורב שלום בהשתחוויה למעלתם

ממני

תיטיב דעת

ממנני העני דל השכל נספה ולא משפט חדל אישים
 הקטן מרಡכי הלווצקי סולטאנסקי חנה לע"ע פה קה"ק
 קלעה יצ"ו בשירות הקודש. בן א"א מ"ר ה"ה כמוה"ר רר
 יוסף הצדיק העני החזון והמלמד אב"ד ומ"ץ דק"ה ק
 לוֹזָקָא נְבַת זֶצְלָל

יצאו שאלות אלו לאורה ביום
 ונשלחו לכל חכמי ישראל
 במשן. מזמן ההוא עד היום הזה
 א' לס' צוSSI בחודש ניסן
 ועוד ידי נתניה על השליחות
 שנת תקצ"ה פ"ק

ובזה נשלם העתק השאלות ההן

ותירוץן יבוא בדף שאחריהן

זהו תרוץ השאלות ההן מאיית'

لتלמידי חניכי ביתי

ואקדמי הקדמה

אחרי ראתי את כתבי בקשותיכם, שהגיעו לידי לחוד לחוד מכם, על ביאור שאלותי הידועות, שמחתי מהשקלפה ראשונה על גודל חשוכם. ואם כי רבים טעויותיכם באיגרותיכם, אמרתי כי ימים ידברו לתיקונכם. כי כל התחלות קשות. אכן בהתבונני בדבר נשותומתי כשבא חדא, כי ירט הזרך לפניכם מסיבות.

הסיבה הראשונה. כי בעוד שלא שמשתם כל צורכם. קפצתם כולכם כאחד לדעת ממוני מה שלא גלו אחרים : וכבר ידעתם מאמר החכם זה לשונו : "הנק רואה שבחכמת הפרצוף לא די להשוו טבע מג' האדם אלא גם שנותו" עכל"ה. כל שכן בעניינים עמוקים כאלה. הרצרכי להתבונן במצב יולדותכם היוצאות עדין בלתי ראויים כולכם לכל זאת ואם כי יש בינויכם מבינים וראויים. אין Aiich את הראווי מכם, אחרי שהבקשה מכללותכם.

הסיבה השנייה. כי אם כי יש לי ידיעה מה בתירוץ השאלות ההן, לא אוכל להישען על דעתיכם בעניינים אלו. וללמוד יצאתו ולכנן דפקתי שעררי רחמי החכמים להיחיד הסכמה אחת בפרשון. ובאשר כי עדנה אין קול וקשב, אין אקדמים לפרסם ידיעתי בן להיות למטרה לחצי התופשים, אשר מדובר חדש אף יחרה. כל שכן שההתנסות, הניצוח, הקנאה, השנאה מצאו כן בדורנו. וכפי היותי נבזה בעניין. עוד עשר פעמים ויתר

נמאסתה

תיטיב דעת

נמאשתי בעיניהם. ולא די שלא יעוזרוני לחזק האמת או להופעה מצצלם, אלא גם יחזיקוני ככופר, ויכוחו את הרפטוי על פני מקודם, על לא חמס בכפי.

הסיבה השלישית. כי לא דיברתם נבונה באיגרותיכם. ולא דרככם במנוג מסמכים נאצלים להשוו בכבוד הנאצלים. חכמים מהה מחכמים. בכירים מאביכם וקדומים בכלל הקדימות. הרחבותם פה הגדלתם לשון מדברת גזירות לבטא ולהקליט שכאלו מחסרון יקיעתם לא השיבוני עד עתה. ולא כן הדבר חיללה, כי לפי דעת הכל ולפי ידיעתי בברור כלולים שלמים ממחכמים ורבים מפלפלים ואדוקים מהה בכל פשר דבר וידם על העליונה תמיד. ואם כי לא נתנו מקום לשאלותי, נוכל לדzon, מפני שנראנו בעיניהם קלות ההבנה על פי רוחב בינתם לא חששו לתרצן. או חשבון בלתי ראויות להישאל ודומם למעשה עצועים וננתנו עורף לשיגיגותי. והעיקר על כי נבוזית וקטונתי בעיניהם. ניסתלסו מהטפל לאיש קטן הערך כמווני. כי עם הראו ידברו ואני מה ? הן מחמת מטיבות צעד שלוש סיבות אלו נרתעתו לאחור וכמתיאש הייתה להפיק רצונכם אך הסיבה המכרעת, המעוררתני לשוב לחת יד על פיכם. היא האהבה המקלקלת השורה. על היוטי דורש טובתכם, כספ ותאב לראות הצלחותכם. אמרתי וכי מה. ארוצה להוורותכם הדרך תלכו בה בתירוץ הקושיות ההן על פי ידיעתי, בתנאי, שלא תזידו לפרוין גדר המוסר לחשוב שכבר הגעתם לתחילה הבנתן על פי האמת. ותהיינו לעלות אל

תיטיב דעת

הר ההתנסאות להתפרק ולהתחלל בהן בגאווה ובזו לחשך "אסתריא בלגינה קיש קיש קרייא". כאמור אנחנו ואפסינו עז, אך בענווה, ובהצנע להמתיק סוד לישא וליתן אודותן בפלפול עם כל הראי, ועמוד עליהם על בוריין. גם לא להצניע ולהסתיר ולמנוע טוב מבעליו. זהה לתועלתי כי בתפרנס הדבר יתעוררו כל חמי לב התירירים הגדולים. אם לקיים, אם לסתור ולתרץ באופן נאות, אז בתפרנס האמת בעולם בין הבנים ובנה גם אנוכי ממנה. כמנגgi להזות על האמת, זו את לכם לדעת כי כמו שהמאכלים הגסים ואם הם טובים בעצמם. ומטיבים לכל הראי להם. הנה הם יזקוו מאד ליווקים. כן גם הדברים העמוקים האלה. ובפרט בהיותם רשותם במליצה ובלישנא מעלה. לא יועילו לכם בערך זו מצבכם. אשר מסיבה זו השמטה תירוצי השאלה הראשונה והשאלה הרביעית, מעניין כלוחכם והצנעות רק بعد הראים. כי אפילו על דעת קצתכם, אין דורשין מעשה בראשית שנים ולא מעשה מרכבה בלבד אלא אם היה חכם וمبין מדעתו. וכן הוא הדבר גם בעניינים כאלה. והסתכלו בפרק ל"ב בחלק א' מס' המורה ותדרשו את הראי להודיע לכם ע"פ ערככם. ובעbor זה אפילו במה שגLIGHTי לכם במגלה ספר זה לא הלכתי בגדלות ובנפלאות המליצה, אך באותו דבר שתבינו ממנו כל האמור פה. וכן רק בשאלות הנשארות יבואו דברי לכם בסדר, על ראשון על האחרון. וזה בלשון קל ומובן לכל קורא, ואם כי הדברים בהן ארוכים, אקצר לפי היכולת אך קודם הכל אקרים לומר, דעו נאמנה כי כוונתי בשאלת

תיטיב דעת

הकושיות ההן לא הייתה בעבר ניסיון ובחינה חיללה, אומנם כוונתי ביחס היא על ההסכמה הכלולית למצוא האמת. כי בתבונני מזו ומה גם עתה שכל חכמי בית ישראל דבקו ונתחזקו בדעתות זרות מחקריות פילוסופיות בעניינים עמוקים שהם יסודי דתנו ותורתנו הקדושה ועיקרי אמונהנו היישראלית האמיתית. ובפרט בנדון השכלים הנפרדים הנקרים בפי הממן מלאכים. ובנדון נפש האדם המשכלה, מצורף לזה כי גם במובני המקראות בדברי הנבואות עותתו לרוב. אף את רוכם עזבו בלי ביאור, חלפו ויעברו. ובهم קושיות למתבונן, והמשתוקק מתחbett בלי עזר. התעוורת במעט מה שהשגת להרחיב את עמודי הדור בשאלות. להחישם על התשובה להתרעם הדעת האמיתית בדורנו, על ידי כולנו ביחד בהסכמה אחת, כי זה הוא טبع חזמר מנהג הדורות. ישוטטו רבים ותרבבה הדעת האמיתית להעמיד דבר על בוריו בתיקון המעוות. בראיה מביטול דעת בעלי הרכוב מהבאים אחרים ובאשר לא נהיתי כדי להגנות כל זאת על ידי. בעונותי רבים. כי מסבבים זכות על ידי זכאי, הן אם כי קפצתי כהדיות. אחר נסוגתי, טוב קיויתי ויבוא רע. להיות לנגינה ולהרפה בפייהם. ללוּג ולקלס בעיניהם. ועתה כי כן: האתי תמות חכמה? האם אוליכה לבית עולמי בית מועד לכל חי, והלא מהבא לידי בעודי. אגידה ואדרבה לכם כל שהוא משוריוני דעתך ורעיוןovi לבבי. ואם כי עדין אין נימוקכם בידכם בהווה, מי יודע וייתן השם יתעלה לכם בהבא לב לבן להתרdeg בהבנתך רק בהצעה לכת עם אלוהיכם, כי אלוהים קדושים הוא ית' וית'.

תמה

ואלו הם התוצאות לפני הקורא רצים

אחרי השמטה תירוץ השאלה הראשונה כנ"ל אבוא בגבורות להציג

תירוץ השאלה השנייה באופן כזה.

תירוץ השאלה השנייה. לכמ' בני לדעת שהמיתה לאדם היא שת' מיתות הא' מיתה טبيعית והב' מיתה נצחית עולמית. הינו המיתה הטבעית היא כשייחיה האדם וימלא שנותיו כשומו אל, ויחתום חייו אם בארכיות אם בקוצר ימים כפי שנקצב עליו. וייחלש ויגוע וימות ואז הוא כישן. כי על פי הבטחה האלוהית עתיד הוא בעת רצון מאותו ית' לשוב לחיות עוד בתהיות המתים. אם זכה כבר בשכר קיום מצוות התורה הקדושה. כפי אמונהנו האמיתית בראות חזוקות ברורות מכתבי הקודש. אומנם המיתה הנצחית עולמית היא למורדי אור אשר מגודל מריוונם ועצם זדותם הפסידו היישארותם. ואפילו אם יתעוררו לשוב מנכלם תשובתם אינה מקובלת לפניו ית', ואין להם כפраה כלל וכלל. מסיבה אזכורה בהבא ומה אחרי מיתתם אם במיתה טبيعית אם במיתה מקרית הנכללת במיתה טبيعית בסוגה אין עוד להם תקומה כי לא ישבו עוד לחיות בתהיות המתים, אך מיתתם היא להם מיתה נצחית עולמית וזה היא המיתה הנצחית בעצמה הנגזרת על אדם הראשון כנאמר לו "כי ביום אוכלך ממנו מות תמות". (בראשית ב' 17) הינו, ברגע האכילה נפסק عليك הדין במיתה עולמית. באופן שאפילו אם תתעורר להתווותות ולהרבות

תיטיב דעת

ולהרבות בתשובה לא תתקבל תשובה לכפר עונך. ואם כי גדול כוח התשובה, עכ"פ היא לא תועיל לך אחרי שכבר הודיעיך בעת צויה האזהרה את עונשיך. ואתם בני כבר ידעתם, שהעונש מאיתו ית' להחוטא לא בלבד פִי ערך גודל העונן, אלא גם לפי גודל ערך החוטא כי הנה עונן קטן, לפי גודל ערך החוטא הוא גדול מאד, כל שכן אם גם העונן והמרד גדול הוא. ולפי זה אדם הראשון שהיה איש גדול הערך, קדוש ונביא, בהיותו יצר כפיו ית' ולא ילוד איש מהבאים אחריו. והוא בודאי היה יודע ריבונו וכיוון למרוד בו, בנטותו לדברי אישתו המפותה מהנחש. עבר על אזהרתו ית' ואכל מפרי עץ הדעת שהוזהר מאכילתו הנה כפי גודל ערכו כן גם הוא גודל עוננו מנשווא. ובפרט שלא שת ליבבו בהודעת עונשו בעת האזהרה. ועל כן נגעש במיתה עולמית. היינו שאין לו תקומה עוד בתחיית המתים בחברת הצדיקים. ואם היו טובעים מני ראייה תורית על שתי מיני מיתות האמורות למעלה הלא גם בלי הודיעתי ידוע גם לכם מהכתוב פעמים הרבה. ויהיוימי (פלוני) (כך וכך) וימת. שהוא בודאי מיתה טבעית גם מיתה הנצחית שאין עוד אחריה תקומה נודעת וניכרת בהדייה ממלה קרת כאמור "ונכרתה הנפש היא מעמיה" (בראשית ז.14) אומנם מה שהאמינו והחליטו לומר שהאדם הראשון בסיבת חטא הביא מיתה לעולם. ולולי חטא היה חי חיים נצחים הוא וכל הבאים מכוחו כל ימות העולם? דעתם זו היא המחשיכה והמדעיכה נר התורה ונר הדת. ומיום עומדי על דעתך אני משתחה ומתחמי איך עמודי עולם מאירי עינינו חכמי

תיטיב דעת

הכמי בית ישראל התורניים הסכימו לדעת כזאת . האם יתכן שבعلي הומר עב ועכוור אשר בארץ המה האנשים להיוthem נזהים כיעוריים קדושים. ואיך לא הרגישו סתרית כל מרכיב טוון הפסד. האם סברו שיהיו כל בא הולם קטן גדול במדרגת חנוך (על פי דעת קצר) ואליהו הנביא ז"ל ? ואיך העבירו והעלימו מדעתם ההפרש שבין השכל הנאצל ובין האד' החומרי הנברא עפר מן האדמה? כל שכן שאין לדעתם חזוק. ממאמר "בלע המות לנצח" (ישעיה כ"ה . 8) כי הוא יעד על אפיקת המיתה הנצחית על כי אוז "ועמק כולם צדיקים" (ישעיהו ס.21) והעולם כמו שהוא נוהג להיות כל מרכיב נפסד כי בעל גבול ותכלית הוא .

תרוץ השאלה השלישית

האדם הראשון בהיותו יצר כפי יה' קדוש ונבי נאמור למעלה הנה לפि גודל ערכו הכנ לו יוצרו יה' פרנסתו בכבוד ובבקיון בלי עמל ויגע בגין עדן מלא ברכת ה' . אבל זרעו וכל הבאים מכוחו עתידים היו להתיישב חוץ מהגן בכל כנפות הארץ אשר בעברם הייתה היגלות היבשה. וכאשר כבר חטא האדם הראשון ונפחת ערכו, גורש מגן עדן לעובוד גם הוא את האדמה ולאכול לחם בזיעת אףו. והגן נשאר ריק ונשמר על ידי להט החרב המתהפקת שלא יכנס שם שום בריה. ועמדו הגן על מכונו כל ימי חי האדם הראשון, לכלות עיניו כעין והבטה צר מעוון, כי אחורי שגורש האדם הראשון, מהו הצורך למציאות הגן ובשמירתו. כי אם להדאייב את נפשו כפי הסברה הנכונה , אף להיות

תיטיב דעת

הוראה ולמוד לכל הבאים אחריו. ואחרי מות adam הא'. הן כמו שהמציא השם ית' בגינו את הגן ההוא מאין ליש, כן גם השיבו מיש לאין. אם בזמן המבול אם מקודם לו אחרי מיתת adam הא'. וכך התירירים המקיפים וחוקרים ביישובי העולם אינם מצויים עד היום הזה את הגן בעצמו אם כי מקומו נכר ונודע מהנהרות הנזכרות. כי אין צורך עתה בגין ההוא אחרי שנברא בגין adam הא' ואשתו לבדם, ולא بعد זולתם. ואל תחשבו בני שגירוש adam מגן עדן הוא עצם עונשו וחטאו. כי על עוננו נענש כפליים ר"ל בעוז' אכילת פת ביגע ובעוהב' במיתה נצחית כאמור למעלה. אך גירשו היה בעבר שלא ישלה ידו לעז החיים ואכל והי לעולם. כי בהיותו בעל בחירה והיכולת בידו על הנאמנות והכפרנות, יכול להיות שיתחרט ויאכל מעץ החיים ורפא לו. אך שלפי גודל מרינו לא היה ראוי לזה, לכן גורש תכף מפני החשש. ולולי זה מן האפשר היה לו ולאשתו לשבת בגין עדן עד בוא חליפותם. ואם תשאלוני לומר הקדוש ברוך הוא בהיותו אל רחום וחנון, איך מנעו ועכבו מזה פנו לכם בני אל שמאל. וראו תשובתכם בתירוץ הבא אחר זה מיד.

תרוץ

תיטיב דעת

תרוץ שת שאלות דומות בעניין שהן השאלות

ה חמישית והששית

דעו בני . ששאלות אברהם אבינו ע"ה, דומות לשאלות משה רבנו ואדונינו ע"ה . שאמר "הודיעני נא את דרכיך" (שמות לג' 13) . כי בידועו אבינו ע"ה שכבר הוא נחשב בעיניו ית' לצדיק תמים ואהוב לו ית'. וניברכו בו כל משפחות האדמה. רצה לדעת האם כל צדיק זולתו נחשב כמו שהוא בעיניו ית' להינצל גם זולתו בזכותו . וזאת שנית בידועו ע"ה, שאנשי סדום רעים וחטאיהם לה' מאד . גם כי הקב"ה בעצמו אמר לו "זעקה סדום ועמורה כי רבה וחטאיהם כי כבזה מאד" (בראשית יח' 20) ואחר כך אמר לו ית' "ארדה נא ואראה " וגוי (שם 21) . הבין אברהם ע"ה שכפי גודל זנותם עדין לא נגור עליהם כליה אחריו שהצריך הש"י עוד לדרישה. עמו או מחשבותיו ית' בלב אבינו ע"ה ורצה לדעת דרכיו ית' בכל זאת . ואם הצדיק הוא יסוד העולם אשר יוכל להינצל בזכותו גם זולתו . והודה לו הש"י בהין כנודע מהכתוב. ועתה בני . הסתכלו מהם שאומר לכם פה, כי הוא כלל גדול במידיעת דרכיו ית', ומפתח לתירוץ קושיות גדולות . لكم לדעת, כי דרכיו ית' באופן זה . הינו אם יפסק הדין לפניינו ית' על גוי או על אדם, אזי אחר חריצת הפסיק , התשובה אינה עוזרת ומעילה להיבטל הנגור והגנטסק בשום אופן. "כי לא איש אל ויכזב ובן אדם ויתנהם" (במדבר כג' 19). ואם עדין לא נפסק הדין לפניינו ית' , אזי התשובה הגמורה מקובלת.

תיטיב דעת

אף הצדיקים עוזרים בזכותם להציל את המתהיבים מרעתם. ואם התשאלני ראיות על דעתך זאת מהמקרהות, התבוננו וראו שבעת שהטא שאול המלך במלחמה עמלך, ונפסק עליו הדין מatto ית' בגזרה להסיר את המלכות ממנו לגמריו, כמו שאמר הש"י "נחמתי כי המלכתי את שאול למלך" הנה אחרי שנפסק הדין עליו כבר לא נתקבלה תשובתו. באומרו, "ויאמר חטאתי" ולא הועילה לו תפילה וזכות הצדיק שמואל הנביא ע"ה. אם כי זעק אליו ית' בעדו כל הלילה והتابל עליו ימים רבים, עד שאמר לו הקב"ה "עדמתי אתה מתאבל אל שאול וגוי" (שמואל א', טז'). על כל פנים לא יותר לו הקב"ה חטאתו. ולא נתבטלה גזרתו. וכמו שאמר לו שמואל הנביא ע"ה, "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם" (שם טו' 29). **שנייה** הבינו וראו כי אחרי שנגזר הדין על אומתנו עוד ביום ישעיהו הנביא ע"ה ואף מקודם כידוע מהנאמר "ולהפיל זעם בגויים ולזרותם בארץות". (תהלים קו' 27). לא נתקבלה תשובתם ולא הועיל להם זכות ותפילה הצדיקים הגמורים להצלם מרעתם, אלא לפי גודל עונונויותיהם ורובן זדותם. עוד הסיר והציל הש"י מהם את הבחירה לגמר כי שלא יתעוררו אל התשובה, זה מובן מה שאמר הש"י לישעה הע"ה "השمن לב העם הזה ואוזני הכבד ועיניו השע פן יראה בעינוי ובאוזני ישמע וללבבו יבין ושב ורפא לו". ויאמר עדמתי אדני ויאמר עד אשר אם שאו ערים מאיין יושב ובתיים מאיין אדם והאדמה תישאר שמאה" {ו'. 10}. והנה אחרי שנפסק עליהם הדין ונגזר לחורבן, לא נתקבלה

תיטיב דעת

נתקבלת תשובה המלכים הצדיקים כיאשיהו המלך ע"ה והדומים לו .
 וגם הצדיקים הגמורים כנוה ודניאל ואוב לא יוכל בזכותם להצללים
 מרעתם . ומסיבה זו גורש האדם הראשון מגן עדן , כי עכבר ומגנו הש"י
 להתעורר לו לשובה לחת מעז החיים . כי תשובתו אינה מקובלת אחרי
 שכבר נפסק הדין לミתנה נצחית בעת האזהרה . ואם תאמרו , אם כן , אין
 הש"י היה מעוררם ע"י נביינו ע"ה אל התשובה עד רגע החורבן . אשיב ,
 שהוא מאיתו ית' לשתי סיבות . האחת , לכלות את עני הטעאים
 ולהأدיב את נפשם בשמעם את מפלתם . וכי אין בחירה בידם לשובם
 מגודל זדונם . השנייה , כי אם כי התשובה אינה מקובלת אחר גור דין
 לגמריו , על כל פנים בהיותו ית' אל רחום וחנון . עקב התשובה היה
 מקל הוא ית' את העונש מה שנגור . והראיה מאחאב מלך ישראל , כי
 אם כי גור ונפסק עליו דין , הנה בהכנעו הקל לו הש"י את עונשו .
 באומרו לאליהו הז"ל "הראית כי נכנע אחאב מלפני יען כי נכנע מפני
 לא אביא הרעה ביוםיו וגוי " (מלכים א' כא' 29) . וכן הוא העניין גם
 באומתנו הטעאה . שאם כי גור עליהם החורבן לגמר כאמור לעלה
 בדברי ישעה ע"ה . על כל פנים אם היו שביהם בתשובה היה הקב"ה
 מקל מעלייהם העונש באופן שתעמוד עיר ירושלים על מכונה וגם
 מלכותם הייתה קיימת בידם רק בלבד שהיה משועבדים למלכות בבל .
 כמו שהוכיחה זה ירמיהו הע"ה לצדקהו המלך באומרו "ויאמר ירמיהו
 אל צדקהו כה אמר ה' אלהי צבאות אלהי ישראל אם יצא תצא אל
 שרי מלך בבל וחיה נפשך והעיר הזאת לא תישרפ באש וחיה אתה
 וביתך

תיטיב דעת

וביתך" (סימן לה' יז') וכן (בסימן כז') אמר "והגוי אשר יביא את צוארו בעול מלך בבל ועבדו והנחתיו על אדמתו נאום ה'. ועבדה וישב בה" (ירמיהו, כז' 11). אומנם אם עדיין לא נפסק הדיון ולא נגור לגמר מילפנינו ית' או שתלה ית' את פסק הדיון על התשובה אז התשובה היהיא מקובלת. ונגור הדיון יבוטל. אשר על זה אמר הש"י (ירמיה יח' 7) "רגע אדבר" וגוי, "לנטוש ולנטוץ" וגוי, "ושוב הגוי ההוא" וגוי, "ונחמתי על הרעה" וגוי, וכך שמדובר זה גם בנבואה יונה הע"ה על עיר נינה וכן הוא העניין גם בסודם שעם גודל מרימים עדיין לא נגור עליהם הדיון לגמר. ותללו הש"י על הדרישה, אם ישובו מנכלם. כמו שהגיד הש"י לאברהם אע"ה ואמր: "ארדה נא ואראה" וגוי (בראשית יח' 21). וכאשר הגיעו הנביים הנשלחים על הדרישה בסודם, פתחו לוט במאמר "ברחוב נلين" (בראשית יט' 2). לכתהילה, עד שנמשך מזה הדיבור ביניהם בסיפור מעשייהם הרעים כנודע ממאמר הסדומים עצםם "האחד בא לגור וישפט שפט" (שם 9) והמה החוטאים בשום עם באוזניהם ספור זמותם ומפלתם לא נכנעו לשובם בתשובה. ולא פחדתו ית' עליהם. אבל גם הוסיף פשע על עוונותיהם بما שדברו בזדון כנודע מהכתוב. ועל כן תclf נגור הדיון עליהם להפיכה.

תירוץ השאלה השביעית

אמונתנו האמיתית היישראלית נגדרת ומוחזקת בתנאי לשם עבוקו ית'
ולעשות רצונו. ולהתנהג בכל מה שציינו והכלל לקיים כל הכתוב
עלינו

תיטיב דעת

עלינו בתרתנו הקדושה , המAIRה . ובתורה מצוות מחולפות מהן , מצוות שמעיות דתיות עיקריות שהן יסודות האמונה, מהן להורות לאיש הישראלי הקנאת שתי השלמיות. מהן מצוות לתקן מנהג המדייני וסדר המשפטים והשרה. ומהן לתוספת ההתקרובות לעבודתו יה' ויה'. כגון הקורבנות שהן רק לתוספת עבודה, גם זולתן יכול האיש הישראלי להיותו שלם באמונתו וקרוב ואהוב לאלהויו, כמונו עתה . ואם כי הקורבן יקר הערך הלא הוא ככלום נחשב אם לא תקדם לו השמיהה בקולו יה' שהוא היסוד באמונה הישראלית . ולא הקורבן שהוא צורך השפל ואיןנו יסוד ועיקר באמונתנו. כמו שאמר שמואל הע"ה לשאול המלך "החפץ לך בעולות " וגוי (שמואל א' ט' 22) . וכן אמר דוד מלכנו ע"ה בתהילותיו. "זבח ומנהה לא חפצת אוזניים כרית לי וגוי ". "או אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי לעשות רצונך אלוהי חפצתי " (תהלים מ' 9). רצונו , זבח ומנהה לא חפצת שהם אינם עיקר באמונתנו הישראלית . כי גם זולתנו היו או מקרים כמאמר הנביא ע"ה ובכל מקום מוקטן מוגש וגוי , אך העיקר והיסוד באמונתנו לשמווע בקולך אשר זהה כרית לי אוזניים לשמווע ולעשות רצונך . ולכן באתי במגילת ספר התורה שהיא כתובה עלי לקיימה בתוך מעי . שזהו היסוד באמונתנו ולא הקורבן . כן הוא המכון גם בדברי ירמיהו הע"ה אשר הצגנו לקושיא . שאחרי שהוכיחה מפיו יה' את בני מלכות יהודה על קורבנותיהם שהיו מקרים לא כדין וכHALCAH באומרו "עולותיכם ספו על זבחיכם ואכלו בשר "

תיטיב דעת

(ירמיהו ז' 21). הרמיז והודיע לهم שהקורבן איננו יסוד ועיקר באמונה היהישראלית. רק השמיעה בקולו ית' ולשמור בריתו שהוא התורה הקדושה . שעל תנאי זה ללחם הש"י לו לעם סגולה ונתן להם התורה הקדושה אחרי שקיבלו עליהם את התנאי ההוא במאמר "נעשה ונשמע" כדכתיב בפרק "בחודש השלישי" "ועתה אם שמעו תשמעו בקולו ושמרתם את בריתו והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ . ואתם תהיו לי ממלכת כוהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל" (שמות יט' 5) . הרי שלא הכיר הש"י פה תנאי באמונה את הקרבת הקורבן ואם כי באחרונה נצטוונו בקורבנות במה שאמר הש"י "צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קורבני לחמי לאשי וגוי (במדובר כח' 3) . וכן כל הנמשך אודותם בתורת כוהנים הם על צד חוספה עבודה והתקרבות לו ית' . ולא שייהיו פינה ויסוד בדת ישראל . כי אם היה כן הנה אנחנו עתה זולתם לא היינו שלמים באמונתנו חיללה ועל פי הכוונה זו אמר ירמיהו הע"ה (סימן ז' 22) להם מפיו ית' "כי לא דברתי את אבותיהם ולא צוטיתם ביום הוציאי אותם מארץ מצרים על דברי עולה וזבחה . כי אם את הדבר הזה צוויתי אותם לאומר "שמעו בקולוי" וגוי . הנה נראה בפירוש מדבריו ע"ה שהקורבן איננו יסוד באמונתנו . רק לשמעו בקולו ולעשות רצונו ית' בכל אשר ציווה והזהיר תנאי יסודי האמונה . אשר בזה נהינו לו ית' לעם סגולה . והמiscal בהיכרות דברי הנביא ע"ה במשך דבריו אלו שם , יבין וידע שהאמת בפינו . **ולכם לדעת בני שתורתנו התמימה , הקדושה , הכתובת , לא**

תיסתר

תיטיב דעת

תיסתר ולא תתחלף בשום אופן בשום זמן מכל מה שבאו בתוכה מכל המצוות הדתיות העיקריות שהן יסודות ופינוט אמונהנתנו הקדושה האמיתית. חוץ מהקורבנות שאפשר להשנות מפני שהן אינן עיקרי האמונה וכמו שאין יכולת בשל האנושי לדעת על פי הבהיר טעם וכוונת התקרבותן, כן אין בנו כוח לדעת סיבת התחלפותן. כמו שאנחנו רואים התחלפותן במה שעבר במוספי הаг³ וכן בהבא בנבואה יחזקאל הע"ה בסימן מה'. במוספי הhayim והשאך ואלהם הבין דרכן.

תירוץ השאלה השמינית

יזוע לכל קורא מלמד, שהפרש גדול בין הנבאים, אם שדברי כולם הם אמיתיים. עכ"פ מדרגתם אינן בשווה. כל שכן בין נבואת משה רוע"ה לבין זולתו. כי הוא ע"ה בהיותו מתנבא פנים אל פנים. אין בדבריו משל וחידה וערבות. רק דבר איש אל רעהו. אומנם כל זולתו בהיותם מתנבאים במראה ובחלום באמצעות הדמיון רוב דבריהם במשלים וחדות, אף ערבותים. כיطبع הדמיון ידוע וכמו שבחלום הדיות, בצדוק ובזולתו מבינים הדמיון ומערבע בחלום ההוא דברים וענינים שונים זולת קשר העניין הנחלה, כך הוא גם בחלום הנבואה. מקדים ומאהיר מערבב עניינים בין הפסוקים, פסוק אחד לעניין חד, או לזמן אחד או למול איש אחד. ופסוק אחריו לעניין ולזמן ולמול אחר.

ואפילו

³ספר במדבר. פנהס בן אלעזר

תיטיב דעת

ואפלו בפסוק אחד, חצי הפסוק למול אחד. והחצי השני למול איש אחר, עד שהמתהיל או הבלתי יודע עניין וטבע מליצותיהם קשה עליו להבין או לפרשם לזולתו. והוא לכם על כל אלה דוגמאות מהנbowות. התבוננו בני בנבואה מיכה המורשת ה"ה (בסימן ב') כשהזcid מפלת ישראל בסיפור מעלהיהם באומרו: "וְאַתָּמוֹל עַמִּי לְאוֹיב יִקּוּם וְגֹו" (שם. 8), "נְשִׁי עַמִּי תָּגַרְשׂוּן וְגֹו" (שם, 9), "קֻומו וְלֹכֶד כִּי לֹא זָאת המנוחה וגו' (שם, 10), "לֹו אִישׁ הַוְלֵךְ רֹוח וְשָׁקֵר כֹּזֶב וְגֹו" (שם, 11) ערבות אחריהם תclf פסוק "אָסָף אָסָוף יִעָקֹב כָּלָךְ וְגֹו" (שם, 12), שהוא יعود לעתיד וכן (בסימן ד') אחר שאמר "וְאַתָּה מַגְדֵּל עֲדָר עַוְפֵל בַּת צִיּוֹן וְגֹו" (שם, 8), שהוא יعود לעתיד תclf בפסוק השני אמר עתה "לִמְהָ תְּרִיעֵי רֹעֵה וְגֹו" (שם, 9), שהוא יعود רע לזמן הצרה שקדום החורבן. וכן אחר שאמר "קֻומי וְדוֹשֵׁי בַת צִיּוֹן וְגֹו" (שם ד' 13).

שהוא יעוד טוב לעתיד מיד בפסוק השני אמר "עַתָּה תַּתְגֹּזְדֵּי בַת גְּדוּד וְגֹו" (שם, 14), שהוא הגדה על מצור נבוכדנאצ'r וחילו על ירושלים ויזלול צדקהו המליך. וכן אחר שאמר "וְעַמְּדֵךְ וְרֹעה בְּעוֹז ה' וְגֹו" (שם. ה. 3). שהוא יעוד לעתיד תclf בפסוק השני אמר "וְהִיא זָה שָׁלוֹם אָשׁוּר כִּי יִבוֹא בָּאָרֶצֶנוּ וְגֹו" (שם. 4), שהוא סיפור על מפלת סנהדריב וחילו או בזמן היה. וכן בנבואה נחום האלקושי ה"ה. אחר שאמר כנגד מלך נינוה "מִמֶּךָ יָצַא חֹשֵׁב עַל ה' רֹעה וְגֹו" (נחום א. 11), תclf בפסוק השני אמר כנגד ישראל "כִּה אָמַר ה' אֵם שְׁלָמִים וְכַן רְבִים וְגֹו" (שם. 12). ומיד נהפק וחזר ואמר נגד מלך אשור "וְצַוְהָ עַלְיךָ ה'"

לא

תיטיב דעת

(שם 14), "לא יזרע משםך וגוי" (שם ושם). ואחר כך חזר ואמր נגד עם יהודה "הנה על ההרים רגלי מבשר וגוי" (שם . ב. 1) . ושב עירבב אחריו פסוק נגד נינווה "עליה המפיז על פניך וגוי" (שם 2) . ואחריו עוד חזר ויעד למלכות יהודה ואמר "כי שב ה' את גאון יעקב וגוי" (שם. 3) . ותclf אחריו ערबב ואמר חצי פסוק נגד מלך אשור "זכור אדיריו יכשלו בהליכתם" (שם. 6). וחצי השני מהפסוק ההוא אמר נגד חיל נבוכדנצר "ימהרו חומתה והוכן הסוכך" (שם . 7) . ורבים כאלה בנבואות .

כן הוא העניין גם פה בנבואהו ירמיהו הע"ה بما שנבא אודות ארון הקודש. כי אחרי שדבר יעוד טוב בבית ישראל שהם מלכות אפרים יאמר "ולקחתו אתכם אחד מעיר ושניים משפהה וגוי" (ג' 14) . "ונתתי לכם רועים כלבי וגוי" (שם 15). חזר וערבב אחר זה פסוק שני בהודעת איות מצבתם בארץ לא להם בכל משך ימי היותם שם. ואמר על זה, "והיה כי תרבו ופריתם בארץ ביום ההם נאום ה'" (שם.16). "לא יאמרו עוד ארון ברית ה' ולא יעלה על לב ולא יזכירו בו ולא יפקדו לא יעשה עוד" (שם ושם) . מרמזו להם הנביא ע"ה בדבריו אלו איות מצבתם במשך ימי שכנים שם, שכשירבו ויפרו שמה ויארכו ימים ישכחו את תוכן ויסוד אמונתם מלחמת שלא נשאר בידם שום אותן ומופת לראיה על אמונתם. כי אין להם לא תורה, לא נביים , ולא כתובים. עד ששכחו לגמרי אפילו את ארון הקודש. ולא יזכירו ולא יפקדוו לבב ופייהם לא יעלוחו על ליבם, כי שכחוהו לגמרי. ולא נשארה שום קבלה בידם אודותיו אשר על זה ניבא עליהם הלווי עזירה בן עוזד הע"ה בימי אסא המלך הצדיק ע"ה ואמר "וימים רבים לישראל שלא אלוהי אמת ולא כohan מורה ולא תורה" (דברי הימים ב. א . 3) .

וכן

תיטיב דעת

וכן אנחנו רואים עתה בmagic החדש והנקרא בפי העמים גזיטה או (סגייב), אודות העבריים אשר מצואם בקרבם בארץות מלכות בורמה, שאין בידם תורה ואיינם יודעים מנתני אמוןיהם, זולת המילה. ומה מתודים ומתחנים לו ית' להשיבם למלכותם, הנק' בפיהם מלכות הזהב. ולא כן אנחנו בני מלכות יהודה כי זולת הקבלה הנמשכת בינוינו עוד מהסדיו ית' עליינו בידנו תורה נביאים וכותבים וספרים וסופרים רבים ושלמים. ויודעים אנחנו בבירור יסודי דתנו ואשר עבר עליינו. ואשר עתיד להיות בהבא עימנו ולנו. ובנו בכל מקומות התפזרותנו בתיאנויות דומות מקדש הקודש לעבודת הקודש שהוא התפילה במקומות קרובין התמיד כהבטחתו ית' עליינו "ואהי להם למקדש מעט" (יחזקאל יא.16). ועשויים אנחנו בבתי הכנסתינו ותפילותינו היכל לשים שם ספר התורה הקדוש דמות ארון הקודש עםلوحות הברית "ונשלמה שם פרים שפטינו" (הושע. ז.3). אשר כל אלו הדברים והמעשים נשכחו לגמר מבני מלכות אפרים באשר הם שם מסיבת אורך הזמן ומפני רוב רוחק המצב בינם לבינו ובפרט שבעת לכתם בגולה לא העלו בידם שום אחת מכתבי הקודש להיות מהם ראייה זיכרונות קבלה על כל זאת. ואיינם עושים כמונו דמות מקדש והיכל דמות ארון הקודש . כי אפילו הקבלה הייתה בעל פה בידם, נשתכח מהם מפני הטלטל ואריכות הזמן ומחמת התרחקם מאהיהם כמויהם ועל זה המליך הנביא

תיטיב דעת

ע"ה עליהם מפיו ית' במאמר "ולא יעשה עוד" (ירמיהו ג', 16). אשר בודאי ירמזו לכל מה שאמרנו והנה הנביא ע"ה נוהג מנהגו בנבואהו שאחר פסוק זה חזר להגיד וליעיד על העתיד ואמר "בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה' וגוי" (שם. 17). ואחר זה עוד חזר להודיע על הנניה בזמן אחרית ואמר "בימים ההם ילכו בית יהודה על בית ישראל וגוי" (שם. 18). ואחר זה עוד נתן פניו לעניין אחר ואמר: "וأنוכי אמרתי איך אשתק לבנים וגוי" (שם. 19). אכן "בגדה אישת מרעה וגוי" (שם. 20). עוד אחר כך חזר להודיע תשובה בני ישראל שהם בני מלכות אפרים באחרית הימים . ואמר "קול על שפיהם נשמע בכפי תחוני בני ישראל כי העו את דרכם שכחו את ה' אלוהיהם וגוי" (שם. 21). והכל כפי דרך ומנהג הנבואות כנודע ליוודעים ואתם דעו. זאת כי הכל שריר וברור.

тирוץ השאלה התשיית

אמת הוא, ששמות ראהונה ואהרונה הן שמות הצרווף שבхиימצא האחת מהייב להימצא גם השנייה. כמו שהיא נמצאת נרמזות בדברי הנבואה בעניין המדבר אשר צמהה עליה פה הקושיא לכארה. על כי המתבוננים לא הרגשו בעדיה בהישעןם לקצת בלבול המפרשין המעוותים המקראות. והקוראים והולכים לתומם במווצאם כבר מקרא קרא מפורש מעליים מאוזני שכלם מהסתכל על הפרוש ההוא האם קלע באמת על שעור כוונת הכתוב. ולא החטיא , ואף במווצאם באור לאותו הקורא בסגנון

תיטיב דעת

בסגנון מחולף. מחליטים לומר שבעים פנים ל תורה, זה דבר כסל לנו . כי באמת פנים אחדים לכטוב. ונודע ומהו השם והוא לנו שלו פִי הרוב דרך ומנาง המבאים לפירוש סימן אחד מראשו עד סופו לעניין אחד בלי הסתכלות בטבע דברי הנبوאה. ובזה מחליפים כוונותיה. כי הנה החכם הרד"ק (רבי דוד קמחי) פירש סימן "נדרשתי ללא שאلونי וגוי" (ישעיהו סה. 1). על אמרת ישראל בהתחיל מראש הסימן, וזה פרוש זר. ומלאכת עם לא קרא בשמי יכחש פירשו. אף כי בני ישראל אם כי רעים וחטאיהם הם ופראוציהם אף בגלותם. על כל פנים אינם אוכליםبشر החזיר חיללה ופרק פיגולים, והאמת לפי דרכנו שהנبوואה הנאמרת מראש הסימן ההוא , הוא על הגויים מאומות הצבא זולת הממלכות העכשוויות בעלי דת המאמינים במציאות יה' ובחידוש העולם. עליהם אומר הנביא ע"ה מפיו יה' "נדרשתי בהטבתך לגויים אשר לא שאלו הטובה ההיא מאייחי. כי הכהשוני ולא ידעוני ונמצאתי לעתות בצרה לאותם אשר לא בקשוני ולא התהנו לי. "אמרתי הינני הנני" לעזרת גוי אשר לא נקרא בשמי כי זנו אחרי האלילים ? . פרשתי השגחתי לו לתקן לטובה מעשי ועסקי עם סורר הזוחבים בגנות היושבים בקברים וגוי " (ישעיהו סה. 1). והמכיעים אותו בכל אלה. ועוד הטעסה גדולה יותר מזו עושים לי באומרם לאיש הישראלי קרב אליך כי קדשטי . רצונם לומר גש הלאה ממני אל תקרב אליו ואל תגע بي כי אני קודשתי יותר מך. הינו כי הם בהיותם אמיתיים ומחשבים

את

תיטיב דעת

את אמוןתם, מחזיקים את עצם להיותם קדושים מצד אמוןתם. ואת אמונה ישראלי מפחים ומחזיקים את האיש הישראלי פחות מהו ושהוא אינו קדוש כמוותם מפני שאין מאמין באמונתם. הלא תראה מהנאמר "כי לא יוכלו המצרים לאכול את העברים לחם כי תועבה היא למצרים" (בראשית מג, לב). ועל זה אומר הש"י על ידי נביאו ע"ה שדברי היכעסטם אלו הם "עשן באפי וגוי" (ישעיהו סה. 5). "כתובה לפניו לאacha וגוי" (שם . 6) . הינו לא אוטר להם דבריהם אלו. רק זולת מה שכביר שלמתי להם מקודם עדנה . עוד אוסף אשולם גמולם בראשם באחרונה ביום נקם ואמר נגד ישראל ע"י נביאו ע"ה לאמור מי גرم לכל זאת להיותם כל כך מושפלים ופחותים בעיני כל האומות הלא מפני עליון לא תצא הרעות והטוב , אבל "עוונותיכם ועוונות אבותיהם ייחדיו וגוי" (שם . 7) . מה שבסבבו לכם את כל זאת ולכן "ומדotti פועלותם ראשונה אל היקם (שם . 8) . רוצח לומר קדם שאשולם לצרי המחרפים אתכם. אמדוד עונש פועלות אבותיכם הבלתי טובות בראשונה אל היקם بما שאעננה אתכם בגלות עד שאחרי קבלת עונשכם תישארו נקיים וזכים לגאולה. ואז אשלם באחרונה נקם לצרי, כאמור לעלה . ואין להסתפק במלת פועלותם בכינוי נסתרים כנגד מלת עוונותיכם . כי כבר ידעתם שדרך הכתוב שבמה שישראלים בו מתחיל. ולכן בשעה שמלך במילת אבותיכם אמר אחריה פועלותם . והמובן פועלותם ופעולתיכם שאתם מוסיפים על עוננות אבותיכם. הנה נתבאר שנרמז פה בדברי הנביא ע"ה מלת אחרונה כנגד מלת ראשונה והכל שריר ובריר.

תירוץ

תירוץ השאלה העשירה

בתירוץ קושיא זו בארו החכמים ז"ל, ובפרט החכם הרד"ק ז"ל. אמר זה לשונו: "גדולשמי בגויים" (ראה לעיל). כי אף על פי שעובדים לצבא השמים, מודים כי שאני הסיבה הראשונה. אלא שעובדים אותם לפיקודם, שיהיו אמצעים בינו לביןם וכו'. וכן הרב הրמב"ם נ"ע בפרק ל' מהlek א' ממורה נבוכים אמר, וזה לשונו: "ו אתה יודע כי כל מי שהוא עובד بيמי קדם עבודה זרה לא יעובדה על דעת שאין אלה בלבדיה". ולא דמה מעולם כלל מן העובדים ולא דמה מן הבאים שהצורה שיעשה מן המתקות או מן האבניים והעצים שהצורה היא היא אשר בראה השמים והארץ והוא הניגם. אבל אומנם יעובדה על צד שהיא דמיון לדבר שהוא אמצעי בין לבין האלה יתברך. כמו שביאר ואמר "מי לא יראך מלך הגויים כי לך אתה וגוי" (ירמיהו י. 7). ואמר "ובכל מקום מוקטן מוגש וגוי" (מלachi א. 11). רמז אל הסיבה הראשונה אצלם. עד כאן לשום החכם. לדעתם זו יש עוז מהמקרא במא שכינה הכתוב את העצבים בשם צירים שמובנו שלוחיהם אמצעיים. ויש עוד להוסיף ולומר שיוכל להיות שהנביא ע"ה רמז מפי יה' בפסוק זה רק על אומה פר"ס היה בזמן בית שני, שהיו יודעים אז את אלוהי ישראל יה' ומכבדים ומתקרבים אליו יה' בקורבנותיהם ומתנותיהם ומצויריהם לאנשי מלכות לירוא ממנה יה' כידוע מהכתובים. גם אפשר שיכלול בזה גם את מלכות יו"ן שגם מלכיהם היו מתקרבים אליו

אליו

תיטיב דעת

אליו ית' כנודע מתלמידי המלך וכיוצא בו . ואין לטעון ממלת בכל באומרו "ובכל מקום" כי יש מקומות במקרא שמילת כל מורה רק על הפרט כגון "כי כלֶה ונהרצת ה' אלוהים צבאות עשה בקרב כל הארץ" (ישעיהו 23) שהוא מורה רק על ארץ אשר בלבד, ולא על כל עגול וכדור הארץ . סוף דבר . דעו בני, שמעט בריאת וחידוש העולם, הרוב מבני אדם ואפילו העובדים לאليلים היו יודעים אותו ית' רק באחת יברעו ויכסלו לחתת העבודה לאמצעיים אשר על זה נקראה עבודה זרה . הבינו וראו بما אמר מלכי צדק "קונה שמים וארץ" (בראשית יד. 20). ובמה שאמרו פלשתים בשמעם ביום הארון במחנה ישראל, ובנדר נעמן, וכבודאת נבוכדנאצ'r פעמיים, וכהתקרבות דריוש, וכיוצא בהם. אך שהיו בהם דעות שונות מחקריות פילוסופיות, ובפרט בהשגת ובהנחת העולם השפל, וכפי השתנות דעתיהם כן היו אמונהותיהם. כאשר גם עתה בזמננו אנחנו לא פסקו ולא בטלו הדעות והאמונות ההן לגמריCIDועם לכל מסתכל במנגנון אנשי הודיע והינה כאשר גם בזמננו היו אומרים מכחישי ההשגה "עזוב ה' את הארץ" (יחזקאל ח.12-9): ואם כי קורבנותיהם היו לאليلים האמצעיים לדעתם . הנה כל עת שנוזמן להיעשות להם נס והטבה מאייתו ית' בזודאי היו מקרים רק לשמו ית' קורבנות טהורות ותמיינות בלי מום, לא כקורבנות היהודים בזמן בית שני שהיו נוכלים להקריב בעלי מומיין אשר הוכיחם הקב"ה על זה ע"יنبيאו CIDועם.

והכלל

תיטיב דעת

והכלל', נראה ונודע לנו מاز' ומה גם עתה כי כל הנמצא מאותות העולם אשר הם זולתנו, מכיר ויודע אותו ית' הוא ירא ממנו ית' ומכבדו, משבחו ועובד לו ית' בכונה גדולה.

תרוץ השאלה האחד עשר

המשל שדבר ישעה הנביא ע"ה בגורתו ית', הוא ממין החלק הראשון משנהי חלקים המשיל שזכר הרב מורה צדק הרמב"ם ז"ל בהקדמתו לספרו היקר מורה הנבוכים. והוא מתרש לתרי אנפוי. היינו עצה ותושייה. בנדון העצה התחיל ואמר בדרך שאלת תמייה, הכל היום " יחרוש החורש וגוי " (ישעהו כה.21) המשיל הקב"ה ע"י נביאו את שלמות הראשון או אמר צורך הגוף להרישה ואת השלמות האחרון שהוא צורך הקנאת הנפש לזריעה. כי כמו שהזריעה נותנת פרי תבואה בהיותה תכף אחר ההרישה מיד, כן ההשתדרות במעשים טובים ובעינוי וחיקירת התורה וקיים מצוותה, תכף אחר השלמת צורכי הגוף נותנת פרי טוב לנשמה לעולם הבא. ואם תהיה החרישה לא לכוונת/zri'ah רק החרישה בלבד, בלי תכליות לה, היא פעלות הבל, ולא תצליח החרישה היא המאוחרת לזריעה. כי תתגgeb האדמה ותיבש ולא תצליח אחר כן לזריעה. כי לא נשאר כבר שום לחות באדמה ותישאה ותשומם. כן המשתדר בצרבי הגוף בלבד תמיד בלי תחת זמן ופנאי להשתדר על השלמות האחרון, ייבש לחות הגוף, היינו לא יישאר בו שום רושם

להתאות

תיטיב דעת

להתאות לשלמות האחרון. כי הרגל שב לו לטבע חזק. ואז יאבד הגוף באבדון מיתה נצחית ולא יזכה לחיות עוד . על כן אומר הקב"ה בתת לנו עצה הגונה ע"י נביאו ע"ה כאמור, שכמו שהחorsch וכונתו דוקא לזריעה לא יחרוש הוא כל היום עד שתתנגב האדמה הנחרשת ותיבש ולא תצליח אחר כן לזריעה . רק ממהר בעוד הלחות ויפתח ויתיר וישחרר שוריו מן המוט למרעה והוא בעצמו ישתדל לשדר ולתקן אדמתו להיותה רואה ומוכנת לזריעה . ואחר כן יזרע באופן שיזיכר , היינו החיטה שהיא תבואה נכבדת , יזרע באמצעות השדה כדי שלא יזיקו לה עובי דרכים. אומנם, בגבולותיה סביב יזרע קצח וממון ושוערה וכוסמת, שהן תבאות פחותות ממנה, ואין חשש ונזק גדול אפילו אם ישחיתום עובי דרכים. והם מגן ומשמר להיות שהיא טעונה לחיה האדם. וזרת המגבילים הם יכול האדם לחיות ואפילו אם ישחתו הנזק ההוא מעט. כן הוא הדרך שמחיב מאיש ישראל להשתדל באופן זה לשלמותו האחרון . היינו, שהוא בעת שישתדל לשלמותו הראשון שהוא צורך הנגנת הגוף, ביגע ועמל גופו הנמשל לבמה. יהدل מהיגע המעשים הטובים. ולקבלת חכמota, בעיון התורה, ובקיום המצאות בשומו לבו לתקנת נפשו. שהוא חייה בעולם הבא כמו שהחיטה חי الجسم בעולם הזה. והנה כאשר לא תיכון הזריעה בלי חriseה. כן לא יוכל לקנות שלמות אחרון, בלי הקדים שלמות ראשון . לכן בהיות האדם מדיני

בטבע

תיטיב דעת

בטבע, יש חשש שמא יתחזק האדם בשלמותו ראשון בלבד, ולא ישתדל מכל וכל לשלוותו האחרון וילך לאבדון. לכן הש"י בהיותו אל רחום וחנון, נוותן לנו עצה נכונה על ההשתדלות לשתיין יחד ונחיה ולא נמות. וכך שיזדמננו לחייטה משחיתים מעובי הדרך, והזרועים בגבולותיה סביר מגנים עליה ומצלים אותה מהנזק. כן יזדמננו לנפש משחיתים מהרהורים בטלים חיצוניים וഫוטולות בלתי טובות. ולכן, טוען הוא האדם לשמר את נפשו בדיק גдол לעשות לה גדרים וסיגים המפורשים בדברי חז"ל ולשמרה מנזק בפזור ממון, לנדר, לנדרה, ולצדקה. והשאר כי אין חשש אם ישחת הממון, רק שתישאר הנפש בקדושתה ובשלמותה. כי הממון הוא אחד משומרי הנפש וממתקניה. כאמור איש חמדות ע"ה לנבוכדןאצ'r לאמור "וחטיך בצדקה פרק וועיתך במחן עניין" (דניאל, ז, 24).

וכמו שהחייטה והזרעה צריכות ומהຍיבות להיעשות דוקא ע"י עובד האדמה. אומנם, הצמיחה לא תהיה כי אם מאותו ית' על ידי שימטיר גשם נדבות על החלקה ההיא המוכנת. ובכן הוא מצפה לירידת הגשמי, ואלהיו יורנו אם זרע רק לצדקה. כן הוא גם בשלמותו האדם כי המרök והזוכר, מחויבים להיות באדם בהשתדלות עצמו ובשותו כל בטהוננו באלהוי. הש"י יעוז לו כמאמר חכמיינו ז"ל "הבא ליטהר מסיעין לו" (מנחות כת' 2). ויצמיח לו הש"י אז צמה הצדקה, ויזכה לקוצר פרי השכר הטוב. אם תהיה כוונתו לטובה רק לעשות רצונו ית' בתת חלק לשבעה וגם לשמונה ולא חלילה לשם יהירה והתקבדות. כי אז לא

יתועל

תיטיב דעת

יתועל מأומה. ואדרבה, תמורה השכר יקבל עונש . וכמו שאם ימTier
השי' כל כך גשמי ברכות, ואשר לא חרש ולא זרע לא יתועל כלום
מהגשימים ההם . כן אם ישפייע השי' שפע טוב ההשגה על כל העולם
. הן מי שלא השתדל במירוק וזיכוך לא יתועל מההשגה היה כמלוא
ニימא כי הכל תלוי על פי המעשה : כאמור חכמיינו ז"ל "אין המדרש
עקר אלא המעשה" (ראה ספר kali יקר של הרב שלמה אפרים פירוש
לספר דברים כרך א. 6.) אשר על כל זאת המליצן הנביא ע"ה מפיו יה'
ואמר "ויסרו למשפט אלוהיו יורנו" (ישעיהו כח.28) עד כאן הגיעו
דברי השי' בתה לנו עצה על הנוגט האיש הישראלי כדי שיזכה
לעשות פרי בעולם זהה להיות לו צידה לעולם הבא יועיל זה אמר הנביא
בסוף המשל " גם זאת עם ה' צבאות יצאה הפליא עצה " (שם
. 29.) . אחר זה התחיל הנביא ע"ה לדבר מעניין התושייה ואמר מפיו
ית' "כי לא בחרזץ יודש קצח" וגוי " (שם. 27). הינו, את התבאות
הנזכרות למעלה הפכן כאן לעניין אחר. והמשיל את האישים הזהיריים
קרובי אלוהים המקבלים תוכחה במהרה לקצח וכמו. כי כמו שהקצת
והכמן אינם נזרכים הכאה גדולה ודישה להפרידם מהקש, רק נגיעה
ותנועה בשבט , כן גם הצדיקים בעלי תשובה אינם נזרכים להכאת
עונש גדול וייסורים קשים להשיים רק על ידי תוכחה ויסור נקל
. כאמור הנחכם ע"ה "תחת גערה מבין מהכות כסיל מה" (משל
י"ז.10.). כמו שהקצת והכמן אינם נזרכים הכאה ודישה גדולה לפי

תיטיב דעת

طبعם, אך החיטה שמננה הווה הלחם שהוא ראש ועיקר לכל המזונות, היא נצרכת להכאה גדולה. והיא תדק אם בסבוב העגלה אם בסבוב הסוסים. ועל כל פנים לא לנצח תודש כי על כל פנים תיפרד מן הקש. ואפילו אם יכוון המכון לדושה לנצח, לא יעשה לה מאומה ולא יזק לה. ואדרבה ישבר גלגל, ר"ל אופן עגלותו והחיטה תישאר בריאה ושלמה. והפרשיהם ר"ל הסוסים המסובבים עליה בדישה לא יזקו לה. כן הוא גם אומה ישראל עם היותה מוזהרת מאתו ית' על כל פנים היא קשת עורף כמאמרו ית' . "כי עם קשה עורף הוא" (שמות לב.10) . ואינה מקבלת תוכחה מהרה היא תודש בעונשים גדולים. מכיה ומענה בזמנים שונים. ועל כל פנים לא לנצח אדו"ש ידושנו. כי עכ"פ תיפרד ממעשיה הרעים. כמו שהחיטה על כורחה תיפרד מהקש, כן היא , בבואה לה צרה כמכירה על כורחה תשוב בתשובה וארחמנה ואשיבנה לקדמותה. ואפילו המתחכונים לדוש אותה ולהרע לה. או להאבידה לגמרי ישבו לرحم עליה. בהבטחת יعود פסוק "ואף גם זאת בהיותם. בארץ אויביהם לא מסתים ולא געלתים לכליותם , להפר בריתיכי אתם וגוי" (ויקרא כו.44) כמו שדרשו חז"ל בפסוק "חזי אכלתם במ" (דברים לב.23) חזי יכלו והם לא יכלו וזו היא הבטחה גדולה ויקרה וחניתה עצומה מאתו ית' אלינו ע"יنبيאו ע"ה ולפי שההבטחה הזאת היא חוזץ משורת הדין.

אך על דרך חסד וחניתה מאתו ית' וית' . לכן אמר

הנביא עליו ע"ה מפיו ית' בחתיימת המשל

האלוהי

תיטיב דעת

האלוהי בזה הלשון הגדיל תושייה

והכל שריר ובריר לפি

קשר דברי

הכתוב .

ובזה נשלמו תירוץ שאלות המתחלפות והקלות.

ועתה אבוא בעורתו ית' וית' לתירוץ

השאלות המתדומות ואומר.

אלו השאלות המתדומות . אם שהן רבות במספר יא' הן כולם תפורהנה בתירוץ אחד ייחד, לפי סברתי בנזון הנפש, ועתה בני הטו אוזניים לאמרי פי כי נגידים לכם דבר.

הלא ידעתם, כי כלל חכמי בית ישראל הסכימו قولם מה אחד , שהנפש המשכלה הנמצאת בכל אישינו המין האנושי, היא הזוכה לתחיה. והיא המתחייבת בכורת بعد עונת הגוף. ולדעתם זו, חבירו חכמינו ז"ל בעודה תוכחות רבות וגדולות להוכיחה ולישראל לשוב למוטב. זה פלא עצום מכבוד תורתם לייסר ולהוכיח האדם הגוף את נפש עצמו הרוחנית .

והלא

תיטיב דעת

והלא יותר טוב היה להוכיח את גופו שהוא החוטא ולא הנפש המשכלה. מצורף שאחרי היישוב נראה שלפי דעתם זו המוכיה והמומכה הוא עצם אחד. כי אם נתבונן בעיון נדע כי המוכיה הוא השכל, כי חסר דעת לא יעלה מידו להוכיה. כל שכן את המעליה ונכבד ממנה. ולמי השכל הוא מוכיה? הלא את עצמו שהוא השכל. ונעשה נושא ונושא עצם דבר אחד ברגע אחד זהה מגונה, וסבירה זרה. הנה לפי דעתם וסבירתם זו תיפולנה לנו כל אלו הספקות והקושיות שזכרנו בשאלות. באין יכולת בשום איש בשום אופן ותחבולת ותתחכחות לתרצן, בהיות גדר מזה וגדר מזה. אבל לפי דעתך וסבירתי [אם היא באמת כן] אין שום ספק ופקוק בעניין. וזה דעו בני, כי בכל אדם שעל פניו האדמה הן שלוש נפשות : **האחד**, היא הנפש **הצומחת** אשר ממנה ג' כוחות : **הראשונה**, הוא כוח הzon וחלקה: שם הכוח המושך, כוח המחזיק, כוח המחלק, כוח המעליל או המבשל, כוח הדוחה למוגרות. **השני**, כוח המגדל. **השלישית**, כוח המולד בדמות.

השנייה, היא הנפש **החיונית** אשר ממנה כוח התנועה המניע את האדם כרצונו לכל אשר יחפוץ ויפנה. גם חמישה חושים החיצוניים נמשכים ממנה לצורך שימוש הגוף בכל עסquito. ואלו החושים אם שם חיצוניים הנה מקורים והרכבתם **בפנימיות**. כי זולת החושים הפנימיים אשר נזכרים, החושים החיצוניים לכלם הם נחשבים ופועלתם **פעולת הבל**.

והשלישית

תיטיב דעת

והשלישית, היא הנפש המשכלה. רצוני לומר, השכל האנושי וממנו כוח הדבר ברכי הדיבור באדם. ובהיות שהשכל האנושי הוא רוחני, והגוף הוא חומרי, והם נגדיים זה לזה, יعنן שם הש"ת בו את הדמיון מצרני להתויך בין שניהם וממנו, ר"ל מהדמיון - החמשה החושים הפנימיים, שהם הכוח המתעורר, הראש לכלם. וכוח המחשב או המכיריע, וכוח המציג, וכוח השומר, וכוח הזוכר. וכל אלו הכוחות הפנימיות והיצוניות - הן באדם לשלוותו ולטובתו. אם יכוונו אליהם לטובה. ואם לאו תהיינה לרעתו בהתמכרו להבלתי תאותיו. כי היכולת בידו על הכהנות, כמו שעלה הנאמנות כפי הבחירה הנמסרת לידי מאיתו ית' על השכר והיפכו. וכך שעם החושים החיצוניים יקנה האדם לעצמו זכות או היפוכו⁴ כפי התעוררותו, לטוב או לרע, לאמת או לשקר. והנה השתנו נפשות שהן הכוחות והחיוניות והדמיון עימיהן הנמצאות גם בחיי האilm [זולת השכל והדיבור] הן משותפות בשם אך לא במין. כמו ששניהם באור מובן מספיק בשמונה פרקי הרבה המורה נ"ע כי הן כולם טבעיות גופניות בחיי האilm, ולא כן האדם, כי בו רובן בחירות רצוניות. כי בהם ר"ל בחיי האilm, הן כולם מהאדמה. כדכתיב "תוצא הארץ נפש היה למינה" (בראשית א.24). ואחרי מותם תשובנה הכל לאדמותן. אומנם האדם הוא מוסgal בכל ענייניו, כי שכלו האנושי עם כוח הדמיון אשר בו, הם מאותו ית'.

במובן

⁴ הבחירה, כן גם עם החושים הפנימיים ואפילו עם כלל הכוחות הנזכורות יקנה זכות או היפך.

תיטיב דעת

במובן מלאיצת "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" (שם . 26). גם נפשו החיונית היא נפוצה מمنו ית' כדנאמר "ויפח באפיו נשמת חיים" (שם.ב.7) ולכן היא העולה למלחה ר"ל השבה והנאספת לעמיה אחריו חתימת חי הגוף. כאמור הנחכם ע"ה "והרוח תשוב אל האלוהים אשר נתנה" (珂浩特引書 7). כי בהיותה טהורה בשובה למקומה ולמקורה עומדת בחים. ר"ל קיימת בלתי נזופה, תשוב עוד לגוף שנייה להחיותה בתחום המתים, העתידה להיות למתים, בכל מקום שהם פזורים בארכו כנפות הארץ. אשר זה נאמר "ארבע רוחות בואי הרוח ופחיה בהרגלים האלו ויוחיו" (יחזקאל לו.9). ולפי שהאדם היה הראשון לכל באי העולם, ונצרך לנפש החיונית, נאמר בו "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית,ב,7). להרמי ז' ולהודייע לנו? שنفسנו החיונית היא מatto ית', ולא כנפש الحي האילים. אבל כל מי שעטיד להיות בתחום הנפשות בחיים והיא מצפה להיכנס לאותו הגוף בעצמו ית' רק ארבע רוחות בואי הרוח לטעם שזכרנו למלחה. יצא לנו לדעת שצורת האדם שבאה נבדל מכל בעלי חיים האילמים, הוא שכלו האנושי, הרוחני, וכוח הדיבור הנמשך ממנו. אשר צורה זו, היא נמצאת בכל איש ואיש ממין האדם, אשר הוא אדם, בישראל ובכל זולתו אך כל איש מאנשי העולם מיהידי הסגולה בין ישראל, בן מזולתו, כל עת שיכון לעיון מה ללמידה ולטובות ותועלת תיקון העולם.

או

תיטיב דעת

או הש"ת מסיע לו בהשפעה על שכלו האנושי תוספת שכל הנקרא בפיו "עוז אלוהי". בכל מעש והשגה, וביעון לעזר לו ולהופיעו להפיק רצונו בהשגתו. אם בלמודיות, אם בטבעיות, אם באלהיות, אם במלאות, בהמצאות רבות, בעסקים נוגעים וניצרים לטובות ולתקון בני העולם. כאמור, "ואملא אותו רוח אלוהים בחוכמה ו התבונה ובדעת ובכל מלאכה" (שםoth לה, 31) ובזה אין הפרש בין ישראל ובין זולתו כי כל העולם שלו ית'. והכל מושפעים ומושגחים מאתו ית'. כי כולם יוצרו כי ית' . "ורחמיו על כל מעשיו ית' (תהילים קמ"ה, 9) וכל מעשי ייחידי הסגולות שבhem השגתם והמצאתם הן לתועלת ישוב העולם והצלחתו . אכן הרשעים הכהפרים בחידוש ומחדש, והנמכרים לבטנות ולהפקר ולהבלים ושקרים, ולמעשים רעים וلتאות הגוף וلتענוויו בלבד ולהצמיה חזקות והשחיתות בעולם - עליהם ועל כיוצא בהם אין שפע ועוז אלוהי . גם שכלם האנושי רחקו מהם מעוזם בעסקי הבלייהם. רק הם נמשכים ונעזרים בכוח הדמיון הבהיר שבhem בלבד, וכל הבא ליטמא פותחין לו ונמשלו כבמות נדמו.

והנה העוז האלוהי ר"ל השפע שהזכירנו אייננו שווה בכל חכם לב וחוקר. רק מדרגות כשפע הנבואי שהוא מדרגות. ואם כי השפע עליהם. ר"ל על הנביאים והחוקרים הוא ממין אחד, יתחלפו ברוב ובמעט כפי הבנת וכוונת הנביא או החוקר. יש מהם [כما אמר הרב מ"ץ] שיביריק לו הברך בעתים רחוקים. פעם יתנויץ ופעם יתעלם. ויש מתענג באור הברך בمشך בלי הפרד. והכל לפי מעט וריבוי המהיצות. ולפי זכות וחזק

תיטיב דעת

וחזוק היכול והדמיון שבו וטיב כוונתו ובחירהו. ואחרי שיחתום הנביא או החוקר ההוא ממי שהיה את חיי שעה, יסתלק השפע האלוהי והיכול הרוחני האנושי מעליו. לעומת זאת שבאו, כן ילכו ויישבו בלי שום שינוי חילילה. וכן כל איש מהאנשים בעולם אם צדיק הוא אם רעה במוותם, יסתלק מעלייהם היכול האנושי בלי שום הפסד ופגימה וכרייתה חילילה חילילה כי רוחני הוא.

אומנם, בנדון השארות הנפש שהזכרנו, המאותת בכל העולם. אם נחזיק בדעת שהורגלנו בה מוקדמא עד היום. ליחס ההישארות וההפסד. בעונש כרת לנפש המשכלה הרוחנית כדעת כל אשר קדמנו, הנה לא נמלט אז מכל ספקות והקושיות שהערכנו באין כוח ואופן בשכל שום חכם לב לתרצין בשום פנים. על כן, אני אומר [כאשר הזכרתי גם לעלה] שסבירתי שההשארות או הכרת הנאמר בתורה הקדושה, הם לנפש החיונית האנושית, שהיא בהיותה כוח בגוף, ומשתתפת בכל עיסקי הגוף ומעשו ייחד בחברה. אזי, בהזדקקה במעשים טובים בעשיית רצונו ית'. בהיות כל מעשיהם לשם שמים, הן בהיפרדה מהגוף, תישאר היה ובריאה ותשוב למעונה ולמקורה אל האלוהים ית' אשר נתנה, ותיאסף אל עמיה אשר חוצבה ממש להיותה צורrah בצרור החיים, עד זמן התהיה. ואז תזרור לגופה שנית. כמובן, מהנסיבות הקדושות, וכما אמר אביגיל לדוד מלכנו ע"ה "היתה נפש אדוני צורrah בצרור החיים את ה' אלוהיך" (שמואל א.כח'. 29), שהיאעונה על הנפש החיונית דוקא, ולא על הנפש הרוחנית המשכלה חילילה. ואם לא

תיטיב דעת

זכתה כי נטמאה בהבלתי הגוף חברתה ובמעשיהם רעים נגד רצונו יה' , אזי תיכרת ממעונה ולא תשוב שמה להיאסף לעמיה ולהתייחד עמן . כסעיף הנכרת מהאלן שאין מן האפשר ליהדו ולחברו עוד אל האילן ומשוטטה באויר כי רוח היא. וכما אמר הנזכרת "ואת נפש אויבך יקלענה בתוכך כף הקלע" (שמעואל א 25) ולפי זה נראה שכפי סברתי ודעתי זו נמלטנו כבר ונוצלנו מכל הספקות והקושיות הנערכות בעצם השאלות.

ומה שאמר הרב הרמב"ם, החכם נ"ע שהנפש היא כחומר והשכל צורתו והביא אסמכתא מפסוק "גם بلا דעת נפש לא טוב" (משל יט.2). אני סובר גם פה שהנפש הנזכרת בפסוק זה עונת על הנפש החיונית ולא על הנפש המשכלת. ורצונו שהאדם אשר הוא חי באמצעות הנפש החיונית, אם אין לו שלב והוא חסר דעת, לא טוב. כי הוא בהמה בצורת אדם, או אמרו נפש. המובן ממנה אדם بلا דעת לא טוב. כי מילת נפש נאמרה במקומות תמור מילת אדם. כמו נפש כי תחתא ואין להאריך.

הנה זאת הkranya כנ"ה היא . והכל נכון לפי סברתי. "והמשכילים יזהרו" (דניאל יב.3) ועד הנה הגיעו תרצו יט' שאלות הרשותות לעיל לפי עניות דעתך בלשון קל לכתחילה להבין אפילו למתחילה . ואתם בני אל תלוצצו לחשוב שכבר עמדתם על הנקודה בהבנתן , עד כי ישוטטו רבים ושלמים יחקרו ויכריעו בין האמת והשקר. כי לא אשען על בimenti ולא אוכל לומר קבלו את דעתך קודם הכרעתם אחרי ההכרעה על ידי כתרם אם לקיים אם לסתור, בזודאי יופיעו משליהם ואז תודע האמת. הש"ת יפתח לבם וישפיע שפעו הטוב עליהם להבית נפלאות מתורתו.

. אמן .

החתימה

היא אשר שפתיה תבענה
כוונות בתוכה היא כוננה
על עשר הברות מתקינה

אודה לבורא כל הוא כל יכול

מאין ליש המציא נמצאים
מלא דבר בחסדו ברואים
אך בדברו נישא כל כאשכול

גורא ועליון חדש שפליים.

מكيف והמוקף בגבורותו
להתועלתו לא להתועלתו
יסד בחוכמה דלת כללים
מיבחר יצורם בעולם אדם
נעשה בצלם אל בדמותו
עליה על הכל מצד צורתו
מנשל כבכמה אם ירדם

ראשית

תיטיב דעת

ראשית תבואה קודש ישראל

מיימי קדם היהות נחלתו
בזכות אב המן הודיע אהבתו
לשחוות את בנו לקורבן יואל
דת אש מימנו למו צור נתן

על יד בן עמרם נאמן ביתו
קדושים יהיו ולאiomתו
שלוש כתרים ושם טוב מתן

כבוד תורה היא חוכמה נסוכה

מעולם ראשית דרכו בערץ
עשהועיה האדם בארץ
באים מוסgalים היא תומכה

יראת ה' היא היא ראשיתה
وفي ההפכות דרך רע בעסת
גאה וגאון על מסת
יושר וענווה היא תפארתה

ברוי לבב בזרות עברו

לכבוד תורה חכמים כבדו
להם נשמעים מהם ילמדו
אם דל אם עשיר אז יאשרו

תיטיב דעת

ידי נבונים על העליונה

נקשרים יחד ברוב אהבה
שואלים משיבים ללא איבה
מרבים תושייה עצה ותבונה
ואוי לעינים היום רואות

מתחכם אדם בממון זוזו
מתנשא לראש עם קריית עוזו
אין לו שום הבנה בנבואות
סוד ישרים הם למאוד מענים
אם דלים הם, להמן נכנים
לדברי העם אומנם נשמעים
פורשים ידם מצוא מזונים.

פשyon חרפה עוד חוליה הומיה

רבי חכמים בזים אחיהם
מקטינים בשאט נפש רעיהם
חכמת מסכן בעינם בזואה

הקנאה , השנאה , וההרגל
נצח, וההתנשאות תסעוד
לומר אני הוא ואפסי עוד
אתה רד גם תשפל עדי רג'

תיטיב דעת

חמדת עולם לחכמים נתן

צרפתה בכבוד הון ועושר
הוא, חן לknות שם טוב ואושר
דירה מרוחה כגן ביתן
זליפה אחזוני אך על זה

בשת על פני קרסולי תעמיד
עלובה עשה הנחתום מעיד
כן הוא אם אחיו בפני יבזה
גטיתי ידי בחולשת עטוי

בקושיותו הן כולן מהכמאות
להאחד בדעתם מסכמות
אם כי תרצו ידועים איתני

הם אמרו בהצעותיהם
לא נשמעו כהן משומש שואל
لهן אין חזק בדת ישראל
אחרו כתבי תשובותיהם

מכתובים אתבונן רב הכליל
התרא אגדות כל שאלותיי
לא כפי עליה על מחשבותיי
אורח חיים למעלה למשכיל
לאדם

תיטיב דעת

לְאָדָם מֵעֶרֶכִי לְבָבָ הַן יִנְעֵם

וּמָה מַעֲנָה לְשׁוֹן

יִקְרָה הִיא בָּעֵנִי כָּאִישׁוֹן

טוֹבִים וְטַהוֹרִים כָּל אֲמָרִי נָעוּם

מִשְׁאָלוֹתִי אַחַת וְעֶשֶׂרִים

תְּשֻׁעָה עֲשָׂרָה מֵהַן פָּה פְּרִשְׁתִּי

וְשִׁתְיִם מֵהַן אֲשֶׁר הַשְּׁאָרֶתִי

יִפְרְשׁוּן חַכְמִים הַמְאוּרִים

דָּעַתִּי בְּבֵיאָוָר רָק לְתַלְמִידִי

אָבֵל לֹא לְאַחֲרֵי הַחַכְמִים

אָמֵנָם אָמֵן יִבְיטּוּ גַם שְׁלָמִים

נָא לֹא יִרְדְּפּוּנִי עַד בְּלִי דִי

הַחַכְמָ שְׁמַשׁוֹן הַוָּא יִמְלִיצֵן יִטְעֵן

הַן כְּבָד עֲשָׂוֹת דָּבָר בְּדָעַת

וּמָה נַקְלָ מַצּוֹא בּוֹ מַגְרַעַת

שׁוֹב לְדוֹנוֹ לְטוֹבָה הַוָּא טָעֵן

גַּה לְהַם לְהִישְׁעָן עַל דָּעַתֵּם

יַאֲרוּ עַיִנִי כָּל בְּפִירּוֹשָׁם

וַיִּמְתַּק גַם לֵי מַמְתַּק דְּבָשָׁם

וְאַתָּנוּ תֹּודה לְמַעַלְתֵּם

בְּשֹׁא

תיטיב דעת

בשוא גליו רם או אשפיל קומה

חוֹרְפִּי דָּבָר לְהַשֵּׁב אֲחֶל
 כִּי שְׁלוֹשָׁה אֲחִים בָּם בְּחָרְדָּל
 הַמָּה מְשֻׁמָּע וְמְשָׂא וְדוּמָה
עַל כֵּן מַחְטָא אַשְׁמָוֹר דָּרְכִּי

מַחְסּוּם אַלְיִ פִּי קְנֵץ לְמָלִים
 אַתָּן בְּרִית שְׁלֹם אֶל מַשְׁכִּילִים
אַנְיִ קְשָׁה יוֹם הַדָּל מַרְדָּכִי

תמה החתימה

תוספת תחינה אומר באחרונה

מְאוֹד אֲדָג לְפִירּוֹשִׁי וְאֲרָגֵז

לְבָל אֲהִיה לְמַטָּרָה לְשָׁרְרִים
רְבִיד בְּרֹזֶל לְצֹוֹאָרִי יִשְׁימֹן

בְּחַוּשְׁבָם בַּי מְנַגֵּד לְמָאוֹרִים

דְּבָרִי מְ-נִבְוֹאֹת נָאָמָרִים

וְלֹא אֲגֹזֶר בְּצֹוִי לְחֶבְרִים

כְּלָוְלִים יִטְרַחּו לְחַקָּר בְּשְׁכָלָם

לְקַבֵּל או לְהַחְלִיף הַדָּבָרִים

ימין

תיטיב דעת

**למן עוזם בדעת מأدירה
מצוא חפץ להורות לכשרים
בחבה א - קחה דעתם באם בה
ראיות מ-כתובים ה-ברורים
ראם קרנמ ירומם יה למעללה
להרבין דת בעם זרע ברורים
יהוסף יה ימיהם עד בחיים
וביחד עם בני ביתם הדורים
זכר צורי לדל עבדך ואמצא
בעינם חן לישר הדורים
ולא אוסיף שמווע קול מהרף
ואנווה בסוף ימי קצרים**

**ופה נשלם החלק הראשון מספרי
בעזרת אלוהי אבותי מגני וסיתרי.**

תיטיב דעת

חידה**ראשונה מס' שלחן מרבע**

המש עיריותיו לחברתה
טוריד לאחדים לשלייתה
מחצית קה ורבייה ממרבע

המש אחיות הן בפרסום עדה
נחרפות לי יום בברית עמדתי
ובכל עוד חי רוחי ישנן עתי
בهن אתכבד ועמן אתודע

בתענוגי רזי תועדה

בנבל עשור יצא למולן
בחכנתם אשגיא לחייב
ולבל יודען אכנה מודיע

תמה החידה

ספר
חלק שני
מספרי תיטיב דעת
הט אוזנד ושמע דברי חכמים
ולבך תשית לדעתך
(משל לי כב' יז)

מבוא לחלק השני

יבאר סיבת צמיחת החלק השני הזה ואיוכתו.

אחר השלימי תירוצי שאלותי בנוסח הראשון, לאשר לא פילתוי תצלינה אוזני. הן כדי להבהיר הבושת והחרפה מעלי, ולכבות זיקוקין דינור נפקון מפומה אל קרבי, **התעוררתי** לרפאת כאבי, ולהרחיק יגוני ועצבוני. ולהעביר ולהשכיח מליבי זלזול כבודי ועלובני בדברי תורה ופקודיו ית' המש machim לב.

בஹסיף ידי שנית לחבר חלק שני זה مما שעלו על לבו חשבונות אמיתיות מוכרכות להניכי ביתי. להתלמד מה שלא ידעו ולא הריגשו עדין. מכל הנזכר והמוטל עליהם להשתגנם אצל. ולהתבשם בניתו וניקור תכונות נפש האדם. מקורן, סיבתו, ותכליתם. עליית האדם וירידתו וההפרש שבין עברים קדושים. תבונה לחזק אמונה באמנת דורותים, לבין עיורים בארץ מגששים, בוצרים באושם. וזיווף הדעות הנהגות בבתי ישראל מאז, אם מידיעה נעדרת, אם מהרגל וקבלת הבלתי נבחנת. **והופעת** דעתות אמיתיות, המחויבות להאמין בהן, באמונתנו הקדושה הישראלית. וכן תירוצי קצת מקראות, ושאר דברי חפץ אשר מיד יהוה עלי, השכלה לי פי כוחה הכנתי. והבנתי, והכל בקיצור גדול. כי לא איש דברים אנוכי. ולא בינת אדם לי, גם כי זקנתי ושבתי וידי כבده על אנחתי מקושי יומי ואור עיני אין איתי. ובפרט מרודפי כלו בכושת ימי היהתי. שנאוני תחת האבתתי. **ובהיות** כי רוב פרטיו ענייני ספרי זה בדעתות נוגעים גם אל הכלל. **לכן** פרסמתי והנפתי ספרי זה **להכמים** בעלי חוכמה וניסיון.

יראי האל, אוהבי האמת, מהיושבים על כסאות ההוראה, להרביז תורה בקהילותינו הקדשות, בדורנו זה. לשים עיונם על כל הנכתב ממני להחליט אם לקיים, אם להפוך. אחרי הבדיקה האמיתית, כפי שיעוין

בחתימת

תיטיב דעת

בחתימת חלק שני זה. פי ידבר שם אליהם. אך בהזדמן לספרי זה ליפול בידי ילידי האנ"ק אשר נחשבנו בעינייהם כחגבים, אל ירדפוני על מה שלא יישר בעינייהם, כי המבחנים המבוגרים הכלולים יעדמו בימי ני להצדיקני. ועל פיהם ספרי חי תמיד להורות לשים דרך פעמיינו בהווה ובעתיד.

**ולמליעג מכתם
לא אתחפעל מן הכוושי . יליעג על לבון מלבושי.
כי הלבנות לו באנהה, אך אין אידו בימי שימהה.**

**אמר המאسف והמחבר .
לאחי ורעני, ובני שעשווי.
מאייתי דבר זורת, נקר מקבתת מפתחה.
שוויתך יהוה לנוגדי תמיד כי מימני בל אמות.**

**"אלוהים למדתני מנעוורי ועד הנה אגיד נפלאותיך, וגם עד זקנה ושיבה
אלוהים אל תעוזבי עד אגיד זריעך לדור לכל יבוא גבורתך"
(תהלים עא.19).**

1. ספרי זה מחוכר, לא בגין הקורא לשם יהרהה, או בדרך עגבאים, או המתכוון לטעון, או הבלתי מבין, אך בעד הקוראים לשמה לדורי יש האמת, ואשר לדרשו יודעים, hei בקורסם את ספרי כוח בהם לבשל בקרבם את הנקרה בפייהם.

2. אני לא בחינם זכרתי פה לשון בישול רק להשוותו להבנת ולהכרעת הלימוד, כי כמו שהמאכל אינו יכול להיות מזון להגוף עד שיבשל בעיכול היטב כראוי, כן הוא גם בלימוד הספרים שהוא מזון הנפש. העניין הנקרה מהויבט ג"כ להתבשל עד שייהיה ראוי להיוות מזון להנפש.

אני

תיטיב דעת

3. אני רואה בדורנו שרבים על פי הרוב בולעים המאלל בלי טחינה בשינויים כראוי. גם גרה לא יגרו. ומהן הנבלעים בלי טחינה, לא במהרה יתבשלו. אfilו ברתיחה מרובה להיותם מזון לגוף. ואפשר כמו הוודיי יזיקו להם עד بواس או עד מות.

4. דבר עיקרי וראשי שאני שואל ותובע, מכל קורא ומעיין בספריו זה, כמו שאומר כל הרוצה למןות ולהשכ卜 בחכמת המספר, מהויבר הוא בראש לדעת הסימנים, ר"ל האותיות המוראות על המספר הנקראות בלעוז ציפרי. ואחר כן לדעת דרך החיבור, אם להוסיף אם לגרוע ולהסר, אם לנכות, אם לחלק, אם לעורך. כי כן הדבר בלימוד חוכמת הספר כן הרוצה לקרוא ללמידה ולדעת, מהויבר לדעת בראש את האותיות והנקודות והטעמים והשתמשותם ומני הلكי הלשון ואופני החיבור וטבע מלייצות הלשון וארבעה העמודים שהמקרה מיסודות עליהם ולדעת הדעות האמיתיות והבלתי אמיתיות, וכל זה לפי יסוד אמונהינו הקדושה. אכן, אני למדתי מהשםעה שלחק גדול מההמון רוצחים לספור ולמנות ואין יודעים סימני הספר. רוצחים ללמידה וקראו ואינם יודעים אףfilו הברת האותיות בניקודיהן כראוי.

5. **אותם** וכדומה להם הנני דורש מאיתם, שלא יאשרוני אם לא יבינו דברי, ספרי זה. או אם לא ישרו בעיניהם. כי זה לא מסיבתי, רק מסיבת עצם. אני איני בודה ומחייב מלבי דברים לא היו. רק מסף ומאהיד לעיני כל בಗלי דברים קדמוניים הגנוים והמכוסים באוצרות המקראות הקדושות הנbowיות אשר אמיתות נראית לעיני מבין דורש האמת. ועייש ופתלhol אליו תלין השגתו. וכל המשtopic לדעת האמת, ישתדל בחשך ובבחירה טובה, כי בתוכיות אחרות דיבורו, לא רבים ייכמו, ולא עיקשים יודו. כי הרגלים מרגלית במוחם. ותכשייטי יהלום ואחלמה עלلوح ליבם. והمفטה בהבנת האמת רק בידי אנשי סגולה.

6. **כמו** שהיעור הסומא משתי עינויו, מצאתו מרחם ירצה לשפט על המראות או הנולד חירש, יתעורר בספר סיורי הקול והתחלקותו,

תיטיב דעת

ונעימותו. או חסר חוש הריח, מעודו יואל בספר נעימות ריח השושן והדומים לו, המה כולם יהיו לצחוק ולחרפה לעיני שלמי החושים. כן נמצאים נקרים מלמדים, רוצים לראות בלי חוש הראות, רוצים לשמעם בלי אוזן, והיו לשחק בעיני הפקחים.

7. אנשי אמונה. התבוננו ואל תשכחו דמיון זה, שהרופא המומחה, בתקילה מורייק ומטהר בני מעי החולה, ולאחר כן משתמש ברפואות להшибו לבריאותו. מפני שהרפואות פועלות פעילותן לפי טוהר הקربים. אין להאשים את מזoor הינה כפי כוח סגולתו אחרי שקרב החולהינו מטוהר. ושבע תועבות בקרבו. הזמן לך רופא מומחה, שיטהך קירבך ואז יועיל מזoor הינה כפי טבע סגולתו לרפואת כל חוליך.

8. דמיון זה הכרחי פה מאוד להמשיל על הטוענים עלי. אף על שואלים ממוני להשלים תירוץ אותן השאלות שהשארתיים בלי פירוש. הראשון אומר טהר המכונות נשך ו吞 עורף וכחף سورרת לאירועו ופנה לتورת אלוהיך ואמונה אבותיך ובוואדי תודה על האמת. ועל הנמשכים אומר טהרנו מעי קירבכם, ואז סמי הרופא רפואות תעלה תהינה לכם.

9. מהדש העולם בכללו, בחכמתו בראש גם את האדם. וירבו על הארץ אומות ורבות, ודיתיהם שונות כולן הscrניות. זרע אברהם אהבבו בחור לעם סגולה, לשימ מגמת פניהם לבד לדת אלוהית. תורה ציווה להם, לילכת בה, לבلتני פנות אל רהבים, ושתוי צוב. אך אשר זולתם התהכמו בימים קדמוניהם הם, בהדרגה, לצורך היישוב. גם שלחו יד שכל האנושי לחזור אודות המציאות והאלוהות. מהם דרכו באפיקורסוט, ומהם המציאו דמיונות בחומר הבריאה, בלבדם מהמת אחר אל הקודם, להשוות מעשו ייח' למשעי בשר ודם, והוציאו דיבה למציאות חומר ראשון, וגוף חמישי, וארבע יסודות, עד הגיעם לשכל הפועל והרכבת השכלים הרכבה שיכלית, רחמנא לשזבין מהאי דעתה. ומהזה פרצה ההתפלسفות. ואין להאשים, כי אין להם לא תורה אלוהית ולא נבואה

להישענו

תיטיב דעת

להישענו עליה. ושמו פניהם אל המחבר. זה מימין זהה משמאלו. עד שבאחרונה המציאו מלאכת הגיון פلس ומאזני צדק להם לשקל דעתם. ויהי כי ארכו הימים, כמו באומנתנו עודנו בנהלתו, מתרפרפים נגד אמונהנתנו הקדושה בהתפתחותם לדעות פילוסופיות ויחבקו חוק נוכರיה. ובססאם שלחו מעל אדמותם הגה, ברוחו הקשה ביום קדים להפאים להתנוודם בארץ לא להם. ובבשארם שם בידיהם רקניות מכל מחמדיהם, נתנו יד לשוב להתפלספותם. ואת תורה יה' השיליכו אחר גולם, בעשותם אותה طفل ואת הפילוסופיה עיקר. החכם הרא"ש (הרב אשר) בתשובתו לרבי שמואל איש טוליטוֹלא כתוב, וזה לשונו "הוכמתכם חוכמת הגיון ולא למדנו, בריך רחמנת דשׂזין מיניה, כי בא האות והמופת להסיר לב האנשים מיראת שמיים עכ"ל" והר"ר מאיר בע"ס מראות אלוהים בחלק תכלית בפרק ס"ו אמר זזו לשונו: "וכבר התבادر שאין ההצלחה תלואה בידיעת המופתיות, כי אם במעשה המציאות, אדרבה הן אסורות לבוא בקהל ה" עכ"ל. והחכם הר"ר יצחק ערמאה גם כן התרעם על הוכמתה המחקרית המופתיות, בספריו "חוזות קשה". אף בספריו "עקידה" בשער שביעי כתוב זזו לשונו: "שכרו מינו והשחיתו התעיבו עלילה. והיא מה שוכלנו בימים הראשונים ומה שדמה לנו עד הנה. כי מין זה העיון המחקרי שתו חכמינו גם שמרינו שתו אנשינו עד אשר נפתח לב העם בכלל לගרש האמונה האלוהית מלבם. ולהחליש בה כוחם יותר מכל העמים אשר על כל פni האדמה, אשר לאורנו ראו אור בתקילה, ועתה עינינו רואות וכליות אליהם עכ"ל. והרהיובה ויהלולה עד שהירעה לא תכיל שגינויוּם. והכריחו המקראות להסכים לדעתם. כי לא נתנו לב למאמר ראש הרופאים [הוֹגָלִינֹס] וחפאו דבריהם על דברי אלוהים חיים. באומרים שלא תהיה ידיעה שלמה בתורת יהוה תמיימה, זולת מלאכת הגיון, מהוכמת אристו רשומה.

10. ותמה כי מזמן משה רוע"ה, ועד החשכת דעת זה הין, עברו בינוּם אלף שנים פחות או יותר. ואיך יכולו גдолי אומנתנו אז, זולת הגיון להיותם שלמים בחוכמת התורה, ובכונות מצוותיה, ובדעות האמתיות עד היקראמ חכמים אמיתיים, ראויים לזכות ולהגיע למדרגת

תיטיב דעת

הנבואה . ותמה שנייה, איך אשר השתלמו עתה במלאת ההגיוון, הנבואה, רחקה מהם ומכדומה להם.⁵ ואפילו בתהליכי מיזוגיהם ודעותיהם מהו משונים לעין כל. זدون לבם השיאם. לכל זאת להסתפקם במנaggi זולתנו, כי טה מראות עיניהם מהשכיל לבותם.

11.אמת, כי מלאת ההגיוון מהאפשרי לה להיות משען, רק לחיזוניות ולבעלי המחקר. גם המה, נרדפו עליה לשאול תחתית מהפילוסוף קנט. כל שכן, שבתורתנו האלוהית, אין לה שם שיקוט. ולא חלק ונחלה, כי תורה הקודשה בתוכה פירושה. באשר הווסכם זה מפי כל חכם אמיתי ובויתה אם כל הוכחות איננה ניצרת להיעזר בשכל אנושי. ויוםי התורה הקדושה, והמתחזקים בה מה הרים אמיתיים, שלומי אמוני ישראל, אם כי המתפלסים מעליבים ומשפילים אותם.

12.ואני, בראותי כי פרצה כזאת קוראה לשיכוב וטעות ואפיקורסות, הן ביודע כי בדורנו זה הרים פקווי עין ההשכלה, התעוררתי להערים בשאלות. לא להتلמיד תירוץן מהם ולא לנסות איקות ידיעתם הלילה, אבל כוונתי ומהי קבלי רענייני לעורם על התשובה, עד שימוש הפלפול בינוינו. ואוסף בשאלות נוגעות להרחקת דעתות הפילוסופיות, והדעתות המתנגדות לתורתנו הקדושה. ולהעמיד יסודי דעתינו דזוקא על פינת יקרת מקראי קודש. עד יתוקן המעוות הנוגעת בינוינו מימים רבים אם בעדות, אם במנגנים. והמה לא בלבד שאלה התעוררו تحت תשובה, אבל גם גמגמו ודיברו עלי קשות. ומקץ עשר שנים כשהוכרחתי לתרוץ בעצמי להפצת תלמידי. עם כל זה לא החלטתי שכן הוא התירוץ באמת. רק השארתי הדבר להשערתם, אם לקיים אם להחליף בהופעתם.

13.המלומדים, דורשי החוכמה למינים, יש מלמד כל צורכו בתורה ה' תמיינה. חזק הוא באמונה הישראלית, יראת אלוהיו בלבו, לומד תורה לשמה

⁵ עיין בדברי הרב יוסף המתפלס בחקירה השם ית' בספר אמונה אמונה

תיטיב דעת

לשם, זהיר וניזהר לעשות רצונו ית', בקיום המצוות עובד לאלהיו מהאהבה, והוא בעל מידות השובות ויסודות דעותיו בהררי מקראי קודש. אך בהיותו קצר יד בקניןיהם גשיים, דבריו אינם נשמעים כי חוכמת המשכן בזואה. אם כי שורש דבר נימצא בו. וקנאים פוגעים בו להקניתו ועכ"פ הוא רצוי לאלהיו הכى הגיע לתכליתו בהכנותו.

14. ריש מלומד כל צרכו בעבריו ובזולתו, ובו מידות ראשית הפחיתות. והוא עשיר ודבריו נשמעים. והוא קנא מתחזון להפחית כל זולתו ולהשפilm לעיני הממון. ושמו בלבד ינון בפי הכל בתפקידם בעיניהם בתפקידו וועשרו. האדם הזה אין חפץ בו, כי הוא כסף סיגים מצופה על חרש.

15. ריש ניקרא מלומד והוא נער וריך מכל חוכמה ואfillו הגרסא איננו יודע כראוי וכל שכן איננו מבין לתרגםו ללשון השגור בפיו. ומה עוד בקריאת ספר ובהבנתו אין לו שום ידיעה. ובלי יודעו ערכו נכנס הוא למחיצות שורות הקודש לעמוד לשרת לפני אלהיו ית' והוא מתואר בשם חכם מקובל ומפואר בעיני הדור. דור שאינו בו הבחנה. איש כזה הוא מחברת חנפim והוא בעיר.

16. ריש מלומד שידיעתו מועטה, והוא ביודעו ערכו איננו דורש גדולות ונפלאות, איננו מתקשט بما שאין בו. והוא בעל מידות טובות, ויראת אלהיו בלבו, והולך בדרכיו ית'. ישר לב ושפל רוח, איש אשר כזה צדיק הוא יסוד עולם. והמתנסה לכסא בלי תגא רק בכיסו תמצא בגן עדן קלוסו [חיבורו של רבנו כלב נ"ע].

17. ריש אשר חיש הראות שלهم חלש מאד ורצוים להסתכל בספר בלי בת עיניים. ואחרים שתקפי אחר שתיתת החומץأكلו גdagוניות או אמרור דודאים הנקראים בלעוז וישני צערעשנין. ומאשימים אותם מרוע טעםם. והם אינם יודעים כי השתנות הטעם בחכם הוא מסיבת החומץ ולא מרוע טעם הדודאים.

תיטיב דעת

18. הרוצחה ללבת בדרכּ לאיזה מקום שיכוון. מחייב הוא לשמר את הדרכּ העצמי המביאו אליו, לא להימין ולא להשמאל עד הגיעו במHOUSE חפצו. ובאם לאו בודאי יטעה. כן העושה איזו מלאכה מחייב הוא לכוון אל דת העשודה המביאה אל התכלית. כי הדת והמנגה עיקרים הם בכל מעשה ודברו, וזלחת הדת והמנגה יתחלף הדבר ולא יהיה מה שהוא.

19. בלימוד דברים נשגים קדושים נbowים לא תוכל להתקבל המצאה רצונית זומנית, לערוב כוונה מוחוץ להם. רק הכל הולך על פי דרך כוונות המקראות הנצחיות. אני אינני יכול להראות ראייה מוחשת על זה רק מתיקון חיבור סימני או אותיות המספר אחד עד עשרה כזה:

א ב ג ד ה ז ח ט
ט ח זו ה ד ג ב א

בחיבור אותיות השורה הראשונה, עם אותיות השורה השנייה, עולה המספר בכל זוג עשרה לא יותר ולא פחות. ואם תחליף האותיות יתחלף גם המספר ולא יכוון אל העשרה. כן המחליף ומהפרק סדר דברי דתו ותורתו, להכריחם על התאחדותם עם דברי אחרים אנושיים, ורוצח שתחזא לו מהם כוונה אלוהית - זה שקר וזדון ממנה ומכדומה לו שבעים הנה מלכות, ושמותים פלגשים והتورה אחת היא לירלה. לא אדע איך לתאר האנשים כאלה ההופכים קערה מלאה על פיהם.

20. אם כי יש בחוכמת המספר אופנים שונים וחולפים במערכות ובתמונהות עגוליות, שלישיות רביעיות וכדומהו לכון למספר אחד מכל הצדדים. הלא מהו חזון מהשרה. וכוננתנו דוקא אל העשרה שהוא מספר שלם ונערך אל האחד אשר כל המספרים כל אשר יתרבו לא יצאו חזון רק שבים אל העשרה. וממנו אל ראש המספר שהוא האחד אשר לא ייספר ביחידותו וממנו ימשך הספור להיספר. ולא אריך, גם כי הדברים הקדושים הן עשר. וכן מידותינו ית' הן עשר לפי דעתם, כמו שבהדברות ההן נכללות כל מצוות התורה המיוחדות לאיש הישראלי להגagtgo הפרטית לו מכל זולתו. כן הנהגת העולם הכלול על ידי ההשגהה

תיטיב דעת

ההשגהה האלוהית נכללת במידות ההן. ואם כי גם מספר השבעה נשחתת בגורות האלוהיות. הנה היא בפרטיהם ולה כוונה אחרת. כמו ששאר המספרים לא ידמו לעשרה ולא יצאו חוץ מהעשרה ולא עלה מיד שום בר נש לבדו להמציא ולהחדש אופין מספר אחר הפק ומנגד לעשרה כן הוא גם הכוונות והדעתות הפילוסופיות לא תדמינה לדעות ולכוונות האלוהיות. ולא יכול שום איש חדש, שדעת מנוגדת להן.

21. אם תרצה לנו על זני זמרה, תכוון אצבעותיך בידך השמאלית אל היתרים והמיןנים, ואת הימנית המשוכת בקשת תתחכם להנעה כראוי כפי סימני הניגון כפי שהוראית לדעת מהאומן הבקייה בחוכמת המוסיקה. כן עת תרצה להשמי קול נגינה נעימה מפיך, הוצרכת להתחכם ברמיזות הברהה, לתקן יציאת קולך להגביה ולהשפיל כפי דרך הנגינה, ואז תושר. זולת זה בהשמייך קולך כאריה נוהם וכשור נוגה כל השומע ייבהל ויחרד וייאטם אוזנו מהמייתך בקול המולה. כדוב שכול וחמור גرم וילעיגו עלייך. ותישאר דל השכל ותועה ונזוף כל הימים. וחרפתך לא תישכה לעולם, אתה נצלם. ואתה אחיך או בני בין לבין הנמשל מזה המשל.

22. יש לדעת, שהראיים לדברים נשגים להבינם ולהודות על האמת מעטים הם. ואם ימצא מופיע האמת, תclf יתקוממו עליו להוציאו ולהרפו בדברי הנחכם ע"ה: "זובבי מות יבאиш יביע וגוו" (קוהלת י.1) ויפה כתוב אליו אחד מאנשי המופת בזזה הלשון : הנה איך לא רבים יוכלו להיכנס בשערי בינה להבini אמיתות סברתך והשערתך בחיבורך זה ? ומה לך במאמר נושא נושא מתרגך ? אשר כפי דברי הודיעתך, ולעומתם, איך במאמר נושא מתרגך ? אשר כמי הודיעתך מהראוי היה לו להופיע האמת אם ישנה בדעתו על פי כתוב בכבוד ובנהת כמנהג החכמים. והלא נרחב לו הזמן על התשובה ? ואיך קם עתה לטועה נגך ולגדך بلا חמס בר ודעתך נקייה. אין זה ?.

23. מזון הנפש הוא בהארת אור רוחני לקיום המצוות. כי האור השכלי הוא חי הנפש הרוצה לכלכל ולהחיות את נפשו מן החוב, והראי

תיטיב דעת

שתהיה בלבבו יראת שמיים. וצמאון חשי לרווחניות, ושידע לבחור ולברור מזון הרוחני הנאות ולבשלו כראוי תוך קרבו, עד שבאמת ייקרא מזון לנפש ומוועיל לה בלי ספק.

24. שום מאכל גשמי לא יאות בשום אופן להיותו מזון להגוף עד שתיבשל כל צורכו, עד החלק הקטון ממנו. כן המאכל הרוחני אם לא יתבשל כל צורכו כראוי, לא יוכל להיותו מזון לנפש.

25. למזון הרוחני מזדמן אותו המקרה בעצמו, המזדמן למאכל הגוף. כוח המיעל אם הוא חלש, לא יתעכל בו המאכל אפילו יותר טוב. כל שכן כשהמאכל עב כמה וכמה צריך שייהה כוח המיעל חזק ובריא עד שיווכל לעכלו.

26. בהימצא בקרבים עפיזות, ובמשרתי כוח הzon חלישות או התנגדות. המאכל הנשאר בלב עיכול, דומה לאבן דומם ומציק מאוד לחזי הגוף, בהיותו סיבה גדולה לחולאים מסווגים עד מוות. כן הוא גם בנפש, אם יש בה תבונה רעה ומיעות השכלה, המאכל הרוחני הנשאר בלב בישול, לא בלבד שלא יועיל, אבל גם יזיק מאד לחזי הנפש וייחיר זהירה להוריידה שאולה נגד טיבעה. וכך שהמרגיש חוליה בגופו, מהיש להשתדל ברופאותו - כל שכן שמן החוב הגודל היא להקדים ולהחיש ההשתדרות ברפואת חוליה הנפש להצללה מרדת שאולה ולהשיבה לבריאותה.

27. המתכוון לטוב ערב בלב הבט להмоועיל ואוכל הרבה, וכל מה שיזדמן לו בלב בחירה רק על פי תאוותו הבהמית - הוא מהליש את גופו עד מוות, כן הוא הלומד כל הבא לידי ומחшибו לאמת בלב הכרעה הוא מהליש נפשו עד מוות.

28. הגוף איננו חי כדי שיוכל ויהי דשן ושם, רק אוכל כדי שייהה. והוא הנאמר "צדיק אוכל לשובע נפשו" (משל יג'. 25) דומהゾה כן גם הנפש

תיטיב דעת

הנפש, היא איננה חיה כדי שתלמוד להיקראה, חוכמה להתפaar.
ולהתחשב בענייני הבריות, רק לומדת כדי שתהיה חייה חיים רוחניים
נצחניים ולזכות את הגוף לתחייה.

29. החושך והרוצח למצואו או רוחני באמת, מהויב לדעת أنها
לדרשו ולבקרו לבלי יטעה. כאוטו סוחר הרוצה להרוויח מכוון לעיריות
בעלויות משא ומתן. ולא לדבר וישמעון. כי אם לא כן, יטעה. וכמما אמר
שלמה הצעה "אורח חיים פן תפלס נעו מעגלותיה בל תדע"
(משל, ה. 6).

30. לאיזה שני אנשים הולכי דרך נודמן לראות בלילה בין העשבים
זובב אחד מאיר ומזהיר באור יקר. הולך ונדמה לאחד מהם שהוא ابن
יקרה. ויאמר בלבו אקדים לחוש לקחתה, ואתקנן ממנה טבעת יקרת
ערך. והשני אמר בלבו, אש הוא. אלך ואצית מקטר עליה עשן שלי.
וירוץו שניהם, כל אחד לפיה מחשבתו שפט בעדו. ובגהעם אצלו ויראו
והנה הוא זובב ולא אש ולא בן יקרה. ויחר אף עליו לאומר "למה
רימיתני"? ויאמרו לרמסו ולנתקו ברגל. ויצעק עליהם איש אחד נמצא
מקודם בשדה שם. ויאמר אי סכלים אכזרים, מה חטא הזובב לכם
שתרמסותו? האם הוא סיבה לרמות אתכם? הלא סכלותכם הסיבה
זאת. לכם לדעת ולשפוט על כל דבר במה שהוא, ולא לדמותו بما
שאין בו. הזובב הזה הוא מאיר כפי הטבע המוטבע לו ואתם תובעים
מננו מה שאינו בטבעו. אין לכם לקצוף עליו ולתתו למרים רגליכם.
ואני בעצמי אקחנו ואתבונן בו ואלמד ממן נפלאות מציא הכל ית'.
והבן.

31. כבר נ החלט מأتី במה שקדם [בתירוצי שאלות] שהעוז האלוהי
משפיע על כל הכם לב, מי שייה, בהתעסקו להוציאו שכלו מהכוונה אל
הפועל בכל מה שייתכוון לToWorld ולקבוץ ישות המדיני. ובכן
המה אין לי על החוכמות המחרקיות החיצונית הנכללות בשם
פילוסופיה הנוגאות בעולם מאי ועד עתה לתקן ההנאה הכללית
ולשלמות המין האנושי בכלל, כי כולם יצירוי כפיו ית' והשגתו עליהם.

ולא

תיטיב דעת

ולא ייאסר לימודם לאיש היהודי המתכוון להיחשב בעיני העמים. **אומנם**, האיש החרוני די לו להשתלם אם בשלמותו ראשון אם בשלמותו אחרון ולהתחזק באמונתו כל צורכו רק באמצעות תורתנו הקדושה באשר היא אם כל החכמת. בלי הצורכו לשום חוכמה זולתה אך כל תלונתי על פילוסופיה הנפסדת של אריסטוטליס בן ניקומאקס היווני במא שאחר הטבע ועל מלאכת ההגין שלו. כי אם כי היא ניצרת להם במקרים, הלא לתורתנו הקדושה אין לה מבוא ולא חלק ונחלה. הנה ראיינו דברי הרמב"ם נ"ע במלות ההגין שלו בסוף פרק שביעי זהה לשונו "ולנו הקשים אחרים נקראים הקשי הדינים התוראים ואין פנים לזכרם במא שאנחנו בדרכיהם". עד כאן לשונו. וمفשרו בסוף פרק י"ד אמר וזה לשונו: "כי תורה ציווה לנו משה" (דברים לג.4). היא המיישרת את דרכינו בעניינים האלוהיים ובדרך היושר בין אדם לחברו. ואין לנו כי אם להגות בה וללמוד ממנה את המעשים אשר יעשה אותם האדם וכי בהם" [עד כאן לשונו]. וכל דורש האמת יתן יד לתלונתי זו בהסתכלו בפרק שישי ממאמר ראשון מספר תורה ופילוסופיה בראש הפרק והלאה. ולזה יפלח החן כבדי ברצח עצמוני דברי האומרים שלא תודענה כוונות התורה הקדושה זולת ההגין שרי ליה מרא.

32. האיש החרוני דרש וחקר תוכיות וכוונות המקראות הקדושות והפילוסוף משתדל לחתוּך מנפשו ולהציגו ולהקניתו.

33. דורשי החוכמה לשמה כוונתם למצוא האמת להשתמש בו בעיניי ומעשי, אף למדו ולמסרו לזרתם כאמור "ומצדיקי הרבים ככוכבים" וגוי (דניאל יב.3). ויש דורשי חוכמה לשם עצמו בלבד לצורך את כל זורתם.

34. גוזרי התורה הדורשים חוכמה לשמה, בעבר מצוא האמת מהה דורשים ומשיגים. אך הדורשים לשם עצמו - מהה דורשים ואינם משיגים. ומה ההועים ומתחים באומרים שהשיגו האמת ושקר בידם.

מבקשי

תיטיב דעת

35. מבקשי הוכמה לשמה, אינם נחוצים לשום כלי ומלאכה להכרייע בם האמת. רק בעין פקווה ובטוהר לב וזך הרעיון, משיגים ויזדים האמת האמיתית בתורה האמיתית עצמה. אך הצד הצד האמת תוך יאור, נרפא מימי, כמים זרים. משתמש הוא בראש וחתים וכל מה שעילתה בידו מהר הוא להוליכו אל השוק למוכרו דבר יקר ערך.

36. גמשיל פה לדמיון לו. סלע חלמייש אחד מיוחד בעולם גבוהה ותלוול במאוד מאד. אשר לא בכוח יגבר איש חלש בגופו לעלות בראש הסלע ההוא אשר שמה היכל המלך הגדול. שמה אוצרות. זהב וכסף ואבני יוקר ודברים יקרי הערך סמים ועשבים סגולים אילני פרי עלייהם לתרופה, נחלי נהר דבש, יין וחלב ומים מתוקים אף קני עופות יקרים. והצד הצדעה עופות בהודעו מהעופות בלבד הנמצאות על ראש הסלע ההוא ולא משומם דבר יוקר אשר שם, מתעורר לכלת שם לצוד מהעופות ההן לטעולתו. ובהגיעו להסלע ההוא, הן מבלי יכולתו לעלות על המצודה ההיא, מעמיד בחוץ בשיפוע הסלע מלכווד, רשת וחבלים ומשמע קול סימפוניה קטנה דומה לקול ציפור להTEL ולעורר את העופות אשר בראש הסלע ההוא והן איןן מתחפות. אך מהעופות הפורחות בשיפוע ההר יוזמן פעם לhilcad במלכודתו ציפור קטן פחות הנקרא בלשון קדר טורגאי. ולוקחו, וממהר אל השוק למקרו בדבר סגולוי וקורא כרווז מקשש ואומר, הינני מוכר ציפור יקר ערך מאד. הגיעו לידי מסגוליות המלך הגדול. וההמון מתכבדים אליו מסביבו מסתכלים על הציפור ההוא ומנסופקים. והם בונים שבhem שואלים ממןנו טיב שאר העופות הנמצאות באוצרות המלך ההוא. והוא, מהתל בם מודה מלבו שמות עופות שונות מופלאות שאין להם מציאות באוצר ההוא. ואחד קל השכל מההמון ההוא, התעורר לknut ממנה את העוף ההפוך ההוא בשוויון קצוב. ואחרי הפשרה בינהם וישלח הצד את ידו אל הכלוב להוציא העוף למסרו לידי הקונה ההוא ומתוך כך נמלט הציפור מידיו ויעוף ואינו. ויישארו המוכר והקונה במפה נפש. והמשכילים מבני הנמשל צוחקים בהרחבה פה ומלעיגים עליהם ובין תבין.

הדרך

תיטיב דעת

37. הדרך להיכל האמת הוא צר מאד ורחוק. וכל מי שיחשוב שיוכל להגיע אליו פרש רכב על סוס וחמור להוביל אותו שמה הוא כובב. הדרך הוא צר וחלול מהגה לולבי. וכל גאה הנטפל לחמו רוח והמתגדל בחוכמותו והבעל נצוח לא ידרוך שם בשום אופן. וכן היורד והחזר משם אם יתפאר ויתהلال שקנה מתחנה לאות היותו שם מעיל זהב שקר בפיו. מפני שהאמת אהבת את שפלי רוח נדכאים וענווים ומואסת ואינה מקבלת את גאים ובעלוי כעס ובעלי תענג. שער היכל האמת הוא צר מאד וכל מתנשא בגודל חוכמותו והמתקיים בצוואר עתק אשר אין מטבחו להיכנע ולא ניסה לכוף ולשחוח צווארו, לא יוכל בשום אופן להיכנס שם ולא יקבלוهو על כי השער ההוא בגין שפלי רוח וענווים הזיריים בלבד.

38. מהחושיים לדעת בטוב את הדרך להיכל האמת, אשר שם סודות נעלמות אמיתיות, מהויבר הוא לדעת, שההיכל ההוא עומד על הור ההר, מצודת סלע תולול, ראשו בשמיים. והמשועל אליו, מלא צנינים כמסוכת חדק, והוא צר מאד ומסוכן, כי משני צדדיו עמק גדול, חום רבה. כל אשר מטה רגלו, כמעט בודאי ילק לאבדון ואין מшиб. גודל רומיות הסלע ההוא מבהיל את הרואים ואין יודעים מה. מהם חושבים שם סיפוררי מעשיות, מהם דנים שם מליצות וחרוזים, ומהם מדים למחקר אנושי, ומהם אומרים שם משל הקדמוני ומעטים מהם יודעים שם תעלומות, סודות האמת האמיתית.

39. העגבים בפייהם, מעוררים חשק בנפשם לראות את היכל. אך, אם גודל רומיות הסלע אם סכנת המשועל הצר והחודק מונעים אותם מהפיק רצונם אם כי במבוא המשועל ההוא עומדת זרה. שליטה על אחותיה שהן **כטילות ועצלות**. והינה מאימיות את המזדמנים לדרכם במשועל ההוא להיכל האמת בסיפוריהן אודות פליות קושי הדרך וענווים וסכנותיו אשר יקרם בעלותם שפי במשועל ההוא, אף מבטיחות אותם בברורה. לאמור התחזקו לאמן כוחכם, לסבול תורה וקושי הדרך. ויצא הפסדכם בשכרכם בהגיעכם אל מהוז הפיציכם. ומצאתם מנוחה ומרגווע בהיכל האמת הנה הוא בקרוב לפניכם. והעגבים דורכים שם

תיטיב דעת

משמעותו הדריך וועלם, ובהגיון כבר לראש הסלע הראשון, והנה מישור נעים והיכל מפואר, כתוב עלייו מבוא השעה **מקדש שכל ההמוני** ובראותם כן, אומרים: אשרי חלקנו זה היום שקיינונו. עשה האל לנו להגינו למקור האמת. ונשארים שמה שמהים וננהנים. במחקר, בהתאחדם עם המתלמידים שהם החרפה והבושת, תלמידי ומشرתי כוהני היכל, ואז ראשיו ומנהיגי קהל היכל, זקני העדה, שלושה מטיבי צער שהם הגאות, והכעס, והשכורות מכבדים אותם ומקדימים פניהם במשאת כוס מלא דם **פתחות** ושותים ומשתקרים ומתפארים שהשיגו האמת האמיתית. וסוברים שאין זולתו היכל האמת רק כי שמה תכלית ההשגה. וכל זה הוועה להם, מפני כי בהגיון שמה, תclf' באוטו רגע, כוהני היכל שמו **הסרחון והתענגה** עם תולדותיהם שהם **השקר והפיטה והליצנות**. מקבלים אותם בסנוריהם לעזר עיני שכלם, ומשליטים עליהם התאווה. ומה, בלי הריגשם בדבר, אומרים שכבר השיגו מבווקשם. ובלי הימצא מעורר להקיזם למצוא פתח פתח להימלט משם, נשארים שמה בתענג נצחי לדעתם. ומה להרפות לדיראון עולם.

40. אומגָם, האיש הנלבב ירא אלוהים, אשר נפשו חרדה נוספת, ושותפת למצוא האמת האמיתית דווקא, איננו מפתחה ליחסאו בהיכל שכל ההמוני. רק נושא רגליו והולך למסעיו. לשפוע הסלע העליון עלילות להוור ההר. ושם בהתחלה הדרכ' בקרוב עומד חדר מיוחד קטן רשום על פתחו: **מקום שיפולות רוח, והענוגות**. הדרכה שם מקדמת פניו ומכניסתו לחדר, ולמדת ומזהרתו לו על מידת השפלות, ומורית ומראית לו את הדרכ' המגיעו להיכל האמת. השפלות צאת מביאה אותו להשכלה והבנה ולדיעת ערכו וערך זולתו. המנתנות אלו האלוהיות מתאחדות עם האורה הוא דורש האמת. הן עוזרות לו להינצל מ贋ים פחים לעלות בשובה ונחת להוור ההר אשר שם היכל על הצור החלמיש התלול ההוא. אשר על פתחו כתוב באותיות מוזהבות היכל האמת האמייתי ובהגיונו שמה השתווה נגד היכל ונונן שבחו והודאה לאלוהי אהבתו ית' וית' שמו.

שפלות

תיטיב דעת

41. **שפלות הרוח**, היא לבד המיוודת להורות דרך לדוש בכל לימוד, להבין על האופן היותר טוב וקל בעלי עצב וטעות. והיא המלווה אותו שם לאצל מלמד רזים וסודות נעלמות. ואצל חברו, שם המלמד הוא **בחירה טובה**. ושם חברו **חشك טהור**. המלמד הזה וחברו, מהם מבאים ומגיעים את האיש הזה קרוב לבית המשפט אשר יושבים על מדין בפזרוזדור ההיכל להבחין, לשפט בין אמת ושקר, וטוב ורע על פי המכريع האב"ד ומ"ץ ושמו **בינה**. ושם הדיננים **יראה ואהבה**, ושניהם שוטרים להם: שם האחד **זהיר**, ושם השני **עשיר** ושומר פתח בית המשפט שמו **גיבור**.

42. **הدينנים** האלו אחורי הכריעם איקות האיש הזה גוזרים להגיבור השומר לקבלו ולהכניסו לבית הדין: ואז נותנים לדיננים עליון ברכה, ומבשרים לו על טיב הצלחות. ומוסרים לו המפתחות מכל אוצרות הרזים המכמוסים וגוזרים שוטרים לה להלוותו בכבוד, ולהראותו לו מקומות כל האוצרות וכי תישארנה המפתחות בידו בהתחמד. להכניסו שם כל עת הצורך. והמושל הזה נכנס שם בכבוד ובשמחה. ומתענג בחילוקו תמיד, וכל אשר יוסיף השכלה, כן יוסיף על שפלתו כניעות וענווה. ואז כל אשר שם, הוויים לו נכסים בירושה והוא נעשה בן בית בהיכל ההוא.

43. **הדורש** האמייתי, הוא האיש המבין אשר יראת ואהבת אלוהיו בקרבו. ישר במידותיו וצדיק בפעולותיו ובעל בחירה טובה. המושפע בעזר אלוהי להאיר שיכלו ובחרתו ללמידה להבין לדעת ולקבל ולעשות. ואשר הושפעה עליו מתנה אלוהית להשפיע ולמד לו זולתו כפי דרכי הדת ההתקשרות לאלוהיו ולדורשו ולהתחזק באמונתו.

44. **התרבות** והתנסאות והתרחבות החוכמה, הדעת והבינה באדם. הוא לו על פי בחירתו הטובה וחשקו העצום לאמתיות לknoot השלומות והתקשרות לאלוהיו על פי התורה הקדושה וקיים מצוותה וחוקיה.

תיטיב דעת

45. הנפש האנושית היא מוכנת לקבלת האור האלוהי. ואופן הקבלה תלוי על פי טבעו ביישר חכונות נפשו, ועל יותר - בטיב בחירתו, כי הבא להיתר מסיעין לו.

46. הבחירה נתונה היא לאדם מאות ית' להיות הרשות בידו לפנות על ימין או שמאל, ולעשות כל מה שיתעורר ברעינו ורצונו אם טוב ואם רע. אף בדעתו, אם לאמתיות אם לשקריות. עד שבאמצעות הבחירה, היא רואה אם לגמול אם לעונש. כי לו היה מוכחה בפעילותיו ודעותיו מהמערכה העליונה בדעת חבריו שמים לא היה ראוי לצוויאו ואזהרה. ולא היה עליו לא גמול ולא עונש אחרי שפועלותיו שלא כרצונו. אך כשהבחירה כבר בידו יוכל הוא על הנאמנות והכפרנות - הוא על פיהן ייגמל או ייענס.

47. הבחירה מתחולקת אם לטוב אם לרע. וסיבת התחלקות היא לפי התכונות הנשרחות בנפש האדם, אם לטוב ואם לרע. והתכונות ההן נקנות לו לאדם באופןים, אם שקנה אותן מצור הצב, כי מطبع המקור להימצא בנולד ממנו, והחינוך מסייע ומנגג בית אביו ואנשי דורו לו מההרגל לטבע קיים וקבוע. והיה אם המקור כשר וחשוב גם הנולד כמווהו. ואם המקורמושחת ונבאש, מעשי אבות יעשו בנים. כי רוב בניים דומים לאחיהם. ויש שמקור חשוב נולד בן פריז. אם מהסרוון החינוך בילדותו כבני עלי הכהן אם מתפרק הוא עצמו וקונה לו מהפחתיות. ויש בהיפוך כחזקתו הע"ה בן אחיו וכיוישיחו המע"ה בן מנשה, ולכלם סיבות קרובות. כי כמו שזרע התבואה בהיותו פחות לא תצליח, או התבואה כל צורכה אפילו בשדה עזז, כן כל שכן ואדרבה הזרע יותר טוב לא יצליח כלל וכלל בארץ גורה. קוץ ודרדר יעלה ולזה הזהיר חז"ל לומר: "לעולם ישתדל אדם להשיא לבנו בת ת"ח" (תלמיד-חכם).

48. האנוש המתקן בשווי מזג גופו ויושר תוכנות כוחות נפשו וכנייעתו ושפלוותו זהירותו - מן האפשרי לו לפי טבעו להגיע לכל דעות נשגבות בידיעת כוונות תורניות דברי אלוהים חיים על ידי נביינו במרקאי קודש

אשר

תיטיב דעת

אשר בתוכם פירושם ובבחירתו הטובה לא יפנה אל רהבים ושתוי צובים הפילוסופיים . הידועות האלו התוריות - הן הנה סעיפי האור האלוהי השופע מצד האמונה והדת האלוהית וקיים המצוות. אשר אור האלוהי זהה רחוק עמוק ונסתור הוא, ואיננו מair לאותו האיש אשר חוכמו איןנה מתחדש עם בחירתו להטובה . וمسיר כוונתו מהתורה האלוהית, ופונה הוא להיעזר בדעתות זרות וכל מעשי שיכלו רק להגדיל להתחשב ולהתפאר והכל אין נגדו מצד גאותו.

49. הרاوي להיקראו חכם אמיתי, הוא איש שווה המזג הנוגג בסיסול הראש תמים בשלמותו ראשון ושלמותו האחרון קני לו באמצעות תורהנו הקדושה, אשר האור האלוהי השופע עליו אינו נחלק בו. רצוני לומר, שכמו שמאיר על כלו, כן הוא מair גם על בחירתו ומאהידם להיותם בו ביחד ולא יתפרדו. אך מי שהאור האלוהי מair על שיכלו בלבד, והבחירה בו עמדת תחת הצל, השוכנה בלי שם אור, איןנו ראוי להיקראו חכם אמיתי. על כי בחירתו לפחיתות ומעשי פרוציטים ואין המדרש עיקר וגוי.

50. אתה אחי כערבי הקורא הנעים. אם יעלה בלבך לחשוב כי שמי דבר להכזיבני , ולהשיג עלי על כל שהחלתי פה . בבעו תקיפה, הבט ימין וראה במקראי קודש ושים עיון עליהם ותדע כי האמת בפי. ואחר פנה על שמאל לספר הכהנים ע"ה ובסגולה להקדמות שני הלקי ספר ג"ן נועל ותוסיף אומץ לתוך יד על דעתך . ואם גם בזה לא תקרר דעתך, איזי אשא לך לאמור , האיש אשר ראשינו כל הפחות בו,طبع קים ומורגן הדיעני נא האם מן הדין הוא להיקראו חכם אמיתי ? עם המהיצות הרבות והחזקות אשר בו. ואני אשים את אוזני כאפרכסת לשמעו את אשר בפייך בתשובה זו. ואם על כל פנים תתנגד לי ותתעורר לדחותי בקנה רצוץ, לומר כי כן הוא מחויב להיות מן הדין ממש הנחכם ע"ה כי ברוב חוכמה רוב כעס, ותוסיף דעת יוסוף מכאוב" (קוחלת א.18). וגם החכמים ע"ה אמרו "כל הגודל מהברור יצרו גדול עליו" (ראה ספר גור אריה של הרב אריה לבפירוש לספר בראשית פרק ח.20). והלא גם רבים גם אתה כמו זה, אין איש נמלט מהפחיתות.

אшибך

תיטיב דעת

אשיבך כי לא מhocמה טענתך זו. ואם בעל נפש אתה, וחק לך לטעם, להבדיל מותק ממר, אשכילד ואורך בדרכך זו נלך, בביטול טענתך זו בצדק ואמת ולא בדברים פורחים באוויר. ידעת אхи שהאדם ניקרא עולם קטן נגד עולם הכלול מצד היחס שביניהם, והנה בעולם הכלול קר וחם, קיזץ וחורף, יום ולילה.ומי הוא שלא ידע שהקור והחורף והלילה מהה רעים ופחותים בערך החום והקיזץ והיום . ואם היו מתמידים בעולם הטובים לבדם שם החום והקיזץ והיום זולת הרעים שהם הקור והחורף והלילה , היה העולם נפסד. וכן לו היו הרעים לבדם מתמידים בעולם זולת הטובים ההם, גם כן היה העולם נפסד. אך בהיות שני הפכים אלו נהוגים בזמנם הרואוי בהם קיומם העולם וזהו "עשה שלום ובראה רע" (ישעיהו מה:7). כי הרע שהוא בהיות בזמנו הוא טוב. כן הוא גם העולם הקטון שהוא האדם אשר בו הפכים, בו יצר הטוב להמשכו בו לרווחניות ולקדושה, להקנאת תכליתו להשארות בהבא לעודן נצחי, ובו יצר הרע להקנאת שלמות צורכי גופו בעולם האשמי. והוא היה האדם ביצר הטוב בלבד, לא יקרא אדם, וייפסד העולם כי לא תישאר ממנו תולדה להתקמדת המין בבוא זה אחר سور זה. ולא תהיה בו בחירה בלי להיותו לבוחר לפניו אלו, והוא כמורכח בפעולותיו בלי גמול כי הבחירה תאות לבוחר האחד משני הפכים . ועל דבר אחד בעצמו לא תיקון הבחירה. "וה' בחוכמה יסד ארץ" (משל ג:19). ואם כי מידות האדם הפכיות דבר והפכו, הן הנה יכול נצרכות להנהגת האדם באשר הוא אדם. רק כל אחת בזמנם הרואוי כי לכל זמן, עת לכל חפץ. ולא יימלט שום בר נש בעולם שלא ישמש בהפכים אלו. ומה טוב ונעים לו אם יהיה הכל בזמנו כפי הצורך לו בעסקיו, חזן מרכז הלבב וחסר ההרגשה.

ואם כי תפארת לו לאדם לקלוע תמיד אל האמצעיות, הנה בעת הצורך מוכראח הוא להטוט עצמו לאחת מהקטגוריות . גם לפעמים יזמן לאדם להתפעל ובלי צורך והכרח ולהטוט עצמו לאחרונה מהקטגוריות כי "אדם אין כדי בארץ וגוי" (קוולהט ז:20). אך תclf יירתע לאחרורי ויתחרט, ויתודעה וישוב לאייתנו. **אומנם** מי שהפחיתויות כולן שבו בו לטבע קיים בהתקמד בלי פינות עוד לאמצעיות . כל שכן שאיננו מטה שעשו בשום עת להראשונה מהקטגוריות על דרך רפואיה. והוא האיש בעצמו אשר החליטנו עליו שאיננו חכם אמיתי. **ומה** שהבאת ראייה לדעתך פסקון הנחכם ע"ה

תיטיב דעת

"כי ברוב חוכמה רוב כעס וויסיף דעת יוסיף מכאוב" (קוהלת א.18.). מובן הוא מדבריך שדעתך לומר שככל מי שקנה חוכמה מהויבר הוא להיות בעל כעס ומכאוב. מהילה מכבודך, טעה בזו פירושך כי נהורך הוא, שככל מרבה חוכמה הוא מרבה ענווה ושפלות ושמחה ולא מכאוב וכעס. והכעס בחיק כסילים, וכתוב "האיש משה עניין מאד" (במדבר, יב.3).

אך מובן הפסוק כמו שהוא אומר ר"ל שהאיש המתויר חכם לمرאה עיניים בלבד, או ההמון הבולט מבנים בין האמת והשקר ובין טוב לרע ובין מצווה ועבירה, בראשיהם איש פרטיא או דור טהור בעיניו עושים קלקלולים נגד האמונה והדת. או אפילו בהיותם יודעים בין מצווה ועבירה אך אינם יודעים שהعبارة היא תלויה על כל העדה כשלא יתגרו בהם להשיבם למוטב. בכוח הנאמר "הוכחה תוכיחה את עמיתך" (ויקרא יט.19). ועל כן אינם מתעוררים לכעס עליהם ולהוכיחם לモונעם מהקלקל ההוא, ובלי יודעם פשר דבר, הן כל מה שייעשו המקלקלים הוא טוב וישר בעיני הרואים ההם, כי גם הנהם, מנהג ודרך אחד להם.

אבל החכם האמתי אשר יראת אליהו בקרבו בראשתו הקלקל ההוא מיד ותclf יתפעל ויקפוץ על המקלקלים בכעס, לייסרם ולהוכיחם, עד שישבו לモוטב בהיות היכולות ביזו להשיבם. אכן כשאינו יכול להשיבם לモוטב ויתמידו הקלקלולים ההם בדורו, או עיני שכלו זולגות דמעות, ונפשו תאבל עליו והואナンח תמיד במאוב לבו **כעוזרא** הכהן ע"ה על קלקל דורו. והנה גם החכמים עליהם השלום במאמר שהבאת "כל גדול מhabרו יצרו גדול עליו" (ראה לעי"ל). כונו להאחד לפסוק הנ"ל של הנחכם ע"ה ולא חיללה שתהיה כוונת המורים ההם להיות יצר הרע שלו גדול להוסיף על מנגgeo. כי היצר הרע אין דרכו לטובה, זולת הדרך שהראיתו ובזה בטלה מכל וכל טענתך. הנה זאת חקרנוה כן היא, ומעתה אחוי קשור נפשך בנפשי והיינו לאחדים בדרישת האמת ולהוזות עלייה תמיד, כי היא עוזרת ואני נזורה.

נאותות

תיטיב דעת

51. נאותות האנוש לקבالت האור האלוהי הוא לו לפי הכנותתו בחכונות נפשו וטיב בחריחתו בשווה. כמו שקבלת אור השם הוא על פי נאותות המקבלים. כי בדבר מair כוכבית ובכדומה לו פועלות השם ניכרת אפילו בתוכיות הדבר ההוא להאר תוכו כחיזוניות. אומנם בדבר חזוך כען וכדומה לו שאון להם אור עצמי, פועלות השם בהם ניכרת רק בחיזוניותם. וזה בלבד באותו צד המכון נגד השם, וגם זה בחמיות בלבד ולא בהארה. כן הוא גם פועלות האור האלוהי באנוש. שבהיות אור עצמי באיש ההוא מקבל את האור האלוהי, רצוני לומר בהיות בו שלמות ראשון כראוי גם שלמות אהרון שקנה באמצעות הדת האלוהי לפיה הכתנו ובחירתנו. אזי האור האלוהי מair תוכיותו ומרחיב השכלתו ומאמץ ליבו ליראת ואהבת בוראו ית' והוספת תיקון המידות. וכן אשר תרבה חכמתו כן מרבה הוא שפלותו וכנייעותו להיותו נבזה ונימאש בעיניו ואת יראי ית' יוקר ויכבד וגם עוז פניו ישנא להאר חיזוניותו להסביר פנים לכל אדם בדברים טוביים כאמור "חוכמת אדם תאיד פניו" (קוהלת ח, 1). והוא "יבב חוכמתה לחכמים וגוו" (דניאל ב.21) אבל איש שאין בקרבו אור עצמי, רצוני לומר, אין בו שלמות ראשון גם אהרון קני לו מדעות זרות, אזי האור האלוהי פועל בו בחוכמתו בלבד, אך לא בבחירה כלל וכלל.

52. כמו שהשם פועלתו מתחלקת. כי כמו שהוא מועיל כן הוא מזיק בראיה, כי הוא מגדל ומצמיה ומציז את הציצים הצומחים במקומות הלחות. וכל שכן בעמק במקום נמוך, אך אשר צומחים על ההרים הנשאים ועל הסלעים הוא מייבשים ושורפים - כן הוא גם האור האלוהי. מועיל לבני היושר ולענויים ייתן חן, אבל בבעלי הגאות יהפוך לאש שורפת, ומשרפתם.

53. האור האלוהי המשפייע על חוכמת החכם, אם בחריחתו הרעה איננה ראהיה לקבלת האור ההוא, תישאר ריקה. דומה אז החכם ההוא לראשי ההרים הנשאים והסלעים הרמים אשר בבורק בצתת השם בגבורתו מזהיר עליהם בלבד ואיןנו מחמם. וכשיעלת השם למעלה מהאפק, ירד הזוהר מעלהם להאר על הארץ ולחמהה, אז ראשי ההרים הם יישארו בלי זוהר רק סלעים חלקיים וירקיים.

כל

תיטיב דעת

54. **כל** מי שבחרתו לטובה, והאור האלוהי משפיע עליה להאיחד עם החותמה - האיש הוא מבחן דרכו, ובוואדי הגמור, ראשית חכמו יראו ית'. והוא עשיר וגיבור ורואה את הנולד וכל מעשו לשם שמיים כי כלל המצוות בסוד היסוד נפלות. הכי אצל הבחירה הטובה תמצא תמיד אהבה והיראה וזה נודע.

55. **האדם** אם כי הוא ברייה נפלאה על כל מה שקדמו בארץ הללו בגין דומה לו, הנה לא מסיבת יופי וכשרונות תוכנות אברינו ותוארנו וקומתנו הזקופה. אנחנו נקראים אדם, או איש או אنسן. כי החיים העירי הנקרא בלען אוראנג אוטאנג⁶ וה Kapoorים זומיים באבריהם וקומותם אלינו, ועל כל פנים אינם נקראים אדם רק חיים יעריות.

56. **השכל והבחירה** עושים אותנו אדם ואנוש. זולת השכל והבחירה, האדם הוא רק חייה או בהמה אם מעט ואם הרבה כפי ראותנו בו, איך השכל והבחירה מנהגים אותו.

57. **ועל זה** נראה שהמין האנושי כאילו נחלק הוא לשתי מדרגות: הא' - אדם הבבמי והబ' - אדם הרוחני. הבבמי הוא המתנהג בבחירהו בלבד זולת החותמה, והאדם הרוחני הוא המנהיג עצמו בבחירהו על פי דרכי החותמה והיושור.

האנוש

2 קוף גדול דומה בצורתו לאדם. בעל ידיים ארוכות מאוד ושיער חום אדמדם.

תיטיב דעת

58. האנוש בגופו ותוארו ובתיוון אבריו, מתחד עם העולם הגשמי. ובאמצעות שיכלו ובחירתו בהתחדשו בו יחד הוא מתחד עם העולם הרוחני.

59. כמו שהאדם הבهائي - הוא עולם קטן גשמי, כוּן האדם הרוחני- הנה הוא עולם קטן רוחני וכאשר הבهائي - השתדרותו לדברים הגשיים, כוּן הרוחני - השתדרותו לדברים הרוחניים.

60. יש אופן ויכולת באדם הבهائي לעלות למדרגת האדם הרוחני. באמצעות תיקון הגוף ותיקון הנפש המפרידים את האדם מהבאהמה. ומציאות אופן כזה בו - להיוונו משתדל להקנות לעצמו אותן התיקונים. סימן יפה הוא אל היות בו צורה רוחנית אשר כוח בה לעלות למדרגת ההתקרובות אליו ית' לשמו בקולו להגיע אל הקדושה לכובע תכלייתו כאמור "קדושים תהיו" (ויקרא יט' 2) כי זה נוצר.

61. לעלייה כזאת מהבהמיות אל הרוחניות על ידי התיקונים הנ"ל, צורך והכרח גדול הוא לו להיות בידו ובלבו דת אלוהית ודת נימוסית, אשר זולתן האדם הוא בהמה בצורת אדם בלבד ולא אדם ממש. זולתן לא תיקון לו העלייה ולא שום ידיעה ודרך לתיקונים ההם, ואיפילו בחירה לטובה תרחק ממנו, כי הבחירה תתחזק בכוח הידענה.

62. נמצא שמדרגות נפשות האדם הן שלוש: הבהמית, הרוחנית, והעליה מהבהמיות אל הרוחניות. וכל מי שהגיע בידיעה בחשך ובכוונה אל המדרגה הזאת השליישית - הוא האיש הנבחר והמסוגל להתקרב אל המלאך. ואשריו ואשריו يولזרו על היותו רצוי בעניינו ית', בהיותו נהוג בחוכמה התורנית, ובקיים המצוות בלי נתותו לרהבים ושטי כוב, כי תועבת ה' המה.

תיטיב דעת

63. החוכמה התורנית והבחירה הישרה הנთונות לנו, לכל מין האדם במתנה על צד החסד מאתו ית' לטובתו, הן הנה המבאות את האיש אל החשך והרגשה הפנימית, לעוררו אל ההשתדרות על ההליכה בדרך התקרובות אליו ית' בהtmpד. ולא בזמן זולת זמן. והרגשה הרוחנית צואת נקראת הארץ או הכנה רוחנית. ראוייה לקבל האור מאור העולם הרוחני.

64. הבחירה הישרה הנאהדת עם חכמת התורה - היא המרימה מדרגת האדם, והחוכמה התורנית - היא המaira נפשו או אמר שיכלו לקבל הארץ מאיתו ית'. אור זה, המAIR את הנפש, מביא את האדם להיוות רואה בפנויותו, מה שאינו יכול לראות מי שלא הגיעו לקצב מדרגתו זאת. ובאמצעות הארץ זאת, באה לנפשו החוכמה עד שכל החוכמות אלוהיות טבעיות עיוניות ומדותיות וטבע הלשון האלוהי וכוכנות מליצות המקראות הקדושות ורוזיהן גליות לו על אמיתתן. הוא רואה קשר המצויאות וסיבותם העיקרית, משטרם, ופעולתם והעתיד מהם, הכל גליי לפניו על דרך האמת. על כי החוכמה היא מגעת לו מהשפעתו ית'. וכל המאמין בתורה הקדושה יוכל להגיע למדרגה זו ע"י בחרתו הטובה וחוכמת התורה וקיום מצוותיה וחוקיה, ואז יקרא הוא אדם כלל.

65. האדם הפשט הפרטי, נבדל הוא מעט מהבהמה. וההפרש לו ממנה מתילד רק באפשרות כוח בינו לבין הכיר מהו הטוב וה貌עיל, ומהו האמת. ולפי התנהגו בהם כאפשרות הבנתו נעשה הוא אנוש ראוי לברכה נבדל הוא מהבהמה אם מעט ואם הרבה. אומנם אם כוח אפשרות הבנתו לא יפעלו בו מאמינה על הבדלו מהבהמות, אזי הוא יורד מטה מטה להתאחדו במדרגת הבהמה ממש, בלי להיות בידו לא טוב ולא אמת.

66. ועל זה, שלמות האדם נקנית בדרך היליכתו תמיד בלי פירוד, אפילו כהרף עין מהשתדרותו עלולות מדרגה לדרגה עליונה לרוחניות. ובפרט לכל מאמין להתחזקו באמונתו הקדושה. וההליכה הזה בלי פירוד, נעשית לו רק בהכרת הטוב ובקיים האמת. וזהו הדרך האמיתית

המביאה

תיטיב דעת

המביאה אותו אל ההתקבשות למציאו ית' וית'. ואז ייכשר ויאות לו לומר ואני קירבת אליהם לי טוב, ולא בדרך התפלה-סופית בחוכמה יוונית וחיצונית.

67. הכרת הטובה היא משלמות החוכמה על פי ההבנה, וקיים האמת מגיע לו האדם מהבחירה הישראלית המוטבעה מטבע המקור. ובזה התהברות החוכמה עם הבחירה. או אמרת התאחדות הטוב עם האמת. מתמים שלמות האנושי. או אמרת התהברות המאחדת את האדם עם העולם הרוחני.

68. הטוב והאמת הן המגיאות את יודען להשלים המכון ביצירתו ולזכותו לחיי העולם, שהוא תכליתו. אך מחייב הוא לבחון אף לדעת מהו הטוב האמתי, והאמת האמיתית. כי לכל אדם באשר הוא אדם דעתו ואמונתו ופעולותיו - הנם טובות ואמתיות בעניין, ופלס ומאוזני הבדיקה והכרעה - הנה לבד על פי דרכי תורתנו הקדושה ואמונתנו האמיתית. ולא בדרך מלאכת היגיון ופילוסופיה אריסטוטלית והחוכמות החיצונית. וכל המתחזק בהן בלבד, לא נאות לו להקראו מבחין באמת.

69. יש אדם שלם באמונתו, כולל בחוכמות תורניות, צדיק בmallocיו, תמים במעשיו, ישר במידותיו כפי הוראת תורה הקדושה, ויודע גם החיצונית. אך כי כוונתו בלמודו והשתמשו בהן רק מחדוד שיכלו או לדעת מה להשיב וגוי. ולא שתהייה כוונתו בהן לחתת מהן חיזוק או ביאור לדברים נבואים. איש אשר כזה, נאות לו להיקאו בשם חכם צדיק. או תלמיד חכם. אומנם כל מי שישים את הפילוסופיה באלהות על פי דעת אריסטטו היוונית ומלאכת היגיון, עיקר לידענות כוונות התורה הקדושה בחשבו שלא תודענה כוונותיה. זולת הקשים - היגיונים, לא יוכל למצוא הפתה.

70. הידיעה וההבנה, תלויות הן בטיב ההבנה, ובכשרות הבחירה. ולפי ישירות ויושר הבחירה. כן היא עילוי והתרחבות ואמות הידיעה וההבנה.

לפי

תיטיב דעת

71. לפִי ערך מדרגת האיש הנלבב בעלייתו לגרם המעלות העליונות, כן יגדל ויתרבה בנפשו, זהה וזוו הארתו האור האלוהי בה. וזה ניכר ממנו בהיותו מוסף ישורתו ושפלותו בתיקון מידותיו והשתדלותו להתחזק רק בדעות התורה, ובזהירותו ובבנתה המקראות הקדושות על פי כוונת אומרנו להרביץ תורה ולהשair אהרו ברכה לימוד ותיקון העם. נמצא, שמהאפשר הוא לאיש הכללי בעודו פה עימנו לדעת מה

שאינו יודע זולתו. ולפי טיב דורו, כן הוא טוב ונחשב בעינייהם ותורה יבקשו מפיהו ובאם לאו, הוא נמאס מזולזל ונרדף מהקנאים וחוכמו בזיהה, ודבריו אינם נשמעים, וזה בדוק ומגוסה מאז מעולם, כי האמת ודורשיה היו נרדפים.

72. המתכוון בפעולותיו ובדעתיו לעלות מדרגה אל מדרגה, להתקרב אל האור האלוהי. הוא מסולסל ומתקרב ומתאחד תמיד עם הדומים אליו במדרגת העיון והמעשה קדושים אשר בארץ המה. ורחוק הוא מאד. מהפכים ומנגנו בכבדות הראש. וזה היסוד ועיקר האפשרות לאדם להתחחו עם הרוחני.

73. עת שהבחירה באדם מתעלת למזרגת הטוב והיושר, אז גם מעלה ידיעתו בהשגת חוכמו מתעלת למדרגת האמת. כי כמו שהבחירה לבדה זולת החוכמה איננה טובה, כן החוכמה בלי בחירה איננה אמיתי. וכפי טוב הבחירה, כן הוא חזק אimoto הידיעה.

74. כשהאור האלוהי משפיע גם על הבחירה הישרה כהשפעתו על החוכמה הנקייה באמצעות התורה הקדושה. אז מתיילדת שם חמימות גדולה לעורר החשך לטוב ולהאמת. כי כמו שעצם האור הוא רק להoir, כן עצם החמיתות הוא רק לעורר ולזרז להולדת ההשך לעיון ומעשה. כי גדול כוח החמיתות אם לטוב אם לרע, אם למות אם לחיים ורצוננו בחיים כאמור "ובחרת בחיים" (דברים ל.19) והכל לפי הבחירה אם להימין אם להשמאל.

כאשר

תיטיב דעת

75. כאשר החום הגשמי הטבעי מצוי מסבב ומוסיף לדברים הגשיים התרבותות גדול, והם גשיים. כן החום הרוחני מצוי ומסבב בדברים הרוחניים התרבותות ותוספת והם נפשיים.

76. וכך שבימי החורף, בזמן קור גדול מצמיחים וממציאים בכוח תחבולות החום הטבעי הגשמי בbatis נחמים צמחי פירות וקטניות קייזיות ציצים ופרחים, כן בכוח החמיות הרוחנית מתילדים בעולם הזה הגשמי, אנשים אלהים ייחדי סגולה, גדולי הארץ, צדיקים תמיימים, שלמים, כלולים בעין ומעשה.

77. גzon שהאור הגשמי מאיר הדברים הגשיים להיותם נראים לעיני האדם הגשמי, כן האור הרוחני מאיר הדברים הרוחניים להיותם נראים לעיני השכל. ובזה, כמו שהאור הגשמי הוא סיבת הראה בעניינים הגשיים, כך האור הרוחני הוא סיבת הראה בעניינים הרוחניים את הדברים הרוחניים, רצוני להבינם בשכל הצלול על אמיתותם וכן שהאור הגשמי כולל בעצמו סיבת הראה הגשנית בחוש הגשמי, כן האור הרוחני כולל בעצמו הראה הרוחנית, או אמרו ההבנה בשכל.

78. זהה הראה הגשנית תלוי בסיבת חוש הראות מצד אחד, ומצד השני, בסיבת התהפכות הניצוץ המששי. כן בשווה גם זהה הראה הרוחנית תליי בסיבת אור הרוחני שבבחירה וחוכמת האדם מצד אחד ומצד השני מההשפעה השופעת עליו מאתו ית'.

79. הדברים הגשיים הנראים בתואר ותוכן אחד בכל עת לכל ההמון המין האנושי, או אמרו לרוב בני האדם. מה נקראים מוחשים. אך הם אינם מוחשים אמתיים תמיד ובכל עת, כי החושים יכזבו לפעמים וירגישו לפל מה שאיננו כן שם באמת, אם מסיבת חולשת החושים אם מצד התחלפות האדם בהרגשותיו בהיותו מזוג מהפכים, אם מצד השתנותו מבריאות לחולי, אם לששתנות המקום וחילוף הזמן, אם מהתפלותיו בסיבת הזקנה, כי כל עת שיתחלש החוש יתחלש המוחש.

אך

תיטיב דעת

אך כל עוד שיתחזק החוש ביושר טיבעו המושם בו יתאמת המוחש כן הוא העניין גם ברוחניות, ר"ל בדעות העיוניות. כל מה שידע האדם איננו תמיד אמיתי, כי הדעות העינויות מתחלפות מסיבות, אם מצד פחיתות ההשכלה מחסرون עיליי והתראחות ההבנה ממיעוט הכהנה אם מצד רוע תכונות הנפשיות, אם מסיבת המקור, אם מצד הרגל شبבו לטבע קיים, אם מצד הטבע אדני בינו על יסודות רעות, אם מסיבת התפלسفתו בדעות מחקריות נזבות ונפסדות.

80. ואין לנו לשפטו וליחס שינויים אלו לעצם השכל. כי לא יתפרק השכל ולא יכוב לצאת משורת האמת כל עת שיידריך בדעת התורה התמיימה. כי פנים אחדים לتورתנו הקדושה, ולא שבעים פנים לה כדעת זולתנו. ובכל עת שיקלע המיעין אל דעות התורה ובדרכיה, יושפע עליו העוז האלוהי להרחיב שכלו ולהזק ולהאריך בחירתו - אז ישיג ידעת האמת וכל שנמצא בו מהמרקם הנ"ל והוא נטפל אף מוחזק בהם, לא תאמתנה דעתינו בשום אופן והוא עיקש לעמוד על דעתו בהיותו בלתי מכיר להכריע ולהזות על האמת מצד אינותו ההשפעה האלוהית עליון. על כי בחירתו חשוכה ופחותה להתנהגו בדעות זרים או כפי רצונו ושופט בטענותיו וראיותיו שהן אמיתיות.

81. להתרחבות הכוחות הנפשיות וחידוד החושים הפנימיים בלימודים נשגים העיוניים, יזדמן ויקרה מה שיקרה בהרגשים החיצוניים הגשיים למשל. נניח, שאם היה מתאפשר להימצא מדינה אחת (אשר) כל אנשיה בעלי חוש אחד בלבד. ובהזדמן לבוא אליהם איש שלם וכלול בכל החושים, יגיד להם אודות החושים הנחזרים מהם, בודאי זולת מה שלא יבין עוד יהזקווה כתועה ומתהה וכמהתל בהם, מפני, היותם בטוחים בעצמם שיוודעים הכל על השלמות בכוח הרגשותם. כן הוא גם בדעות העינויות בהימצא האחד בהבנה גרוועה ומכה בסינור המקרים הנ"ל. מהתל הוא מבין השלם ומכזיבו וטוען כנגדו בשברים, ואת עצמו מهزיק ממש יודע דבר על בוריין. ותוכיות המקראות ומיליצותן, ויסוד הדעות.

בעולם

תיטיב דעת

82. בעולם כזה ממש אנחנו כעת דרים. על כי بعد כל דבר הנראה לנו אנחנו שופטים בו רק לפי הרגשותנו, מקיימים או סותרים, לפי הנראה לנו בלבד ולפי ההשערה מההשקפה הראשונה בחיצונית הדבר הוא בלי נתון לב לתהות ולהתבונן ולהשוו שבאפשר יש בפנימיותו סוד כמוום ומוון, זולת המובן שבaczלנו. מה שלא השגנוו בעובי הרגשותנו מן מדרשות ואגדות. אשר מכל אלה מתנוססות שנאה וקינהה ורעות גדולות לה חשוך העיניים בארכות.

83. העניינים והאビונים מה ניצולים מקנהה המקנה. כי מי הוא מקנא לדלותם בקניין גופני או רוחני. וממי הוא שישתדל להשוו עצמו לחסרונותם. זה שלא אפשר להזדמן בשום זמן בשום אופן. אך היא הקנהה מולכת ומשתררת הלוּך וגדל רק על גדוּלי הערך בזמן אשר קנו לאחת מן ההצלחות אם להצלחת העושר: אם למדרגה מה מעלה השררות. אם למעלת החוכמה.

84. מני הקנהה רבים הם. ואני, לפי צורך העניין המדבר, אזכיר פה שניים מיניהם מהם לבד. **האחד טובה** היא מועילה, והשנייה רעה היא ומזקה. הטובה היא צומחת מלכ' ישרים וטובים יראי השם ית' וחושבישמו. אשר מגמתם להגיע לתוכלית מה מהאורש ולבנת רוח. **במשל** איש עני ואביוון, השרוី בחסרון כל, והוא תם וישראל. הוא בראותו את העשיר מקנא הוא לתענוגו ומנוחתו. ולהקנאה זו צotta לעצמו במונו- אז משליך הוא את עצלותו מעליו, ומתחכם להמציא אופנים שונים להשתדרותו בכל מה שי יכול בחירצתו למלאת חסרוןוטיו, בלב תמים ובמעש ישר ובצדק בלי חמלה לממון זולתו. ועינויו תמיד לאלה היישעו לעזר לו עד שירוחו לו ויגיע לתכליתו, וישם דרך פעמו. כן האיש האוהב השררות, בקנאו למדרגת איש המעללה. מתקן, ומסדר הוא את דרכיו, מידותיו, דיבוריו, מעשיו, ופעולותיו, ועובד באמונה בעסקי הכלל, והוא נדייב בטבעו עד יסוכה ויאושר בעני כל. ויגיע באמצעות להפקת רצונו. כן הוא דורש החוכמה לשמה: בקנאו לחכמים ואדריכים בארץ בדורו המה, מתעורר הוא לשנן ולהדד שכלו בהתמד, על ידי הכנסתו הזכה ובחירתו

הטובה

תיטיב דעת

הטובה באמצעות סופרים וספרים להتلכבו בטיב תוכנות נפשו ובינתו הצלולה עד שתאורנה עני שכלו הוז, בסודות ורזי מקראי קודש ויתאמת בדעותיו ויתחזק באמונתו ויתישר במידותיו בעיניו נמאס ונבזה, ואת החכמים ייראו ית' יכבד. ויושב את חכמים יחכם כפי חזק התאהוה בליבו להפיק רצון ועזר מאיתו ית' אשר על זה אמרו החז"ל "קנאת סופרם תרבה חוכמה" (ראה ספר kali יקר של הרב שלמה אפרים פירוש לספר שמות פרק כה 6).

85. אבן הקנאה הרעה, היא צרעת נושנת. פורחת מרוח נועי לב המטים עקלקלותם. בעלי לשון הרע, העבריניים אשר כל מהי קבלו מעשייהם להזיק לבריות, לא ישנו אם לא ירעו. המה, בקנאם לאיש עשיר בעל נכסים, חמודים להעbir ולהעתיק עושרו ממן לעצם באוצריות: אם בעושק, אם בגזל, אם בגנבה, אם ברצחנות. וכן הוא בקנאם לאיש המעליה בעלותו למדרגה מה מהשררות מוציאות עליו דיברות ואוכלים קרצויים בתחכחות מרמה להבאיש ריחו בעני הפרסום עד שיוריזו מכסא מעלו. או יתקשו עליו ויתחמו חיתו. ומקורה כזו בלתי טהור נהוג גם בין החכמים אשר מסיבות הקנאה מפרים קשר ברית האחווה עד כי מהמת המץיק חוכמת בינה נבונים הסתר נרמז צור תעודה.

86. טרם שנעשה פעולה מה, אנחנו מחוויבים לבחון אותה הפעולה בכור התבונה. לראות אם היא על פי תורהנו הקדושה ועל פי יסודי השכל היישר ואם היא מכוונת אל התכלית בלי פנות ימין ושמאלمامיותות התורה והאמונה. ובאופן שתהיה הפעולה היא לטובה ולתיקון כלל. אזי נזרז לעשotta ולקייםה בלי הבית לקנאים ולשוטנים. כי הפעולות הישרות והאמיתיות פועלות אושר והצלחה ותיקון. וייען שגilioי האמת הוא גם כן מפעולות הטובות המסבירות לבני אדם תיקון בדעתות והנאה, لكن מחויב כל איש שיש לאל יד שכלו לגלות האמת לאחיו על פי דעתו. ולהשפי עמו עלייהם [יעיין זה בספר קנאת האמת שהאריך המחבר דבריו בנידון זה בהקדמתו].

תיטיב דעת

87. האדם הגיע למצוא ממון רב ולפי השתדלותו בצדק עזרו צורו ית' והגיעו לעשירות ונכסים. אם העשיר ההוא איש טוב לב, בעל שלל ישר וירא אלהים יחשוב וידע שהממון שקנה פיקדונו הוא בידיו נתן לו מאיתו ית' לKENOT בו לעצמו זכות רב בגמלות חסדים, בנדבות ובצדקות מעשים טובים ויפזר ויהונן מקדיש ויוניק וייתן כפי הראי לכל הרואי כשיעור הרואי ובזמן הראי לכל דבר טוב. וכיידיך ויכבד בית אלוהיו מהוננו אשר נתן לו, ולא יחשוש למחליצים וקנאים. אם ילענו רישמיו קול רינון עליו שהוא מפזר ממוני לשם יהירהKENOT שם טוב לעצמו. האיש הזה יקנה רב זכות ומדרגה נפשית ויהולל בפי כל ישרי לב, בעודו בדורו גם אחרי העתקתו. אומנם אם העשיר ההוא נעה רוח ולא פחדתו ית' עליו מחייב העשיר ההוא לצרכו בלבד לומר כוחו ועוצם ידי וחוכמת אושר נבונותיו עשו לי את החיל הזה ולא יהיה ממנה שום בר-נס אפילו לפטרתה ולשווה פרוטה. והוא כיili לא יקנה שום זכות לדרכו להבא.

88. כן הוא גם בדרישת החוכמה והדעת העיונית אם הדורש ההוא גאה וגאון הוא, בהגיעו לחוכמה יחזקה לעצמו בלבד, ולא יוציא מהכח אל הפועל, חיבור ספר לתועלת ולתיקון בעלי ברייתו בהווה ובעתיד. אם בדעתם אם במוסר ומנהגים רק עימם תמות חוכמה.

89. לא כן דורש החוכמה לשמה. כי הוא מפיין מעינות דעתות אמיתיות לפרסום בני דורו על ידי כתיבת חיבור, בלי פחד וחשש ואינו שווה לו בהשלמת נפשו בלבד ברזוי דעתות אמיתיות, אך גם כל השתדלותו במכתבי חיבורו לראות גם את בני עמו על גופי מרומי השכל והבינה בדעות אמיתיות וקיום התורה. וכל מגמתו בחיו להשלימים בקדושת אמונהם ולהשair ברכה לבאים אחריו ועליו אמר הנחכם ע"ה "ברכה לראש משביר". (משל יא'.כו)

90. מן הידוע הוא, כי חובה גדולה לכל איש היודע תורה וחוכמה לגנות לאחיו ממה שהשיג והבין על פי רשיימה בכתב אמת בראייה מכל

תיטיב דעת

המדובר במעלה. וגם חז"ל אמרו "כל הלומד תורה ואינו מלמדה, דומה הוא להדר במדבר" (ראה קול אליהו של הרב יוסף חיים תלמוד בבלוי) ובע"ס חסידים אמר וזו לשונו: "כל מי שגלה לו הקב"ה דבר וכי יכול הוא לכתוב ואינו כתובו, הרי הוא גוזל את מי שגילה לו. כי לא גילה לו אלא לכתוב ולהודיע גם לזרתו. כאמור "סוד ה' ליראו ובריתנו להודיעם" (תהלילים כה.14) וכותוב "ייפוץ מעינותך חוצה" (משלי ה'.15) ועל עשה ההפק להעלים האמת שהשיג נאמר "יביא במשפט על כל נעלם" (סוף קוהלת) עכ"ל.

91. החכם ישראלי מקנדיהה ע"ה בספרו "באלים" אמר וזו לשונו: "ללא החשך המופלא בלב נדיבי המשכילים להועיל לבאים אחרים בחיבוריהם היקרים שבhem זרח בחושך אור לישרים. ואם מסיבה קינהה או עצלה כאשר יעשו הקדמוניים היו נמנעים מלכתוב ידיעתם ועימם תמותה חוכמה. אז הינו בכל דור כחולים, מאלים אלומים ריקים ונעורים. וממששים כעיוורים בשערי החוכמות". והרב"ג ע"ה בהקדמתו לספרו מלחותה ה' אמר וזו"ל "אין ראוי למי שהשיג דבר מה מהדברים העיוניים שימנע מהשפיע לזרתו מה שהשיג מזה. כי זה יהיה בתכלית הגינות ובכלל הנה כמו ששפיע מהש"י זה המציאות בכלל מזלות תועלת יגיע לו ית' - כן ראוי לכל מי שהגיע לו מהשלמות להידמות להשם ית' וית'".

92. כל כתבי הק' מזהירים על האמת, והחסיד בשער היהוד פרק חמישי אמר וזו"ל "המעט מן האמת ינצה הרבה מן השקר כאשר" העט מן האור דוחה הרבה מן החושך עכ"ל " ובע"ס קנאת האמת אמר בהקדמתו זו לשונו: "בין כל המתנות אשר חנן הש"י במו את adam תקונת אהבת האמת היא הנכבדת מכלם", לה העוז והתפארת כי ממשלת אמריה על ליבו עצומה היא מאד ואף אם ירבו וישראל מתקוממיה אשר המה לשטן תמידי ושונאייה יפערו פיהם עליה לבלי חוק למען לא תמצא חן בעיני בעליה, ויתנו עורף לה, והשקר יתגבר עליה פעמים הרבה - בכל זאת לא תחדל מלhocות שורש ולעשות פרי בלב כל אנוש ולהשפיע מטובה על אופן נפלא ונסתה מעוניبشر עד כי פתחם תרים קרניה לעורר לב

אהוביה

תיטיב דעת

אהוביה משנת הסקלוֹת להסִיר זיקי הפתיות אשר הייתה נאסراה בהם מנעוריהם. ואז ייחבאו אהוביה מפניה ולא יערב ליבם לגשת אליה" עכ"ל.

93. תכליות מה שברא הש"י את האדם בעל שלל ובחירה - הוא להיות דעת אלוהים בארץ. וזה בבחירהו לספר תהילתו ית' כפי הסקלוֹת. אשר זו היא תכליות בוואו לעולם הזה כאמור "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו" (ישעיהו מג'.21) ולעבד לו ית' תמיד כאמור "ועבדתם את ה' אלהיכם" (שמות כג'.25) והעבודה לו ית' היא - קיום כל החוקים והמצוות הנתנו לנו מפני ית' בתורתנו הק' ע"י אב הנביאים ע"ה. כאשר קיבלנו זאת על נשפינו בהסקמתו בטוב לבנו במאמר "נעשה ונשמע" (שמות כד' 7). לקיים הכל על פי דעתות אמיתיות ומידות ישרות וככפי המשורר במקראי קודש בעלי נטיה לדעות כוזבות ומידות מגונות המתנגדות לצוווי ואזהרות אלוהי אבותינו ע"י עבדיו הנביאים ע"ה וככפי שכל זאת חובה גמורה עליינו בעצמנו, כן הוא חובה גדולת علينا ללמד ולהורות כל זאת גם לבניינו ولbabים אחרים ע"פ גזרתו ית' "ושיננתם לבניך" (דברים ו.7) "ולמדתם אותם את בניכם" (שם יא'.19). והלמוד הוא בשני אופנים: האחד הוא בחינו בהווה ללמידה פה אל פה, והשני בעתיד ללמידה על ידי ספרים בהשアイרנו להם ברכה ללמידה דעתות אמיתיות ומנהיגים ישרים.

94. איש תמיד משכיל דרכיו, בתורת ה' חפצו עוסק לתכליות. ירא אלוהים, שלם באמונתו, אוהב האמת, אוהב הבריות כאח כרע, בוחר טוב ודורשו לעמו. הוא בראותו עיות במפרשיות המקראות, או אשר נשארו בלי פירוש או דעתות פילוסופיות בלתי אמיתיות נהגות באומה הישראלית, מקנא הוא לעלבון האמת וכנפש עייפה לממים קרים תשאב ממקורן. כן הוא כפי החוב המוטל עליו מתלהב ומזריז למצוא האמת, ודולה מים חיים מקור כוונות הכתובים. ובבחינתו בספרים דעתות מחבריהם, מפין מעינותיהם לפני תלמידיו על ידי חיבור ספר אם בארכיות אם בקצחה כהשגת יד שכלו לגולות את אשר בלבבו להשאי אחריו ברכה לתקן הדעות בהווה ובעתיד. אומנם כל אשר כבר יוציא מהכוֹח אל הפעול מקדים הוא לפרסם לבני גילו החכמים שבדורו הם

ומוסר

תיטיב דעת

ומוסר לידם את ספרו על הבחינה בכוונה ממנו לשתי סיבות: **האחת**, שאם ספרו ימצא חן בעני החכמים בקשר ובאות דעתו ויקבלו הילכה למנה יאשר אז כוחו, יgil וישמה ליבו בפרי דעתו המועילות גם להבא. כאמור: "שמה לאיש במענה פיו" (משל' טו, 23) **השנייה**, כי אם כי דעתו הן אמתיות בעיניו, לדעתו איננו נשען על עצמו כי שגיאות מי יבין ויוכל ליפול טעות במה שלא הרגיש או נעלם ממנו. ומה המבחינים יושטו רבים בעין פקווה ותרבה הדעת. ובמוצאים כבר איזו שגיאה בדעותיו, או דבר בלתי הגון, יודיעו בדברים בנהנת נשמעים כחוק החכמים. וمتקנים המעוות והמחבר בהרגישו כי מתק רעהו טוביה מעצת נפש. מסכימים על ידם ושומע לעצת חכם. ודעת לנפשו גיעם. והשלום יאהב בהווה ובעתיד בתיקון מופלג ותרבה הדעת.

95. הדיבור הפנימי נקשר בקשר אמריך לדיבור החיצוני, והלשון הוא שליח הדיבור הפנימי. וכל שיתאמץ האדם להצען ולהסתיר מסיבה מה את דיבורו הפנימי הצומח בו מתקונות נפשו. אם לטוב אם להפכו, אם לאמת אם להפכו, לא עלה מידו להעלימו בשום אופן. כי דרך טבעי לו להתרפסם. כמו שהפרחה והציז שהם בכוח בצווחה ממשך הכסיל הלא בהתחיל ימי ממשלת כימה אין מי יכול להסתירם ועל כורחם המה נולדים. מתגלים ונראים בפועל לעני כל העולם. כן הוא גם הדיבור הפנימי יבוא יומו להתגלות בפועל ולהיוודע לכל בגלוי הדיבור החיצוני בעל כורחו ועל כי הדיבור החיצוני הוא ייודע בלבד בשעתו בהווה ובמקום שידבר שם בלבד. אבל למרחוק איננו-node, גם להבא הוא יישכח. **לכן** הטבע ביצורים הכתובה לקיום הדיבור החיצוני, גם הפנימי על ההגדר למרחוק ועל הזיכרון והשמירה גם להבא. ולפי זה גם הם היציצו ויגמלו שקרים מדיבורים הפנימי שהוא המחשבה והסבירה. בעל כורחם לגלות מהכוונה אל הפעול אפילו בכתיבתם בספריהם. להתרפסם איכותם בקרוב וברחוק, בהווה ובעתיד לבוא. והתעוררו לזה על כי דעתיהם ישרות הן ואמתיות בעיניהם לפי תוכנות נפשם ובחירהם החשוכה.

קלוקולים

תיטיב דעת

96. קלקוליים כאלו באמונתנו צומחים רק מאותם המתפרקים⁷ ששמו מגמת כל עיוניהם באלהיות בספרי הפילוסופיא של אריסטו וחבריו. ופחתות תכונותם שכנו בהרגלם בהם. וברוע בחירותם השרישו בנפשם דעות זרות מתנגדות לדת האלוהית, והגרימו לעצם לחתה כתף סוררת לעבור בברית אבותינו, להיבדל מכל וכל ולצאת חופשי מתחתי דת אלוהינו. ואפילו המתחזקים מהם עדין בדת היהודית למראית עין בלבד גם הם מכת קטני אמונה כנראה בספריהם. שאת המצוות שהשכל גוזר בהם - שמום עיקריות יסודיות בדת ישראל מוטלות על האדם לקימן תמיד בכל זמן ומקום בארץו ובוחצה לארצו ואת החוקים הנקראים מצוות שמעיות קראום בשם מנהיגים ריקים ובלא יויעלו, וכי הם אינם תכליתיים בעצם רק אפשריים להתקיים כפי הזמן והמצב בלבד. ומותר להחליפם ולבטלם מכל וכל בגין צורך בהם. ואם כי סיבת שביתת השבת ידועה לנו מהכתוב, הנה הם גמרו שהיא מצוות שכילת בלבד. וטעמה היא למנוחת העבדים והבהמות מעבודתם אשר יעבדו ביום המלאכה בלבד. ואנחנו רואים בדורנו זה שרבים מהמלומדים והעשירים הרופאים שבhem נוהגים במצוות השכליות בלבד. ואת החוקים בטל מכל וכל ואפילו תיקוני רבותיהם עזבו ומליעגים עליהם. המעניין בספר "קנאת האמת" הצד פ"ו ובצד פ"ח בטעם ובהערה ידע שמות קצחים ואיכות דעתם.

97. אם כי מהמתפרקים אלו יימצאו מאמינים למציאות הש"ת, אחדותו, ויכולתו, ובריאתו העולם והנגתו אותו, כהאמנת כל אשר זולתנו - מה בצע ותועלת להם בזה אחרי שאין המדרש עקר אלא המעשה. ומה ביטלו את המעשה הנגור בסגולה אלינו קיום החוקים שהם יסודי אמונה שבhem נבדלו מזולתנו לעם לו ית' וית'. ומה מתירים לעצם חילול שבות וימים טובים, ואכילת מאכלים הנזהרים מאיתו ית' לנו. בפרסום בעלי שום הפרש. ונוהגים במצוות השכליות בלבד כשאר הלשונות, לעשות משפט וצדקה וחסד הארץ והלוואי יקומו כל אלו מכלם בתכלית הרاوي. כל זאת מצאתם מסיבת התפתחותם להידבק לדעתם המדברים והפילוסופים שאין להם תורה מן השמים. לנו

⁷ הkoprim

תיטיב דעת

89. לנו להתבונן ולהסתכל בדרכי הרמב"ם בסוף שיחה ראשונה בעולם הנשומות. אשר שם דברים בפיו המחבר בעצמו זהה לשונו שם: "גם אנו כי אודה ולא אובי שטעית ושגית בהרבה עניינים", בעבר שאחותי יותר מהראוי בדרכי הפילוסופיה של החכם אריסטו מבלי לסור ממנה ימין ושמאל, כי חשבתי אז ועל ידי שהקרתי הרבה בספריו והייתי תמיד בחברה עם חכמים אשר קיבלו דעות ושתות הפילוסופיה שלו לאמת ולא חקרתי היטב בשכלו אחריו החלטתו שכל דבריו ומשפטיו אמיתיים מהה וודעתו היא תכלית דעת האדם. וזאת הסיבה אותה לגור ולהחליט את הדעה המשובשת שיש בעולם גלגולים וביהם שכלים נפרדים. אשר בזודאי יצא האמונה הזאת מה캐דים ואנשי פרס. מה מאד אתפלא על עצמי עתה. איך יכולתי אז להאמין בהבלים אלה" עכ"ל. ואם כי הדברים האלה מוננו מהמצאת עורמת המחבר הלא כנים הם ורואים להיאמר עליו כי כן ידעתו גם אני כאשר אוכיח במה שיבוא והרמב"ם בעצמו בפרק כב' חלק השני במורה אמר ז"ל: "כל מה שדיבר בו אריסטו מגיל הירח ומעלה" היא כדמות מחשבה וסבירה, בלבד קצת. כל שכן במה שייאמרו בסדר השכלים וקצת אלה הדעות האלוהיות אשר יאמינו בהם התרחקות העצמית והഫסדים העצומים והנבאים בכל האומות. והתפשטות הדעות, ואין מופת לו בהם" עכ"ל. והפילוסוף ابو חמד אלגזי בפתחתו בספר "כוונות הפילוסופים" אמר ז"ל: "ואלהיות רובם על דרך הטעות והיוושר זר בהם" עכ"ל. והרב ר' חסדיי בספרו "אור ה'" במאמר ג' בכלל ב' זוז לשונו: "שמה שאומרים הפילוסופים שהascal יתעצל במושכלו ועל זה ישוב נצחי - קיים. הוא כולם היזות ורוחות ובדיה מליבם וכפירה בחוק התורה עכ"ל. וודומה לו גם ابو חמד הנ"ל אמר ז"ל "שמה שאומרים שהascal ומושכל ישובו דבר אחד, והוא הוא כמו שהביא במאמרו זה הרב ר' שם טוב בן פלקירה בספר מורה המורה".

99. אחיכם ובני, אליכם אשימים דברתי בזו התנצלותי, שבאם יצאו ויקפזו אנשים משונאי יפטירו בשפה יניעו ראש עלי לשפטני מפגל בקדושים ויאשימו על זאת וירדפו עד חובה בעודי בחיים היהי, אי גם אחרי חליפתי ביודע כל זאת הנה קודם שישבו הם למשפט עלי אקדמי להם פה תשובה בהווה ולעתיד כאמור, כל מחבר ספר

איןנו

תיטיב דעת

איןנו מhabרו לעצמו, רק להפיצו בעולם לתועלת בני עמו אשר לה הוא משתדל בכל אמיתי כוח שיכלי והבנתו, להיות כל דבריו אמיתיים ודעותיו תורניות כל שכן בהרגישו דעות כוזבות מקובלות ומוחזקות בדורו מיד פורצי גדר או פרושי המקראות חז' מכונת המקרא או בחלוּף, יכاب לבו בפחדות מעמד עמו וישתדל להראות תיקון המעוות בהרואת דעות אמיתיות תורניות להרים המכשיל בביטול דעות כוזבות בהראותו בעלי חניפות ומשוא פנים והעלמת עין מקור מי הצבוומי והוא הנוהג בהן כדי שיתרחקו. מمنנו ויישמרו מדעתינו הפחותות כי דבר נודע ומורגש הוא שאין מן האפשר להיבטל הרעה והיעיות להיתקן כל עוד שהמסובב אותם ומולדם היא מוחזק בטוביות דעתו ואימותה בענייני דורו בזמנו. ואנחנו למדים טוביה מהרעה באמצעות המוחש. כאמור כל כרם איש עצל עברתי, וכונה כזאת איננה פיגול בקדושים ולא חשה בכשרים. גם איננה סיפור לשון הרע. כי איזו קדושה נמצאת וגינויו כשרות נראית במתרצים נגד תורתנו הָקְ'. אדרבא חובה גדולה לפרנסם גנותם שישובו מנבלם. ושישמרו העם מדעתיהם וכנופותם מהלוק בדרכיהם. והרמב"ם בפרש האבות אמר "אם יהיה הסיפור על גנות ופחדות איש פרוץ בכוננה, כדי שיודע להמן רוע איוכתו להישמרם ולהתרחקם ממנה. איןנו סיפור לשון הרע. ומותר בספר בגיןתו" וחז"ל אמרו : "בדבר שיש בו חילול שמים אין חולקין כבוד אפילו לרבי" (ראה לעיל). **האם** נוכל להאשים את הנביאים ע"ה ואת כתבי זיכרונות דברי הימים אשר כתבו ולא כחדו איקות אנשים גדולי הערך היו בזמןם בדורותם אם צדק הוא אם רשע. לא בהטלה פיגול וחשדה, ולא בדרך סיפור לשון הרע - רק בכונה כשרה כפי החוב המוטל עליהם לצורך התקון, כתבו והודיעו גם לעתיד בעלי חניפות והעלמה. כדי שייראו באי העולם יקחו מוסר ויטיבו דרכיהם ודעותיהם לנוהג ולהתהלך על פי תורתנו התミמה המשיבת נפש. **והאל** יתעלה המازוני חיל, הוא יודע ועד עלי, כי בדרך ובכונה זו זרכתי בכל מה שכתי, ועוד אוסיף בספריו זה, לא בדרך התלוצצות ולעג להתכבד בכלוןחים בלבתי מקשיבים. או בכונת סיפור לשון הרע, רק לתקן הדור באמונה ובדעתם הבاطי דיבתם רעה לאבי שבשים. לעניini בני עמי בעלי חניפות לכאהרה להישמרם ולהיבדלם מהם ומדעתיהם הבלתי

אמיתיות

תיטיב דעת

אמתיות, כי לא חנפ' ובן חנפ' אנו כי רק משלומי אמוני עם ישראל דורש טוב ואמת לכל בעלי ברית, והשומע ישמע והחדר ייחדר ואני את נפשי האבינה הצלתי.

דעתות מזויות בנסיבות דמיוניות, התהילו בעולם מהדורות הראשונות אחר כשלון האדם הראשון, גם לאחר המבול כ-node מדעת דור הפלגה. ואם כי אברהם ע"ה קרא בשם ה' - לא נפרד מהבליהם, יהיו כי פרו ורבו ונמנעו מלכים להם יסדו מדרשים ללמידה ולהזק דעתיהם, אל מעוננים וкосמים ישמעו, כ-node מהרטומי מצרים מהליפי הטבע בקסם ואחיזת עיניים. גם כי אחר מתן תורה, אם כי נתפרשו הדעות האמיתיות בעולם באמצעות ישראל עכ"פ לא עזבו את דעתיהם אך גם העמיקו, הרחיבו, מחקר התפלسفותם בנסיבות האל ובריאת העולם בנסיבות שונות. מהם דברו על אלה עולם תועה והורו למציאות אלוהות רבות זרים ונקבות ובנים ובנות להם: ממוניים על כל דבר שבולם בפרטות: וכי הנשות מלאכים היו: וכי חזיו נגד הבורא ית', הfilם ממשים ארצתה: והכניסם בגופי בני אדם לקבלת עונשם ולתקנתם: ואשר יزيدו גם בגופם יענשו בגיהינום על ידי עונשים קשים באכזריות ובחבות הקבר ושיגענות אלה קראום בשם קבלה, ומהם הקרו באלהות באופן אחר ואחרי שכחו באמונה הקרי והקדמות, ובסברת הדקים האמינו בחיזוק ובראותם מעשה עשוי משנים ר"ל העוצה והעשוי יחד בנסיבות במוחש, כי לא עלתה דעתם לבראיה יש מאין על ידי גורה בלבד, ובhashotam את פעולותיו ית' לפעולות בני אדם הגשמיות הטבעיות, בדו מליבם חומר ראשון קדמון שקבל ארבע צורות היסודות, ומהם בראש הש"ת את העולם. והוו בבריאות מלאכים רוחניים מרכיבים ממשי השכלות, ומהו עשר כתות על סדר עיליה ועלול, תשעה מהם המציאו תשעה גלגים ומণיעים אותם תמיד בלי הפסיק להרף עין. וכי גלגל היום הנקרא בפיים בשם ערבות הוא כסא כבוזו ית', וכי השמש והירח ושאר הכוכבים נטועים וקבועים הם בעצם הגלגלים במסמרים. וכי הגלגלים באמצעות תנעותיהם מרכיבים את הד' יסודות להכנת החומרים, והעלול העשורי הנקרא בפיים שכל הפעיל,

תיטיב דעת

או אמר נפש הכללית, הוא נותן הזרות ומשפיע על השכל האנושי להוציאו מהכוונה אל הפועל, ושאר שיבושיםם אשר אין לפרטם כי ידועים הם ובפרט למחזיקם בהם והר"ר יהודה הלוי בעל ספר הכוורי סימן כא אמר חמישי, אמר ואשר הביאו הפילוסופים להרבנות האלוהים בחינותם תנועת הגלגים ספרות והגיבו יותר מארבעים, וראו כי לכל תנועה מהם סיבה זולת סיבת האחורה והוציאו להם העון. כי התנועות הם חפצויות הכרחות ולא טבעיות והתחייב שתהיה כל תנועה מנפש לכל נפש שכל. והשכל הוא מלאך נפרד מהחומר. וקרוו השכלים ההם אלוהים, ומלאכים, ועילות שנויות. זולת זה מהשמות ואחרית מדרוגותם והקרוב אצלנו מהם שכל הפועל. אמרו כי הוא מנהיג את העולם הזה התיכון, ואחריו כן שכל ההיאליاني, ואחרי כן הנפש, ואחריו כן הcivilisatio והחינויות וכוח אבר ואבר. וזה כלו דקדוק יקנה בדור לא אמת והנפתה לו על כל פנים אפיקורס" עכ"ל.

101. **אומנם** בני ישראל בנפלם ברצונו ית' לכור ברזל לשעבוד מצרים, גאלם ע"י נאמן ביתו ע"ה בהשגתו ובניסים ונפלאות ואותות גדולות להכירים אלהותו ית' כוחו וגבורתו רחמיו וחסדיו והשגתו עליהם לטובתם. ולהשלים במצבם ואמונתם השפיעם שפע נבואי בהר סיני ושמעו קולו במוחש בנותנו להם תורה הקדושה. כלולה היא בדעתות אמיתיות ומצוות שבין אדם לבוראו ית' ובין אדם לחברו, ומנהגים טובים וישראלים להשתלם בשלמות ראשון וآخرן. והגבילים באזהרות גדולות להתנהגם ע"פ התורה הקדושה בלי גרעון ותוספת עליה. ונתן להם צבי צבאות הארץ כפי שהנתנה לאבותיהם לא הפיל ית' מכל דברו הטוב. והנעה להם מאובייהם מסביב וישבו לבטה והכתירים בארכעה כתרים: כתר תורה, כתר מלכות, כתר כהונה, כתר שם טוב. והקים מביניהם נביאים בכל דור: אם להוכחים, אם להודיע העתיד, אם להגיד להם עצתו ית' ככל שאלהם ממוני ית'. וכי מן האפשר הוא לנו להתעלם מכל ההתבות ההן ומכל הציווים והזהירות ההן לzonot מהחררי דעתות תורה אלוהינו ית' לפנות לאשר אין לו ידיעה וכוח להצליחנו להחכמנו:

אכן

תיטיב דעת

102. אבן כאשר מלאו אבותינו כל טוב, שמננו ויבעטו, שכחו ברית אלוהיהם, לא ארכו הימים, והפכו קשתה רמייה, ויתנו כתף سورה לאמונתנו האמיתית. ויעבדו אלוהים אחרים. גם כי הזקינו בארץ, הוסיף על תועבותיהם לבתיהם שמען לתוכחות נביי הツדקה ע"ה. ובחיקות הגויים הלכו בדעות שונות: מהם הכהישו באלהים ית' ואמרו לא הוא, מהם. הכהישו בידיעתו והשагתו ית' באומרים, "עבים סתר לו הבعد ערפל ישפט" (איוב כב' 13,14), מהם הכהישו גמול ועונש באומרים "או איה אלהי המשפט" (מלacci ב' 17), מהם הכהישו קבלת התשובה ואמרו, "cdrיכינו וכמעלلينו כן עשה איתנו" (זכריה א' 9). כל זאת הרעה גרמה להם פנותם לדעות מחקריות זרות עד שנעשו להם בטבע מרוב ההרגל וההתמדה בהם, כל כך עד שאיפלו בראותם חורבנם בעיניהם ממש, לא הוכנעו ולא שבו, ויעמדו בזדוןם. כאשר שארית היהודה הנמלטים מצרימה אמרו לירמיה ע"ה בפה מלא לאמור "הדבר אשר דיברת אלינו בשם ה' איןנו שומעים לך" (מד. 15).

(102) אף גם אותם שהלכו בשבייה לא הוכנעו לעזוב רוע דעתיהם. ואדרבה בהתערbum בגויים, הוסיף על שנותם כנודע מהכתובים: ומהנהעשה בזמן בית שני, כשהנה אחר חורבן בית שני, התנאים הטובות הרימו תולעים ויבאשו בגלות, זה מאז ועד עתה בדעות בלתי אמתיות מקובלות להם מדעת הפילוסופים הנוכרים הראשונים והאחרונים. ואת דעתות תורתנו הקדושה עשו طفل כנודע מספרי קצחים וממנהಗיהם ובפרט בעלי [שם טוב] שבישראל דבקו בכל ליבם ומאודם לדעות אומות הצבא הנקרה בפייהם קבלה. אין שום הפרש ביןיהם זולת מה שהחליפו לשום מקום האלוהות הרבות מלאכים נבראים ממונים על כל פרט. שבעולם כמו אמרם "אין לך עשב למטה שליא יהיה לו מושל לעלה מכח אותו ואומר לו גדול". גם את הספריות מהם למדו ובדרך אסמכתא קבעו להם שמות עבריות מהכתובים. בעלי [שם טוב] אלו גברו וייעשו חיל להטעות בפחדותם את בני ישראל באמונהם ולגוזל כספיהם ענוה שועלית וחסידות בני קדם בהם פזו וכרכור ואריכות בתפילה - הנה שבhem וקושותם, אכילה ושתייה ערווה אסורה וטבילה - שמום לתיקון הנפש מנהג צבי מודה מנהגיהם. טובלים ושרץ בידיהם. עד כי

תפילותיהם

תיטיב דעת

תפילהותיהם לשמו ית' סדרו על כוונות ויסודות הקבלה. ומה מתפללים למלacci השרת ולנפשות המתים להמליץ זכות בעדם. ומאmins לחבות הקבר. ומחלייטים שהמתים שלהם הנטמנים בקברות מה מקיצים בכל לילה להתפלל אשר לזה. השומר עליהם הדר בבית הקברות, בכלל יום בעת ערב דולה מים מהברא הכרוי לכתילה זהה בבית הקברות ומchein ומעמיד אצל הבאר בגנים מלאה הספל מים על הנטילה קדם התפילה. גם מכין בגנים שם מפט בד לקנה ידיהם אחר הטבילה. כאשר כל זאת ראייתי בעני בעיר מולדתי והייש טיפשות גדולה מזו ? .

303. אבל אשימים גם אנחנו כי אם כי לא קיבלנו ולא האמינו לקבלת הצבא. ולהבות הקבר - הינה על כל פנים נשאר בנו מושנים קדמוניות רושם מן אמונה הצבא בנדון העונש בגוף אחרי המיתה בעונשים קשים ועינויים אכזריים עד מאד בגיינום. כאשר ישתכל הקורא ב"מתודים" של זוגה שנייה בתפילה يوم מועד היכופרים. וכן דעות כזובות פילוסופיות בחיבור "קול יהודה" הנאמר גם כן אז ומה הטעסה גדולה לו ית' עת עמדנו למשפט נכלמים ונכנעים מעונתינו ביראה וחרדה ביום הגדל והנורא, מתחננים בשאלת סליחה וכפרה ורחמים מאלהינו ית'. הייש צורך לנו להכenis ולכלול לתפילהינו מליצות דעתות פילוסופיות אפילו אמיתיות, כל שכן בלתי אמיתיות כהנה, ולהגרים כשלון עצמנו עת נקווה להתרצות ליוצרכנו ית' וית',ומי ייתן והיה לב ועצת משכילים יראי ה' וחושבישמו ית' להשטיין מתוך התפילה ולעוזבן מכל וכל או לתקנן והיה להם לצדקה.

304. הדעות האמיתיות הן מיסודות ומאמותות על פי התקירה ועל פי הניסיון. והן, ר"ל התקירה והניסיון, מהיבוט להיחקר על פי דברי הנבאים ע"ה והשכל הישר בלבד. כאשר גם חכמיינו ע"ה ביארו קו לקו עיר, שם זעיר שם. אך כי יקשה על הדורש לモצאים באגדה במקום אחד. לכן כל מבקש ה' לתקריב לו ית' והcosaף להגיע לתכליתו בהשתלמו באהבתו ויראתו ועובדתו ית'. ישים נגד עיניו וליביו דברי החסיד ע"ה בספרו "חובות הלבבות" אשר העמיק הרחיב והגדיל אופני התקירה והניסיון באופן שלא השאיר מקום לשום חוקר להתגדר בו בפרטות. ואומר אשנה - יכפיל בלי צורך.

פינחס

תיטיב דעת

105. **פינחס** הוא אליו בע"ס ברית, יסד הדעת האמיתית באמונתנו הקדושה לפי דעתו, על הקבלה בלבד ואת החקירה האשימים והעיז פנים להתגר מלחמה נגד החסיד הנ"ל על שומו את החקירה עיקר. והוא עם הרاوي ידבר, והכניס וערוב ובלבל בחקירת כל עניין ודבר את דעתו קדושיו בעלי [שם טוב] על פי סודות הארץ ותלמידו חיים ויטל. והוא בבלוי דעת מלון מכביר. כי אחרי שהוא בעצמו חוקר ודורש בנמצאי העולם, שבינהם דברים הבלתי נוגעים באמונה האמונה ונינו נשען על הקבלה. איך יאשים את החוקר בדבר הנוגע באמונה שמהחוב לדעתו במופת ובראייה. כי את האמונה בקבלה בלבד יכול לקעקעה כל טוען באין בפי המאמין מופת חזק לבטל טענתו. לא ידעתיך איך לשפט את האיש הזה כי הוא לא שם לבו לדעת שגם דעתם בעלי השטנים שהביאם בספרו, גם הנה צומחות להם מחקרתם במקור מושחת שהיא פילוסופיא קדמנית. פחותה היא בעיננו אנחנו בעלי תורה קדושה והם קיבלו, אימתו, והרחבו בחקריהם עוד יותר עד לאין חקר. והיא שווה ושר. וכי שהודאתו שפינחס הוא אליו הוא שקר גמור, כן כל סודותינו שהכניס בספרו מדעות בעלי [שם טוב] הם שקר ורעות רוח. וללא זאת, הייתה מחייב אותו לעצמי אח קרוב ומכבדו לפי מתק שפתיו וنعمות לשונו בשאר הגdotיו. ואת ספרו הייתה מהבק� ומאשרו ומהזיקו ככל הפעם אהזתו ולא ארפנו. ועתה כי ראיינו ראש לשועלים מhalbאים כרם ה' צבאות הם המה בעלי השטנים, אומר לו לשם שוכנו ואח למה כאשר גם חכמי שכחו.

106. אמוןתנו היישראלית, היא מיווסדת לנו על פי הקבלה והמושכל על פי תורהتنا הקדושה. באשר גם אלוהינו אלהי ישראל בה" בחכמתו הבהיר"ת סדרה לנו באופן שתיאות ותועלם להמון העם, גם למשיכלים כאחד בכל זמן ומקום בלי שינוי וחלוף [חוון מהקורבנות]. והאיש הבהיר מתחזק באמונתו על פי הקבלה וההרגל מיראת עונש וקבלת גמול. אך איש הרוחני, בעלי שלל זה, משתדל הוא לדעת הכל במושכל במופת ובראייה ועובד מהאהבה, ובזה שניהם מקיימים את התורה וმתחזקים באמונה:

דברי

תיטיב דעת

707. דברי תורהינו הקדושה הנמסרת לנו מפי הגבורה על ידי אדון הנביאים משה רוע"ה ובו דברי שאר הנביאים ע"ה שבאו זיכרונם במקראי קודש מגדול ועד קטון כולם אמיתיים נאמרים מפיו ית'. וכולם בסוגנון אחד הם לקיום המצוות הכתובות בתורה שבכתב הקדשה. באופן שאותר חתימת התורה אין שום מצווה גדולה או קטנה מחדשת ונוסף על מצוות תורהינו הקדשה מפי שוםنبيיא או זולתו מהאנשים המדברים ברוח הקודש. רק כל מגמת פניהם לTorah משא, כאזהרת האחרון שבהם: "זכרו תורה משה עבדי" (מלachi ג'.22). גם הספרדים בנביאים ובמגילות - דומים הם בគונתם לסיפורים הבאים בתורתנו הקדשה. ולא נמצא שוםنبيיא צדק עשוה או מצווה בחלוף מצוות התורה חז"ן מהוראת שעה, וגם זו בגיןתו ית' ולא מרוץ הנביא בעצמו. כאמור אליו ע"ה "ובדבריך עשית את כל הדברים האלה" (מלכים א.15) וכל דברי הנביאים ע"ה בתוכם פירושם והם למדים זה מזה בליקחת ראייה מזה. וחילילה חלילה לנו לשמעו לדברי האמורים שאין לקחת ראייה בדברי שאר הנביאים לדברי תורהינו הקדשה, באומרים כי הנביאים ההם כל אחד דבר כפי הזמן בדורו. כי מזו סברתם הצמח כפירה וחשד על פי העיון הדק. גם כי הם בעצם לא עמדו בו סברתם. כמו שראיתי להרבה בספריהם שרובם ככלם מבאים ראיות בדברי הנביאים ע"ה לדברי תורה. כמו שגם חכמנו ע"ה מסיפור בועז ורות לקחו ראייה למובן פסוק "כי ישבו אחיהם ייחדיו" (דברים כה.5) כ"ש מהנבאים.

808. **הפרש** גדול בין דברי הנביאים כולם ע"ה רק בלשון. כי תורהינו הקדשה הייתה נתונה לחכמים ולעמי הארץ כאחד. נאמרה ונכתבה בלשון פשוט בדבר איש אל רעהו, בלי משל ומלייצה וסוד ורמז כדי שיבינו כולם לקיימה כראוי וככפי המוטל עליהם. [חו"ץ מכמה מקומות שנכתבו במשל, וברמז כגון: "והנחש היה ערום" (בראשית ג.1) וכן "ויראו בני האלוהים את בנות האדם" (בראשית ו.2) וכן "וישכנן מקדם לען עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפקת" (בראשית ג.24) וכן "ועתה הורד עדך מעליך" (שמות לג.5), אשר מובן רמזים אלו איננו מוכರח כל כך להמן. והם מובנים נודעים רק למשכילים המעמיקים

תיטיב דעת

ביסודי הלימוד. אומנם דברי שאר הנביאים ע"ה: מהם בלשון פשוט מובן לכל העם כאחד, ומהם דיברו במליצות עמוקות לנודעות לחכמים בלבד ולאמן אין הבנה בהם. והכלל, כלنبيא שהוא משולח מאיתו ית' וית' בשליחות, לכארה להגיד דברו ית' בצווי או באזהרה או בתוכחה או בברורה או בהגדת שאלה מה לכלל האומה, או לאיש פרט. אז דברי הגדתו להם דבריו ית'. הם דוקא בלשון פשוט, מובן לכלם כאחד. אכן הנביא שאיננו משולח מאיתו ית' הוא בשบทו בתהמודדות בנחת בהשפייע עליו השפע העצום נושא המשלו בהידות ומלייצות רמות עמוקות: אם על העבר, אם על ההווה, אם על העתיד. ועל כל פנים בהזדמן לאחד מהם להשתלחו בגורתו ית', אז הוא מגיד דברי שליחותו בלשון פשוט ומובן כגון: "צו לביתך כי מת אתה" (ישעיהו לה' 6).

90. **אין** לנו להפחית מדרגת נבואות ירמיה ע"ה [וכדומים לו] שרוב דבריו הם בלשון המוני פשוטים בהגדה, כי זה ממנו מסיבת היהות רוב דבריו בשליחות לכלל האומה הישראלית. הלא ראיינו שאר נבואותיו שלא היו בשליחות, היןן במלייצות מתוקות. אך הושע וישעיהו ע"ה [והדומים להם] שלא הוסಗלו לשילוחת,ῆמה בתגברות השפע מניעימים ומפארים דבריהם ברמזיות וסודות ומלייצות נשגבות להתפעלות ולהתעוררות לבות מבנייהם. וזה ברור וידוע לכל משכיל וمبין בדברי הנביאים ע"ה. ואין לטעון שהنبيא נתן ע"ה בהיותו משולח מהי"ת לדוד מלכנו ע"ה בנדון אוריה, נשא לו משליו בחידה ולא בהגדה פשוטה, כי זה בכוונה מאיתו ית' כדי שיחרוץ דוד אדונינו את הדין עליו בעצמו. ובראות النبيא ע"ה שהמלך פסק המשפט בעונש כפל אמר לו בגורתו ית' "גם ה' העביר חטאך לא תמות" (שמואל ב. 13). והנה לפי הכלל הזה, גם החכמים מהם לנו בגלותינו במקום הכהנים והנביאים ע"ה, להורות וללמוד ולהרביץ תורה כל אחד בדורו, הלא אם יוזמן ויצטרך לאחד מהם לחבר ספר דבר קיימת על ההוראה ולתיקון העם לטעתם להתחזקם באמונתם בדעותיהם ומניהם. ובפרט בפירושי וmobuni המקראות מהויב הוא לכתוב סיפורו בלשון פשוט מובן לכל אחד, ולא ברמזיות עמוקות, ולא בדבר מובן למרי אנפוי, כאותם שכחתו את ספריהם במלייצות קשה, ברמזים וסודות אשר רק אחד מעיר

ושניים

תיטיב דעת

ושננים משפחה בלבד יוכלו להבין בכוונתו. וזו לחתם מתחבטים ומשמשים קיר באין הבין, עד שנצטרך פירוש, וכנראה שכוננת מחברו הייתה להתפאר בבקיאות במליצות לשנא מעיליא באין תועלת והתלבבות ממנה לכל ישראל אחד. ודומים להם גם הספרים המתודשים בדורנו זה המוחברים על דקדוק לשוננו הקדושה, המתוקנים ומוסדרים בלשונם על פי דרכי מלאכת ההיגיון, מהה בלי שום תועלת להתלמידים המתחלים להיכנס בחוכמת הדקדוק ומה הרווחו מחבריהם בעצםם בם. אחרי שמבטאו קריאתם בגרסת המקרא איננו כפי הדקדוק. האלוהים שהמליצה תיאות רק בין החכמים להרמייז אחד לחברו שגם הוא ח'י מדבר. וגם זה לא בתהמוד, ולא בדבר קיימת הנוצרך להוראה כללית.

110. **כל** דת ונימוס טעונים הם ליסוד ועיקר. להיות כלל שמור ומסורת בידי המאמין לדעתו על מה הוסדה אמונתו להישמר שלא יכפר בה כאשר חכמנו ע"ה הקדמוניים כוננו והעמידו אמוןנתנו הקדושה על עשרה עיקרים, או אמרו כללים מציאות הראשיות, גומרו אומר, שכל המאמין בהם והמקיימים - הוא ישראל גמור ובבעל שכר טוב בעה"ב, ואשר יכחיש אפילו באחד מהם - הוא כופר גמור והפסיד עולמו. ואם כי נמצא מהם מעמיד אמוןנתנו על שלושה עיקרים בלבד, הלא איך שיהיו בנסיבות אנחנו יודעים שכוננת חכמוני בהם להיותם עיקרים מוסgalים לאמוןנתנו הישראלית בלבד בלי השתתפות והתייחסם לזו לתוכנו. ואם כי חכמוני ע"ה עשו או כתה וכראוי - הנה אנחנו כעת רואים גם בהשקפה חושית שהעיקרים מהם יכולו להיותם מוסgalים בלבד לנו רק בשנים קדמוניות. אומנם עתה אחרי שהאומות קיבלו דתוות מיסודות מהם ע"פ הסכםתם, מהה מאמינים גם לכל העשרה עיקרים שהיו מוסgalים לאמוןנתנו בלבד. בלי כפירה לשום אחד מהם [אם כי הפרש גדול ביןינו לביןם]. הנה בזה העיקרים מהם נהיו משותפים לכולנו כМОHAMם בלבד פירוד והפרש ביןינו, אשר מסיבה זו קצת מהמתפקידים בהרגישם התאחדות בזו, כפרו במצבות השמעויות, נפרדנו מעצמנו מכל וכל והתערבו לזו לתוכנו ובחקوتיהם ילכו אפילו במאכלם ומשתם בלבד הבדל. ובזה המון הישראלים מהה בסכנה גדולה ובקלקל עזום גם להבא. בלי היה בידם יסוד חזק ועיקר אמיתי תקין, מוסgal לאמוןנתנו בלבד לעמוד בו בראייה להתחזק

תיטיב דעת

להתחזק בחתמותנו ולהישאר באשר אמונהינו האמיתית, נגד אשר מלין לצד עלה ימלל ולקדישי עליוןין יבלא ויסבר להשניה זמני ודת:

111. **ובכן** אחרי העיון והסבירה הישרה, ראייתי כי טוב וראוי להעמיד עיקר אחד אמיתי מוסgel לאמונהינו בלבד, בלי התערב בו שום זולתנו. יסוד מוסד ועיקר קיים כלל, חזק בתפקו, באין שום אופן לזר איתנו ליחסו לעצמו, ובלי להיות שום סתייה וטענה כנגדו, משומם טוען ומהרhar, באין לו דרך לבטלו, בשום זמן ומקום, עד עולם וזה כמו שאומר.

112. **כל** אשר הוא מקור ישראל, שעמדו רגלי אבותינו במקום המוגבל תחת הר סיני, מהווים הוא לדעת ולהאמין, שהש"י אחד שברא העולם, מכל היצורים בחור בנו, זרע אברהם אוחבו, לו יית' לעם סגולה, מכל מין האדם, עם לבך יהיו לו ית' לעבדים שומעים בקולו, ועשויים רצונו ית' ולזה נתן להם מפיו ית' בניסים ונפלאות במורה גדולה בפרשומם ששימים רבו תורה נצחית לא זמנית. כלולה במצוות עיוניות ומעשיות חוקים ומשפטים ישרים ומנהיגים טובים להתנהגם בהם תמיד בכל זמן ומקום, באזירה גדולה. לבל יפנו לדת וחוק ומשפט, ומנהיג זולתנו. והחטם ואמר "ארור האוש אשר לא יקיים את כל דברי התורה הזאת לעשות אתם" (דברים כ"ז 26) הלא כי בתוקף עיקר זה האיש הישראלי לא יתר לעצמו להפיל ספק באמונתו וידע מה להшиб למפתחו להישארו תמים ביהדותו, כל שכן בזודעו, כי גם כל אשר זולתנו מודים שתורתנו מן השמיים. ובפרט בראשתו בתורה איקות שבח והצלחת ועלת אמת ישראל בהיותם תמים ושלמים באמונתם, ואת שפלותם מכחם וחרבנם עת ייזדו נגד דתם במלכותם ובגלוותם ואיקות טיב מצבם בעת ישועתם אחרי קץ הפלאות, בודאי לא יزيد להתנגד לתורה, או לחלק منها, ולהחליש אמונתו או להחליף: לא באות, ולא יהיה. ובאופן ידעו ושמרו כל זאת, ישתלם היהודי באמונתו, לקיים כל הנגור עלייו ובאים לאו, יכפר:

המציאות

תיטב דעת

113. המצוות נתנו לנו להתקיימם כפי היכולה. במה דברים אמורים, הלא בלבד הם במצוות עשה. כי מי שיחדלה מלהחיללה מסיבה חלישתו אין לו עון אשר חטא. וכן העני אם לא יתן צדקה, ראשית ביכורים ופאה, הענקה ומעשר, וכן ביטול הקורבנות וחג הפסח בגלות, וכן ההשתמרות מטומאה כראוי בגלות, וכן דהיינו המיליה מהוינו מפני הלישות הנולד. אומנם מצוות לא תעשה מהויבוט להתקיים על ידינו בשמירה גדולה אפילו בחוצה הארץ, כאמור הנחכם ע"ה "מכל משמר נזר לבך" (משל' ל' 23), כי ממנו תוכאות חיים, חזק מסכנת נפש. כל שכן המצווה העיונית האמונהית שאין בהן מעשה, והמצוות השמיעיות אשר בהן מעשה - הן תמידיות יסודיות עיקריות חזקות מהויבוט להאמין בהם כל איש ישראל. ולקיים בארץ ובחוצה הארץ, בגין שום חלוף וביטול. אולם לבל יתרגדו לחוקי הממשלה:

114. ראשית כל המצוות הראשיות העיונית באמונתנו הקדושה היא להאמין במציאות הש"י וברוחניותתו, באחדותו ושלמותו היב"ת. אין ראשית וסוף למציאותו, אין דומה לכוחו וחוכמו, ולגדלותו ומלכותו, ואין אנו יכולים להשיג ממהותו אמתת מציאותו. כי אין מהאפשר להראות באצבע לאמר "זהו אלוהינו", כי לא יראהו האדם וחי. וכי בהישפע השפע הגבאי על הנביא מאיתו ית', רטע ורעדת אחותה, והוא נירדם ויעף נחשב כמת, ולא נותרה בו נשמה. כל שכן בראותו עצמותו ית' - אין לו חיים עוד. אכן מצד פועלותיו ונוראותיו הכרנווهو במושכל שהוא נימצא ומצד קבלת תורתו האמיתית ידענו כי הוא ית' בורא שמים ונותיהם רוקע הארץ וצואיה: נתן נשמה עם עליה ורוח להולכים בה.

115. אלוהינו ית' אלוהי אברהם יצחק וישראל אבותינו בורא העולם - הוא אחד ואין אחדות כאחדות, אין דבר נוסף על אחדות, אין לו ית' שום דבר קניי בהדרגה, אין לו ית' ריבוי, אין לו ית' שום שניוי, ולא חידוש רצון. כאשר כל זה נודע לנו מכתבי הקודש ע"י הנביאים ע"ה. ובמושכל אנחנו רואים, שהשכל נמצא בו ית' וית'. ובאדם בלבד, והאדם בתחילת בואו לאור העולם הוא עיר פרא יולד, ובהדרגה يتלבב

והיה

תיטיב דעת

בעל שלל. ובזה מובן לנו שלל מה שקנה בהדרגה מהשכל ושאר שלמוניותיו אשר בו, ولو המה, חזן מעצמו - מקרים הם נוספים על עצמותו חזן והוא מורכב מנושא ונושא, כמו שעצמו מורכב מהומר וצורה, כן שלמוניותיו מורכבים לו ע"י סיבות. וכך הווים לו שינויים והתפעליות וחליפות ובסוף למורכבים פרידה, ואם חס וחיללה נשפטו כן באלו הינו ית', יהיו הבורא והנברא במדרגה אחת. لكن חוויבנו מהשכלה לדעת ולהאמין שהש"י אחד בגין שני ומחויב המציאות בגין לו ית' סיבה הוא ית' ידוע כל דבר קודם היותו, מראשית העולם עד תכליתו. הוא ית' בראש העולם כרצוינו, בעת שראה בחוכמתו, לא לטעתו, רק למען טובו וחסדו ובבריאות העולם והנגנתו אין לו ית' התפעלות ושינוי רצון. כי ידעו מוקדם בחוכמתו, שכן יהיה בעתו. וכל השלמיות נאחדים בעצמותו בגין ריבוי באחדותו.

116. עוד על פי השכל הישר אנחנו רואים, שלל מורכב צרייך למרכיב. והוא אפשר המציאות גם מצד מריכיבו קודם הימצאו. כי מציאותו נתלית על רצון מציאו אם ירצה הוא ימציאנו, ואם לא ירצה לא ימציאנו. ולא יליך הדבר להשתלשל למורכב ומרכיב בלבד תכלית, רק נבוא ונעמוד למרכיב שלא הורכב ממרכיב, אבל הוא קדמון בלבד התחליה, ואחרון בלבד סוף ותיכליה. והוא מחויב המציאות שלם בגין דומה וב בגין שני לו, כי לשניות נבקש סיבה, והסיבה הנדרשת לבטל את השניות. אם כן הוא ית' אחד בגין דומה לו ית'. כמו שהוא ית' ברא את העולם כולל ברצוינו וחוכמתו הבהיר, כן הוא ית' משגיח בכל. כמו שההשגחה בעלי חיים כולן נרמזות במעשה בראשית במילה "ויברך אותם אלוהים" פעניים. וההשגחה בצמחים היא כפי מצב האדם באיכותו כנדע מהכתבבים, ואין לנו לתחר בדעות החוקרים בהשגחה ובפרט להאומר שהיא בפרטם מצד הכללים. כי מי עמד בסוד יהוה? אין לנו להיכנס למחיצת החקירה באלוויות בשכלנו המוגבל. חזן מה שנסכל בשכל הישר בדברי הנביאים ע"ה, ההשגחה נודעת לנו מהכתבבים גם כן. היא וגם איקותה וסבירתה ואין לנו להתחכם יותר. לנו להאמין ולדעת, שבלי השגחתו לא יתקיים ולא יעמוד העולם אפילו רגע אחד. הוא ית' משגיח

ומנהיג

תיטיב דעת

ומנהיג מחייה ומפרנס לכל. הוא ית' מקור החיים לכולם, הוא ית' מקור החוכמה ומשפיע על השכל האנושי להסיגלו – ולא השכל הפועל, חילילה חילילה הוא ית' כל אשר ייחוץ יעשה בצדך: אם ב מידת הדין, אם ב מידת הרחמים, ובידו הכל לשנות הטבע ב נבראים, להראות ניסים ונפלאות לעת הצורך. ולא כדעת האומרם: "תנאי התנה להם הקב"ה בעת הייראמ שישתנו בעת הצורך. והדברים באלה האלהיות הם נשגבים וארכויים. ולוי אני אין מקום להאריך, רק להזכיר בראשי פרקים. כי הכל ידוע וمبואר למבינים בתורתנו הקדושה, ושינוי בנביים ומשולש בכתובים באך היטב. גם למשתוקק לדברי חכמים ע"ה להוסיף נופך בהשכלתו. אמרתי להעתיק מה שני מכתבים מהחכם בע"ס "פָשַׁר דְּבָרִים" נדפסים הם באחד מכרצי "בכורי העיתים" במאוסף לשנת תקפ"ב פ"ק לאלו השישי לבריאה, המבאים באריכות אודות מציאות הבורא ית', וחידוש העולם. מכתבו הראשון מתחילה בצד ס"ג וחתימתו בצד ע"ג. והשני בצד ק"ג, כאשר יRAM הקורא בספריו זה אחר השלמתו. 4.

117. **אמת** הוא שלכל דבר גשמי נמצא בעולם, מן המחויב הוא להיות לו צלם ותמונה, כאשר לכל הנבראים מaitו ית' יש להם תמונה מוחשת לנו בכל אחד מהחושים הגשמיים שבנו. אכן לנמצא קיים רוחני קדמון אין לו שום תמונה. לא בלבד מוחשת ח"ו, רק אפילו מושכלת כאמור "כי לא ראייתם כל תמונה" {דברים ד' 15} והראייה הקרובה לנו משכלנו, שהוא שפע אלוהי משפיע علينا מaitו ית' להיותנו אדם ולא בהמה. ועל כל פנים לא ידענו לא ראיינו ולא השכלנו תמונה בו בקרבתנו אליוינו. אשר על זה אמרו החכמים ז"ל "דע את نفسך ותדע את בוראך" {ראה ראה ראה פרוש למלכים א. 21} ולא זה בלבד אלא גם כוח הדמיוני אשר הוא בנו כוח בגוף ומצרני בין הרוחני והגשמי ועכ"פ לא ידענו ולא ראיינו ולא השכלנו תמנתו. בלבד מרגשיים אנחנו בהרגש פנימי מציאותו בלבד מסיבת היהתו רק מצרני כי הרוחני יושכל מציאותו בלבד כי אין תמונה לו. כל שכן אדון הכל ב"ה והכתוב אומר "אל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו" (ישעיה מ'.18). ואם כי יחזקאל ע"ה

אמר

4 לא נמצא

תיטיב דעת

אמר "ועל דמות הכסא דמות כمرאה אדם עליו מלמעלה" (יחזקאל א'.26) - הוא דמיון כשאר דמיוני הנבאים ע"ה. וכי תמונה ותואר האדם נכבד ומעולה מתואר שאר בעלי חיים - בחר הנביא בדמיונו לדמותו אליו, וגם זה בכף הדמיון גם כל מה שנמצא בדברי כלל הנבאים ע"ה מכנים כלים וabeiים גשמיים לו ית', מהו כולם בדרך מעבר במשל ורמז להבין השומעים כי האדם בהיותו גשמי אין בו הבנה כוח והכנה לדיבור רוחני וכאשר דברו בכלים גשמיים כן הוא גם את הרוחני ממש לדבר גשמי אשר על זה אמרו החז"ל: "דיברה תורה בלשון בני אדם".

118. **כל** חדש הוא מחדש, ולא התאחד מעצמיו. יש לו מחדש זולתו. והנוגג בעולם לפי הטבע שהוטבע להם הוא, כי זה המחדש גם הוא מחדש מזולתו. וילך העניין בהשתלשות מלמטה למעלה מהמת אחר אל הקודם, עד הגיעינו לעמוד בחדש שאינו חדש ולא מחדש, והוא קדמון נצחי. ותואר - קדמון הוא שםתואר מצטרף לבקרים ביחס לדומה לו למי או למה שנתחר ממנו. וכןתואר אחרון יאמר בהם ביחס להחדש קודם ממנו. אומנם אלהינו ית' אחורי שאיננו חדש ואין לו ית' סיבה ואין דומה לו ית' להתייחס אליו, لكن תאריך קדמון וآخرון הנאמרים לו ית' אינם משומות הצרוף, רק מורים על נצחות בלי ראשית ותכליה.

119. **שם**תואר אלוהים, נאמר במקראי קודש לש"ת בלשון רבים ליחידות. ומובן אל כוח מלשון "זאתנהו ביד אל גויים" (יחזקאל לא',11) - לא כוח גופי, רק גדול כוח היכולת בממשלה ושפנותו. ולפי ריבוי הפעולות הנעשות ביכולתו ית' בברואו, בא השם ההוא בלשון רבים. וכן, השופט המוקם והמנוי מרצון וטעם המלכות מאז וגם עתה רשות יכולת בידו להרוץ הדין באין מונע בידו הן לשרשיהן. לענוש נכסין ולאסורין נאמר עליו "אלוהים לא תקלל" {שמות כב'} ולוזה שםתואר. זה ממנו קודש וממנו חול כפי המסומן בגילוני תנ"ך מדוקן. ואם כי את שם אלוהים אשר בפסוק "ויראו בני האלים את בנות האדם" {בראשית ו' 2} סימנוו הול. החכם אב"ע כתב ברמזו עליו

תיטיב דעת

עליו לאמר ויש **אומרים שהוא קודש ולא הכריע בינהם בקיום אחד מהם**, ושתק חמק ו עבר במסכימים להיש אומרים. זה סוד ממןנו כמנהגו תמיד. ובאשר הוא בעצמו לא גילה סודו, בדעתו - לא יגלותו, חזן מכתב סתרים מהאחד החברים יטמן בחדרי חדרים וכן שם תואר אדון במרקאי קודש הוא ביד הריבוי ליחיד כתוב ואם אדונים אני (מלachi א' 6) וכן ואדוני האדונים (דברים י. 17). וכן "לבשר ודם ביד אדונים קשה" (ישעיה יט'. 4). "אדוניהם למלך מצרים" (בראשית מ. 1). "ואדונינו דוד לא ידע" (ملכים א' 11). "האישה וילדה תהיה לאדוניה" (שמות כא'. 4). ומובן שם, "אדון" סוד ועיקר מלשון "אדוני כסף" (שמות כו. 19). כי עצין שהאדון הוא יסוד ועיקר לעמידת העמוד והקדוש, כן האדון הוא יסוד ועיקר לעמידת וקיים כל המונגה תחת רשותו. ככל שכן אדונינו אלוהינו ב"ה - יכול על כל היכולים להעמיד ולקיים, להחיות, לפרנס, ולשפוט להשגיח להחיות ולהמתה - יכונה ית' בריבוי ליחסות בשם אלוהים ואדונים. וכל המשמש יוד מאדנותו אפילו בחו"ל - עושה הוא פגם במתואר, כי שם אדונינו לא מצאנו והוא חסר חזן אחד, אמרוهو בני בנימין לשאול המלך לאמרו "יאמר נא אדוננו" (שמואל א' טז'. 16). וגם זה בכונה מהכתוב להרמז לנו איקות מיועט השיבותו, אףלו בעני משפחתו בראשותם אותו בזו שיטתו כי גם עבديו הרצים לא הטו אוזנם לגורתו, אך דואג האדומי הוכחה למלאת צוואתו כי פיו ענה עדותיו ומה ניראה שאין לומר אדון האדונים, רק כפי הכתוב "ואדוני האדונים" (דברים י', 17).

120. **קודם** שנברא העולם לא היה עולם, ולא היה נמצא זולתו ית'. ושמו נודע לעצמו, ועצמו הוא שמו. لكن כפי המדברים ברוח הקודש נקרא הוא ית' שם כדכתיב **"אשר נקרא שם"** (שמואל ב'.ו. 2) (דברי הימים א' יג. 6). כי כל שם עצמי בנבראים יכונה. ויתואר כפי ידיעת מהות העצם או מסיבה מה והשי"ת אחרי שלא נודע מהותו ולא לו ית' שום סיבה קראווהו שם בלבד, כי לא נודע מהותו גם כי עת שהודיע הש夷"ת שמו לנאמן ביתו ע"ה בשם **הויה**, לא נודע ממנו עצם מהותו. רק נצחיותו כמובן ממאמר **"אהיה אשר אהיה"** (שמות ג'. 14) שהמובן בו היה **והויה ויהיה** ואשר החכמים ז"ל קראו את שם הקדוש הזה שם

תיטיב דעת

שם עצם - אצלי הוא בשטוף גמור. [ואתה המעניין תחריש תשთאה תדע ותשיג ואחרי לא תשיג] **אומנם**, לאחר חידוש העולם רבו תארו ית' כפי ריבוי פעולהתו ית'. וכבר הקדמתי ואכפיל עוד על הקביעה בזיכרון שRibivo תארים על פעולהתו לא יגרמו לו ית' Ribivo, שניוי, וחדוש רצון. בראיה שהascal אשר בנו עושה, מולד, וממצמיה עשתנות ופעולות מוחלפות ורבות והוא אחד אין לו Ribivo, אם כי אין דמיון ביןינו. כי שכלנו עולה בהדרגה לפי ההכנה בחומר ובכירה. גם רצונו הוא מתחדש ומתפעל, והמה מקרים נוספים מחוץ על עצמנו. لكن אנחנו בשינוי והשיית' אחד באין שום נושא נוסף מחוץ עליו. ורצונו וחוכמתו וכל אשר מתייחס מאיתנו לשלהמו וקדושתו ית' הם עצמות ועצמותם הם, הכל באחד. אין דמיון ביןינו רק הבאתி לأسمכתא בעלמא להרחב הידענה ויפה אמר חכם אחד נוצרי "הרוצה לדעת את האלה צריך שיהיה אלוה" וזולת זה לא ידענו מי ומני מצד קדושתו ורוחנויותו. ואנחנו בעלי חומר איך נדענו כמאמר המליך ע"ה "תכלית מה שנדע בר' היא שלא נדע" {ראה ספר העיקרים יוסף אלבז}.

121. **ואני** בעד ולא עד, מה הוועל לנו ומה למדנו המתחזק בהתפלסpto להזיר שלא לתאר לו ית' תאורי החיוב רק תאורי השיליה. ואני אומר שאחחי העיון התורני תאורי החיוב יותר ראויים לו ית' מתאורי השיליה. כי כפי שהחיוב ירחק השיליה, כן השיליה תקריב את החיוב. גם כי ביטוי תואר שלילה איננו דרך לו ית'. מצורף שככל הנבאים והמדוברים ברוח הקודש ע"ה כולם כאחד מהתארים אותו ית' בתאורי החיוב בכל מקראי קודש. ומה יאמר הפילוסופי באברים גשמיים ומעשים אנושיים שאנחנו מיחסים לאלהינו הקדוש ב"ה. הלא ילמדני גם בזה ליחסם לו ית' בשלילה או בדרך מה ולא בהברת חיוב, התחכחות צוז בלי צורך. הלא אנחנו בתארנו לו ית' אברים גשמיים יודעים שהמה אינם כפשותם באמת. רק בדרך מעבר להבין האדם. כן בתארינו לו ית' תאורי החיוב יודעים אנחנו שהם אינם ממין אותם התארים הנאמרים לנבראים.

תיטיב דעת

122. **ראש** ותחלית פעולותיו ית' ונוראותיו הנראות לנו הוא בראית השמים והארץ. ועל איקות הבריאה מבعلي המהקר המציאו בדמיונו חומר ראשון וארבע יסודות ממנו. וחכמינו ז"ל בכל נפשם דבקו לו דעתם. ודרשו תלי תלים המצאות וחקירות ופה אחד גמרו ואמר שהעולם השפל נברא מאربع יסודות והגלגים מגשם חמיש. וסדרו איקיות לארבע היסודות כפי קרבתם לתרנעה הגללית ולפי שיעור רוחם ממנה. והמציאו בראית מלאכים קדושים בסיבת תנועת הגלגים, ומה יענו אם תאמת שאין תנועה בגלגים. רק המאורות והכוכבים מתנוועים חלילה תחת השמים ברקיע השמים. מהיכן ייקחו אז ראייה לבראית המלאכים.

והלוイ בכוזר אמר חמיש סימן יד' אמר זו לשונו. ולהם בהתחלה דעות מפסידות השכלים ובזה השכל. בהעלותם בסיכון הגלגלו. שהוא יבקש שלמות יחסר לו. כדי שייהי נוכחי לכל צד. ולמה שלא יתכן זה תמיד לכל חלק. יבקש על ההמרה והעקב וכן התעצצם בשפעים השופעים מהראשון ית"ש . ואיך התחייב מהדעת בראשון מלאך. ומן הדעת בעצמו גלגל. והורדנו אל אחד עשרה מדרגות. ועמדו השפעים אצל השכל הפועל. ולא יחייב ממנו לא מלאך ולא גלגל ודבירם הם בספק מס' "יצירה" ובכולן יש ספקות. ואין הסכמה בין פילוסוף וחברו-עכ"ל .

123. ונשאל מהם עת שקיבל החומר הראשון צורות ארבע היסודות, האם כללו קבל, או אם נשאר מקצתו לעת הצורך ? ישיבו בודאי כללו קבל ולא נשאר חלק ממנו כי אם היה נשאר, أنه הוא מקום מציאותו ותחנותו. שאינו מוחש ומוריגש והוא גשמי כשאר הנבראים המוחשיים. נענה להם אם כן מאנה ומאיזה חומר קיבל מטה העז צורת הנחש והתנין ? וצורת הדם למים ? ומאיזה חומר ברא והמציא הש"ת עוגת רצפים וצפתת מים לאליהו ע"ה ? עוד נאמר להם לאמר : הנה כפי שהודיעם לנו מציאות ארבע יסודות שהם מהחומר הראשון מודיע הטעמתם ולא הודיעם לנו מאיזה חומר נעשה הגוף חמיש ? .

הכתב

תיטיב דעת

124. **הכתב** אומר "מי עלה שמים וירד" (משל ל' 4) ? ואנחנו תמהים, מי הוא המעלת לשמים את הפילוסופים ואת הנמשכים אחריהם, לראות בעיניהם את מספר הgalgalim ? וכי אין רוח בינם. רק דבקים זה לזה כגלי בצלים. וכי המשם והכוכבים כולם, והירח, תקועים בגלגליים כסמסרים. וכי הgalgalim בתנווותם מניעים את המאורות והכוכבים. ומרכיבים את היסודות להכנת החומרים. וכי לתנועת הgalgalim ארבע סיבות הן. הנה דעתיהם אלו הקדמוניות אם כי איןן אמיתיות. הן הנה משורות את דעתם האחרוןות במאה שהחליטו תנעה לארץ. ואחרי שיחסו למטען שכל ותשוכה מובן מזה שם הארץ בעל שכל ומשתוקקת להתקרב לעלתה גם הברזל בעל שכל שמתנווע מבלי מניע להידבק לאבן מגניטס וכן כל השעות אפשר להיוות בעל שכל בתנווותו. וזה בילבול וסכלות, כי אנחנו לא ראיינו בנבראים בעל שכל מי שאין לו בחירה ובכליה אין שכל. ומה תועלת לתחתונים מתנוועת הgalgal אם יאמרו בדעתם שהוא להכנת החומרים הלא החומרים הוטבעו בששת ימי בראשית כל אחד למין קודם תנועת הgalgalim ואין עתה חדש תחת המשם. ואם יאמרו להגבלת הזמן, גם זה שקר כי הוא ממעשה שני המאורות כאמור "להבדיל בין היום לבין הלילה והוא לאותות ולמועדים ולימים ושנים" (בראשית א' 14). ואיזה דרך בא הרוח לפilosof לדעת ולומר שהשמש עומד קבוע במקומו והארץ מתנוועת סביבו, ואיך נרתע לאחרור לסתור מה שקיים מקדם להיוות קבוע כמסמר בגלגל והוא מניעו. ואיך אנחנו נתעלף במסווה הטיפשות על עיני שיכלנו מלראות מאמר יהושע ע"ה "שמש בגבעון דום וירח בעמק איילון" (יהושע י' 12) ואת מאמר דוד הע"ה "מקצת השמים מוצאו ותקופתו על קצחותם" (תהלים קד' 19) יט. 7) ומאמרו "עשה ירח למועדים שימוש ידע מבואו" (תהלים קד' 19) ומה הוא הצורך ? ומה היא התועלת בתנועת הארץ? הייש לנו אופן לדיעת הזמן באמצעות תנועתה? ואיך תנועתה אינה נרגשת לנו ? והלא תנועת חלק ממנו בעת הרעש אנחנו מרגישים. ומדובר לא נרגיש כל שהיא תנועה הכללית בכל חוג הארץ?

125. **אין** לנו להאמין לדעות הזרות, ולא תבנה בקהל קדושים עם ה' אלה אם כי מארצם יצאו אנחנו בני ישראל סגולה לו ית'. כל הנזכר לנו

תיטיב דעת

לנו, לא מונתנו לדייעתנו, גם להנגתנו את הכל הודיע, הורה למד והגיד לנו אלהינו ית ע"י עבديו הנביאים ע"ה, בכתב אמר כתוב ורשום במקראי קודש. ובדרך זה נלך, ואת אשר לא נמצאהו בכתב או בהיקש בשכל הישר או במפורש מקום אחר, כל שכן אשר הוא מתנגד לכתב ולהיקש ולשכל הישר. או הוא בחולף בהוספה או בගירעון - לא נקבלה, ולא נאמין לו. אנחנו לא מצאנו בדברי נביאינו ע"ה תשעה גלגים רק ארבעה אופנים, וגם הם רק אופן אחד כאמור "זהנה אופן אחד בארץ (יהזקאל א' 15) ואין לטעון שהם ארבע אופנים כפי שהילקם הנביא שם, כי הוא רק אופן אחד. הלא ראיינו שהנביא בעצמו פירש שהוא אחד באומרו במראיתו השנית "לאופנים להם קורא הגלגל באוזני" {יהזקאל י' 13} ולא אמר גלגים. כי כן הוצרך הנביא ע"ה לחלק את האופן לארבעה. לפתוח פתח לרוחה להקל ההבנה לחזור במעשה מרכבה. אשר מסיבה זאת גם את הchia האחת הבדיל לארבע חיים, ופניה לארבעה פנים. כי כל מראיתו איננו כפשוטו רק רמזים משלים וסודות במעשה המרכבהCIDOU ל偶像ים ומובן למבינים ולמי לנו להאמין אם לדברי הפילוסוף עם אלף אלפי אלפים הבדלות לדברי אלהינו ית. אשר חיכמנו בתורתנו הקדושה ע"ה נאמן ביתו ע"ה לאמר "ויתן אותם אלהים ברקיע השמים" (בראשית א'. 17) ולא בשםים כאשר גם אנחנו רואים אותם במוחש תלויים מעופפים באוויר רקייע השמים ואינם תקועים בגלגול כסמים. כי הגלגל רם ונישא מאוד מהמאורות כהשערה התוכנים הקדמוניים. הנה בדעתו אלו מזויות מלאו ספריהם במשך אלפי שנים. וחשבון לדעות רמות ונשגבות. וחכמי ישראל נחפטו אחריהם וקבעו בלי השערה ובחינה כסגיא נהיר נשען ונמשך אחר הסומה ונפלו שיניהם בבור תהיות לטית היון.

126. חכמי ישראל, בהיותם בעלי תורה ואמונה הקדשה, אך לא עלה מידם להביא ראיות לבראת העולם במושכל מדברי הנביאים ע"ה. והוכרחו לקחת ראיות לחיזוש מדעת הקדמות ולנו ראיות כאריות: אם בקבלה מדברי הנביאים ע"ה אם בבחינה מהנהג בעולם, אם בבחינה מחקרית, אם במושכל מהשכל הישר, אם במושכל מדברי הנביאים ע"ה באופן כזה, אם בקבלה מדברי הנביאים ע"ה. פסוקים רבים בכל

תיטיב דעת

הכותבים מורים על חידוש העולם, אשר אין לפרטם כי ידועים המה אפלו לעמי הארץ. וראש דברו ית' אמת ברורה באומרו "בראשית ברא" (בראשית א' 1): אם בבחינה מהנהג בעולם בהסתכלנו לדעתשמי שלא קנה בית ולא בנאו ולא ירשו ולא שכרו, איננו יכול למשול עליו, להשגיחו, להנחיgo ולדור בו, וכן כל מי שלא קנה עבד, ולא ירשו או לא שכרו לזמן קבוע: אין לו למשול עליו לצותו להזיריו לפנסו ולהלבישו למול לו, להענישו אם בבחינה מהקרית: כהתבוננו בשינוי הנמצאים שבעולם ובטבע כל הדצח'ם (דומם, צומה, חי, מדבר) שלכל אחד מהם טבעו לפי מינו והטבע הוא חז' מהעצם והוא מקרה והמקרה איננו חל על העצם מעצמו מבלי סיבה לו. נבין מי שבראם הוא הטבע הטע ההוא בהם. לכל אחד למין בחוכמה עמוקה. בהתחילה ממשיים וצבאים עד יתושים קתן שבארץ. אם במושכל מהשכל הישר: קשרו המציאות סיורו ומינего. גם כי ידענו שככל הנעשה אינו יכול להמציא את עצמו, ובקרה לא יסודר ולא יימצא בשום אופן, כי שיטתו הוא לומר שהכתיבה באותיות מסודרות נבדלות מודיעות חוץ מה נעשית מהשתפות הדיו בעצמו: אם במושכל בדברי הנביאים ע"ה משה רוע"ה אמר "וידעת היום והשבת אל לבך כי ה' הוא האלוהים בשמות מעעל ועל הארץ מתחת אין עוד" (דברים ד'. 39) יש להבין שההשבה אל לב, היא חז' מהידיעה ומאותה ממנה מאד. כי הידיעה אפשרית להיות בטעות או בסכלות. אומנם ההשבה אל לב, היא בהסתכלות למצוא האמת בחקירה ישרה, لكن אב הנביאים ע"ה אומר שזולת מה שידעת בקבלת עוד השב אל ליבך לחזור ולדעת שהעולם החדש הוא ואני קדמון. שאחרי שהשי"ת הוא אלהים שבשמיים ובארץ ומניגם ומשגיהם בודאי הוא ית' בראם וחידשם ומה תבין גם מציאותו ית' ואחדותו חוכמתו ויכולתו. וכן ישעה ע"ה אמר "שאו מרום עיניכם וראו מי בראש אלה המוציא במספר צבאים" וגוי (ישעה מ'. 26) על פי שניים עדים הקדושים האלה יקום דבר. אמיתות החידוש, אם כי רבים כמותם.

127. **הלוויים** ע"ה המדברים ברוח הקודש אמרו: "אתה הוא ה' לבדך אתה עשית את השמים,שמי השמים וכל צבאים, הארץ וכל אשר עליה, הימים וכל אשר בהם, ואתה מהייה את כולם, וצבא השמים לך

משתחוויים

תיטיב דעת

משתחוים" (נחמיה ט'.6) יש לנו להקשות, אך לא אמרו אתה בראת ? ואמרו בדבר מסוכן , "אתה עשית" שמובן העשיה - הוא תיקון יש מיש. ומכאן תוכל להיות ראייה והתחזקות מהכתב שלנו לדעת המאמין בקדמות חומר ראשון. שנית, מדוע הזכיר הימים לחוד אחריו שהם נכללים במאמר "הארץ וכל אשר עליה" (נחמיה ט' 6) ? אומנם תירוץ קושיות אלו, מובן לנו מתייבת עשית עצמה באופן שאומר, הלוויים אלו לא כוונו להודיע לנו אימות הבראה עצמה, אך כוונתם להראות לנו ראייה חזקה ואמיתית לחדש וסידור עמידת העולם המחודש לביטול דעת הקדמות ולהזק דעת החידוש במא שפרש דעתם, הינו , טبع מוטבע מתמיד ונודש היא שכל דבר גשמי צריך הוא למקומו ודבר קבוע לנוח ולהתיישב עליו , וכן לתנועתו ברצונו צריך לו דבר מה שיתנווע עליו וכלי מה שיתנווע בו, כגון האדם המונה והמיושב על הארץ ומתרועע עלייה ברגליו, ובעהוף העופף באמצעות הרוח בכנפיו ולהנחתם ישבו על הארץ שנייהם וככפי זה אין שום דבר פרטני בעולם בארץ שהיא תלוי באוויר מבלי מה אפילו לזמן קצר, כל שכן לזמן ארוך. היפך הטבע המונה בעולם כאמור , אומנם העולם הכללי הגשמי הזה מעלה עד למטה עומד קיים תלוי זה זמן ארוך מבלי מה שיתלה ממנו ובלי דבר שישען ויונח ויתיישב עליו רק בכוח אלוהי כאמור "בדבר ה' שמים נעשו" וגוי (תהלים לג'). (6) השמיים מתוחים כאוהל לשבת , סביב הארץ בהרחק ושמי השמיים רקווע בגזרתו ית'. חזן ממה שהוא בעת הבריאה וצבא השמיים המאורות והכוכבים מתנוועים בהתעופפות בלי הפסיק להרף עין בלי כנפיים ובלי דרך מסומן. ועכ"פ לא יישנו מקום ודרךם, והארץ עומדת ומושבת באמצעות כדור הרקיע בכל תמות שוםצד במלאו נימה. תלואה באוויר כדכתיב "תולה הארץ על בלי מה" (איוב כו'.7) והיים מתחת לארץ תלויים מתנוועים ואין נשפכים למטה אף אין שבים להתרחב לכוסות הארץ, לא יעברו חוקם וגבולם וכל אלו הנפלאות , הם חזן מהטבע המונה בפרטם שבעולם. מזה נודעה לחוקר ראייה חזקה מאמתה שהעולם אינם קדמון ומרקבי רק מחודש ומושגח מאיתו ית', וכי שבرارם בחוכמתו ויכולתו מאין ליש בגזרתו כן מה עומדים במאמרו ית' עד עת רצונו ית' באותו תיקון שעשאים. חזן מطبع הפרט שهواتם בכל נמצא פרט כי עולם. וזהו כוונת הנביא בפסוקים דומים לזה כגן : " עשה ארץ בכוחו " (ירמיה י.12).

עשה

תיטיב דעת

"עשה שמים וארץ" (תהלים קטו. 15) , והשאר גם הרב המנוח בע"ס פינת יקרת נ"ע אמר שמאמר "יקו המים" (בראשית א'. 9) הוא ראייה אמיתית גדולה על בריאות העולם מאיתו יה' מאין ליש, ועל סידורו בשיטה , הנה מקריםות כאלו ומודמייהם יכולם היו המתפלסים להביא ראיות על החידוש לבטל הקדומות ולא לקחת ראיות מהקדומות:

128. **יכולת** בידינו ללמד זכות בעדום ולומר שהמתפלסים האלה בראשיהם שחכמי דורם העו דרכם بما שלא הבינו תוכיות המקראות ה' והחזקום כפשוטם והצמיחו סברות מזויפות בסכלות קנייני והאמינו דעות שקריות עד שהגשימו אותו יה' וית'. כמו שגם משלנו בדורות ההם נמצא סובר כפשוטו של מקרא באמריו שלמאמרי "ויאמר" האמורים במעשה בראשית צריך למקבל האמיירה ההיא ומזה הוציא בראשית המלאכים קודם לבריאות המקיף והמוקף. וכי נבראו מgenes דק זהה דומה לשברת האמורים "אין הקב"ה עושה דבר עד שנמלך בפמלה של מעלה", והכול שהוא טעות וכפירה . לנוכח הפילוסופים ההם פנו בדרך הפילוסופי להראות לחכמי דורם דרך יילכו בו בחקירה באמונה האמיתית בחיק האלוהות. כי לא היה להם אפשרות להביא ראיות מהAKEROT הקדומות אחריו שהთועים ההם הבינום פשוטים. ולהז בראש וראשון האmittio החידוש העולם בראשות לכהות מסברת הקדומות לביטול דעת הקדומות ואחרי כן ביארו ופרשוطبع מליצות לשון הקודש בכתובים לחכמים מהם אין כפשווטם לבטל הगשימות ממן יה' ושאר הדעות שהן מוכחות לדעתן באמונתנו האמיתית. ועם כל זה ועכ"פ תלונתי על כבודם ז"ל. אך ראו להשווות מעשי יה' למשyi בן אדם? בחוקרים הזמן לבריאות העולם? גם כי אמרו ולא בושו שהפסוקים המורים על הקדומות רבים יותר מאשר ירו על החידוש . **ואני העני**, עבר ומשוטט תמיד בין המAKEROT הקדשות מנעוורי ועד היום הזה ולא ראייתים זהה פלא שאחרי התאמות החידוש מפיו יה' ע"י עבדיו הנביים ע"ה אך יוכלו הם בעצמם לסתור בהבאת דברים בפסוקים רבים מורים על הקדומות? אין זה אך.

תכלית

תיטיב דעת

129. תכליות בראיה וחידוש העולם הוא בעבר האדם לבדו. בספר הוא הבהיר ית', כאמור "עם זו יצרתי לי" (ישעה מג'. 21) ונאמר "ולכבודך בראשתו" וגוי (ישעה מג'. 7). כי בכל החיים זולתו אין מה שיהא בעל שלל ודייבור רק בעל טבע. והאדם הוא בעל טבע ובבעל שלל ודייבור ובחירה. ולכן, אין שום נמצאו זולתו יהא ראוי לספר בכבודו ית'. וכל אשר נמצא בעולם הגשמי למעלה ולמטה הכלול לצורך האדם והשתלמותו, ולא דבר נבונה האומר שקיים בראשית העולם, היה הש"ת בורא עולמות ומהרין, כי זה פועלות הבל בלי תכליות. ואנחנו לא ידענו מאיין לנו ראייה על זאת וממאיין הוא ידעו. וכן המהלך שבכל כוכב וכוכב ישנו עולמות כעלמן ממש בכל צורכיהם כמוינו גם זה לא נאמין. כי כפי קוצר אל ידנו אין לנו סולם לעולות השמיימה בהם, ובמופלא ממנו. אנחנו לא נחקור בלי להיות לנו ראייה מהחובים בבירור או ברמז או בהבנה ממקום וمعنىין אחר בהיקש גם השכל היישר מתנדד זהה ולא נחוש לכתחמי הלבנה כמו שבhabbitiy אל המראה לא אאמין שיש שם אנוש כמו משׁען עומד כנגדי ולא נאמין לחוש המכוב מסיבות רבות הנסתירות לה" (השימים שםם לה") ואם כי "הארץ נתן לבני אדם" (תהלים קטו. 16) הן אנחנו בשתנו בסיר הבשר ישיבת עראי על האבניים מצריי يولדה. את הנגלוות לנו לעיניינו בארץ לא ידענו כראוי בשכלנו המוגבל. ואת אשר מוטל علينا לדעת בחק אמונהנו אנחנו מטעלים, ואיך נתחרה לדבר איננו מוחש לנו גם במושכל אין דרך להבינו.

130. לנו לדעת גם במושכל שהשמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הכל נבראו בעבר האדם ולצרכו וארבע היסודות הם לא בלבד לצורך האדם רק גם לצורך כלל הדצ"חם וכמו שהיסודות נמצאות בעולם הגדול הכללי. כן הן נמצאות בכל פרטיו העולם, לעמידת ולקיום כלל הנבראים ולא שנברא מהם העולם. כי לויל' השמים הנאהלים עליינו מסביב להיות מחייצה בין כבודו ית' ובינוינו, היה העולם נשרפ ונאכל ברגע אחד בכללו, ולולי המאורות הינו יושבים בחושך תמיד מגששים קיר בטלים באין שום פעולה ומעשה מאיתנו ולא הינו יודעים זמני היום והלילה

תיטיב דעת

והלילה החודש והשנה. ולולי האש במה היינו מתחממים אופים מבשלים ומתייכים, ולולי הרוח כל בעלי החיים היו נבלעים ברגע אחד. ולולי הענן לא היה מטר ולא עשב ולאם ופרי. ולולי המים במה היינו רוחצים מטהרים מבשלים ושותים. ולולי הארץ על מה היינו דרים ויושבים אנחנו וכל הנזונים למשלחנו וכל טובנו וכבודנו לחמנו ופרנסתנו הכלן מן הארץ. נראה שמלמעלה עד למטה הכלן נברא מאיו ית' בעבור האדם. והכל בידו ית' כגרzon ביד החוצב בו לשות גוזתו ית'. מכל מה שהטביע להם ביום היבראם לעשות על פני תבל ארץה ובידו ית' לשנותם לגמול או לענש התחthonים בעלי שכל כפי המשוג והמורגש לנו תמיד.

131. **לכל** יודעי ספר שעיניהם בראשם יש להסתכל במקראי קודש בשישה מקומות אלו: הראשון, במא שנאמר באדם הראשון "וישמעו את קול ה' אלוהים מתחלק בגין רוח היום" (בראשית ג'.ח). השני, במסcis שהיו במתן תורה מחייב בינו ית' לבין ישראל. השלישי במא שנאמר למשה רועה' "ושכותי כי عليك עד עברי" (שמות לג'.22) ונאמר "ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלוהים" (שמות כ'.17). רביעי במא שנאמר לאהרון הכהן ע"ה ואילך יבוא בכל עת אל הקודש" (ויקרא טז'.2), "ולא ימות כי בענין אראה על הכפרת" (ויקרא טז'.2). החמישי במסcis הנאמרים באלהו הנביא זכור לטוב: "זהנה ה' ית'". השישי (באיוב ל'1) בכתבובו "ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר" כל בעל חיק המתבונן באילו כתובים יבין גודל ההפרש בין הרוחני והגשמי, וישכיל איות הנבואה ומדרגות המתנבאים וידע באמצעות הכרה וצורך מתייחת השמים סביבה הארץ כאוהל לשבת, לא לצורך התנועה כדעת הפילוסוף. כי הנה כל מה שנעשה בששת ימי בראשית נזכר אצל במפורש צורך מציאותו ושרותו ואצל השמים לא נאמר מה מעשיהם. והתנועה נתיחסה להם להאמין עד היום רק מדעת הפילוסופים ולא מהכתובים. כי בכתבובים התנועה בצבא השמים ולא

בשמי

תיטיב דעת

בשמות עצם. והשמות, מהה רק לצורך מהיצה בינו ית' ובינו. כי שבינונו מהכתבבים הנזכרים לעיל ומשפטת השכל הישר. כי אנחנו בסות גשמיותינו איננו יכולים לסביר התלהבות החזיזים בעת הרעם. ובהתגברות חמימות השימוש אנחנו נעתפים ונאנשים, אפילו לעצם נוגה השימוש אין בנו כוח להבית, ואיך היינו יכולים להתקיים בארץ נגד כבודו ית' כי תאכלנו האש הגדולה כהרף עין, לווי השמים מהיצה בינו ית' לבינו, ואם לבניאים הקדושים הנ"ל ע"ה נעשית מהיצות גדלותן נ"ל, על אחת כמה וכמה לנו המונע העם בעל חומר עכור, טמא שפטים באין הבין ואין להאריך כי כל זה יובן ויתקבל לכל מבין.

132. **אין** לנו להחשש ולהתחזק עוד בדעת האומר: שהשמות וכל צבאם נבראו לכונה מיוחדת להם ולא לצורך האדם בהביאו משל⁸ שאין מהחוכמה להמציא דבר או כלי יקר הערך ומעלה להמצאת דבר קטן הערך מאד ופחות ואמר שם מה פועלם בארץ לאיר, להטמיר להצמיח ולהגביל הזמניהם הוא מהם בכונה שנייה. אומנם הכוונה הראשונה בבריאותם, היא לספר כבודו ית'. ולזה החכם הזה כאשר ידע ערך עצמו כן לו העתיק גדו ערך הגודלים ואידירים אשר בארץ. היה מכיר רום הוד מדרגת ומעלת האדם, רוממותו ופליאותו במצבו בבריאותו. וכי האל הוא המדבר איתו, והוא מעון לשכינתו ית'. לא היה כל כך מפichtetו וכנראה שהדעת הזו העלה לו המזולג שלוש השינויים מפשותו של פסוק "השמות מספרים כבוד אל" (תהלילים יט'.2) ושכח שהמשורר ע"ה לא אמר מדברים רק מספרים והפרש ביניהם, כי הסיפור הוא הגדה כאשר הוא ע"ה החליף ואמר "ומעשה ידי מגיד הרקיע". וההגدة לא דוקא בדיור רק תוכל להיות גם בהרמזה כנודע מהנהוג בעולם והוא חכם ויבא רע. כי מה יאמר בזמור קמה' שהמשורר ע"ה יחס שם ההלל לנמצאים שאין בהם חיות ואשר בהם היה אין בהם שכל כי כל מה מהנתאים הגשמיים שאין בהם דיבור. אין בו שכל ובחירה וההלל הוא בדיור השכל' וההתעוררות לזה היא מן הבחירה لكن אנחנו סוברים שדברי המשורר הנ"ל אינם פשוטה רק

ברמו

⁸ הקורא המעיין בספר העקידה בשיעור החמיישי יראה שדעתו בזה כדעתו אשר מצאהה עתה ולא קודם

תיטיב דעת

רמז. בדרך כל המדברים ברוח הקודש וכוונתו שהאדם באשר הוא בעל דיבור וshall ובחינה בהסתכלו בנסיבות ההם בסדרם וטבעם. ובראוו שכל אחד מהם שומר מינו והתייחסתו ואיננו יוצא חוץ מטבעו שהוטבע לו. ידוע שהמה נבראים, מוסדרים ומוטבעים מאיתו ית'. ובמציאותם יכיר כוחו הוכחתו ויכלתו ית' וית' יודה ויהלל ויאמר "מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מהשכנתיך" (תהילים צב' 6).

133. חכם נוצרי מכוהני יעצז Ostijski בסיפורו הנדפס בלשון פולין (ישנו בידיו) אחרי חקירתו בטבעיות ואלהיות הביא דעתו הפילוסופים כל אחד בשמו בהתחילה מן האפיקורוס ומאני עד האחרון שבדורו. ואחרי בטלו אמונה הקדומות והקרוי והדקים טען על ארבע היסודות. היה וקיים בראיה מאיתו ית' יש מאין ושהכל מעלה ומטה נבראו רק לצורך האדם ותכלית האדם לספר תהילתו ית'. ובתשלם דבריו חתום ואמר בלשון זה לאמר: "העולם בכללו קורא לאדם בקהל גדול מוחש ואומר בן אדם הסתכל بي ותדע שהאלוהים ברא אותו בגינך ואותך בגינו להלל לשם". לא לתועלתו רק לtowerת הנה החכם הזה אם שאנו מבני עמו לא נתפהה לדעות פילוסופיות והודה והאמין לדעות אמתיות ואיך נעשה אנחנו הhipp לעזוב ברית אלוהינו ית' ונפנה ונשען לדעות פילוסופיות המשקרות.

134. שם שמיים הוא שם מוטבע משותף, ייאמר לגורם השמיימי "בראשית בראש אלוהים את השמיים" (בראשית א' 1) וייאמר לركיע בכללו "ויקרא אלוהים לקריע שמיים" (בראשית א' 8) וייאמר לגובה הארץ בركיע "דרך נשר בשמיים" (משל ל. 19) יעלו שמיים ירדן תהומות וייאמר למה שהוא חוץ מהגלגל "ה' בשמיים היכין כסאו" (תהילים קג' 19) והמתפלסים התעוררו מזה לייחס כסאו ית' בגלגל הראשון מן תשעה גלגים לדעתם הנקרה בפייהם גלגל היומי והחליטו שמו גם בשם ערבות בעדות הנאמר לרכיב בערכות ולא השגיחו למאמרו ית' "שוכן עד וקדוש שמו" (ישעיה נז' 15) כי לדעתם זו אין יתכן לרכיב בגלגל היומי להיקראו "שוכן עד" אחרי שהשמות מחדשים מאיתו ית' מקרוב באו וכי אפשר הוא לאמין לתאר את גלגל היומי

בכיסאו

תיטיב דעת

בכיסאו ית' אחרי שכסאו ית' הוא עצמו ועצמו הוא כיסאו? והוא ית' אמר: "כי כה אמר רם ונישא" (ישעיה נז'.15) ונראה שהוא רם ונישא למעלה מאד מהركיע שהוא השם כאמור למעלה "ויקרא אלוהים לركיע שמיים" (בראשית א.8) וכן הנביא ע"ה אמר: "וממעל לركיע אשר על ראשו כمرאה אבן ספיר דמות כסא" (יחזקאל א'.26) ולדעתנו דעתם זו הפילוסופית היא בטעות. ועתה אפשר כבר במה שקדם העירוטי שקדם בריאת העולם אין שום דבר רק הש"ת לבדו "ונראה עמה שרא" (דניאל ב'.22) נוגה כבודו ית' בלי קץ ובבול.

המשכת הנוגה ההוא באין סוף הרミז והמושרר בשם ערבות {נגזר משם "ערבה" שהוא שם לכיכר מדבר ארוך ורחב לכל צדי האופק עד מאד מישור בלי הרים וגבעה וביקעה כאילו היה בלי גבול ומצר}. ולדמיון זה דיבר המשורר בלשון בני אדם לתאר את אשר הוא חזין להגלה שם נוגה כבודו ית' בשם ערבות, בשיתוף גמור, אם כי אין דמיון ביניהם רק להבין האדם כל שהוא כפי שייחו ודמיונו הגשמי ולזה נתיחה שכךתו ית' לערבות, שהמוכן בו הוא עצמו המוכן בשם שמי קדם. כי הרוחני קדמון שם בערבות שהוא אין סוף כיסאו ית' ומשרתיו, שהם עצמו ית' ועצמו הם. אין דבר זולת עצמו ואין שום דבר נבדל נוסף על עצמותו ית' קדוש ונורא שמו. ובדרך זה יש להאמין ולומר "שוכן עד וקדוש שמו" (ישעיה מז.15) וחילתה להאמין שעבות הוא גלגל היום וכי שמה כיסאו ית' כי זו כפירה גדולה רק כבודו ית' בשם מי קדם הנקרה בפי המשורר בשם ערבות.

135. **עד** שנברא העולם לא היה מקום גשמי ולא זמן גשמי מוגבל ע"י תנועה והעולם הגשמי הזה נברא בלי זמן מוגבל. כי פועלתו ית' איננה צריכה לזמן כפי שלמציאותו ית' אין זמן מוגבל, והעולם הזה נברא ונסמך תוק כבודו ית' שהוא אין סוף. **כמו** שנמשיל בדמיונו שמקום אחד בלי נגבל לעיניינו מלא זהה עצום ובתווך הזהר ההוא עומד תלוי דבר אחד קטן הכמות כתם שחור כשיעור גרגיר קטן ניכר ומהושך לעין הרואה. **בן** העולם הזה המוחש עומד תלוי בכוח אלוהי תוק זהר כבודו ית'. אשר על זה אמרו הח"ל "שהוא ית' מקומו של עולם ואין העולם מקומו" כמאמר הנחכם ע"ה "שמיים ושמי השמיים לא

יכללו

תיטיב דעת

"יכלכלוּהוּ" (מלאכימ א' ח. כז') (דברי הימים ב'. 2) ואם כי הדבר כן הוא עכ"פ אין אנחנו רשאים לתארו ית' בשום מקום כי הנביאים ע"ה לא תארו אותו ית' בתיאור זה . ואם כי משה רוע"ה אמר "מעונה אלוהי קדם" (דברים לג'.27) וכן "מעון אתה היה לנו" (תהלים צ'.1) הלא יש הפרש בין מקום לבין מעון שתיאור מעון ייאמר למקום מוגבל שיש לו קיבול כגון הבית וכיוצאו בו והמקום לא כן והראיה "והבטחת צר מעון" (שמעאל א' ב.32) "ויפגע בمكان" (בראשית כה'.11)

136. **דבר** מORGEL ומוסכם הוא בפי הקדמוניים ומקובל מהם לאחרונים בהמשיכם בלי בחינה אחריהם עד היום לומר שבעשרה מאמרות ניברא העולם, וזה טעות הוא מכולם כי רק במאמר אחד, ברגע אחד נברא העולם מאין הגמור ליש. כמו שיבוא וכותב "כי הוא אמר והוא צווה ויעמוד" (תהלים לג'.9) ובמשך שישה ימים נעשו בגורתו ית' וסודרו הכלול מיש לייש כМОבן מAMILת עשייה המורה על תיקון דבר נמצא כבר מוקדם ומילת "בריאה" תיאמר על ההוצאה מאין ליש בהנאה ראשונה, ובשניתה תישאל להאמרה בדרך הפלגה גם לדבר נפרד הוא בטבעו מהטבע המונח ליצורים זולתו. או למה שהוא משנה טיבעו ע"פ גזרתו ית' כגון "ויברא אלוהים את התנינים הגדולים" (בראשית א'.21) וכן "אם בריאה יברא ה'" (במדבר ט' 30) וכל משכיל יכירע ויבין הנאמר באדם בתקילה "נעשה אדם בצלמו כדמותנו" (בראשית א'.26) ובשניתה "ויברא אלוהים את האדם" (בראשית א'.27) ועוד בעבורו שלישיה "ויצר ה' אלוהים את האדם" (בראשית ב'.7) והכל גלי וידוע למבינים.

137. **בעל** הקבלה הנקראים חסידים התנגדו ברוח כווני הבמות ונבייאי אהאב ויחפאו במעשה בראשית דברי כפירה והכעסה גדוולה על אלוהי ישראל ית' וית' באמצעות דעתם המזויפת המקובלת להם מאומות הצבא ומחרטומי מצרים אשר לזה החליטו אמר אזלה. אין דורשים במעשה בראשית בשנים כי לדעתם איך יכול להיבראות מהרוחני עולם גשמי ? ולזה המציאו אופן הצעום כביבול "כי לא ידעו דרך ה' משפט אלוהיהם" (ירמיה ה'. 4) ואנחנו לא נאריך להעריך דבריהם בעון פלילי

תיטיב דעת

פלילי וכפרנות כזאת אך בשם ה' אלוהינו ית' נלך במעשה בראשית
בקיצור באמת ובצדקה גלו לכל לפי המובן לנו מהכתוב במקרא ונאמר.

83. **בראשית** הבריאה ברא אלוהים את השמים ואת הארץ מאין
הגמרليس הגמור, לא מהomer וראשון ולא מארביע יסודות ולא בזמן כי
לא היה אז זמן⁹ אך רגע עת הבריאה נודע לנו כבר אחר הבריאה מכוח
סיפור הבריאה ומהשbone ימי הבריאה. שהבריאה הייתה בעת נשף
הليلة עת ערב שני, שאז מתחילה אצלנו עתה היות החושך בראשית
מהנאמר "וחושך על פני תהום" (בראשית א.2) ועמד העולם בחושך
כשעור זמן לילה אצלנו עתה. ובעת שאצלנו עתה זרחת השמש בבוקר
גור השית'ת "יהי אור ויהי אור" ואז כל גرم השמיימי קיבל אור מהאור
הנאצל הזה והairo. אך התנוועה עדין לא נגזרה להם עד היום הרביעי,
כי עד היום הרביעי לא היה מן הצורך למשלתם ופעולתם על הארץ כי
היא עדין הייתה מוקפת במים, ולאחר הארת האзор הנאצל הזה התחל
סדר הנבראים מאין ליש, להיעשות יש מיש. כל אחד ביוומו בגזרתו ית'
בשישה ימים. ועמד האור הזה הנאצל כשייעור יום אצלנו עתה מהבוקר
עד הערב. ובעת שקיעת החמה אצלנו עתה נאסר האור והוא או נשלם
היום הראשון. ונגביל ונבדל מהיום הבא אחורי בגזרה אלוהית כאמור
"ויבדל אליהם בין האור ובין החושך" (בראשית א.4) ונעשה יום אחד
והוא יום ראשון בשבועו ראשון לחידוש העולם, והוא ראש חדש ניסן
כנודע מהולדת הצמחים ולא ר"ח תשרי חלילו וזה היא הבריאה מאין
לייש וההוויה מיש ליש ביום הראשון לבריאה.

ואני

⁹ בנדון החומר הראשון, והgalgalim פליגה בין החוקרים: מהם אמרו שם לא נבראו רק
נצחחים הם בשתי קצויות הזמן. על פי סברתם שאין אפשר להתחווות. אם נמצא מההעדר
וחומר הרាមון בהיותו קדמון קיבל צורת ארבע יסודות ומהם נהיי כלל חומריב נמצאי עולם
השפלה ע"י תנועת הgalgalim, נתני הכנה בחומריים בהרכבתם את היסודות: ומהם אם כי
האמינו במציאות חומר ראשון וארבע יסודות, וכי העולם נברא מהם, אך האמינו ואמרו
שהחומר הרាមון והgalgalim מהה נבראים ואיןם קדמוניים, ולדעתם זו דבקו רוב הכלמי בית
ישראל, ויחזקו גם לא בשתי ידיהם בלבד אך גם בשתי רגליים, בלי בחינה, כולם כאחד המובא
בספריהם.

תיטיב דעת

139. **ואני** בקוצר דעתך לא אוכל לדעת הסיבה איך חכמים מפורסמים אצטגננים גדולים בעלי סודות ורזים נודע שם בישראל, פנו דרך הישימון ויישמו פניהם אל המדבר לאמר שביום הא' נברא האור לבדו והשמות והארץ נבראו ביום שני. וכי ואו' והארץ בואו בלשון ישמעאל¹⁰ ופירשו באופן זה. הינו קודם שברא הקב"ה את השם ואת הארץ וקודם היהות החושך על פניו תחום בראשית את האור ובוגדל התפלספותם לא הרגישו טעםם ושיבוש דעתם ולא ידעו כי בצדם טענתם לפרשם שגתם. ראשונה, מה שאמרו שהנאמר ביום שני "וקרא אליהם לרקייע שמים" (בראשית א'.8), הם עצם השם אשר נבראו ביום ההוא הוא שקר מהם. כי מובן רקייע ידוע גם כי אינה פנתה הארץ שלא נזכרה בפסוק ההוא עם השם? אף כי לא נאמרה בפרק ההוא ברייה רק הויה ועשה מיש לייש כאשר גם להמצאת האור לא נאמרה ברייה רק הויה. וכן הנביא אומר "יוצר אור ובורא חושך" (ישעה מה'. 7). **שנית** שקדם בראית העולם אין חושך רק אור. כאמור "ונהו ראה עמה שרא" (דניאל ב.22) ומהו הצורך והכרה לגזרת האור באשר הוא יshanו כבר מוקדם? שלישית מהו הצורך למציאות האור קודם בראית השם והארץ? ולמי ולמה ישמש ויאיר האור ההוא? האם ראה בנהוג בעולם שהרוצחה בנות בית יסדר ויישם נרות בעורות על הקרכע ההוא קודם היהות כותלי ותקרת הבית למחרה ולמסתו, זה טיפשות מבוארת. רביעית, אחר בראית העולם איך יהיה חושך על פניו תחום? אחר שהאור כבר נברא קודם בראית העולם לדעתם זה שיבוש. גם כי פירשו מילת בראש מלשון "ברו לכמ איש" (שמואל א' יז'.8) וזוכרים גדולה מהם, וממהם הוציאו בראית המלאכיםمام אמר יהיו אור, כי לא ידעו מה הם המלאכים:

140. **על** הנאמר ביום שני "יהי רקייע" (בראשית א'.6) דיברו קשות באוירם שМОבן תיבת "יהי" יתחזק הרקייע כי בראשתה היו לחיים, ובשני קרשו והתחזקו. שומו שמיים איך לא הבין שיכלם מה שהוציאו מפיהם

בדיבור

¹⁰ לא ירדתי לسور דעתו של המחבר או יתכן כי בהדפסתו אירע בילבול

תיטיב דעת

בדיבור לשונם. גם אוטי שמה החזקתי מודיעת זו, כי חכמים מודעים מורי הלכה בהם אשר שם גדול כפי הכל עד היום מאין באה דעת כזו להם ? ומהם חתרו ימים רבים מכובן בתוך הימים וצללו בימי תהום רבה, והעלו חרס בידם. ואנחנו ממש אמר היי רקייע למדנו איות בריאת השמים והארץ וצבא השמים שهما יצאו לאורה מאין ליש ברגע אחד בגורתו ית' באופן שכולם היו נאחים אחד בכל רחוק והבדל ביניהם ובאיין מקום להתרהקות והתרוממות העננים ולעופפות באויר להמתיר על חלקה הנגזרת מאיתו ית'. עת עלה אד מהארץ להתקשרותם למי המטר רק הרוח בין השמים והמים המקיפים את הארץ הייתה מרחפת, או ביום השני זהה, המסדר והמהווה החכם ברוך הוא במאמר היי רקייע שmobנו התרחבות וריקוע גור להתרחב הכדור ההוא הכללי, וכן היה ונעשה תיכף, שהתרחבו והתרקעו השמים ונתרחקו ריחוק רב מן המים, כאשר הם מאז ועד עתה עד שייהי הבדל גדול בין המים אשר למלחה ברקייע, שהם העננים הממיטרים לבין הממשיים המקיפים את הארץ הנקרה בפי החוז"ל יסודים לפי אמונהם בד' יסודות.

141. **הטבע** שהטבע הש"ת בכול הנבראים והנהווים, והנעשים מאיתו ית' בששת ימי בראשית, הוא מקובל לנו מפני סופרים וספרים ומוחש לנו מהנהוג בעולם. גם מושכל לנו מרמזי הכתובים, ובראשית قولם **ממעשה בראשית** בرمז מהנאמר בקצתם "ויהי כן" (בראשית א'.7 , בראשית א'.9 , בראשית א'.11 , בראשית א'.15) ובקצתם "כ' טוב" (בראשית א'.4 , בראשית א'.10 , בראשית א'.12 , בראשית א'.18) כי מה היא הגדת כי כן ? אם יהיה כן לשעתו בלבד ולאחר כן היפך ממנו. ומה תועלת מזה לנו ? אך כאשר אנחנו רואים שכן נמשך הדבר ההוא תמיד מזמן ועד עתה הבינו מזה שמאמר ויהי כן מרמז על מסירת הטבע לו להיותו תמיד כן. וכן כאמור הקב"ה כי טוב ידענו כי היפך הטוב הוא רע. ואם יהיה הטוב ההוא לשעתו בלבד מה תועלת מהטוב ההוא אחריו בו אחריו לנו הרע. ומה צורך הגדת הטוב ההוא בהיותו רק לשעתו. אומנם אחרי שאנו רואים שהטוב ההוא מאז ועד עתה תמיד הוא לעינינו השכלנו שמאמר "כ' טוב" רמז לנחתינה הטבע להטיב ההוא להיותו תמיד כן. יצא לנו מזה לדעת שאין הפרש בין מאמר ויהי כן לבין

תיטיב דעת

לבין אמר "כי טוב" אך המובן בהם הוא אחד כשווה. ולשוווא טrhoו המפרשים והטרicho את שיכלם בסבירה חלושה לומר, שביוום השני לא נאמר כי טוב על כי לא נגמר המעשה ביום ההוא רק ביום הא' נשלים ועל זה נאמר כי "פעמים כי טוב" וסבירה זו סכלה מפורסמת כי מעשה "יהי רקייע" לחוז ומעשה "יקו המים" לחוז בגין שיתוף ביניהם גם כי ממאמר "ויעש אלוהים את הרקייע וגו" (בראשית א.ז.) ידענו בבירור שנשלם המעשה ביום ההוא ממש. ההוא ית' אמר ולא יעשה בזמןנו. ואם לא נאמר בו "כי טוב" הנה נאמר בו "ויהי כן". וכפונת שני רמזים אלו אחת היא כאשר אמרנו [ודעת האומרת שם טוב יותר מן טוב מאוד תוכיות המקרא המחייבת פתי אינה מסכמת להרשות להיותה דין בהלכה] ואשר נכפל כי טוב ביום השלישי הוא למסורתطبع לשני הנעים ביום ההוא הא' "יקו המים" (בראשית א.ט') והב' "תדشا הארץ" (בראשית א.יא'). והמפרשים בלי השתכלות רק בהעלה על דמיון הרכיבו האחד על השני בגין התיחסות ביניהם כלל וכלל וכן הוא דרך ברוב מקראות הקדושים. הנה בזה את המפרשים התועים בדבר בישומון בלי דרך נפשם בהם תטעוף הצלחים מקשינום, והזרכתיים בדרך ישר לא יכשלו בו לרכת למוחו חפץ בעיר מושב. גם נקביי במטה את ראש הסוברים שהטבע הוא האלה "יסכר פי זוביי שקר" (תהלים סג'.12).

142. **ביום הרביעי** גוזר הש"ת ונתלו המאורות והכוכבים ברקייע השמים להoir על הארץ ולהגביל הזמן ולהבדיל בין היום ובין הלילה ועכ"פ האור הנائل ביום הראשון לא סר, אך שם ביחד עם השימוש עד תשלום השבוע הא' לביראת העולם, באופן שהיה או' האור בכפל כנודע לנו זה מהיעود הנאמר להבא ע"י ישעה הע"ה. "וואר החמה יהיה שבעתים כואר שבעת הימים" בהא הידיעה ונמשכה העשיה והסדר לשאר הייצירות עד שביום שישי נעשה ונוצר הבועל הרודיה בכולם - הוא האדם חותם כל היוצרים בעל שלול ובחירה, והושב בגן עדן להחפרנסו שם. ומשפיטת השכל נראה שקדם כניסהו לגן עדן הוזהר מאיתו ית' "שלא יאכל מפרי עץ הדעת טוב ורע" וכי בעת אוכלו ממו מות יומת" "ויכלו השמים והארץ וכל צבאם". אז בירך הש"ת את יום השבת ויקדשו בשביתת כל מלאכה לזכר ולאות ולעדות חידוש העולם

תיטיב דעת

העולם ולא מות מציאות יכולת וחוכמת ושלמות מחדרו ית' ולא למנוחת ונפשית העבדים והבהמות בלבד כדי לדעת המתפקרים.

143. אחר תשולם מעשה בראשית, בא הכתוב להודיעינו שכל מה שברא הש"ת מאין ליש ברגע אחד וכל מה שעשה הוה וסדר מיש ليس בגזרתו ית' במשך ששת ימי בראשית - הכל מאיתו ית' ברצונו וחוכמוו ית' ויכלתו. ולא באמצעות כוח הטבע כי קודם הייעשותם אין נושא להטבע. אך אחורי הייעשותם קיבלוה כבר מאיתו ית'. ולהודעה זו הראה הש"ת לנו ראייה מהצחים העולמים מן הארץ בנוגה בעולם אחר ששת ימי בראשית באמצעות המטר ובהתדרלות האדם לעובוד את האדמה בחרישה בחפירה בזורעה ונטיעה והשקתה. ובששת ימי בראשית לא המטיר הש"ת מטר. גם אדם אין לעובוד את האדמה. רק הכל נעשה ויצאו לעולם בצביהם באשר הם בגזרתו ית'. אומנם אחורי ימי בראשית נמסר הכל לפועלות הטבע ובהתדרלות האדם בהעולה מידו וזהו הנאמר "ואד יעלה מן הארץ" (בראשית ב'.6). וב להיות כי בכל היצירות שנעשו והתילדו לאור העולם קודם ביתם האדם הודיע הש"ת ממה נעשו ונמצאו. אך את האדם לא הודיע ממה הוא נוצר וכן שב וביאר ואמר "ויצר ה' אלוהים את האדם עפר מן האדמה" (בראשית ב'.7) ולא מד' יסודות. וכן הנאמר בדרך כלל סתום "זכר ונקבה בראם" (בראשית ה'.2). שב וביאר בדרך פרט והודיע שהנקבה היא נבנית ונעשית מצלעו של האדם ממש. ולא מהעפר שאצלו וכי השיבם בגין עדן להתפננסם שם במה שהרשאה להם, ולהישمرם ממה שהוזרו ומה מרנו ועצבו וגורשו משם. ואין רגילים לסברת המחליטים שהאדם הראשון וחוה אישתו לא עשו בגין רק לילה אחד. ר"ל ביום שישי נכנסו ולמחרתו גורשו. כי זו סברתם גרוודה וחולשה, בגין להם ראייה על זאת מהכתובים. וטעונה סתרה. כי ככל לומר ההפך, ולשפוט באפשר שנארכה ישיכתם שם מיום כניסה עד עת הכשלם וגירושם משם. ואם כי נסמכו ענייני הסיפורים. הלא כמו רבים במקראות? וכבר רأינו שבן 130 שנה היה האדם הראשון בהוולד לו שת בנו. ר"ל, ואין לנו להחיליט דעת بما שאין ראייה לה המכתב.

144. אודות הנחש המפתח את האישה, אם כל חי לעבור אזהרתו ית' שהזכיר אליהם. כל מה שפרשו קצר המפרשים השכל הישר איננו מקבלם ולא נחת רוח לנו מדבריהם. ואם נאמר להסכים לדעת האומר שהנחש הוא היצר הרע שבאדם, מה נוענה על הנחש עצמו שנענש מאל

תיטיב דעת

אמונה ואין עול בארירה מבלתי חטא בו . ומה נאמר לערממותו ודבورو כל כך דיבור ארוך לאישה . והדיבור הוא מוסג'ל באדם לבחוי . ומאי ידע לומר "כי יודע אלוהים וגוי" והייתם כאלווהים וגוי ? האם בעל שלל הוא או יודע העתיד ? זה דבר נפלא בעיני מאד . لكن כדי לקרו דעתנו אמרתי לגלות תירוץ רמז זה בהעולה מיידי בסברה למדתיה מכוח הכתובים באופן כזה בהדרגה האזינו למרי פי .

בראש יש לשפט שازהרת הש"ת לאדם הראשון שלא יאכל מפרי עץ הדעת טוב ורע הייתה לו לבדו קודם יצירת האישה כמפורט לעלה וכאשר נוצרה האישה כבר ונתחברה לאדם להתיישבם בגן עדן . אזי בודאי הזירה האדם לאמור "מכל עץ הגן תאכלי אך מפרי עץ הדעת טוב ורע הזהרי ואל תאכלי , כי ביום אכלך ממנו מות תמותי כאחרתו ית' . **שנית**, ידוע שכוח הדמיון אשר בנו אנו בני adam , ישנו גם בכל בעלי חיים האילמים אך כוח הדמיון שבאדם הוא עירום מכל חיית השדה . כי מצטרף לו השכל והבחירה ולכן דמיון האדם נקרא דמיון שכל בחרי . ובאלים, דמיון טבעי לבד ופעולות היצר הטוב והיצר הרע באדם התחלתם מכוח הדמיון . וההפרש ביןיהם הוא שפעולות היצר הטוב הן ע"י השכל והבחירה לטובה ופעולות היצר הרע לא בשכל, הן רק ע"י הדמיון והבחירה לרעה . **שלישית**, אם שהאדם ואשתו רואים הזדוגות כל בעלי חיים לפניה ורבייה, האדם עומד בתומו: אך האישה בחזק תאומה שיש בה יותר מהזכר . היא מתעתשת ומשתאה בעורממות דמיונה לאמור מה זה ? ועל מה זה אנחנו איננו מזדקקים לזוג כמותם ? הנה גם אנחנו זכר ונקבה כמותם . האם לבד עצמן נהייה בארץ ההו הארכוה והרחבה זה דלא אפשר . אך לא יכול להזכיר למצוא הסיבה בזו עד ראותה את הנחש כאשר אבא .

רביעית, הכתוב יודע לנו שהיתה' אחר שברא ועשה את העולם הראה לכל בעל החיים את פרנסתם כי לא יוכל להתקיים בלי אכילה כפי טבעם . ולזה לאדם נתן לפרנסתו את כל עשב זורע זרע ואת כל עץ פרי ולכל חיית הארץ את כל ירק עשב בלבד לאוכלה . ולפי זה כולם שומרים את טיביהם, אך הנחש בערממותו יצא מטבעו ובדרישת טרפו על עץ הדעת טוב ורע ויאכל מפרייו . והאישה בראותה אותו כן התעוררה

בערממות

תיטיב דעת

בערממות דמיונה להעלות על ליבה את דיבורה הפנימית הקודמת שהיא מחשbetaה בתאותה והוסיפה לתחמה בדמיונה גם על אזהרת אכילת פרי עץ הדעת [כאשר למדתי זה ממילת התוספת אף כי אמר אלהים] ואמרה בלביה גם בזה מה דעה זו שהאדם שלא לאכול מפרי עץ הדעת טוב ורע, הלא אם אמר יאמר שלא לאכול מכל עץ הגן מכל וכל הדבר עובר בלי תמייה. בהמצאת סיבה אם מצד קדושתו אם מצד חזקתו. אומנם אחריו שאנו אוכלים מכל עץ הגן ומיעץ הדעת טוב ורע איננו אוכלים ואיננו רשאים לגগוע בו. מה היא הסיבה בזה והדבר בהפק וכשמו כן חנו. ומאוכלנו מפרי תפוקנה עיננו והינו כאלהים יודע טוב ורע. והאלוהים יודע סגולות העץ הזה איך ימנעו ממנו אנחנו ואין לירוא מהמיתה כי הנחש האיכלו איננו מת. איך זה? רק האדם כיחס בו הטוב והבתיה אישו לו עתו הזחירני ואיימני בהפלגה במיתה כדי שאמודד בדרכו. ובדמיונה זו נתפתחה ולקחה ואכלה. ובראוותה שלא מטה פיתה גם את האדם והאכילה לו. והיודע שימוש לשון הק' לא יתרמה ולא יתקשה בהוספת האישה לומר במחשבתה ולא תגעו בו. מה שלא הזoir הש"ת בכ' כי נמצאת בכתביהם נגיעה ופגיעה לא דזוקא ביד ממש. וכן הוא נהג גם בלשונות הסכמיות, דוק ותשכח. ואין לחשוב כפשוטו של מקרה לייחס הדיבור לנחש חס וחלילה. רק האישה עצמה היא המדברת בדיבורה הפנימית שהיא היא מחשbetaה, והיא עצמה המשיבה אמרה לה בדמיונה הערום מדמיון כל בעלי חיים האילים. ולעדות אמות תירוצנו זה. הנה היא באשר חטא באמצעות תאوت הזדווגותה לא נענסה בעונש אחר, רק באותו עניין עצמו נענסה "בעצב תלדי בנימ ואל אישך תשוקתיך" (בראשית ג'.16). גם האדם אשר חטא באכילה بما שהוזהר באותו עניין נענן "בזעת אפק תאכל לחם" (בראשית ג'.19). כן גם הנחש על שהחלהףطبعו שמהוויב היה למלא כרמו בירק עשב ופנה דרך כרמים לאכול מעץ הדעת הנתון לאדם לבדוק עד ששכב בזה להחטיא את האישה באמצעות אכילתו נענן גם הוא באותו עניין בעונש תמידי "ועפר תאכל כל ימי חייך" (בראשית ג'.14). כמו גם שgam לעתיך לא ישוב עוד לטבעו הראשון להיות בירק עשב, רק "ונחש עפר לחמו" {ישעה סה' 25}.-node שגען שלושתם מאיתו ית' הוא מידת נגד מידת, בדבר אשר זדו עליהם. השתדלתי בכל ליבי להשיקט ס עפי לבבי, אם באמת כן הוא כי לא אשען על דעתך עד שייבחנו דברי ולא יאשימני הקורא המשכיל ולא יזלזרני.

תיטיב דעת

כי אדרבה טוען אני ממוני לשבח ולא לגנאי. בהתעוררי לפתוח פתח למחקר קודם מبني במעלה, ואם ישנו בלביו תירוץ נאה משלו יוציאאו לאור ואברכהו. ובאם לאו ייתן יד ויבוא לצל קורתני ונתעלסה יחד.

145. **הנה** עברנו דרך כל מעשה בראשית, ולא פגענו במחנה אלוהים שהמה המלאכים הנבראים לדעתם, חוץ מהכתוב "וישכן מקדם לנו עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפקת". (בראשית ג'. 24) וגם זה רוז סתום, לא ידענו ולא הרגשנו בראיהם מאין ליש, لكن אני אומר שהמתפלסים כפי שטעו בהבנת פסוק "ה' בשמיים היכין כסאו" (תהלים קג'. 19), כן טעו טעות גדולה מקטנים ועד גדולים במה שפה אחד מאז ועד עתה החליטו בראיה מאין ליש למלאכיהם הנקראים בפייהםiscalים נבדלים ובהיישען על דעתות זולתנו. שום אחד מהם לא התעורר לשים על לב לחקור מאז ועד עתה האם אמת הוריישו קדמוני, אם לא. עם הסכמת כולם בשכל נברא הוא מרכיב מהומר וצורה וכל מרכיב איינו נצחי קים רק טוען הוא להיפרד על פי רצונו וחוכמותו ית'. וכי יתכן זה במלאכיהם הרוחניים להיות נבראים מרכיבים כי אחרי הרכבתם מחוויב היירדים והפסדים, ואני הוא רוחניות ? ואנחנו בכל מקרה קודש לא מצאנו זיכרון הדעת בראיהם אפילו ברמז . ולא בלבד להם, רק גם לנפש האדם החיונית לא מצאנו שום בראיה רקعشיה, בראיה ממש אמר צדקיהו המלך בשבועתו לירמיהו הע"ה "חי ה' אשר עשה לנו את הנפש הזאת" (ירמיה לח'. 16) וכאשר הסכימו כולם שכלי עולם השפל שהם דצ"חם נבראו מד' יסודות, וצורתם משקל הפועל. כן יודיעו לנו يوم בראית המלאכים ומה נבראו. אם יאמרו מהשכל בלבד, זה אינואמת אם שלונמציא השכל לא תאמיר בראיה אם מדבר אחד לא תאמיר הרכבה כי הבריאה אפילו לדעתם היא הרכבה. ואפלו מה שאמרו שהם מרכיבים מצד השכלתם, היא סכילות גמורה לנו מהם. כי השוו השכלת הרוחני להשכלת הגוף. ומה מאד גדול עוננו מנשוא של האדם האומר על כבודו ית'. **כבוד נברא** כאשר רأיתי בסיפורו. שרי לה מרא. הנה מסיבות דעתם كانوا המשובשות נפלנו במובכה גדולה. ואמונות כוזבות זה זמן ארוך באין עצה ותבונה להעמק בעיון להימלט מספקות עצומות באין אופן לפשור ולהאחד הדעת על כי האחת דווה

וסותרת

תיטיב דעת

וסותרת את חברתה . כי איך יתכן הרוחני להבראת ולהפסד עד שמחוייבים אנחנו לשוב אל האחדות בדרך שאומר .

146. **ידענו** ממה ששנינו במקראי קודש וממה שלמדנו בספרי החכמים באלווהיות שם תואר מלאך, הוא שם משותף. ייאמר לנותו ית'. כמו "המלאך הגואל אותו מכל רע" (בראשית מה' 16) ייאמר להשגתנו ית' כמו "כי מלאכיו יצווה לך" (תהלים צא' 11) ייאמר להשפעתו ית' כמו "והנה מלאכי אלוהים עולמים" ומובן זה כל המלאכים הנזכרים בדברי המתנבאים ע"ה ייאמר לעיררותו ית' . כגון "ויאמר לה מלאך ה' דהגר" (בראשית טז' 11) לפי דעת קצת המפרשים ייאמר לבבלי הגשם ממי "ויאמרagi מלאך ה'" (חגי א' 13) וכן ויהיו מלעיבים במלacci אלוהים" ויאמר לבבלי הגשם ממה כמו "עשה מלאכיו רוחות" (תהלים קד' 4) . ומובן מלאך הוא שליח מלשון "וישלח יעקב מלאכים" (בראשית לב' 3) ולזה כל אשר נעשית גורתו ית' בהשגה או בהשפעה או בשמירה ועזרה והצלחה וכדומה בפי המדברים יתואר בשם מלאך, והפרש ביניהם .

147. **אנחנו** יצוריו ית' בני אל חי עדי הש"ת כאמור "אתם עדי נאום ה' וגוי" (ישעה מג' 10) מחוייבים לדעת ולהאמין אמונה שלמה אמיתית, ולהיעיד וללמוד גם לזרותנו . שידעו יודו ויאמינו גם הם בכל ליבם ובכל נפשם ובכל מאודם שהוו מועלם הגשמי שאנו בנו בו אין שום נמצא לא גשמי ולא רוחני נברא מהודש . ולא קדמון, לא שרפים, לא שלדים, לא כבודות, לא ספירות, לא מיכאל, לא גבריאל, לא שר יון, לא שר פרס, ולא מלאך זוללת הש"ת לבחדו אחד קדמון וראשון ואחרון . בלי ראשית ותכליה שלם בכל השלים . בין דומה לו והם הנקרים כולם רמזים להנוגתו ית' ואין שם שום נמצא זולתו ית' . ונברא העולם הגשמי בכללו מאין ליש ברגע אחד . הוא יתרחק גור בחוכמתו הבב"ת ונעשה וסודרו כל הנבראים בסדר נאה ונכוון מיש ליש בששת ימי בראשית . ויום שביעי קידשו בשביתת מלאכה בו . הוא ית' המטיב טבע לכל הנבראים והנעשים, להיותם נוהגים כל ימי העולם כל א' מהם בטבעו המסור לו . הוא ית' היודע כולם וمبין כל מעשיהם ומחשובותיהם ומנהיגם בעצמו, מחייה ומפרנס לכל לפי טבע כל א' מהם .

הוא

תיטיב דעת

הוא ית' המשגיח בעולם לטובה ולהפכו לפי איקות מצב בעלי של' אשר בו. המצוים והנזהרים מאיתו ית'. **הוא** ית' נתן של' ובחרה לאדם והעוזרו והשומרו במלכיו וזרכיו. **הוא** ית' הבוחר בנו והנותן לנו תורה קדושה להנחתנו והמעוררנו לבחור בחיים ולשוב מנבלנו עת נפנה אל העול והעוזה. **הוא** ית' המרחם והחונן علينا והנותן שכר פועלותינו במידת הרחמים ובמידת הדין. **הוא** ית' המשפיע שפע דעת ובינה עלינו לחייבנו להגיע לתכליתנו ושפע נבואי, על הרואים והק' שבינינו להודיענו על דיהם רצונו ית' וגזרתו או להוכיחנו. או להגיד דבריו ליעקב בכל דבר שישאלוהו ממנו ית'. או לבשנו על העתיד לבוא علينا. או על כל העולם **הוא** ית' מミית בצדוק הדין ומהיה בחסן ורחמים. את **הנחה**, **השפעה**, **וההשגהה**, בכל מה שזכרתי תארום הנביים ע"ה בדבריהם במשל ורמז בשם מלאך כפי דמי כוח הדמיון להבנת ההמן לפי גשמיותם. ולפי עובי השכלתם בעניינים נשגבים. ולא שהיה שם מלאך נברא העשויה שליחתו ית' כדעת הפילוסוף, ח"ו ולא דבר נוסף על עצמות ית' כי הוא ית' אחד אמיתי. ורבבו הנחה אין ריבוי לו ית' כי כמו שאחדותו ית' אין דומה לאחדותנו כן רבויו אין דומה לריבויינו. כי הכל בו ית' באחדות כפי שהקדמנו.

148. **השפעה** השופעת מאיתו ית' למתרבאים ע"ה אשר תארוה הכתובים בשם מיכאל, גבריאל, שרפאים, שולדים, ובשם כל מלאך, אשר המתפלסים בדעות נכריות החשבוהו נברא, הוא כבodo ית', ולא מלאך נברא כסברת כל חכמי ישראל עד היום. עד שבבBOR הדבר הבא מאיתו ית' למתרבאים בלשון הדבר שעדו אמרו במליצה השולח והשליח מתפזרים בדיור אחד, ולא הרגישו שזו המליצה כפירה, ונאצה. כי השליח זולת השולח והשולח זולת השליח. גם לפי דעתם והם שני נמצאים בשמיים. השולח קדמון מחויב המציאות והשליח נברא חדש אפשר המציאות: האל יצילנו מרעה זו: והשפעה מאיתו ית' אחת היא. ולמושפעים היא במדרגתם כן משגת להם במראית דמיון. כפי

aicot

תיטיב דעת

aicohat ha-tavorrotom, zochot homrom, v-hakonot nefshem v-mulat h-bnatom - k-n h-shfua ha-yah shofut ulilahim: am ba-hkiz, am b-mara, am b-cholom. v-mn h-nra v-hndma l-hem b-dmionim b-mara, b-cholom o b-hkiz le-ainim, noda l-nu m-drachthem. ci la-hadol b-hem ho mashe ro'uh h-hshfua ha-yah h-nbo'ayit nra'at l-ayinu b-hkiz cmara a-s b-sna, m-hshfua ha-utzoma h-nrmot b-pi h-nbaya u'h b-shm shrapim v-bpi ai-sh h-modot u'h - b-shm mikael. v-cn la-alihu h-nbaya zkor l-tov ul-uliyto h-shmim - rcbv ash v-sosy ash v-cn la-aliyu u'h - sosim v-rcbv ash, a-sher b-mulat m-drach nbo'ato gilla gm l-talmido b-hkiz. u'l yshe'ah u'h zcr sh-ti k-zot h-hshfua sh-hem shrapim v-sholim h-bnno shish m-dracha amatzut bi-vinham h-nkaraat b-pi ai-sh h-modot b-shm g-bri'el. v-mdracha wo h-amatzut h-yitha m-zragt h-abot u'h v-kol h-nbaim u'h h-nodu'im b-ktbi h-kodesh b-mara a-o b-cholom v-pum b-hkiz cmo shiukob u'h raea b-hkiz at m-l'ak h' b-hiabku u'mo v-ibrachu v-cn y-hoshu u'h raea shr zbab h' b-hkiz v-harbo shlofa b-ido. v-cn dud u'h raea b-hkiz at m-l'ak h' v-harbo shlofa b-ido. omenim h-balti m-hnbaim shainim m-ocnim v-ro'aim l-shrot h-nbaya v-ainim ycolim l-uzor coh b-pachd v-irat k-dosha sh-pu ha-utzom b-mara a-o b-cholom h-nbai. gm ci ainim m-bnaim rmz v-mshl v-hizha. vuc'p hm zdikim ro'aim higilot l-hem d-brro it' l-zoruk h-shua v-lmitkon ma a-o h-atzlat israel l-hem b-ah h-hshfua m-aiuto it' b-mdrach kitzo shel h-sholim b-hkiz b-mara'at bn adam a-sher y-spetohu hm sh-hoa nbia ai-sh h-alo'aim v-la-reudu mn-o gaddu-nu v-mnou.

149. **מעטה** ain l-nu l-kbel uvd v-l-hishun ul d'ut ha-omrim shain d-iboro v-hgadتو it' l-shom br nsh b-hkiz, zolat mashe ro'u'h, ci h-ktonim m-btlim at sbarot z. v-ma y-unu hm u'h l-hanmar b-hgar "h-gem h-lom r-aithi a-heri ro'ai" (braashit tz'.13)? v-namar uvd uliha "yikra m-l'ak al-alo'aim al hgar mn h-shmim" (braashit ca'.17). v-am namar sh-za h-hya b-cholom n-shpato ci gm prshat h-ukidah h-yitha b-cholom - ci gm sh-namar "yikra alio m-l'ak h' mn h-shmim" (braashit cb'.11) v-za b-lati amat v-ain l-tmoha ul hgar zoa ci h-ya b-hiotah b-bait abraham u'h gm h-ya n-tchbara lo hal a-zocoto zcta l-bat kol b-hkiz cmo sh-zco

אבימלך

תיטיב דעת

אביימלך ולבן לחלום צודק בזכות האבות ע"ה וכן פרעה בזכות יוסף הצדיק ע"ה אף להחיות שביעים נפש בית יעקב ע"ה. וכן בלעם הקוסם בזכות ישראל, אומנם אתנו היא אם החמור אין לה דבר, מצורף שהגר בעצמה זכתה לזאת בהיותה שלמה מוחזקת בדת אברהם ע"ה אפילו בהפרדה ממנו ע"ה לא מטו ולא מעדו רגליה באמונתה כנראה מהכתוב שבנה ישמعال בהיותו מוחזק בדת אימו זכה להיותו בין עולם הבא בראייה שתclf אחר סיפור מיתת אברהם ע"ה האחד הכתוב סיפור מיתה גם ישמعال בונו באותו לשון הנאמר לאביו ע"ה בראש הגיד שני היו. ולאיכות מיתה נאמר "ויגוע וימת וייסף אל עמיו" (בראשית כה'.17) מה שלא נאמר כן בעשו זה לא דבר ריק הוא בכתב וביעקב ע"ה נאמר כי רأיתי אלוהים פנים אל פנים ותנצל נפשי" (בראשית לב'.31) ובגדעון נאמר כי על כן רأיתי מלאך ה' פנים אל פנים" (שופטים י'.22) אומנם השאר הוגד לו בחלאם כאמור "ויהי בלילה ההוא ויאמר לו ה'" (שופטים י'.25) וכן מנוח אמרו "מות נמות כי אלוהים ראיינו" (שופטים יג'.22) ובדוד הע"ה נאמר "וירא את מלאך ה' עומד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו" (דברי הימים כא'.16) ונאמר עוד כי נבעת מפני חרב מלאך ה'" (דברי הימים כא'.30) ודניאל הע"ה אמר "וASA את עני ואראה והינה איש אחד לבוש בדים וגוי" (דניאל י'.5). "וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עימי לא ראו" (דניאל י'.7). וכן הוא גם בדוד הע"ה שהזקנים המכוסים בשקים שהוא אצל לא ראו את המלאך רק דוד הע"ה ראהו. ואם כי לא זכר הכתוב כן שם כמו שנזכר לדניאל ע"ה. הלא הכתובים למדים זה מזה וכן בלשائز המעודד לחורבן ומיתה ראה את המלאך בהקץ בדמות פס"דא ושורייו לא ראו. והעליה על הכל, היא ראייה ברורה מחזקת דעתך זו באמותה וסבירתי בקיומה מהה שנאמר בתורתנו הקדושה "וירד ה' על הר סיני" (שמות יט'.20) ונאמר "פנים בפנים דיבר ה' עימכם בהר מחוק האש" (דברים ה'.4). וידוע שככל ישראל היו אז יותר מיששים רבעה הזכרים הנפקדים חוץ מאותם שלא נמננו שלא הגיעו לעשרים וחוץ מהנשים שהיו כשיוך הזכרים. ובניהם ראויים ובلتיהם ראויים, וגם ערבי רב מהם. וכולם זכו לשמו קול כבודו ית' בהקץ. ומה עוד, כי באצילי בני ישראל נאמר

ויראו

תיטיב דעת

"ויראו את אלוהי ישראל" (שמות כד'.10), שהמובן בו - כבוד אלוהי ישראל, והכל בקייז. וכן לעתיד נאמר "ונגלה כבוד ה' וראו כלبشر ייחדיו כי פי ה' דבר" (ישעיה מ.5). ומדוע יהא קושי גדול להיות דברו ית' בהקיין להנזכרים לעיל ולזרמייהם? ולנו אין להתחכם, למצוא סיבות או סברות מלבנו, כי מי עמד בסודו ית', כל אשר יחפוץ עשה. ואנחנו מה? אין לנו להוציא שאכלנו המוגבל למצאות חוץ ממה שנבין בשכל הישר בהכתובים הקדושים.

150. אחריו ששינשתי מותני ואורתתי כגבר חלצי להתר לעצמו לגלות במגלת ספר כתוב הוא מני, מה שלא גילה זולתי עדני עתה. **קוראים חביבים** באו והילו אליו לחברה אם רצונכם וכספכם אל האמת שהשגת במה שנראה לי ישר לפני דעתך הקצרה ואשמעיכם את אשר לא שמעתם עד היום. אך אקדים להודיע לכם מה שלא תפללו עלי שכל זאת ממני בכוונה מיוחדת להתגדי, להת hollow ולהשתבח עשוות לי שם עולם כי נבזה אני בעני ונמאס בעני דורי היודעים שלפות ערכי במעט הבנתנו ובקנין ובנין דלותי כל שכן בעני מוצאי דיבעה עלי באין עול בלבלתי. אך שלוש סיבות הן המעוררות אותו זהה. **הא'** קנא קנאתי על לבון האמת בפינו בהתבונני מימי שחרותי ועד עתה בדעות זרות מזויות מוחזקות אצלנו המקובלות בלב בחינה מדעת זולתנו. ולא יכולתי לגנות דעתך מפני הקנאים אשר הדרך לכל חי אם בכל מקום שאני בימי גרותי. עתה בהגיעי לפפרק אם הדרך לכל חי אם כי אור עני איןathi וידי בכדה בימים רוחבם عمل ואון. גמרתי בלבבי האםathi תמות חוכמה. ומה תועלת מהה. אין לי עוד להיסתר מפועל און, ולמנוע הטוב מבעליהם! והואلتי להעלות על ספר כל שהוא ממה שבלבבי לתקון הדעות שהבנתם בלתי אמיתיות. **הב'** להסידר מעלי חרפת מהרפי הרודפים אחרי להשכין הארץ כבודי. **הג'** להיות ראייה גדולה על אשר החלטתי מאז, שאין בעולם מלך ניברא. והאמת יעשה דרכו כי לא מלבי אני בודם, ולא מפי סופרים אני חי - רק מפיו ית' אני חי על דברי עבדיו הנבאים ע"ה וכפי שגם מה אומר.

נדע

תיטיב דעת

151. נודע ביהודה שככל חכמי שתי כתות בית ישראל כולם פה אחד חוץ מאחד מנו לשם ית' יג' מידות. בפסוק "ה' ה' אל חנון ורחום וגוי" (שמות לד'. 6) עד שגם את שמותיו ית' הקדושים הכלילו במנין ההוא ואמרו שם היה הראשון הוא שם העצם והשם השני הוא שם תואר [ואני כבר העירוני אודות שם העצם לו ית' בסימן קכ'] גם את השני לכנותו בשם תואר אינו מחוכמה ואין דרך כנראה מובנו. ובעלי [השם טוב] קראו את שם היה השני בכינויים ה' הקטן שר הפנים שמו כשם רבו עלול ראשון. לפי דעתם בעילה ועלול עד ט' כתות לט' גלגולים והכתה העשירית היא השכל הפועל או אמרו הנפש הכללית וזה מהם המצאה בדואה מלבד, ושקרית. עוד תארו את העולול הראשון בשם מטרון וזוו כפירה. גם חכמינו ע"ה קיבלו דעת עשר כיთות מלאכים להאמין בלי השתקלות. אף בסברת מנין יג' מידות העבירו חיצם מהמטרה להלאה למרחוק, כי לפי הדעת האמיתית אחרי העיון בנסיבות ה' ראיינו, שדריכיו ית' האמורים בפסוק הוא הם כוללים בעצם **השגחתו והנוגתו** ית' את העולם במידת הרחמים ובמידת הדין הנחקרים לד' מידות. הינו חנינה ורחמים לראיים, חסד ורחמים לבתיהם ראויים בארכיות אף להם. וכן מידת הדין ב' חלקים: הא' חריצת הדין בצדקה. הב' תשולם העונש הנחרץ. **ואלו** הם ד' מיני **הנוגות** שהרמזו אותן **זכרייה** הע"ה { ו' 1 } בהמשלה בדרך דברי הנביאים. **באربע מרכיבות**. בראשונות סוסים **לבנים** בשניות סוסים ברודים, בשלישית סוסים אמורים, ברביעית סוסים שחורים, וכבר ידענו, שהלבנות מרמזות לזכות. והאדמות לעוזן, והברודים אמצעיים ביניהם. רצוני - לא בן ממש ולא אדם ממש. והרמז ידוע. והשחרות רמזות לחורבן. ולפי זה אלו ארבע מרכיבות רמזות לארבע מידות הש"ת הנרמזות בפסוק הנ"ל שבהם מנהיג את העולם, כאשר אפרש.

152. הסוסים הלבנים רמזים לחלק הראשון ממידת הרחמים וכולם מילוט רחום וחנון נשא עוזן ופשע, נוצר חסド לאנשים, פוקד עוזן אבות על בנים, **והכוונה** שהוא ית' מרחם לראיים לאמרו "ורחמתי את אשר ארחם", חנון ומשגיח לכל יצוריו לשומרם ולפרנסם. חנון השפעה לראיים

תיטיב דעת

לרואים לרוח הקודש, לחוכמה ובינה. כאמור וחנוטי את אשר אהון, מרוחם לבורי תשובה לכפר עוננותיהם וחונן לנוצר חסד לטוביים לאלפיים לפנים משורת הדין ומרוחם לפקוע עון אבות על בניים עד רביעים בלבד חוץ משורת הדין והכל בדרך חנינה וرحמים.

הסוסים הברודים רמזים לחלק השני ממידת הרחמים, וכוללים תבות "ארך אפים ורב חסד", הכוונה שהוא - ית' מרוחם לבתמי ראויים ואינו מעוניין מיד לחוטא, רק ברוב חסדו מאיריך לו אף עד שיתישב ויושב מנכלו.

הסוסים האמורים מرمיזים לחלק הראשון ממידת הדין. וכוללים מילת **אמת**. והכוונה שה"ית שופט צדק ואמת באין על ומשוא פנים לחת לאיש כדרכו וכפרי מעലיו, לטוביים ולישראלים בלבותם ההולכים **בדרכיו** ית' להם נתן גמול טוב שכר מעשייהם ולרשע שלא שב מנכלו והוסיף פשע על פשעו, עד שగודל עוננו מנשוא. הן עת שמלא סאותו פוסק וחורץ דין עליו באמת לחת עוננו בראשו.

הסוסים השחורים - הם חלק שני ממידת הדין. ומרמזים להשלמת העונש כדי הנפסק והנחרץ ממידת "ונקה לא ינקה". והכוונה שה"ית אחר חריצת הדין אייננו מוותר ולא מאיריך אף לו עוד, רק אחר חריצת המשפט נעשית העונש. כאמור שם להנביא ע"ה ראה היוצאים אל ארץ צפון הניחו את רוחי הארץ צפון. המובן מידת - הדין מלאת רצוני בחורבן בבב גם מידת הרחמים {הנראות למעלה בפסק שישי באותו סימן}. והלבנים יצאו אל אחריהם - גם היא מלאת את רצונו, לרhom את בני יהודה לעשותם חופשיים מגלוות בבבל בסיבת מפלטה וחורבנה {נמצא שמנין יג"ז מידות בפסוק ההוא איינו כן}. יצא לנו מכל זאת לדעת שה"ית בכבודו ובעצמו **מנהייג, משפייע, משגיה, חונן ומרוחם, גומל,** **ומעניש**, ולא על ידי מלאכים נבראים חיללה אך כי הנגינות אלו נרמזו בפי הנביאים ע"ה בשם מלאכים אך לא נבראים וכי למבין והכל שריר ובריר לדעתך.

הקשר

153. **הקשו** החכמים ז"ל אודות הנבואה ואמרו אחרי שה"ית נתן לנו תורה תミמה מהכימת פתי מוריית לנו הדרך אם באמונה, אם בהנחה. מהו הצורך א"כ בנבואה הבלתי יכולה לחדש שום דבר על התורה. וקשהיתם זו התירו בעצם בתרוץ נכון ונכון ואמית מקובל לשכל הישר אשר אין מהכרה לנו להצביע פה איותם תרוצם הנודע לכל יודע ספר. **אך** אודות הפסקת וביטול הנבואה מאיתנו בגלותנו זה אמרו שהוא בעבר גניזת **ארון הקודש** ובסיבת היוטנו בארץ לא לנו. אין הנבואה שורה בחוצה הארץ. ואשר ניבא יחזקאל הע"ה בבבל היה שהתחלה נבאותו הייתה בארץ ישראל נמשכה הנבואה לו גם בחוץ הארץ. ואשר יש להסביר הוא שהכתוב סותר ומחייב סברתם זו, כי הנה איש חמודות דניאל ע"ה שלא הייתה התחלה נבאותו בא"י ניבא חזיות גדולות בחוצה הארץ גם התחלה נבאות יחזקאל הע"ה הייתה בארץ כשדים על נהר כבר מבואר בראש ספרו ולא בארץ ישראל, וזה סבירה גרוועה ובטלה. **אומנם** על סיבת גניזת **הארון** יש לנו גם כן לישב מכוח הכתובים ואמר שכמו שمبرיאת העולם עד היום **ארון הקודש** בישראל היה השפע הנבואי משפייע **מכבodo** יה' על המתנבאים קודם מתן תורה. כן גם אחר גניזת הארון השפייע הש"ית המכבודו על הנבאים שהתנباו אחר חורבן הבית הראשון בגלות בבבל שהם ירמיהו הע"ה שניבא במצרים ויחזקאל ודניאל שניבאו בבבל ופרס. **ואשר** נתיחסה השפעת שפע הנבואה מארון הקודש מבין שני הקרים והשכנים בתוכם" כבODO יה' היה שוכן בינוינו אז כאמור "וועשו לי מקדש ושכנתה בתוכם" (שםות כה'.8) אך אחר סילוק כבODO יה' מבינוינו בישיבתו למקומו אמרו "אלך אשובה אל מקוםי" (הושע ה'.15) היה הש"ית משפייע מכבודו מן השם על הנבאים בימי בית שני שם חגי זכריה ומלאכי. והנה לפי הכלל הזה שאמרנו מן הרاوي היה להימצא הנבואה גם בנו בגלותנו זה ומדווע חסרנו לה ? האם בכל ימי משך גלותנו זה הארוך יותר מאלפיים שנה שאנחנו נמקים לא נמצא בכל בית ישראל באשר הם אפילו איש אחד צדק תמיד בדורו ראוי לשפע נבואי כמו שנמצאו בארץ בבל ? **אין זה אלא** יש סיבה אמיתית בכתב על מניעת הנבואה בנו. והפרשיהם לא הרגיכו בה והוא מפורשת בכתב וחדה בפסוקים

אל

תיטיב דעת

אלו "ואמר אליהם אם טוב בעיניכם הבו שכרי ואם לא חදלו וישקלו את שכרי שלושים כסף. ויאמר ה' אליו השיליכהו אל היוצר אדר היקר אשר יקרתי מעלייהם ואקחה שלושים הכסף ואשליך אותם בית ה' אל היוצר" (זכריה יא'.12-13) המובן בפסוקים אלו כמו שאפרש והוא מעלה הנבואה באומנתנו היישראלית היא לנו מתחנה גדולה מאייתו יה' שכר קיימנו התורה הקדושה מצד אחד ומצד שני היא מוכרתת להיותה בינוינו שאחרי הייתנו עם סגולתו עם קרובו יה' היה מן הצורך להגיד לנו על יה' רצונו יה' כאמור "כעת יאמר ליעקב מה פעל אל" וככתוב "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל" ואף בנופלנו בגלות לא פסקה מבינוינו אם מפני שה"ית רחום וחנון וארך אפים בגלותנו לא געלונו, אם להוכיחנו על יה' לשוב לモטב להתקיים היעודים הטובים המועדים מאייתו יה' על כלל אומנתנו. **אומנם** אבותינו לא עמדו בתמותם, פרצו נגד אמותם הפכו ברית עולם, ויעבדו אלהים אחרים ויעשו קלוקלים גדולים כל כך, עד שאיפלו בראשתם מפלתם וחורבם בהנעשה בירושלים, אשר לא נעשה תחת כל השמים וחרפתם ועינויים בארץ לא להם בשבייה עמדו בקשין עורפם ולא הונעו לשוב מדרכם, אך גם הוסיפו תועבותיהם כהנה וככהנה. ובلتוי היותם ראוים לרחמים, רק מחניתו יה' לקיים דברו יה' מפני ירמיהו הע"ה - "יצאו מקצתם גואלים מגלות בבבל לירושלים ועכ"פ עמדו בזדונם כל כך שאיפלו לבני בית המקדש התרשלו כאלו אין צורך בהם בו. עד שהוכיחם הגי הע"ה מפני הכהן וארון הקודש למקדשם ולא הקפידו לחסרון כזאת, ויעשו קלוקלים רבים, ושנאית חינם. ויתיאשו מלכחות זרע דוד הע"ה הרמיזה בשם **מקל נועם** והמליכו את אשר לא מבני ישראל הוא אשר נרמז עליו בכתב בשם מקל חוביים. והחליפו התורה, והוסיפו וגרעו בהתחלחות לכיתות שונות. ואם כי הוכיחם הש"ית על ידי עבדיו הנבאים ע"ה - שמו ליבם כשמיר מצור ולא שמעו אז אמר להם הש"ית על ידי זכריה הע"ה כאמור: "אחרי שאינכם חוששים לחסרון כבודי וארון הקודש מביניכם, ואינכם מקשיבים לתוכחותי על ידי נביائي צדק, נראה שאין לכם חפץ וצורך בהם. אם כן הסכימו, ואני אקה מכם לאלאת את שפע הנבואה שהיא לכם מאיית שכר על קיום התורה". וזה הנרמז במאמר "אם טוב בעיניכם הבו שכרי" (זכריה יא'.12).

ומה

תיטיב דעת

ומה שאמר אחוריו "ואם לא חדלו" (שם. שם). הרצון: ואם תאבו שתהיה הנבואה תמיד בינויכם, הטו אוזניכם להשתמע לדברי נביי צדק וחדלו הרע ותטיבו דרככם, ותהי הנבואה מתחדשת בכם באופן שלושה הנביים שבדורכם יאצלו שלושה תלמידים מתנבאים להשתלשות הנבואה בכל דור ודור. ומה מעשי אכוחיהם בידיהם, שכמו שקדמוןיהם חשבו על ירמיהו הע"ה להכחידו באומרם "כי לא תואבד מכוחך ועזה מהכם ודבר מנביא" (ירמיהו יח'.18). כן הם בהיותם נשמעים לנביי שקר אמרו בפחוותם: "אין לנו חycz' בשלושה רועים אלו, ולא בנבאותם". זה הוא המורמז במאמר "וישקלו את שכרי שלושים כסף" (זכריה יא'.12). הרצון לא חycz' להשתלשות הנבואה שלושה נביים אלו הנביים האלו והמשיל שפע אצילות הנבואה שלושה נביים אלו שהםagi זכריה ומלאכי לשלושים שקלין כסף לכל אחד מהם עשרה על היותם מתנבאים באצילות השפע מהכבד השוכן בארון הקודש שם عشرת דברות בלוחות הברית. אז גור הש"ת להנביא אמרו: "השב את שפע הנבואי לכבודו ית' למקוםו הנרמז במילות אל היוצר אדר היקר שלא תושפע עוד הנבואה מאייתו להם כי יקרתו מהשפיע עליהם מכבודי עד אשר יאשימו וביקשו פני בצר להם, ישחרוני" (הושע ה, 5). ואלהינו הקדוש בה' הידוע כל דבר טרם היותו הודיע זה עוד ביום בית ראשון על ידי עמוס הע"ה . במאמר "הנה ימים בהם נאום אדני יהוה והשלחת רעב הארץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי יהוה ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו" (עמוס ה'.11). הרצון: שבע כל ארבע כנפות הארץ ששם פזורים כל בית ישראל לא יימצא דברו ית' כי תפסק הנבואה.

זאת היא הסיבה העיקרית להפסקת הנבואה מישראל מעט נכחדו שלושת הרועים בירה אחד עד היום שאנחנו בו וכן יימשך עד זמן בו עת יושעינו ובזה בטלה סברת אשר קדמונין קרכנוה כן היא לדעתינו מכוח הכתובים ולאשר ייאמר לי פרושך הוא משל והידה – "אשב לו" חייך! כן דיברת, כי כן הוא. כל דברי הנביים ע"ה במשל וחידה, וכל משל יש נמשל, וכל חידה יש המצאה בלב יודעה. גם אתה דרוש לקבל שכר והטוען יראה כוחו. ואשר לא יכול לדzon עם שתקיף ממנו - ישים יד על פה.

כל

תיטיב דעת

154. כל אשר קדמוני הסכימו כולם בדבר אחד כאמור, שירמיהו הע"ה גנו את ארון הקודש במקום לא ידעווה ולא ראווה, ואני העני בהיותי מתחזק במקראי קודש מתנגד לזו סברתם, מסיבות: אם שירמיהו הע"ה לא היה כohan גדול שיוכל להכנס לפני פניהם, רק כohan הדירות; או אמר פשוט מיחס עלי הכהן שנפסלו מהכהונה הגוזלה; אם שידענו איכות מצבו בעני הדור ההוא הרע, שהיו מעלייבים אותו העלוב, מכבים, מזוללים ושמים בצינוק ומהפכת ומשליךם בבור ובחצר המטרה אסור בזיקים על ידו עד אחר החורבן. אך ומתי היה יכול להשתדל על האגניזה? אם שבביתו ית' משמרות, האם אפשר שינויו בעלי המשמר וירושתו הכהנים שוניםו להיכנס למקדש להוציא את ארון הקודש אשר כל מבטחים בו לאמור היכל ה', היכל ה', היכל ה'. הוא מסיבות אלו דנתי שסבירתם זו חלiosa. **לכן** אני סובר שאגניזת ארון הקודש לא הייתה בידי שום בשר ודם, כי מי הוא שיוכל להשairo בחים בראשו אותו כשי בהידבקו או בונגו בו? אך גנייזתו הייתה בגזרת אלוהינו ית' וית' העושה נפלאות לבדו מבואר זה בדברי יחזקאל הע"ה (בסימן ט' פסוק ג' אמר). "ocabod alohi yisrael nulaah melaah asher hia ulio al mpeten habait" וגוי (ובסימן י' פסוק ד' אמר) "yirum cabod ha' mul ha'" (ובפסוק ייח' אמר) "ziyata cabod ha' mul mpeten habait ve'ymor ul ha'rovim" (ובפסוק יט') "וישאו הכרובים את כנפייהם וירומו מן הארץ לעני בצתתם והאופנים לעמתם ויעמוד פתח שער בית ה' הקדמוני וכבוד אלוהי ישראל עליהם מלמעלה" (ובסימן ייח' פסוק כג') אמר וועל כבוד אלוהי תוך העיר ויעמוד על ההר אשר מקדם לעיר שהוא הר הזיתים ומשם נعلاה;cבוד ושב למקוםו והארון גנו שם ואחר תשלום האגניזה. גם הנבואה הייתה נסתלקה מעלה הנביא כפי שאמר ויעל מעלי המראה אשר ראיתי **וכמו** שהעתקה ויציאת הכבוד והארון מבית המקדש הייתה משאר הפונה קדים, כן שיבתם לב המ' השליישי תהיה באותו שער כאמור "זהנה כבוד אלוהי ישראל בא מדרך הקדים" וגוי (יחזקאל מג' 2). וכן כמו שאגניזת ארון הקודש הייתה בכוח אלוהי בגזרתו ית' ולא ע"י בן אדם, כן גם היגלותו תהא על פי גזרתו ית' שיבקע ההר ההוא במקומות האגניזה ויצא הארון כתוב: "ועמדו רגליו ביום ההוא על הר

תיטיב דעת

הוויתים אשר על פני ירושלים מקדם ונבקע הר הויתים וגוי (זכריה יד' 4), "ובא ה' אלוהי כל הקדושים עמוק" (זכריה יד' 5). הרצון – שיבוא, וכל דברים הקדושים שהם הארון וכל אשר בו ייאצלו, יהיו עמו בבית מקדשנו השלישי, ולא כמו שהיה נחסרים או בבית השני. ولو הייתה מקדשנו השלישי, מאמר "כל קדושים עמוק", מרמזו למלאכים שיבואו עם כבודו ית' כדעת המפרשים, היה אומר "כל קדושים עימו", או "כל קדושיו עימו", והענין מובן. נראה שגאות בבל לגאולה שלמה לא נחשבה כי הגאולה השלמה על תנאי "ושבת עד ה' אלוהיך" (דברים ד' 30), או "ושב ה' אלוהיך את שבותך" (דברים ל. 3). גם יחזקאל הע"ה גילתה תנאי זה מפי ית' בסימן יא' מפסוק 17 עד פסוק 22. ולפי שאלה קיימו התנאי, גם המותנה להם לא נתקיים. ועל זה גם הכבוד גם ארון הקודש לא חזרו לבית השני גם כללים לא יצאו מbabel לירושלים בהבינם איקות מצב האומה, כי ברע הוא.

155. **תורתנו** הקדושה שבידינו היא תמים ושלמה בהעתקה
באין חולף חוץ משתי מילוט הרגשנו בהן חולוף, מקרה נגיד למקרא.
האחת בפסוק "וכל פטר חמור תפדה בשעה ואם לא תפדה וערפתו"
(שםות יג'. 13). מן המהיב והרואי לגורום אותה "וערכתו", כי לא
מצאנו עירפה בהמה הטמאה רק פדיון או עrica כאמור בנדון: "בכור
פטר רחם. ואם בהמה הטמאה ופדה בערכך" ווסף חמישתו עליו ואם
לא יגאל ונמכר בערכך (ויקרא צז. 27) וכן בהמה טמאה המקדשת
נאמר "והעריך הכהן אותה בין טוב ובין רע בערכך הכהן כן יהיה" (שם
פסוק 12). הנה כי לא נזכרה שם עירפה אלא עריכה. וחולוף זה נפל
מהמעתיק אם בשגיאה אם בלי הבנה והמדפיס הראשון כאשר מצא
באותה ההעתקה כן הדפסה. ונמשך בכל הדפוסים כן עד היום, באין

תיטיב דעת

דורש. השנית בפסוק "חלק כחلك יאכלו בלבד ממכרו על האבות" (דברים יח' 8) צריך לגורום "מכרו". וטעות זה נפל בnikud מסבוב בעדות הנאמר "יקחו להם הכהנים איש מאות מכרו והם יחזקו את בדק הבית" (מלאכיהם ב' יב' 6) והמובן ממאמר בלבד ממכרו על האבות הוא, כמו שאומר ידוע שבבית מקדשנו היו כ"ד משמרות באי השבת ויוצאי השבת. וכל משמרת בפני עצמה נקראת "ראש אב", או "בית אב". ובכלל "ראשי אבות" או "בתי אבות" (יעוין זה בדברי הימים א' סימני כל' - כד'). ואם יבוא הלוי כהן (כי כל כהן לוי ולא כל לוי כהן) בית אלוהיו בכל אותן נפשו חוץ מאנשי המשמר ויישרת את אחיו שבמשמרת, יאכל עימם חלק בחלוקת, חוץ מתנה שתינתן לכהן אחד ממכרו האוּהבוּ ומהשׁבוּ - הוא זוכה באותה המתנה בעצמו, ולא תחלק לאנשי המשמירה. ותמה איך בעלי המסורת ומונוי המצוות וכ"ש המפרשים לא הרגשו בחלופים אלו ופרשו בדוחק פרושים בלתי מתיישבים לכונה המקרא.

156. **כמה** פעמים הקדמתי לומר بما ש עבר, שהמקראות הקדושות - בתוכן, פירושן. וזה לא יובן, רק לבורי השכל הישר, המעמיקים בעיון להבין דבר מתוך דבר. לכן כדי להודיע כוונות הכתוב לכל המן ישראל, כמו בכלל אומנתנו מאוז חכמים ידועים ופרשו התנ"ך. איש איש כפי השכלתו ויסוד אמונהו. עד שעל תורהנו הקדושה רבו יותר מרבע מאות פירושים, מינים ממינים שונים: מהם מאיריך ומהם מקוצר, מהם קולע אל המקרא ואין מהטייא, מהם על פי דרכי פרד"ס, מהם על פי מדרש והגדה, מהם על פי סודות וגמטריות, ומהם מעverb ומרכיב מפה

ומפה

тиטיב דעת

ומפה דברים לא היו לא נראו ולא נודעו. ובכולם האיש התורני לא ירווה צימאונו. הלא רשי אמר באמת שמהו ראש המפרשים שבאמת נמצא בפירושיו דברים טובים, מה תועלת לנו אחרי שבצת מקומות פירושיו מדרשות והגדות. ואם כי החלטתו עליינו שהיא לו מגיד, עכ"פ לא דק ונטה מכוננות המשפט וכן בן עזרא א"כ שם ליבו בפרשנו לדקדוק וכוננת המקרא, עכ"פ לפעמים בתהbolותיו נתן כתף סורתת למובן המקרא וסתור דעת חכמינו ע"ה ומלויג עליהם ומולזלם לעיני בני עמו. אין לנו לירוא מהרפתם ולסתור האמת ולחתת יד לדבריו בכל מקום ואם כי יחרפונו הוא גם בעלי בריתו, הלא אלוהים יחקור זאת, כי הוא יה' יודע אצל מי האמת? ובוודאי בעת רצון הרפתנו תהפק לנו לשבח כי לא אלמן ישראל מלוחיו. ומה נוכל להרוויח מפירושי אב"ע אחרי שבדברים דתיים עיקריים אשר הקורא משתוקק לדעת המכון - הוא בחוכמת אצטגניות מציג סודות כמוסות לפרוש. ומי הוא זה הציצו ונראו פירושים וכוננתו, أنها פניו מועדות. ואם כי בדורנו זה הציצו ונראו פירושם וביאורים טובים מחודש מקורם באו והגיעו לידינו, אשר מגמת פניהם לכוננות המקרא, הלא גם הם בדברים אמוניים נתנו עורף למקרא וביארו פירושים, יש לשחוק עליהם כסירות נח הצדיק ע"ה על ידי נינו וכדומה לו, אשר אין להעלותם פה.¹¹

אומנם

¹¹ אומנם מה גדו מעשי הרב רבוי לי בן גרשון נ"ע פרשן רבני בפלאי פירושיו ותעלותיו שהעלה בתורה ושאר ספריו וכי ימל גבורות דעתות הרב دون יצחק אברבנאל נ"ע בכל חיבוריו ובפרט בפירושי תנ"ך ומה מאד עמקו מזימות הרב ערמאה נ"ע בחוזת קשה ויתר חיבוריו ובפרט בספרו בעקבידה אשר כל רואהו משתאה איך ואני מצא זמן פניו כל כך לצלול במיל הימן הגדל להעלות פנינים עד שהופיע גם רזום כמוסים הגנוים במדרשות אשרי איש ישקו על דלותותיהם ויחද שכלו בהבנת מבחר דבריהם.

תיישב דעת

157. **אומגdem** רבותינו חכמי בני מקרא קודש מאו מקדמא לא פנו אל רבים ושותי כזב, ודרכו באורה סלולה בדרך יושר לא יכשלו בפירושיהם לצתת מכוונת תורה שבכתב, לפי אמוןנתנו האמיתית בה, כי לא קבלו זולתה אצלם לצורר עליה בנצחות חייה, והעמידונו על יסוד קיים נצחי בכל ימאות לעולם. אך זאת היא חסרוננו שמעלתם בהיותם מתחברים עם זולתם נתפתחו ונטו לדעתם הפילוסופית להאמין בבריאות מלאכים נבדלים ושאר דעתיהם, אשר לפי דעתך התנגדתי להם גם בדברים שאינם עיקריים באמונה, החליפו מהם לפעמים כוונת הכתוב. ואם כי איןנו עון אשר חטא, הלא גנאי הוא לצתת מכוונת הכתוב, כאשר אביא קצחים?

ראשונה בפרש פסוק "ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה" (ויקרא כב.25). אמרו שאסור לקבל מיד בן נכר להתקרב בבית המקדש קרובן כלל וכלל. ולא השגיחו להנאמר שם מכל אלה שהרצzon מכל - אלה בעלי מomin ומהמסורתם, אבל מהתמים מותר. והראייה שהביאו מארתחשתא מלך פרס - היא עצמה מבטלת את דעתם. במא שנאמר "די למה להוא קצף על מלכות מלכא ובנוהי" {עוזרא ז' 23}. אשר דברים אלה מראים באצבע שכל מה שנדר המלך לבית המקדש היה לשם עצמו ולא מתנה לישראל. אף גם כי שלמה הע"ה בתפילהו בתשלום הבית אמר "וגם אל הנכרי אשר לא מעמך ישראל הוא ובא הארץ רוחקה למען שמק אתה תשמע השמיים מכון שבתק" וגו' (מלאכים א' ח'.41). וידוע שכל הבא לבית המקדש גם מהנכרים לא יראה פניו ית' ריקם, רק בקורבנות שהיא העבודה שם אז, ובזה בטלת סברתם.

שנית

תייחס דעת

שנייה גמרו שארץ סיחון ועוג היא מארץ הברית, זה לא בריאות: **האחת** שהיא מארץ מוואב ולא מארץ כנען. כמו שהכתוב מודיע על באומרו "כי חשבון עיר סיחון מלך האמוריה היא והוא נלחם במלך מוואב הראשון ויקח את כל ארציו מידו עד ארנן" (במדבר כא'.26); **השנייה** כי הש"י בהודיעו לנו גבולי ארצנו הקדושה שם בפתח קדם את הגבול עד הירדן (במדבר לד.12) - נודע שם שאחר הירדן קדמה איננה מארץ הברית, **השלישית** הש"י אמר למשה רוע"ה "לכן לא תביאו את הקהיל הזה אל הארץ אשר נתתי להם" (במדבר כ'.12). ואם תהיה ארץ סיחון ועוג מארץ הברית כدعתם, לא נתקיים דברו ית' ח"ו והלוא משה רוע"ה עכ"פ עודנו מתחנן לו ית' "اعברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן" (דברים ג'.25); **רביעית** مما שכתוב "וגבול נתן השם בינו ובניכם בני רואובן ובני גד, את הירדן אין لكم חלק בה" (יהושוע כד.25); **ה חמישית** שבעתיד לבוא עת ישועתנו ושיבתנו לארץ ירושתנו תחולק הארץ לי"ב שבטים בארץ כנען שבüber הירדן ימה וכוהדעת יהזקאל הע"ה "ואת פאת הירדן קדמה שם ארץ סיחון ועוג לא חבר להתחלקות כי איננה מארץ הברית א"כ גם סברתם זו בטלה.

שלישית פסקו שקריאת שלום טעונה גם במלחמה חובה. והזבר לא כן, כי הנה נאמר שם בפרש "כן תעשה לכל הערים הרוחקות מך מאד אשר לא מערי הגויים האלה המה" וגוי {דברים כ' 15}. וראיותיהם שהביאו אין שותה להшиб עליהם בחלישותן, ובזה גם סברתם זו נפללה. ונשארנו להתחזק באמיתת המקראות הק'. זאת וכזאת בלבד מצאתי בדברי הคำינו ע"ה אבל שאר דבריהם בעניינים עיקריים אמוניים מה

כדברנות

תיישב דעת

כדרובנות וכמסמירות נטוועים בהשכל ודעתי ובלי' נתיה למדרשות ואגדות. ואם כי בקצת ענפים חלקה ביניהם אין לתמהה, כי אדם מהה כמוני. ואחריהם ירצו להוציאו שמן רוקח יקר בחוכמה לתיקון סככות מעת והאמת יעשה דרכו. אומנם בפרושי הנביאים והכתובים, אם כי בדברי כל המפרשים נמצאו דברים נכוחים אמיתיים, נמצאו בהם עוד טפחים והבלים, ועוזת המקראות, ויציאה מובנים. גם כי רבה מאוד העזובה במקראות בלי פרוש, וכולם צריכים לתיקון וביאור על העזבות. ואשר אנחנו יכולים להישען עליהם, אם בתורה, אם בנביאים, אם בכתביהם - הם מה שמי אישים קדושים נבחרים לנו מביניהם: הראשון הוא - מורהנו ורבינו הר"ר אהרון הראשון החכם הקדוש בעל ספר המבחר נ"ע; והשני הוא החכם התורני מורהנו ורבינו הר"ר דוד קמחי המתואר רד"ק נ"ע אשר בפרשיו על הנביאים מתחקה הוא על מובני המקראות יותר משאר חכמיו ומעט היא פניהו אל השמאלו. ואשר זולתם - זעיר שם זעיר שם, פעם נוצצים בהם אבני חפץ, ופעמים פרוצים אין בהם חפץ. ואתה קורא משכיל אל נא תאשימני על אריכותי, כי מطبعי לא הוב האמת ולקבלו גם משונאי ומאהבי. והבלתי אמרת לא אקבל, אפילו ממורי ורבי.

158. **ראיתי** בספרי מאשר זולתנו גותנים פגם לתמיינות תורהנו ה' על כי הבתוותיה בנתינת שכר בעולם הזה בלבד, ואת שכר עולם הבא ותחיית המתים לא זקרה ולא הבטיחה למחזיקה. וכבר חז"ל השיבו על דבריהם بما שיש בו די בכך צורך לי להכפיל בדבריהם ז"ל פה כי אין זאת מכונת ספרי זה. אך הינני מתמרמר ואדרוך קשתי לשאר מאתנו, המגगמים על תחיית המתים הלווקחים ראה לזיוף דעתם מפסוק " כלְה עַנְוּ וַיָּלֹךְ כָּנִי יָרֵד

שאל

תייחס דעת

שאול לא יעלה לא ישוב עוד לبيתו ולא יכירנו עוד מקומו" (איוב ז' 9). ולא פקח הש"י עיניהם לראות הנאמר "ואיש שכב ולא יקום עד בלתי שמים לא יקיצו" (שם יד' 12). ואיוב הצדיק ע"ה בתאבו התהיה אחריו מותו אמר "מי יתן בשאול תצפנני תסתירני עד שוב אפק ולא תשית לי חוק ותזכרני" (איוב יד' 13) וכן המשורר מתהן על זה ואמר "זכרני ה' ברצון עמך פקדני בישועך לראות בטובת בחירותך לשמה בשמחה גויך להתחלל עם נחלך" (תהלים קו' 4-5). והמחיש את התהיה בכלל, מקרוב בא, מה יענה במובן פסוקים אלו? האם יפרש גם אותו במשל, כמו שאת כל פסוקים במקראות המורים על התהיה, ואת נבואה יחזקאל הע"ה בנזון? זה גומר אומר שכולם הם משל ולא כפשוטו של מקרה. וסבירתו היא: איש כי ימות והשאר אחורי זרע נחשב לו לתהיה. כי אם כי מות הנה זכרו לא יסוף מפי זרעו, וכailleו הוא חי תמיד. ולפי דעתו זו יכולת ביד גם זולתו להחליף כל הכתובים למשלים, ולא תשאר בידינו לא תורה ולא אמונה. והוא לא ידע כי כל שלם באמונתו יודע בשכלו היישר להבין ולשפט בכתובים, איזה מהם כפשוטו באממת, ואיזה מהם בעבר ובמשל והוא לא הרגיש שהטהיה לעולם הבא היא רמוזה מראש בתורתנו הק' באמור הש"ית לאדם הראשון "ביום אכלך מمنו מות תמות" (בראשית ב' 17) במפורש זה מנני בחלק ראשון מספרי זה בתרוץ השאלה השניה ומזו נתקבלת ונמשכה האמונה לכל באי העולם.

שנייה רמוזה היא לאברהם ע"ה بما שאמר לו הש"ית "וערל זכר אשר לא ימול אתبشر ערלהו ונכרצה הנפש ההיא מעמיה את ברית הפר" (בראשית יז' 14). הרצון, שאיש ישראלי הנשאר ערל מסיבה מה איןנו זוכה לתהיה.

שלישית

תיטיב דעת

שלישית רמזה בדברי משה ר'עה במאמר "ויצוונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלוהינו לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה" (דברים י' 24). כי מי הוא חסר דעה לסבור שמלת לחיותנו עונה על חיי הזרור ההוא, שייהיו בחיים תמיידים כהיום ההוא? וכי הוא מהנבראים אחד קדוש שיאrink ימים כל כך? וכי הוא קדוש כאדונינו משה ר'עה, וגם הוא מות בדורו בבוא עיתו? הלא צבא לאנוש עלי ארץ, וכי יהיה משומו אל? נודע אם כן שמלת **לחיותנו** רומזת בזודאי על התהיה לעולם הבא. ובדברי הנביאים ע"ה ובכתובים מפסוקים רבים מורים לתהיה. ומה גם שלעניי כל ישראל אליו ה_nvיא זכור לטוב החיים בן אלמנה הצלפית, אף גם תלמידו אלישע הע"ה בחיו אחרי מותו החיים מתים. **וחגנה** הצדקת אמרה "ה' מミת ומהיה מורייך שאל ויעל" (שמעאל ב', א' 6) נמצא שאמונה התהיה מאומנת היא בנפשותינו אם בקבלה משתלשת לנו מקדמוניינו ומושכל לנו מהכתבבים ומיפלאות עשו נפלאות לבדו ית' ו'ית. ולא כדעת המכחיש הנ"ל שאמר בפה מלא בפני שסיבת הנעשה על ידינו בימי בית שני הוצרכנו, כי הוכרחנו להאמין גם אנחנו בתהיה. סוף דבר: המכחיש בתהיה לא יזכה לתהיה.

159. אודות הזוכים לתהיה הסכימו החכמים לדעת אחת וחילקום לארבע מדרגות. שתים מהם זוכים והשתים לא, הבלתי זוכים הם - חכם צדיק ורשע סכל; והזוכים - חכם רשע עם הארץ צדיק. ואם כי משפטת השכל נראת כי כן דברו. אך הכתוב סותר סברה זו. כי מצאנו תהיה **לצדיקים** גמורים, גם לרשעים גמורים. כי מי הוא יותר חכם וצדיק מישעיה הע"ה ודניאל הע"ה ונזכרה התהיה להם. ישעיה הע"ה אמר "יהיו מתיך נבלתי יקומו"

תייחס דעת

"יקומון" (ישעיה כו'.19) ולדניאל נאמר "ואתה לך לך ותנווח ותעמדו לגורלך לך הימין" (דניאל יב'.13), ועל הרשעים נאמר שם "רבים מישני אדמת עפר יקיצו, אלה לחיי עולם, ואלה לחרפות לדראון עולם" (דניאל יב'.2). נמצא כי לנו רק להאמין בתחום, ואין לנו לגזר סברות ולהකור איך ומה במאה שלא נזכר ולא נרמז בכתב. כי כמו שלמוות תוצאות מאייתו ית', כן גם התהיה מאייתו ית'. והוא ית' יכול על כל, וחוכמתו בכל משלה. גם בעניין **הגמר והעונש** בעולם הבא לחכמנו ז"ל יש דעת. הדעת האחת אומרת שבעוד העונשות יקבלו עונש בתחום והזכויות אם ישן - תישארנה להם לגמול טוב לאחרונה. והדעת הב' אומרת שהזכויות והעונשות תישקלנה זאת מול זאת על פי איכותן, ולא על פי המספר, ואשר יותר ויעדיף יהיה נדון בו, אם לזכות אם לחובה כמאמיר איוב ע"ה "ישקלנו במאזני צדק וידע אלה תמתה" (איוב לא'.6) ולפי הדעת הזאת הב' הייתה תחינתם אמר "ור עטרת ראשנו רבנן אהרון הראשון החכם הקדוש בעל ספר "המבחן" נ"ע בבקשתו בזוגה הראשונה בתפילתليل הכהורים بما שאמר "יהם רחמיך עליינו שתן עון הנפש חלף הנפש וחטא הנפש שכר הנפש" ולפי שכל דברי הرب נ"ע בבקשתה היה מרואה עד סופה מהה קשי ההבנה לרבי המוח, בהיותם במליצה משלית הון להבין לתלמידים מובנים, ראוי להציב פה פירוש הבקשה היה בא ככללה בסימן הבא.

160. האדם הוא בעל הרכבים וזרות הרכבים לא יקרא אדם. הטבע בוש"י יוצר הטוב וייצר הרע. אם יתנהג ביצר הטוב בלבד - לא יהיה אדם בארץ, ואם יתנהג ביצר הרע בלבד יהיה פחות מהבהמה. לכן כדי להשוותו

תייחס דעת

בהנאהתו בשניהם להיותו אדם אמיתי כראוי, מסר הש"י לידיו הבחירה לבחור ביצרו הטוב דעתות אמיתיות ומעשים טובים הגונים לknوت שלמות להגיע לתכליתו אשר בעבורה בא לעולם לזכות לעולם הבא. וביצרו הרע להשתדל בצריכי אנושותו בעולם הזה בקשרות. כאשר הארכתי בנדון זה בסימן חמישים בחלק שני זה. לזה כל מה שהארכתי אני שם, הרבה הזה הקדוש נ"ע בעומק חוכמו וויפוי מיליצתו כלל בדברים קצרים ואמר "VIDUT CI LBOSH HANSHMA (שהוא הגוף) נארג שתי וערב". תיאר הרב נ"ע את היצר הטוב בשם שתי מלחון כי "השתות ירסון" (תהלים יא.3) שהמובן בה "יסודות" ואת היצר הרע כינויו בשם ערבי מלחון "וגם ערבי רב עלה איתם", שהמובן בו הייבור והכוונה שכמו שהשתה הוא יסוד ועיקר כבד פשוט, והערבי רק מחובר אליו - כן היצר הטוב הוא יסוד ועיקר באנווש לknות בו שלמותו הנפשית לבוא לתוכלו בעולם הבא; והיצר הרע הוא מחובר אליו לצורך אנושותו בעולם הזה. וכפי שזולת הערב לא יכוון להיעשות בד פשוט מהשתה לבדו, ואם כי הוא יסוד - כן ביצר הטוב בלבד זולת היצר הרע לא יכשר לאנווש להיותו אדם מדייני בטבע. ויצא לנו מזה לדעת, שבשני יצריו אלו הטוב והרע יש לו לאדם לknות שלמות תכליתו כל עת התנהגו עימיהם בתורה ובהלכה בזמןם ובקשרות. ובאם לאו לאו. ולזה אומר הרב נ"ע "ואתה חוננתם אליו לעשות מעשים טובים, ומה נהפכו כקשת רמייה, בקשו חשבונות רבים". הרצון אתה אלהי חוננת את ב' הפסדים אלו שהם היצר הטוב והיצר הרע לו, רוצה לומר להאדם לעשות בהם מעשים טובים בכלל אחד מהם בזמןנו ובקשרות כראוי, ומה רוצה לומר האנשים החוטאים, בבחירה הרעה הם נהפכו כקשת רמייה לסתור הכוונה האלוהית והשתמשו ביצרם לדעות מזוייפות ומעשים

תייחס דעת

רעים בלי כשרות, בנפלם להשכונות אותן שונות בלתי טובות כל כך. עד אשר לא יימלט שום בר-נש להתהלך ולומר "זכיתי ליבי טהרתי מהטאתי". אfilו הטוב שבhem שכולם יהודים אישת המה ושגיאותיהם מי יבין, כי' הנסתרות אשר לא ידעו ואשמו. אומנם להבנת דברי הרב נ"ע بما שאמר יהמו רחמי עליינו וגוי אקדים שתி הקדמות.

הקדמה ראשונה - שמות "שכר" ו"חולף" אם כי הם נראים כנרדפים במקור אחד הלא הפרש ביניהם. כי השכר הוא קצוב ופחות, כגון השכיר הנכנס לעובודה ליום או לשבוע או לחודש או לשנה והוא נקרא עבד, ובתשולם זמן עבודתו כל מה שיקבל כפי הקצב שנתאפשר נקרא "שכר". וזה כפניות היא להשתכר שאין יכולת בידו להתרנס משלו ולעשות מלאכתו בביתו. עד שמוכרה הוא להשתכר לוולתו ולהיקראו "עבד" כדי למצוא חוק פרנסתו ועזרתו. אומנם שם "חולף" הוא "שכר נכבד" כגון: אומן שפרנסתו היא אומנותו, או המלמד, שהמלמדות היא פרנסתו והם לא ייקראו עבדים בסיבת עבודתם. וכך כל מה שיקבלו על מלאכתם נקרא חולף ולא שכר. אם כי עבודתם אינה מצד חסרוןתם, רק שאומנותם זו היא אופן פרנסתם אם כי הם לא ייקראו עבדים. כן הוא גם כן הלויים אשר לזה החכימה התורה לומר "ולבני לוי הינה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חולף עבודותם אשר עובדים את עבודותם באוהל מועד" (במדבר יח. 21) - אמרה חולף ולא שכר.

הקדמה שנייה העבודה לשירות וקיום המצאות מהאנשים, הוא משתי סיבות הא' מסיבה יראתו שלא יענש מאייתו ית' בנפשו וגוףו ומאהבתו

גמול

תיטב דעת

גמול טוב משתדל הוא לעשות רצון קונו. וזו היא נקראת עבודה מיראה, והגמול הזה בלשון תוריי נקרא שכר; והב' שהאיש השלם הוא משתדל בכל יכולתו לעשות רצונו ית' לא מצד יראתו מהעונש ולא מצד כספו לגמול טוב רק מצד אהבתו את הש"ת כל השקו וישעו לקיים כל אשר נוצר עליו בתורתו הקדושה - וזו נקראת עבודה מהאהבה. והנה אם כי הוא איננו חושש לגמול, על כל פנים סוף השכר - לבוא לו. והגמול המגיע לו מאיתו ית' על עבודה כזו נקרא חלף ולא שכר קצוב. **הנה על פי** שתי הקדמות אלו נוכל להבין כוונת הרב נ"ע במליצתו זו הנעימה וזה כי בהיות עוננות האדם שני מינים. אם בשגיאה, אם בכוונה וידיעה, אשר על قولן טוען הוא לקבל עונש מאיתו לפי ציוק הדין ונקה לא נקה. **על כן** הרב נ"ע מתחנן לש"ת ואומר "יהמו רחמייך علينا" ואל נא תענישנו על עונונתינו רק תמור אותו החלף שאתה עתיד לגמול לנו על העבודה מהאהבה! כפר לנו העוננות שעשינו בכוונה וידיעה ועל חטא הנפש שעשתה בשגיאה! קח השכר השיך לנו על העבודה מיראה ! ובזה אם כי נישאר ריקים בלי גמול טוב, די לנו שנהייה ניצולים מהעונשים הרעים "כי מי אל כמוך נושא עון וע"פ" (מיכה ז.18).

161. **קורשיה** גדולה נראהת לנו بما שנאמר בתורתנו הקדושה "ויאמר משה אל אהרון". הוא אשר דבר ה' לאמר "בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידום אהרון" (ויקרא י.3). נכספה וגם כלתה נשפי לדעת מתי ובאהן ואיזה עניין דבר הש"י זה ? ומדוע איננו כתוב בתורה במפורש ? ודרשתי ושאלתי למפרשים ולבני גiley בדור, ולא נתקרוה דעתם בתשובתכם, מהם אמרו שזה נאמר למשה רוע"ה בעל פה כי עדין התורה לא

тиטיב דעת

לא נכתבת אז. ועניתיו שעיל פנים מן הראי היה להיכתב, אם בתורה אם במשנה תורה. ומהם אמרו שברגע הוא דבר הש"ת זה למשה רוע"ה, והוא תיכף הגיד כן לאהרן הכהן, והשיבותיו: לו יהיו בדבריך היה אומר "כה אמר ה' בקרבי אקדש" (ויקרא י.3) אבל לשון הוא, אשר דבר ה' מורה בזמן ודבר קודם מזה, אשר הוא ידוע כבר גם לאהרן הכהן, ומהם אמרו לא ידעתי, ועניתיו: זו תשובה כשרהammad הבהמי. וימים עברו לא למדתי תירוץ לקושיה זו. אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתובה עליינו ובעברי בין בתרי סדריה והנה לעניין קושיה שנייה, بما שנאמר "וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו ולא שתו איש עדיו עליו וגוי" (שמות לג.4) "וזעה הורד עדיך מעליך ואדעתה מה עעשה לך". ונתנו אל ליבי מה דעה זו שאחרי ולא שתו איש עדו עליו נאמר, ועתה הורד עדיך. ומהו "ואדעתה מה עעשה לך"? האם זולת הורדת העדי תמים דעים איינו יודע מה לעשות לישראל? ואשתום על מראה זו! ובהסתכלי דבר הבינוותי, שקושיה זו היא תירוץ לקושיה הקודמת הנזכרת לעיל באופן שאומר. מוסכם הוא מהחכמים, שבנוי ישראל היוצאים מצרים היו במתן תורה במדרגה רמה מושפעים בשפע נבואי עד שזכו לראות כבודו ית' ולשםו דברו ית' פנים אל פנים, אשר בזה נהי קרוביים לש"ת. והנה מקובל ומוסכל הוא שכלי מי שהוא קרוב לו ית', בחטאו, אין לו אריכות אף מאיתו ית'. בראשיה, כי למשה רוע"ה ולאהרן הכהן בהתאם בשגגה לא האריך הש"ת אף, רק תיכף נפסק משפטם עליהם. ולא הוועלה למשה רוע"ה תחינותו לו ית' . וכן למרים הנביה, וכן לאיש האלוהים אשר בא מיהודה לירבעם בן נבט, שבאותו יום קיבל עונשו וישברתו הארץ וימיתו. כי חטא קטן לאיש

גדול

תייחס דעת

גודול הערך בקרבתו לש"ת - נחשב לו לעוון גדול. כל שכן בהיות גם העוון גדול מאד. ובזה גם בני ישראל בהיותם קרובים לו ית' גדויל הערך, בהתאם עוון גדול מאד לא היו ראויים לארכיות אף מאותו ית', רק כליה באותו רגע, כאמור ית' "ועתה הנינה לי וייחר אפי בהם ואכלם" (שמות ל.ב.10). אך כי "ויהל משה את פני ה' אלהיו" (שמות ל.ב.11). אז וינחם ה' שלא לכלותם באותו רגע ולא שולח עונם מכל וכל ומחרת בעמוד משה רוע"ה לבקש כפרה בעדם השיבו הש"ת "מי אשר חטא לי אמאננו מספרי" (שמות ל.ב.33), כי "**בקרובי אקדש**" (ויקרא י.3) וגוי. ולא תועיל להם תשובתם, שהמה מתאבלים ולא שתו קישוטי עדיים ומלבושיםם עליהם, אחרי שהדין נתן לכלותם מהר. ותחינתך לא תעשה פרי להם עד שתתברר להם: " ועתה הורד עדייך שקנית בהר סיני ", ואז אדע להאריך אפי שלא לכלותם עתה. "וביום פוקדי ופקדתי עליהם חטאיהם" (שמות ל.ב.34). וכן נעשה ויתנצלו בני ישראל את עדים שהוא השפע שקיבלו מהר חורב. ונארך להם אף ית' עד היכשלם בדבר המרגלים. ואז נחרץ הדין עליהם לכלותם מעל פני האדמה מעט ממשך ארבעים שנה עד אחד, (זולת אחד וחברו) מהם לא נותר להיכנסו לארץ. וזה הקללה הדין בסיבת התשובה הנעשית אחר חריצת הדין, כפי שביארתי בחלק ראשון מספרי זה בתירוץ השאלות החמשית והשישית. ודבоро ית' שאמר אז למשה רוע"ה "**בקרובי אקדש**" (ויקרא י.3) היה נודע, גם לאהרון הכהן, גם לישראל אשר על זה התאבלו. וכאשר אהרון הכהן על מיתת בניו פתאום ברגע אחד היה בוכה ומצטער, איך הש"י לא האריך אף להם על שגנתם הקללה זאת. ענה לו **משה רוע"ה**: אל תצטער על משפטו

ית'

תיטיב דעת

ית', כי זה לכם מסיבת היותכם קרובים לו ית', ואין להאריך אפו ית' לכם, והוא אשר דבר ה' מקודם "בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד" (ויקרא י.3), כאשר ידעת זה גם אתה. אז "ויזום אהרון" מהבכיה בצדיקו הדין עליו. וזה היא מזתו ית' עליינו גם עתה לפקו עלינו עונותינו, כאשר הגיד זה הש"ת לנו על ידי עמוס הע"ה כאומרו "רק אתם ידעתם מכל משפחות האדמה על כן אפקד عليיכם את כל עונותיכם" (עמוס ג.2). והנה נתאמת לנו מה שאנחנו שגורים לומר שהכתבם בתחום פרושם, וכי הם למדים זה מהז.

000000000000000000000000

עד כאן עזרני בזו מפעלי אלוהים ה' חלי

עתה אתם קירבו הנה בני אמונה, אנשי שם, מלאי דעת וbijna, בראש חכם הרראש המנץח על הכל לחת חלק לשמונה, ועל ידו הנמשכים אחריו חכמים מחכמים ומשכילים מבינים הנמצאים כעת בהורי בכל קהילה וקהילה אשר היא חונה. בצווף כלל חכמי אהינו הרבנים מורי הלכה אבות בית דין, הטו אוזניכם כולכם לאמרי פי ודעו נאמנה, כי כל מה שהעלתי פה בספריה זה מתיקון הדעות וביאור קצר מקרים שהיתה הבנתה צפונה, היא היא עצמה הכוונה באגרת שאלותי ששגרתי לחכמי דורנו באותה שנה, בסבוכו היותי להתעוררם לפלפול לישא וליתן עד כי נמצא האמת להשיבה על כנה, בתת כתף סורה לדעות מאז היו לנו לפינה, לשוב לדעת תורהנו האמיתית אחרי הבדיקה. אומנם על כי מהה נתנו כתף סורה לשאלותי באין תשובה מהם בזמנה. הוכחה

בעצמי

תיטיב דעת

בעצמי להוציא לפועל תיקון כל מה שנראה לי נגדי לאמת לפי דעת הابיונה, באין איש איתני לעזרתי מאנשי התבוננה. הוא בעצמו ינחני באורה סלולה ונכונה ובאיין להיעזר משום ספר לראייה וחיזוק בדברי זולתי לה התבוננה. כי כל ספרי ומכתבי וכל בית נכathi נזובו ברחוק מקום בעיר אחרת מסיבת פחד האויב בחרב שונונה. ובהישארי בגפי הן כדי שלא תישכח כל דעה שהייתה במורשי לבבי טמונה. גם כי יראתי שלא תקדמוני ההעתקה בדרך עולם היותי בעומק הזקנה, ראייתי להעלות פה על ספר את אשר בליבי בהשכמה ראשונה, ולזה נשארתי בספק באם ישרו דברי אלו בעני כתרכם בלי להיות מכמ' עלי תלונה. **לכן** ועל כן, לכמ' חכמים ורבנים הקדושים ומשכילים מאשימים הנני מניף ומציע ספרי זה לפני רום מעלה תורהכם, בבקשתה, שתקבעו מעמד ובאגודת כולכם שימו עיונכם עלייו, ועברו בכל סימנו ובכל פרטיו ביישוב דעת בהסתכלות וה התבוננות ובהודאת האמת. וכל אשר הוא ישר אשרוهو וקייםותו להיותו הלכה לדורות. ולשננו לתלמידים לפי הנוהג במדרשים. ואשר תמצאו בו שלא ישר בעני כתרכם, תרשמוו על קלף מיוחד ולא על גלוני ספרי ח"ו, ותודיעוני בראיה מהכתב ומהשכל היישר לאמור זהו טעות, או נגדי להכתב, ואני טוען לתקנו, או להשairo על כנו בראיה אם ישנה ואמצאה. וכל זה קודם החקקו בעט ברזל ועופרת, כדי שיצא ספרי זך ונקי לפרסום באמצעות התקנה.

ואתם רבותי אל תהשבו ותשפטו עלי שכלהתי בספרי זה כל אשר הוא נגדי אל האמת בדעתם לפי אומן אמוןנתנו האמיתית, או אשר הוא נגדי בהבנת המקראות הקדושות, כי קוצר קצחה ידי בחלישות ובימי שיבתי, ואור עיני גם אין איתני, ולא עצרתי כוח להאריך כי המלאכה מרובה כאשר הם נראים בליבי עד ח"ק {500} סימנים ויתר. ואני הצגתני פה

תיקיב דעת

קסא' {161} סימנים בלבד בחלק שני זה. חוץ מן יט' תירוצים בחלק הראשון. בהתקוני רק לתיקון הדברים העיקריים באמונתנו ודיני זה. להיותם בידי כתרכם מפתח מוכן לשפט על כל דבר הטעון לתיקון, כי על כתרכם הדבר תלוי בחובה. ואל תחשבוני כבלתי יודע ספר על אשר רוב עניינים ודברים באו ככפל. שניתי ושלשתי, וזה מימי בכוונה מסיבה ידועה הקורא המבין. ועליהם השלום מאיתי המחבר.

עד כאן הגיע תיקון בדעתות

ואשר נגע לתיקון המנהגים.

שהם אצלנו בהפק נהוגים :

תשתכלו בכתב.

המיסרנו --- --- לモטב.

ומעתה אתן תודה לאלהוי אבהתי

בזו שירתי מהודשת היא מאיתי.

זה תארה

תיטיב דעת

וזה תארה

מגד תנוכות בין למרום אליו.

חוקרים אמת הישג בדברי מקרה.

רגש לבבם לאמתיות אשר

הנה מיסודות בפרק תורה.

דברי נביים נאחדים הם בדת.

משה לחזק יד לאנשי משרה.

כונן אמוןתו ומחלכו בתחום.

חפץ מאד לזכות לזרע האורה.

ירוץ לספריו זה וيشתכל בטוב.

תקון לכל נגדי למול המאורה.

דלת פתוחה הוא להיכנס אנוש.

שלם בשכלו גם בזעם הבחירה.

עם כל אשר נכתב יהוסף בן לבין.

ישר לנשאים במתוך אמרה.

האל

תיטיב דעת

האל ברוב חסדו עוזרני כתב.

בימי בלותי אחריו הגבורה.

קודקוד לצור אשפיל ואשתהווה בתה.

תודות בכוון אף בפי בתדירה.

טוב הוא וכי מטיב לטובי לב לפি.

דעתם וכשרותם במסלול הדורה.

ובמעשה שכלי למשגב יעמדו.

ירבה גדולתם בעת הבשורה.

גועם ולקחה טוב ושפע יערוף.

עלי להבין רוז בדברי מקרא.

אמן

אודה לאלי על ההשלמה והחתימה היום יום חמישי בסדר ואתחנן יג' במנחם שנת תורי זהב ענ"ה פ"ק לאלאף השישי פה אודססע יע"א המחבר.

כתבו בע"ס פשר דבר לא נדפסו מסיבות גם כי ידועים הם לכל בביבורי העיתים

תפילה

תיטב דעת

תפילה קצרה לרבנו זרח החכם נ"ע מתקונת מאיית בתיקון ראיי לאמונהינו הקדושה ע"פ הדעות שהעתיקים פה בספרי זה וזו תיאורה.

תקדים ותאמר פסוקים הנאמרים קודם התפילה ואחר כך תאמר מזמור אשורי נשוי פשע ואחר כך תאמר חרות זה.

אברך אל אדון עולם ונעלם. לעין שכל ובעל הגבורה.

וצבאותם למאין באמרה.	בריאתך שחקיים וארקים.
לייש מיש ולאדם יצירה.	גורחתך בשש ימים לסדר.
להגביל הזמנים בספירה.	דבר פיך מסבב המאורות.
בליל תהשיך ותשיב יום לאורה.	הזר עוזך וחוכמתך מעידים.
תבואתך ונחלתך זכורה.	ורוב חסוך אמונהך לראשית.
סgalתך הם למן עמים בחירותה.	זכות אבותך לזרעם אחריהם.
לספר את תהילתך תדירה.	הננתמו בתורה הקדושה.
בקורבנותך ומנהגה ה-כשרה.	טהורי לב אשר בהם מצוים.
שפתיינו נשלם ב-עתירה.	יסוד קורבן תמידי ונרות.
בראש חדש נשלם בעתרה.	בראש חדש תחליף ותאמיר.
הging לבי לרצון כ-קטורה.	כשיירי ה-לוויים יהיו לך.
וחדרנו למן טוביה יתרה.	לאפס ישעד תוך עם ישרון.
ענניה סוערה היא במארה.	מקום קדוש צבי כל הארץ.
היות קולך כמאז קול בשורה.	נשוא כפי וקידוחי בכל יום.
ביום טוביה ועת אהיה בצרה.	סמוך ידי בעודי חי בהודי.
ראות כבוד בארץ ה-טהורה.	ענני יה השיבני ואשוב
לעיר ציון חרבה וחרחה.	פני רחם לישראל והנחים

טייב דעת

בתרוריהם נהי מספָד במרה.
חמש הנה ספרי דת מאירה.
למען תת שכר נפש יקרה.
ומקדשך נבייך בהדרה.
התומים הם ביד האל סגורה.
וראש חודש בחודש א/or ברורה.
ותושיעם ישועה הגמורה.
עדי עולם תהי בהם שמירה.
ולא תהיה תחנית עקרה.
הלא על רחמייך היא מסורה.
לבב תראה ייחידי מגורה.
וთאמר פה תפילה בלחש ואח"כ תאמיר זה
פעלה מעשיך יש שכחה.
לעת יחיש אשר אתו צרורה.
 לכל השב ואם לא ב-מירה.
עשות שלום ואל יורדי קבורה.
בשלום כי לך היא הגבורה.
חזק ליבי ותתאמץ ותוחיל
ואם בזה ועת יבנה ירושלים
אשר הוא שם לאלים פה וירפא
וממשלתו ופחו ב-מרומייו
ויתן עוז לעמו אף יברכם.

וחזקה עם בכיכך נשאים בקולם
קדשתך מעט אטיף וואה
רצונך אהבת האל ביראה
שלמותך ועצמותך ודתך.
תמים הם אמיתיים ישרים
ובר"ח תחליף ותאמיר זה
זריחת אורך תאיר לעמק
ברוכי אל יברכו את שמן
נפילתי במילתי תקבל
תפילה אשר אפילו לנגדך
נחני בעצך גם דברך
וთאמר פה תפילה בלחש ואח"כ תאמיר זה
יהי רצון מלפניך יהוה אלוהי ואלוהי אבותינו רוח והצלחה ישע
וגאולה ושלום ושלווה עלי ועל בני ביתך ועל כל עמק בית ישראל
ברוך הוא לעולם אמן ואמן.

וآخر

ТИШИВ דעת

וآخر כך תאמר בקשה זו מהרב החכם נב"ת על א"ב ותש"ק ושמו הטיב

אל אלוהים אדני, בינה געית דל, הבט וראה זעמו, הקור טמוני יצרו
כפר לעזון מרדו, נחאו סמכו עוזדו, פلس צודי קרווץ, רפא שברון
תورو, תחנתו שעה, רצה קרבנו, צרפה פנימיותו, עין סרעפיו, נחמהו
מיגונו, לראות כבודיך, יטהר טומאתו חזות זיוק, ובעת הרם דגל גאוליך,
בקש אבדתך אמונה נוצר יהוה זכור רחמייך חסידיך, בהטעטף רוח
נכימ, תשמע נאקותם. הראם טוב רזיך. ותמהר קים יעוזיך, חייש זמן
קץ, ושלה אליהו מהיר צדק, ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

וחחתום תפלתך בבקשתה זו המפוארה ואמור בהבנה בכונה ובמורא

ברוך שマー יהוה אלהי ישראל אלהי האלוהים ואדוני האדונים אתה
יצרתני ברחמייך ונפחת بي רוח ונשמה ממורמייך נתת לי חכמה ודעת
כוח וגבורה, ובחיורה ישרה, בספר בגבורותיך ולשורר בנפלאותיך, כי
אתה בורא כל הרוחות ויוצר כל הנשומות, מפרנס ומכלכל לכל מmight
במשפט, מהיה מתים ברחמים רבים אמן, ובכל זמן שהנשמה בקרבי
חייב אני להודות לשם קודשיך להשתבח בתהילתך.

אתה הוא ה' לבך ואני זולתך מלך מהולל ברוב תהילות משובח ומקודש
בעליונים ובהתחthonים, אם נא מצאתי חן בעינך, קיבל תחינותי ועשה
בקשתי ולא תבזה ענותי ולא תכלימני ולא תסתיר פניך ממנה כי צר לי
מהר ענייני, אין לי אב אלא אתה ואני לי רחום מבלעדיך ואני מי יועיל
לנפשי זולתך, כי בעל הגדולה והגבורה אתה ובידיך כוח וגבורה ובידך
לגדול ולהזק כלל. יהיו לרצון אמרי פי וגוי.

ברוך ה' לעולם.